

Programmabegroting 2027-2030

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Delft pakt door	7
Financiële positie	9
Begroting in één oogopslag.....	10
Toelichting op financiële positie	11
Financiële begroting 2027 en meerjarenbeeld 2028-2030	27
Investeringsen	29
Investeringsen per programma	32
Investeringsoverzicht projecten met rijkssubsidies	36
Beleidsbegroting	37
Inleiding en leeswijzer	38
1 Raad	40
1.1 Wat willen we bereiken.....	41
1.2 Wat gaan we ervoor doen	42
1.3 Wat mag het kosten	43
2 Stad en bestuur	44
2.1 Wat willen we bereiken.....	45
2.2 Wat gaan we ervoor doen	47
2.3 Wat mag het kosten	49
3 Duurzame stad	51
3.1 Wat willen we bereiken.....	52
3.2 Wat gaan we ervoor doen	54
3.3 Wat mag het kosten	60
4 Bereikbare stad	63

4.1 Wat willen we bereiken.....	64
4.2 Wat gaan we ervoor doen	66
4.3 Wat mag het kosten	69
5 Goed wonen	72
5.1 Wat willen we bereiken.....	73
5.2 Wat gaan we ervoor doen	76
5.3 Wat mag het kosten	83
6 Schone en veilige stad	86
6.1 Wat willen we bereiken.....	87
6.2 Wat gaan we ervoor doen	90
6.3 Wat mag het kosten	97
7 Gezonde en sociale stad	102
7.1 Wat willen we bereiken.....	103
7.2 Wat gaan we ervoor doen	105
7.3 Wat mag het kosten	111
8 Samenleven, onderwijs en cultuur.....	114
8.1 Wat willen we bereiken.....	115
8.2 Wat gaan we ervoor doen	118
8.3 Wat mag het kosten	134
9 Werk en inkomen.....	140
9.1 Wat willen we bereiken.....	141
9.2 Wat gaan we ervoor doen	143
9.3 Wat mag het kosten	145
10 Economie en vastgoed	147
10.1 Wat willen we bereiken.....	148

10.2 Wat gaan we ervoor doen	150
10.3 Wat mag het kosten	153
Drie uitvoeringsprogramma's: Delft-West, Innovatiedistrict Delft en Energietransitie.....	156
1. Delft-West.....	157
2. Innovatiedistrict Delft	161
3. Energietransitie	165
Algemene dekkingsmiddelen en Overhead	170
Overhead.....	171
Financiën.....	177
Paragrafen	187
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	188
Weerstandsvermogen en financiële positie.....	188
Risicoprofiel	194
Risicomanagement: de Delftse aanpak.....	207
Lokale heffingen	215
Grondbeleid	229
Onderhoud kapitaalgoederen.....	233
Verbonden partijen en subsidies	241
Bedrijfsvoering.....	278
Openbaarheid.....	285
Financiering	286
Overzichten	291
Uitvoeringsinformatie.....	292
Reserves en voorzieningen	296
Incidentele baten en lasten	310

Bijlagen	315
Beleidsindicatoren	316
Verplichte beleidsindicatoren BBV	319
Aangenomen moties en amendementen	322

Delft pakt door

Delft pakt door. Dit is de belofte die is vastgelegd in het coalitieakkoord voor de komende vier jaar. Het is ook de opdracht waarmee ons college aan de slag gaat. In de Programmabegroting 2027-2030 – de eerste van deze bestuursperiode – maken we een vertaling op hoofdlijnen van de drie bewegingen en benoemen we eerste kortetermijn-acties voor 2027. Met extra inzet én met een focus op resultaat en voortgang.

Delft is een stad om trots op te zijn. Dat dragen we graag uit. Want onze stad is een stad van betrokken inwoners. Een stad van innovatie en ondernemen, waar de toekomst wordt bedacht én gemaakt. En een stad van historie.

Maar de kracht van Delft die we zo koesteren staat onder druk – door ontwikkelingen in de stad en in de wereld om ons heen. We hebben te maken met een groot woningtekort. Ook Delft voelt de gevolgen van geopolitieke spanningen en ondervindt de gevolgen van klimaatverandering. Het mentaal welzijn van mensen staat onder druk. Schaarste op het stroomnet beperkt nieuwe initiatieven. En de economie verandert in snel tempo.

Drie bewegingen

Vooruitgang begint met een stevige basis van eerste levensbehoeften. Het gaat om een dak boven je hoofd, algemeen fysiek en mentaal welzijn en middelen om in je bestaan te voorzien. We moeten nu extra inzetten om vooruitgang te boeken én om onze uitvoeringskracht te vergroten.

In deze bestuursperiode pakken we door, samen met de gemeenteraad, gericht op de grote uitdagingen waar we voor staan. Beweging, actie en uitvoeren zijn in deze bestuursperiode leidend. We maken scherpe keuzes en zetten drie bewegingen in die nu noodzakelijk zijn.

We zetten de beweging in naar een versnelling in betaalbaar wonen in fijne en duurzame wijken. Om het grote woningtekort aan te pakken, gaan we bouwplannen versnellen. In nieuwe bouwplannen komen meer betaalbare woningen. Bestaande woningen willen we beter benutten. En we zetten meer in op doorstroming.

We zetten de beweging in naar een gezonde en eerlijke stad met ruimte voor ontmoeting. Ontmoeting is de basis voor een sterke stad waarin inwoners prettig leven. Cultuur, sport en recreatie verbinden mensen en verminderen eenzaamheid in de stad. En we gaan voor een eerlijke stad, met kansen voor iedereen.

En we zetten de beweging in naar een toekomstbestendige en innovatieve economie. We pakken door op de ontwikkeling van het innovatie-ecosysteem, in Delft Zuid Oost, op de Biotech Campus Delft en in de regio. Hier worden innovaties niet alleen bedacht, maar ook gemaakt. Met banen voor iedereen in Delft.

In deze programmabegroting benoemen we de eerste acties om deze uitdagingen aan te gaan. In de komende periode vertalen we het coalitieakkoord in doelen en meetbare resultaten voor de hele bestuursperiode. Die leggen we vast in een Voorjaarsrapportage en de Kadernota 2028, als basis voor de Programmabegroting 2028-2031.

Financiële positie

Deze programmabegroting geeft het financiële kader voor de uitgaven en inkomsten van onze gemeente. In deze begroting hebben we de drie bewegingen uit het coalitieakkoord vertaald naar de begrotingsprogramma's. Ook zijn de stortingen in de (nieuwe) bestemmingsreserves Betaalbaar wonen, Betaalbare bedrijfshuisvesting en Netcongestie-verzachters verwerkt. Voor de verdere uitwerking tot en met 2030 volgt bij de Kadernota 2028 een nader voorstel.

Ook hebben we in de begroting voorstellen opgenomen voor aanpassing van inkomsten (meicirculaire 2026 over het gemeentefonds, woonlasten, tarieven) en uitgaven (uitvoering moties, inflatiecorrectie naar prijspeil 2027, beleidsbijstellingen, herfasering investeringen, actualisatie reserves en voorzieningen).

Het begrotings- en meerjarenbeeld is in alle jaren positief. De begroting 2027 is reëel en structureel in evenwicht. Er is bovendien financiële ruimte om een nadere afweging te kunnen maken over de meerjarige uitwerking van het coalitieakkoord en over de Strategische Investeringsagenda.

Wel blijft de onzekerheid bestaan over de bekostiging van gemeenten door het Rijk. Het is positief dat het kabinet-Jetten inzet op verbetering van de bestuurlijke verhoudingen. Maar dat heeft nog niet geleid tot een concrete en structurele verbetering van de financiële positie van gemeenten. Zonder extra middelen blijft in de begroting sprake van het zogenaamde 'ravijn' vanaf 2028, dat is veroorzaakt door een daling van inkomsten uit het gemeentefonds. De gemeente Delft heeft dat ravijn overbrugd, door hierop tijdig te anticiperen en een robuust begrotingsbeleid te voeren. Er zijn daarom in deze begroting geen nieuwe ombuigingen nodig.

Vanwege de onzekerheid die blijft bestaan, houden we vast aan de koers van de afgelopen jaren: we vragen de VNG om druk uit te blijven oefenen op het kabinet én we moeten in Delft scherpe prioriteiten blijven stellen op basis van uitvoerbaarheid, betaalbaarheid en financierbaarheid. Het is hierbij de uitdaging om de balans te houden tussen financieel gezond blijven, het onderhoud van de bestaande stad en het accommoderen van de groei van de stad met voorzieningen van voldoende omvang en kwaliteit voor bewoners en bedrijven.

Samen met de stad en de regio

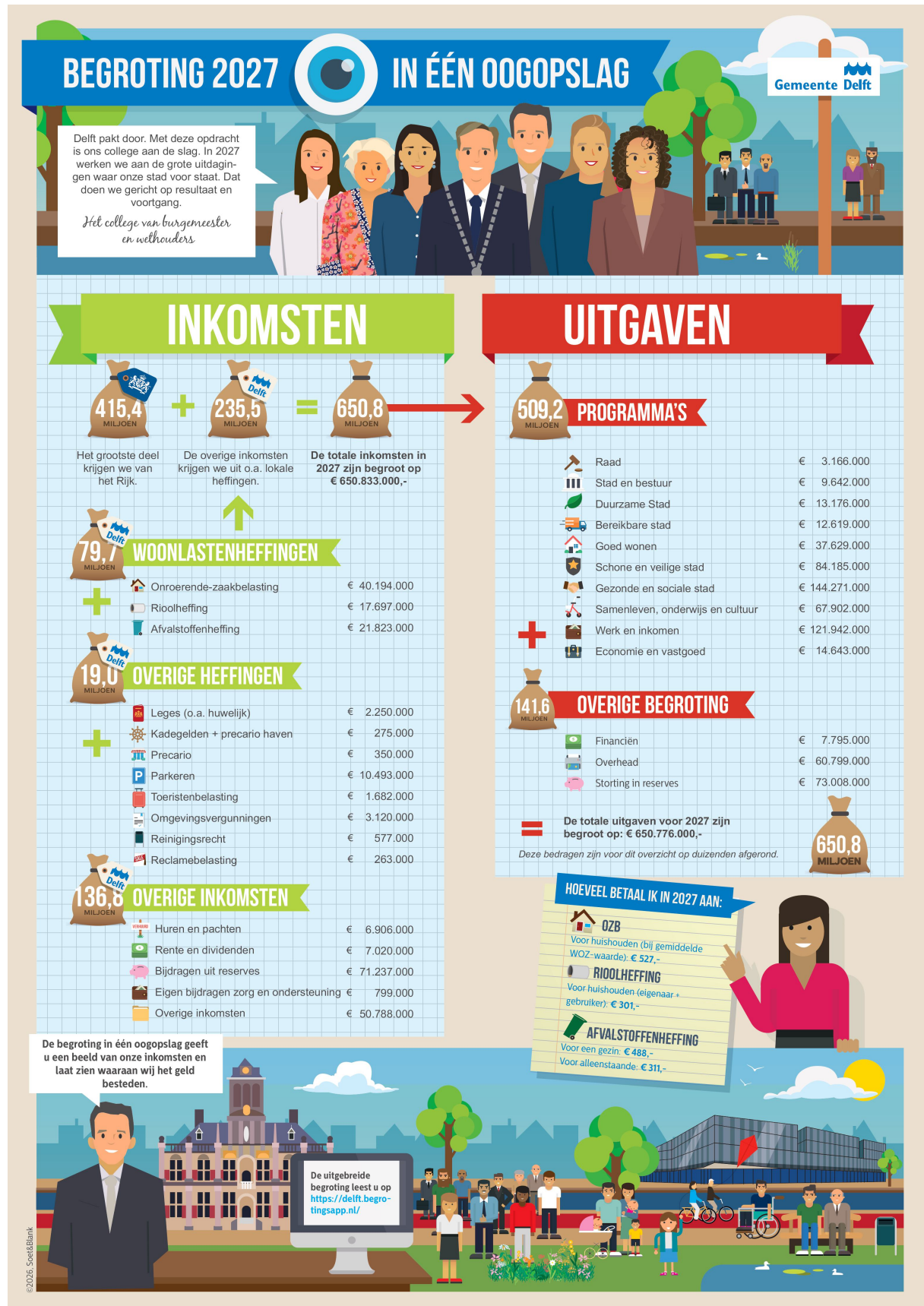
De kracht van Delft komt uit de samenleving. 'Samen maken we de stad' blijft voor ons ook in deze bestuursperiode een krachtig uitgangspunt. De kennis, ideeën en energie van de stad zijn essentieel om de grote uitdagingen waar we voor staan aan te pakken. Samen met inwoners, ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties werken we aan een sterke stad.

We versterken ook de samenwerking met de regio. Dit is noodzakelijk: complexe opgaven rond woningbouw, energietransitie, zorg en economie stoppen immers niet bij de gemeentegrenzen. Door meer samen te werken met andere overheden, bestuurlijke netwerken te intensiveren en regionale partnerschappen aan te gaan, staan we als Delft en als regio sterker.

Het college van burgemeester en wethouders

Financiële positie

Begroting in één oogopslag

Toelichting op financiële positie

Begrotingssaldo

De Programmabegroting 2027-2030 is het financiële kader voor de uitgaven en inkomsten van de gemeente Delft. Naast de voorstellen uit de beleidsarme Kadernota 2027 is in dit kader ook rekening gehouden met de vertaling op hoofdlijnen van het coalitieakkoord 'Delft pakt door', met name voor het jaar 2027. Voor de verdere uitwerking in 2027 volgt begin volgend jaar een nader voorstel in de voorjaarsrapportage. De vertaling voor de jaren 2028 tot en met 2030 is onderdeel van de Kadernota 2028. Verder zijn in deze begroting nieuwe voorstellen gedaan voor de reguliere bouwstenen.

De beleidsarme Kadernota 2027 bevat met name onvermijdelijke bijstellingen van bestaand beleid (extra lasten) en investeringen (kostenoverschrijdingen en toevoeging van de nieuwe jaarschijf 2030), voordelen in het Sociaal domein en een stijging van de woonlasten voor riolering (door vervanging en exploitatie van het riool) en afvalinzameling (invoering Rijksbesluit verbrandingstarief).

Voor uitvoering van het coalitieakkoord is budget opgenomen bij de begrotingsprogramma's (in totaal € 5 miljoen) en voor Onvoorzien bij het hoofdstuk Financiën (€ 1 miljoen). Ook worden middelen gestort in de bestaande bestemmingsreserve Betaalbaar wonen (€ 20 miljoen) en de nieuwe bestemmingsreserves Betaalbare bedrijfshuisvesting (€ 2 miljoen) en Netcongestie-verzachters (€ 1 miljoen).

Nieuwe voorstellen in de begroting gaan over de verschillende bouwstenen waarmee de nieuwe begroting is opgebouwd:

1. Moties en toezeggingen
2. Gemeentefonds - meicirculaire 2026
3. Nominale ontwikkeling (loon- en prijsontwikkeling prijspeil 2027)
4. Uitvoeringsprogramma's Delft-West, Innovatiedistrict en Energietransitie
5. Bestaand beleid en nieuw beleid
6. Sociaal domein
7. Actualisering investeringsprogramma
8. Herfasering reserves en voorzieningen
9. Woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing).

Na verwerking van de Kadernota 2027, het coalitieakkoord voor het jaar 2027 en de bouwstenen is het begrotings- en meerjarenbeeld in alle jaren positief. De begroting 2027 is reëel en structureel in evenwicht en bevat tevens financiële ruimte om een nadere afweging te kunnen maken over de verdere uitwerking van het coalitieakkoord en over de Strategische Investeringsagenda.

Wel blijft de onzekerheid bestaan over de bekostiging van gemeenten door het Rijk. Hierbij is positief dat het kabinet-Jetten inzet op verbetering van de bestuurlijke verhoudingen. Maar tot op dit moment heeft dat nog niet geleid tot een concrete en structurele verbetering van de financiële positie van gemeenten. We moeten afwachten of extra middelen beschikbaar komen voor tekorten in de jeugdzorg, voor adequate compensatie van de stijgende kosten van de Wmo (door demografie en vergrijzing), voor het herstel van de balans tussen taken en middelen, voor het wegnemen van onevenwichtigheden in het verdeelmodel van het gemeentefonds (prijscompensatie, accres) en voor extra financiële ruimte voor de energietransitie en het beheer en onderhoud van de infrastructuur. Zonder extra middelen blijft in de begroting sprake van het zogenaamde 'ravijn' vanaf 2028, dat is veroorzaakt door een daling van inkomsten uit het gemeentefonds.

Door tijdig te anticiperen en een robuust begrotingsbeleid heeft de gemeente Delft het ravijn overbrugd en zijn in deze begroting geen nieuwe ombuigingen nodig. Vanwege de voortdurende onzekerheid wordt de koers van de afgelopen jaren gehandhaafd: van de VNG vragen we om druk uit te blijven oefenen op het kabinet en in Delft blijft een scherpe prioriteitsstelling op basis van uitvoerbaarheid, betaalbaarheid en financierbaarheid noodzakelijk. Hierbij is de uitdaging om de balans te behouden tussen financieel gezond blijven, het onderhoud van de bestaande stad en het accommoderen van de groei van de stad met voorzieningen van voldoende omvang en kwaliteit voor bewoners en bedrijven.

Begrotings- en meerjarenbeeld 2026-2030

Begroting en meerjarencijfers (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Programmabegroting 2026-2029					
Programmabegroting 2026-2029	238	438	537	538	3.601
Najaarsrapportage 2025 (14e begrotingswijziging 2025)	-198				
Septembercirculaire 2025 (15e begrotingswijziging 2025)	45	38	32	24	-85
Decembercirculaire 2025 (5e begrotingswijziging 2026)	-801	-601	-238	-95	50
Jaarstukken 2025 - voorstel voor bestemming van het resultaat	-169				
MPG	-13	-2	44	22	-132
Saldo Programmabegroting 2026-2029	-898	-127	375	489	3.434
Kadernota 2027					
I. Bouwstenen (10e begrotingswijziging 2026)	2.826	5.671	3.698	1.745	967
Saldo Kadernota 2027	1.928	5.545	4.073	2.234	4.401
Programmabegroting 2027-2030					
Coalitieakkoord 'Delft pakt door'					
- Inzet op 3 bewegingen		-5.000			
- Onvoorzien		-1.000			
- Bestemmingsreserves		-23.000			
1. Moties en toezeggingen	-	-	-	-	-
2. Gemeentefonds - meicirculaire 2026	-1.217	-128	538	463	1.750
3. Nominale ontwikkeling 2027 (loon- en prijsontwikkeling prijspeil 2027)		-467	-44	-44	-468
4. Uitvoeringsprogramma's Delft-West, Innovatiedistrict, Energietransitie		-	-	-	-
5. Bijstellingen bestaand beleid en nieuw beleid					
- Nadere afweging voorstellen Kadernota 2027		-927	-642	-642	-642
- Actualiseren rente/financiering		2.046	2.332	3.761	4.274
- Actualisering en inzet stelposten		2.297	-12.900	-9.747	-13.396
- Overige voorstellen		-2.012	-2.393	-2.027	-1.982
6. Sociaal domein		-	-	-	-
7. Actualisering investeringsprogramma (inclusief herfasering)		964	1.127	253	1.361
8. Herfasering reserves en voorzieningen		21.459	9.814	8.537	7.537

Begroting en meerjarencijfers (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
9. Woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing)		280	280	280	280
10. Najaarsrapportage 2026	4.239				
Saldo Programmabegroting 2027-2030	4.950	57	2.186	3.068	3.115

De tabel laat de opbouw zien van het begrotings- en meerjarenbeeld vanaf de vastgestelde Programmabegroting 2026-2029 tot en met de Programmabegroting 2027-2030.

Over het uitvoeringsjaar 2026 volgt meer informatie in de Najaarsrapportage 2026, met name over de realisatie, financiële en beleidsmatige afwijkingen en de prognoses per begrotingsprogramma.

Het begrotingssaldo in het nieuwe begrotingsjaar 2027 is positief en structureel in evenwicht (structurele lasten worden gedekt door structurele baten). Het positieve saldo is inclusief de uitvoering van het coalitieakkoord in 2027. Dit betreft zowel het budget voor de drie bewegingen als de stortingen in de (nieuwe) bestemmingsreserves. De dekking voor het coalitieakkoord is beschikbaar in het positieve saldo en in de Algemene reserve.

In het meerjarenbeeld 2028 tot en met 2030 is geen sprake van tekorten. De middelen uit het gemeentefonds nemen weliswaar af vanaf 2028 (het 'ravijn'), maar dit wordt opgevangen door lagere lasten en meevallers, met name in het Sociaal domein (zie Kadernota 2027) en bij de rentebaten. De bestaande en nieuwe financiële ruimte wordt betrokken bij de verdere uitwerking en vertaling van het coalitieakkoord 'Delft pakt door' en de afweging van voorstellen uit de Strategische InvesteringsAgenda.

Incidentele baten en lasten

Als randvoorwaarde vanuit het financieel toezicht door de provincie geldt dat het nieuwe begrotingsjaar 2027, of een opvolgend jaar van de meerjarenraming, structureel en reëel in evenwicht moet zijn. Dit betekent dat:

1. structurele lasten worden gedekt door structurele baten,
2. ramingen volledig en realistisch zijn.

Om vast te stellen of sprake is van een structureel evenwicht, corrigeren we de begroting voor incidentele baten, lasten en reservemutaties. Na correctie is het structurele begrotingssaldo als volgt.

Structureel begrotingssaldo	2027	2028	2029	2030
(bedragen x € 1.000)				
Lasten exclusief mutaties reserves	577.768	578.478	578.187	572.916
Baten exclusief mutaties reserves	579.596	569.760	571.893	570.345
Geraamd saldo van baten en lasten	1.827	-8.718	-6.293	-2.570
Toevoegingen reserves	73.008	2.175	2.003	1.870
Onttrekkingen reserves	71.237	13.079	11.364	7.556
Geraamd resultaat	57	2.186	3.068	3.117
Incidentele lasten (excl. reservestortingen)	-12.540	-6.651	-5.088	-1.884
Incidentele baten (excl. reserveonttrekkingen)	-5.256	-	-	-
Incidentele toevoegingen reserves	-63.497	-1.870	-1.870	-1.870
Incidentele onttrekkingen reserves	-69.153	-9.808	-7.591	-3.494
Saldo van incidentele baten en lasten	1.628	-1.288	-633	260

Structureel begrotingssaldo	2027	2028	2029	2030
(bedragen × € 1.000)				
Structureel begrotingssaldo	1.685	898	2.436	3.377

De positieve saldi betekenen dat de nieuwe begroting voor 2027 structureel in evenwicht is. Ook voor de jaren 2028 tot en met 2030 is sprake van structureel evenwicht. Een overzicht van de incidentele baten en lasten in deze begroting is opgenomen bij de verzameloverzichten. Hierbij hoort ook het complete overzicht van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

Voor de beoordeling van het begrotingsevenwicht schrijft het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) het gebruik van het financiële kengetal Structurele exploitatieruimte voor. Dit kengetal vergelijkt de structurele baten en structurele lasten met de totale baten. In het begrotingsjaar 2027 is de structurele exploitatieruimte voor Delft 0,3% positief.

Toelichting bouwstenen

Hierna volgt een toelichting op de tabel met het begrotings- en meerjarenbeeld. Een toelichting op de verschillende voorstellen is opgenomen bij de beleidsprogramma's, de hoofdstukken Overhead, Financiën en de paragrafen.

Kadernota 2027

De Kadernota 2027 (vastgesteld op 2 juli 2026) is opgesteld door het vorige college en bevat in hoofdzaak beleidsarme en (bestuurlijk) onontkoombare begrotingsmutaties (wettelijk of contractueel onvermijdelijk). De kadernota laat een positief begrotingssaldo zien waardoor er enige ruimte is voor nieuw beleid.

Programmabegroting 2027-2030

Coalitieakkoord 'Delft pakt door'

In het coalitieakkoord 'Delft pakt door' is voor uitvoering in 2027 een financieel kader opgenomen dat extra middelen omvat voor de drie bewegingen en voor Stad en bestuur (€ 5 miljoen incidenteel). Ook worden middelen gereserveerd voor drie nieuwe bestemmingsreserves (€ 23 miljoen incidenteel). Deze middelen, inclusief een budget voor Onvoorzien (€ 1 miljoen), zijn nu verdeeld over de begrotingsprogramma's en maken de start van de uitvoering mogelijk. De dekking voor het coalitieakkoord is beschikbaar in de Algemene reserve, de (nieuwe) bestemmingsreserves, de financiële ruimte als gevolg van de groei van de stad en het positieve begrotingssaldo. Voor de verdere uitwerking in 2027 volgt begin volgend jaar een nader voorstel in de voorjaarsrapportage. De vertaling voor de jaren 2028 tot en met 2030 is onderdeel van de Kadernota 2028.

Coalitieakkoord 'Delft pakt door'	2026	2027	2028	2029	2030
(bedragen x € 1.000)					
Hier gaan we als eerste mee aan de slag:					
1. Beweging Versnellen betaalbaar wonen		-1.700			
- Duurzame stad		-500			
- Bereikbare stad		-400			
- Goed wonen		-570			
- Schone en veilige stad		-200			
- Financiën		-30			

Coalitieakkoord 'Delft pakt door'	2026	2027	2028	2029	2030
(bedragen x € 1.000)					
2. Beweging Gezonde en eerlijke stad		-1.700			
- <i>Schone en veilige stad</i>		-71			
- <i>Gezonde en sociale stad</i>		-325			
- <i>Samenleven, onderwijs en cultuur</i>		-850			
- <i>Werk en inkomen</i>		-300			
- <i>Overhead</i>		-100			
- <i>Financiën</i>		-54			
3. Beweging Toekomstbestendige economie		-800			
- <i>Werk en inkomen</i>		-50			
- <i>Economie en vastgoed</i>		-700			
- <i>Financiën</i>		-50			
Stad en bestuur		-800			
- <i>Stad en bestuur</i>		-400			
- <i>Samenleven, onderwijs en cultuur</i>		-450			
- <i>Financiën</i>		50			
Voorstellen PB 2027-2030 (exploitatie)		-5.000	0	0	0
- Financiën - Potje Onvoorzien		-1.000			
Voorstellen PB 2027-2030 (Onvoorzien)		-1.000	0	0	0
Reserve Betaalbaar wonen (€ 20 miljoen tot 2040)		-20.000			
Reserve Betaalbare bedrijfshuisvesting (€ 2 miljoen)		-2.000			
Reserve Netcongestie-verzachters (€ 1 miljoen)		-1.000			
Reserves PB 2027-2030 (Algemene reserve)		-23.000	0	0	0
Totaal voorstellen CA voor PB 2027-2030		-29.000	0	0	0

Bouwstenen

De nieuwe begroting kent ook een aantal reguliere bouwstenen. Voor zover de voorstellen bij deze bouwstenen een effect hebben in het lopende jaar 2026 zijn ze onderdeel van de Najaarsrapportage 2026.

1. Moties en toezeggingen

Bij de raadsbehandeling van de Kadernota 2027 zijn 2 moties aangenomen. De opvolging van deze moties inclusief de financiële consequenties wordt betrokken bij de voorbereiding van de Kadernota 2028:

1. Motie 4.3.2A Voorkomen is beter dan genezen!
De motie draagt op om een plan voor tienerwerk te maken, de structurele financiering te onderzoeken en de raad over concrete uitwerking te informeren in het tweede kwartaal van 2027.
2. Motie 4.3.15 Bundel initiatieven en versterk de aanpak tegen seksueel geweld en gendergerelateerd geweld
De motie draagt op om voor een integrale en verbrede aanpak een voorstel voor het benodigde budget op te nemen bij de Kadernota 2028.

De motie Gemeenteraad voorop (4.18b) draagt op om bij de start van de raadsperiode 2026-2030 expliciet een voorstel voor te leggen aan de gemeenteraad voor een programma-indeling volgens de Financiële verordening. Dit is gebeurd in het raadsvoorstel en het raadsbesluit over de Programmabegroting 2027-2030 waarin een voorstel staat om de programma-indeling van de raadsperiode 2022-2026 (met de raad op één) te handhaven.

2. Meicirculaire 2026

De meicirculaire over het gemeentefonds is op 29 mei 2026 gepubliceerd en daarna gecorrigeerd in juni. In de circulaire staan de bijstellingen van de Algemene uitkering, de decentralisatie- en integratie-uitkeringen. Over de financiële impact voor Delft is een aparte raadsinformatiebrief verstuurd (zie 'Bestuurlijke reactie meicirculaire 2026' van 24 juni 2026, zaaknummer 2626408).

Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van gemeenten. Gemeenten ontvangen op drie tijdstippen in het jaar informatie over het gemeentefondsuitkeringen: in mei op basis van de Voorjaarsnota, in september op basis van de Miljoenennota en in december, ter afronding van het lopende jaar, op basis van de Najaarsnota. Het financieel toezicht door de provincie Zuid-Holland geeft als kader dat de nieuwe begroting aansluit op de meicirculaire.

De eerder aangekondigde herziening van de verdeling van het gemeentefonds per 2027 is, na adviezen van de ROB en de VNG, uitgesteld naar 2029. Dit betekent dat nu geen sprake is van herverdeeleeffecten.

Door de VNG is, naar aanleiding van de uitkomsten van de Voorjaarsnota 2026 van het Rijk, een begrotingsadvies opgesteld (19 mei jl.). In de begroting is hiermee rekening gehouden, met name door toevoeging van stelposten voor het schrappen van de huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening en voor het hiermee samenhangende vangnet binnen de Wmo.

De middelen in de meicirculaire zijn benodigd voor aanpassing van het prijspeil in de nieuwe begroting 2027 (inflatiecorrectie), verlaging van de stelpost BCF, aframing van de stelpost Groei van de stad en specifieke taken. Nadat met de voorgestelde inzet is rekening gehouden, resteert een beperkt positief saldo dat onderdeel is van het begrotings- en meerjarenbeeld.

3. Nominale ontwikkelingen 2027

Op basis van de afgesproken uitgangspunten in de Kadernota 2027 zijn de gereserveerde middelen voor loon- en prijsbijstelling in de meicirculaire verdeeld. Hiermee is het prijspeil van de nieuwe begroting aangepast aan de verwachte ontwikkeling van lonen en prijzen in 2027. Rekening is gehouden met te betalen subsidies, bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen en de stijging van de inkomsten uit leges, parkeerinkomsten en precario:

- Voor de loonontwikkeling is rekening gehouden met de cao die is afgesloten voor de periode 1 april 2025 tot en met 31 maart 2027 (6,7% + € 35 voor 2 jaar) en het premiebeleid van het ABP. Voor de periode na afloop van de cao is een inschatting gedaan op basis van de index Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers: 4,1% (over heel 2027).
- De materiële prijscompensatie betreft goederen en diensten (2,1%), Sociaal domein (3,58%), vastgoed (op basis van de uitgangspunten Vastgoedanalyse) en de bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen (op basis van de ontwerp-begrotingen waarin rekening is gehouden met de taakstelling die is voorgesteld in de Kaderbrief GR'en 2027).

- Naar aanleiding van de motie 7.1.5 'Realistische indexatie van subsidies' die is aangenomen bij de raadsbehandeling van de Programmabegroting 2026-2029 (13 november 2025) is de systematiek voor de indexering van subsidies met ingang van de begroting 2027 aangepast. In deze nieuwe systematiek wordt compensatie toegevoegd op basis van een gewogen gemiddelde van de salarisontwikkeling (70% Index Loonvoet sector overheid: 4,2%) en materiële kostenontwikkeling (15% Index Materiële Overheidsconsumptie: 2,1% en 15% index Bruto Overheidsinvesteringen: 2,3%). Daarnaast wordt nacalculatie toegevoegd voor het begrotingsjaar (bijstelling jaar t+1) en het lopende jaar (vaststelling jaar t). Dit leidt voor 2027 tot een indexatie van 4,69%.
- De tarieven van de Afvalstoffenheffing (9,8%) en Rioolheffing (12%) zijn gecorrigeerd om kostendekkend te blijven. Bij de OZB gebeurt dit op basis van een gewogen gemiddelde van de consumentenprijsindex (CPI: 2,1%) en de negatieve maatstaf voor de belastingcapaciteit in het gemeentefonds (3,0%). Het gewogen gemiddelde geeft een indexatie van 2,71%.
- De overige baten (leges, precario, reclame, vastgoed) stijgen met de CPI van 2,1%. Voor de toeristenbelasting vindt geen ophoging plaats in afwachting van een evaluatie.

Voor inflatiecorrectie van toekomstige investeringen die gedekt worden met (al ontvangen) rijkssubsidies is een ophoging van de stelpost Inflatiecorrectie investeringen verwerkt (€ 400.000 structureel). Voor het investeringsprogramma en de Strategische Investeringsagenda wordt jaarlijks bepaald of voldoende rekening is gehouden met kostenstijging als gevolg van inflatie.

Voor de verwerking van de voorstellen is naast de gereserveerde middelen voor loon- en prijsbijstelling in de meicirculaire de stelpost Nominale ontwikkeling ingezet. (2027: € 0,9 miljoen, 2028 en 2029 € 1,2 miljoen, 2030 e.v.: € 0,8 miljoen).

Binnen de bouwsteen nominale ontwikkeling zijn ook de effecten van de actualisering van de kostenverdeelstaat (de manier waarop afdelingskosten over de programma's worden verdeeld) verwerkt. Dit leidt op onderdelen tot een budgetneutrale herverdeling tussen programma's.

4. Uitvoeringsprogramma's Delft-West, Innovatiedistrict en Energietransitie

In het coalitieakkoord 'Delft pakt door' staat dat de incidentele financiering van de langjarige opgaven Delft-West, Innovatiedistrict en de Energietransitie de komende bestuursperiode wordt verlengd en structureel wordt gedekt in uitvoeringsprogramma's. Omdat deze verlenging nog niet aan de orde is voor het begrotingsjaar 2027, is de verlenging onderdeel van de vertaling van het coalitieakkoord in de Kadernota 2028.

In de Programmabegroting 2027-2030 staat de actuele inzet van de gereserveerde dekkingsmiddelen voor Delft-West (€ 10 miljoen) en het Innovatiedistrict (€ 8 miljoen). Voor de Energietransitie is de inzet van de middelen voor klimaatmaatregelen geactualiseerd. Ten opzichte van de Kadernota 2027 is geen sprake van wijzigingen die van invloed zijn op het begrotings- en meerjarenbeeld.

Met de gemeentelijke middelen voor Delft-West wordt bijgedragen aan het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. Dit is slechts een deel van de middelen die nodig zijn om onze doelen te bereiken. Ook het Rijk draagt flink bij. Over de interventies van gemeente en partners en over de verantwoording aan het Rijk is de voortgangsrapportage Wij West 2025 naar de raad verzonden (zie 'Voortgangsrapportage Wij West 2025' van 19 juni 2026, zaaknummer 2625396).

Vanuit het Innovatiedistrict Delft (IDD) verstevigen we het Delftse innovatieve ecosysteem, waarbij ontmoeten, werken, wonen en leren centraal staat. Om het IDD te ontwikkelen wordt geïnvesteerd. Voor deze ontwikkeling is budget gereserveerd om in de komende jaren stappen te kunnen zetten om het innovatiedistrict economisch, ruimtelijk en sociaal verder te ontwikkelen (programmakosten, verbeteren kwaliteit van de openbare ruimte en visievorming, inclusief bijbehorend uitvoeringsbudget). De gemeentelijke middelen kunnen ook als cofinanciering worden ingezet voor andere bijdragen (bijvoorbeeld van het Rijk). Dit is slechts een deel van de middelen die nodig zijn om onze doelen te bereiken. Ook onze partners dragen financieel bij.

Voor de Energietransitie zijn voldoende middelen beschikbaar om de eerste fase (tot en met 2030) goed te kunnen aanpakken. Om de vastgestelde doelen voor 2050 te kunnen halen, zijn ook voor de tweede fase in de periode 2031 tot 2050 middelen nodig.

Bij de septembercirculaire 2025 en de meicirculaire 2026 zijn de ontvangen middelen voor klimaatmaatregelen (totaal € 14,1 miljoen) toegevoegd aan de reserve Energie in de wijken. Hierbij is voorgesteld om (een deel van) deze middelen in te zetten voor de bekostiging van het warmtenet en (eventuele) aanverwante kosten. Over deelname aan het warmtebedrijf en daarvoor benodigde middelen volgt een separaat voorstel.

5. Bijstellingen bestaand beleid en nieuw beleid

In de begroting zijn voorstellen verwerkt voor structurele inzet op samenwerking en overleg met de TU Delft, ondersteuning in de wijken (communitybuilding), voortzetting van de pilots voor de aanpak van onbegrepen gedrag en voor beheer en onderhoud van sportvoorzieningen. Tevens is rekening is gehouden met een actualisering van de rentekosten van de leningenportefeuille en de rentebaten.

De stelposten zijn geactualiseerd. Het restant van de taakstelling in de stelpost Realistisch ramen is in 2030 ingevuld (€ 1 miljoen). Daardoor kan de stelpost nu vervallen. Het restant van de stelpost Areaaluitbreiding in 2027 is vrijgevalen (€ 1,640 miljoen voordeel). De stelpost Kapitaallasten is verlaagd als gevolg van nieuwe regelgeving van de provincie.

Toegevoegd is een stelpost Groei van de stad die financiële ruimte bevat voor uitvoering van het coalitieakkoord en de Strategische Investeringsagenda.

Ten slotte is bij de opschoning van alle taakstellingen en stelposten in de financiële administratie een saldo overgebleven. Omdat hiervoor geen onderbouwing (meer) beschikbaar is, wordt deze stelpost afgeraamd en verrekend met het positieve saldo van het begrotings- en meerjarenbeeld (zie voor een compleet overzicht van de stelposten het hoofdstuk Financiën).

Overige voorstellen betreffen de herfasering van de herhuisvesting van Erfgoed (op basis van een nieuwe overall planning), een correctie van de verliesvoorziening voor het Meerjaren Programma Grondontwikkeling (MPG), een nieuw veiligheids- en hospitalityplan, aanvullend budget voor circulaire economie en een aantal noodzakelijke technische correcties als gevolg van het opschonen van de financiële administratie.

6. Sociaal domein

De uitgaven en inkomsten voor het sociaal domein zijn geraamd op basis van lokale ramingen. Ook is rekening gehouden met mutaties in de meicirculaire (taakmutaties, decentralisatie- en integratie-uitkeringen).

Door de VNG is een begrotingsadvies opgesteld naar aanleiding van de Voorjaarsnota 2026 van het Rijk en de voortdurende financiële onzekerheid voor gemeenten. Naar aanleiding van dit advies zijn in de begroting van het Sociaal domein de al bestaande stelposten voor de invoering van een eigen bijdrage in de jeugdzorg (Delft: -/- € 1,2 miljoen) en het sturen op verkorting van de trajectduur jeugdzorg (Delft: -/- € 0,3 miljoen) gehandhaafd. Zodra rijksbeleid voor invulling bekend is, wordt een voorstel voor de beleidsmatige en financiële vertaling voorbereid.

Nieuw zijn stelposten voor een in de Voorjaarsnota 2026 en de meicirculaire 2026 ingeboekte bezuiniging vanaf 2029 voor het schrappen van de huishoudelijke hulp uit de Wmo (Delft: -/- € 7 miljoen) en de toevoeging van middelen voor het instellen van een vangnet voor huishoudens die niet zelf hulp kunnen regelen (Delft: + € 2 miljoen). Omdat de uitwerking van deze bezuiniging ontbreekt, zijn in afwachting van rijksbeleid twee stelposten opgenomen.

Vorig jaar is de taakstellende opbrengst van de Hervormingsagenda jeugd door het Rijk vanaf 2028 met 50% verhoogd (Delft: -/- € 2,3 miljoen). Omdat ook hier rijksbeleid ontbreekt en een stelpost door de financieel toezichthouder niet is toegestaan, is dit nadeel in de programmabegroting 2026-2029 ten laste van het begrotings- en meerjarenbeeld gekomen. Zodra het Rijk duidelijkheid biedt over de maatregelen waarmee de extra opbrengst gerealiseerd kan worden, wordt bezien welke bijstellingen in Delft (i.c. hogere baten en/of lagere lasten) mogelijk zijn.

Het actuele financiële kader op basis van de verplichte taakvelden voor het sociaal domein is nu als volgt (exclusief overhead).

<i>Financieel kader Sociaal domein</i>	2026	2027	2028	2029	2030
Stad en bestuur	16	16	16	16	16
Inkomensregeling	16	16	16	16	16
Schone en veilige stad	1.680	1.715	1.715	1.715	1.715
Inkomensregeling	1.680	1.715	1.715	1.715	1.715
Gezonde en sociale stad	131.338	142.239	138.851	133.938	135.353
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	17.462	18.736	18.291	18.271	18.291
WMO regio/landelijk	23.590	26.636	26.693	21.733	21.736
WMO lokaal	8.998	9.145	7.839	7.941	7.815
WMO MO-BW	28.237	31.262	30.431	30.430	30.408
WMO beleid en coördinatie	1.689	1.943	1.918	1.929	1.928
Jeugd regio Landelijk	37.330	40.159	39.950	39.894	41.455
Jeugd lokaal	5.068	5.407	5.403	5.403	5.395
Jeugd beleid en coördinatie	2.859	2.116	1.954	1.966	1.958
Volksgezondheid	6.105	6.834	6.372	6.372	6.365
Samenleven, Onderwijs en Cultuur	14.350	14.170	13.176	14.421	13.420
Samenkracht en burgerparticipatie	14.350	14.170	13.176	14.421	13.420
Werk en Inkomen	40.464	43.423	42.570	42.734	42.470
Samenkracht en burgerparticipatie	-1.694	402	641	641	650
Inkomensregeling	13.165	13.655	13.554	14.193	14.111
WSW en beschut werk	15.459	15.459	14.651	14.178	13.938
Arbeidsparticipatie	13.534	13.907	13.725	13.722	13.770
	187.846	201.563	196.328	192.824	192.973

Financieel kader Sociaal domein	2026	2027	2028	2029	2030
---------------------------------	------	------	------	------	------

7. Actualisering investeringsprogramma (herfasering)

Het bestaande investeringsprogramma is geactualiseerd. Toegevoegd zijn de investeringsvoorstellen in de Kadernota 2027 (€ 36,9 miljoen), de jaarlijks terugkerende investeringen in 2029 (€ 15,4 miljoen) en 2030 (€ 15,5 miljoen); en verwerkt de herfasering van de bestaande investeringsprojecten. Op basis van nieuwe ramingen ontstaan incidenteel voordelen (lagere afschrijvingslasten) door vertraging van investeringsprojecten. Ondanks onze (extra) inzet op het verminderen van de effecten van netcongestie kan netcongestie nog wel een effect hebben op de realisatie van onze investeringen.

Nieuw zijn de investering voor verduurzaming van panden waarbij sprake is van een wettelijke verplichting (€ 2,6 miljoen) (voor verduurzaming van monumentale panden volgt later een voorstel) en ophogingen van bestaande kredieten voor de uitplaatsing van Blue Birds uit het sportpark Kruithuisweg (+ € 5 miljoen) en de renovatie van de kinderopvang in de Vrije school Widar (+ € 2,5 miljoen, budgetneutraal). De investeringen uit het MeerjarenOnderhoudsplanning Facilitair (€ 5.6 miljoen) zijn voor de jaren 2027 tot en met 2030 opgevoerd. Dekking hiervoor was al beschikbaar. Tevens zijn de bestaande investeringen gecorrigeerd voor inflatie.

De provincie Zuid-Holland heeft in haar rol als financieel toezichthouder aanvullende eisen gesteld aan de uitgangspunten en de omvang van de stelpost voor onderuitputting van kapitaallasten. De provincie verwijst daarbij tevens naar de notitie Structurele en incidentele baten en lasten van de Commissie BBV. De aangescherpte spelregels gaan over nieuwe investeringen waarvan de kapitaallasten ten laste van de exploitatie komen. De stelpost mag maximaal 20% van geraamde kapitaallasten zijn (inclusief rente). Met de aanscherping wordt beoogd de ramingen van de investeringen nog meer te baseren op de uitvoeringskracht van de gemeente (realistisch ramen). Door de aanscherping ontstaat een nadeel dat ten laste komt van de structurele reservering voor de groei van de stad.

Voor de komende jaren wordt de Strategische Investeringsagenda gebruikt voor nadere voorstellen voor het investeringsprogramma.

8. Herfasering van reserves en voorzieningen

Rekening is gehouden met de onttrekkingen aan de Algemene reserve die benodigd zijn voor de (nieuwe) bestemmingsreserves Betaalbaar wonen (€ 20 miljoen), Betaalbare bedrijfshuisvesting (€ 2 miljoen) en Netcongestie-verzachters (€ 1 miljoen). Een klein deel van deze middelen wordt als dekking ingezet voor bestedingsvoorstellen uit het coalitieakkoord (€ 970.000).

Tijdens de opbouw van de Programmabegroting 2027-2030 zijn de bestedingen en het verloop van de reserves en voorzieningen geactualiseerd. Hieruit is een beperkt aantal budgetneutrale correcties en aanpassingen naar voren gekomen.

in 2022 heeft Delft een financiële bijdrage gekregen van de ontwikkelaar in het Kabeldistrict voor bovenwijkse voorzieningen (€ 1,736 miljoen conform anterieure overeenkomst). Voor deze middelen is een storting in de reserve Kostenverhaal gedaan ten laste van de reserve Schieoevers. Omdat de ontvangen middelen destijds niet in de reserve Schieoevers zijn verwerkt, ontstaat nu een tekort in de reserve Schieoevers dat moet worden gecompenseerd.

In de bestemmingsreserve Dekking kapitaallasten zijn in 2022 middelen gestort ten behoeve van een impuls voor capaciteit ten behoeve van de investeringen (€ 2,24 miljoen). Omdat deze middelen niet thuishoren in de reserve dekking kapitaallasten (maar in de exploitatie), kan deze financiële ruimte vrijvallen.

Binnen de Algemene reserve zijn incidentele dekkingsmiddelen gereserveerd voor de buffer die bestemd is voor Delft-West, Innovatiedistrict Delft, Museum Prinsenhof Delft en de Gelatinebrug. Daarnaast zijn ten laste van de vrije ruimte in de Algemene reserve incidentele middelen geormerkt voor cofinanciering en zijn vanaf 2025 de extra middelen die Delft ontvangt uit het gemeentefonds als gevolg van de groei van de stad toegevoegd aan de Algemene reserve.

Vooruitlopend op de actualisatie van de nota Reserves, Voorzieningen en Investerings wordt voorgesteld:

1. de gereserveerde middelen voor Delft-West, Innovatiedistrict Delft, Museum Prinsenhof Delft, Gelatinebrug en cofinanciering af te zonderen in een aparte bestemmingsreserve Opgaven.
2. de reservering voor de groei van de stad als stelpost Groei van de stad te ramen en beschikbaar te houden voor uitvoering van het coalitieakkoord, de Strategische InvesteringsAgenda (SIA), areaaluitbreiding en autonome groei van het Sociaal domein.

Deze verfijning heeft inhoudelijk geen financieel effect, maar zorgt wel voor een duidelijker beeld van de geormerkte en vrij besteedbare middelen. Ook is de stelpost Groei van de stad te kwalificeren als structurele dekking waardoor het behoud van structureel evenwicht van de begroting wordt vergemakkelijkt.

9. Woonlasten

In 2027 worden de woonlasten, bestaande uit de onroerendezaakbelasting (OZB), de afvalstoffenheffing en de rioolheffing, aangepast voor inflatie, actuele kosten in de gesloten circuits en areaaluitbreiding. Voor de gesloten circuits Afvalstoffen en Riool is behoud van kostendekkendheid het uitgangspunt.

De stijging van de OZB opbrengst in 2027 is 3,42% en bestaat uit de inflatiecorrectie 2027 (€ 1,1 miljoen) en areaaluitbreiding (€ 280.000).

Voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing zijn de toerekenbare kosten en de aantallen huishoudens geactualiseerd. Inclusief de inflatiecorrectie stijgt de aanslag van de afvalstoffenheffing met 9,8%. De voornaamste reden van deze stijging is de verhoging van de rijksbelasting op de verbranding van restafval.

De aanslag van de rioolheffing stijgt, na inflatiecorrectie en een bijdrage uit de voorziening Riolering, met 12,0%. Deze stijging is het gevolg van hogere onderhoudskosten en een hogere reservering voor vervanging.

10. Najaarsrapportage 2026

Nadere informatie over het uitvoeringsjaar 2026 is opgenomen in de Najaarsrapportage 2026 waarover de raad separaat besluit.

Financiële gezondheid

Het behoud van een duurzaam financieel gezonde gemeente is een randvoorwaarde bij het opstellen en uitvoeren van de Programmabegroting 2027-2030. Inzicht in de financiële positie ontstaat via de beantwoording van de volgende vragen.

A. Is de begroting structureel en reëel in evenwicht?

Structureel en reëel evenwicht betekent dat voldaan wordt aan de volgende criteria:

- Structurele lasten zijn gedekt door structurele baten
- Ramingen van lasten, baten en reservemutaties zijn volledig en realistisch

B. Is er ruimte voor nieuw beleid?

De ruimte voor nieuw beleid is beschikbaar in het begrotings- en meerjarenbeeld, in de Algemene reserve en/of de bestemmingsreserves:

- Begroting en meerjarenraming: begrotingssaldo, stelposten en taakstellingen
- Algemene reserve: risicoprofiel en vrije ruimte
- Bestemmingsreserves: vrij aanwendbaar deel (binnen de afgesproken bestedingsrichting)

C. Zijn we financieel wendbaar en weerbaar?

Bij *wendbaarheid* gaat het erom hoe snel de gemeente de financiële huishouding kan afstemmen op veranderende opgaven en/of hoe snel de gemeente kan inspelen op nieuwe financiële verhoudingen. Bij *weerbaarheid* gaat het om de vraag hoe groot de financiële buffer is. Voor inzicht in wendbaarheid en weerbaarheid zijn de volgende indicatoren beschikbaar:

- Financiële kengetallen over schuld, solvabiliteit, grondexploitatie, exploitatieruimte en belastingcapaciteit (op basis van Besluit Begroting en Verantwoording), inclusief een toelichting en vergelijking met de signaleringswaarden uit het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK 2026 Gemeenten)
- Weerstandsratio (beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit op basis van het risicoprofiel) inclusief een toelichting en vergelijk met de Weerstandsnorm uit het GTK 2026 Gemeenten

Voor de beantwoording van de vragen is aanvullende informatie beschikbaar in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing en de paragraaf Financiering.

Toelichting

Ad A. Is de begroting structureel en reëel in evenwicht?

De nieuwe begroting is structureel en reëel in evenwicht. Met structureel evenwicht wordt bedoeld dat structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Met reëel evenwicht wordt bedoeld dat de geraamde baten en lasten in de begroting en meerjarenraming volledig en realistisch zijn.

Ondanks de afname van rijksmiddelen vanaf 2028 (het 'ravijn') is in alle jaren sprake van structureel en reëel evenwicht. Dit betekent dat de financiële positie van de gemeente Delft in het algemeen goed is; de begroting is structureel gedekt en geeft een compleet beeld van lasten en baten, bijsturing is niet benodigd voor behoud van de financiële gezondheid.

Een positief structureel evenwicht betekent niet dat er ruimte is voor extra uitgaven. En een negatief structureel evenwicht betekent niet dat bezuinigd moet worden. Het structureel evenwicht geeft uitsluitend een beeld van het begrotingssaldo ná eliminatie van alle incidentele lasten, baten en reservemutaties. Hierdoor ontstaat inzicht in de robuustheid van de begroting. De achterliggende gedachte hierbij is dat een begroting waarin structurele lasten gedekt worden door incidentele baten op termijn niet houdbaar is en leidt tot een ongunstige financiële positie.

Vanwege het belang voor de financiële positie is behoud van het structureel en reëel begrotingsevenwicht op langere termijn een belangrijke taak. Hiervoor is inzicht benodigd in de (aard van de) middelen die beschikbaar zijn en vervolgens in hoe ze besteed worden. Uitgangspunt hierbij is dat de gemeente structurele taken uitvoert en daarvoor structurele lasten en baten raamt. Incidentele lasten en baten zijn de uitzondering en worden veroorzaakt door eenmalige gebeurtenissen en/of besluiten. Na eliminatie van de incidentele posten ontstaat inzicht in het structureel begrotingssaldo. Een overzicht van en een uitgebreide toelichting op de incidentele lasten, baten en reservemutaties staat in het overzicht Incidentele baten en lasten.

Ad B. Is er ruimte voor nieuw beleid?

De ruimte voor nieuw beleid wordt bepaald door het saldo van het begrotings- en meerjarenbeeld, inclusief eventuele taakstellingen en stelposten en het vrij aanwendbare deel van de Algemene reserve en bestemmingsreserves.

In het begrotings- en meerjarenbeeld is het begrotingssaldo in alle jaren positief en te beschouwen als vrije ruimte. Wel dient hierbij bedacht te worden dat deze ruimte grotendeels incidenteel is omdat de ruimte met name is ontstaan door hogere rentebaten bij het schatkistbankieren. Naast het positieve begrotingssaldo is voor het coalitieakkoord 'Delft pakt door' en de Strategische Investeringsagenda structurele financiële ruimte geraamd in de stelpost Groei van de stad. Deze ruimte is gevonden in de extra middelen die Delft ontvangt uit het gemeentefonds voor de kosten van de groei van de stad. In de begroting is geen sprake van (nieuwe) taakstellingen.

De overige stelposten sorteren voor op extra inkomsten uit het gemeentefonds (BCF, verrekening oude jaren), bijstellingen van lasten en/of baten als gevolg van nog te formuleren rijksbeleid (Sociaal domein), kostenstijgingen als gevolg van (extra) inflatie (Inflatiecorrectie investeringen, Indexatie Wmo) en lagere kapitaallasten als gevolg van realistisch ramen (Kapitaallasten). Hiermee is geen sprake van ruimte voor nieuw beleid, maar deze stelposten verbeteren wel de robuustheid van de begroting.

De Algemene reserve is benodigd als weerstandscapaciteit tegenover het risicoprofiel. Door de overheveling van dekkingsruimte naar de stelpost Groei van de stad en de instelling van de nieuwe bestemmingsreserve Opgaven is de vrije ruimte van de Algemene reserve grotendeels verschoven naar de exploitatie en de bestemmingsreserves. De resterende vrije ruimte is beschikbaar voor de uitvoering van het coalitieakkoord,

De jaarlijkse actualisering van de bestemmingsreserves heeft geleid tot een beperkte vrijval van dekkingsruimte die is toegevoegd aan het begrotings- en meerjarenbeeld. De nieuwe bestemmingsreserve Opgaven bevat geoormerkte ruimte voor Delft-West, Innovatiedistrict Delft, museum Prinsenhof Delft, Gelatinebrug en cofinanciering. Deze middelen zijn in principe geoormerkt, maar concrete begrotingsvoorstellen volgen op een later moment.

Ad C. Zijn we financieel wendbaar en weerbaar (ook op de langere termijn)?
Wendbaarheid gaat over flexibiliteit van budgetten en beïnvloedbaarheid van beleid (medebewind, autonomie). Zo zijn lasten van afschrijving en rente weinig flexibel en is onderwijshuisvesting een wettelijke taak met beperkte beïnvloedbaarheid. Inkoop van maatschappelijke ondersteuning is flexibeler, maar voor aanvragen geldt een open einderegeling en bij aanvullende voorzieningen is weer meer ruimte voor eigen beleid. Nieuwe prioriteiten kunnen gekozen worden op basis van de financiële ruimte en als die onvoldoende is, de wendbaarheid van de begroting ('nieuw voor oud'). Een vuistregel is dat van de totale begroting circa 10% beïnvloedbaar is.

De kengetallen Structurele exploitatieruimte, Belastingcapaciteit en Grondexploitaties geven een indicatie van de wendbaarheid (zie hierna de tabel met scores voor Delft).

De weerbaarheid is onderdeel van de Algemene reserve en hangt samen met de wendbaarheid. Een lage wendbaarheid vraagt om een hogere weerbaarheid, omdat het aanpassen van de financiële huishouding dan meer tijd kost. De weerbaarheid is op orde en toereikend voor beheersing van het risicoprofiel en voor de huidige omvang van de bestuurlijke opgaven en investeringen.

Als de weerbaarheidsreserve daadwerkelijk wordt ingezet, kan aanvulling van de Algemene reserve benodigd zijn. Hiervoor is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit bepalend. Voor de benodigde weerstandscapaciteit zijn de financiële risico's in kaart gebracht en gepresenteerd in het risicoprofiel (zie paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing). De totale omvang van het risicoprofiel is lager dan de beschikbare weerstandscapaciteit en daarmee is de weerstandsratio positief (score voor Delft: 1,3). De beoordeling van deze score is voldoende volgens de weerstandsnorm in het gemeenschappelijk financieel toezichtkader van de provincie (GTK 2026 Gemeenten).

Van belang is te onderkennen dat de wendbaarheid van de begroting sterk wordt beïnvloed door de keuzes die het Rijk maakt over de structurele bekostiging van gemeenten. Tot en met 2027 is er duidelijkheid, maar vanaf 2028 is onzeker wat er gebeurt met de financiering van de jeugdzorg, de Wmo, infrastructuur, klimaat en het herstel van de balans tussen taken en middelen. .

Financiële kengetallen (BBV)

De financiële kengetallen over belastingcapaciteit, grondexploitatie en structurele exploitatieruimte gaan over wendbaarheid. De kengetallen over schulden (netto schuldquote en gecorrigeerde netto schuldquote) en eigen vermogen (solvabiliteit) sluiten aan bij weerbaarheid.

Waarderingscijfer	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028	Prognose 2029	Prognose 2030
Door BBV voorgeschreven						
<i>Weerbaarheid:</i>						
Netto schuldquote	31,4%	34,0%	39,3%	52,0%	57,7%	62,7%
Gecorrigeerde netto schuldquote	21,3%	24,6%	30,1%	43,0%	48,9%	54,1%
Solvabiliteitsratio	41,9%	41,2%	42,2%	41,2%	40,9%	40,8%
<i>Wendbaarheid:</i>						
Kengetal grondexploitatie	0,5%	-1,0%	-0,9%	0,0%	0,0%	0,0%
Structurele exploitatieruimte	2,6%	3,5%	0,3%	0,2%	0,4%	0,6%
Belastingcapaciteit	113,9%	116,2%	120,2%	120,2%	120,2%	120,2%

De scores per kengetal zijn positief en overschrijden de signaleringswaarden uit het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK 2026 Gemeenten) van de provincie niet. Een uitzondering geldt voor het kengetal Belastingcapaciteit, waarvoor de score als risicovol wordt gekwalificeerd. Dit kengetal geeft inzicht in de belastingdruk (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) ten opzichte van het landelijk gemiddelde en daarmee in de ruimte voor belastingverhoging. De hoge score indiceert dat er weinig ruimte is voor verhoging van de belastingen. Op dit onderdeel is de wendbaarheid beperkt.

Bij de keuzes over de inhoud van het investeringsprogramma gaat het, naast de reguliere investeringen, de komende jaren ook over de investeringen die nodig zijn voor de groei van de stad (zie inventarisatie in de Strategische InvesteringsAgenda) en de investeringen waarvoor rijkssubsidies zijn ontvangen. Bij de keuze voor in uitvoering te nemen investeringen vindt een afweging plaats van enerzijds de urgentie, wensen en ambities en anderzijds de financiële mogelijkheden en de uitvoeringskracht van de organisatie. Het sturen op behoud van de financiële gezondheid is hierbij een randvoorwaarde. Dit wordt zichtbaar door monitoring van de ontwikkeling van financiële kengetallen.

Reserves

De totale omvang van de reserves is begin 2027 € 338 miljoen en bestaat uit bestemmingsreserves (€ 229 miljoen) waarvoor concrete bestedingsafspraken bestaan die zijn vastgesteld door de gemeenteraad en de Algemene reserve (€ 109 miljoen). De Algemene reserve levert de dekking voor de benodigde weerstandscapaciteit die hoort bij het risicoprofiel.

Financiële begroting 2027 en meerjarenbeeld 2028-2030

Baten en lasten per programma

De tabellen hierna geven inzicht in de omvang van baten en lasten per programma en van stortingen in en onttrekkingen aan reserves. De tabel vergelijkt de realisatie op basis van Jaarstukken 2025, het lopende jaar 2026 en de Programmabegroting 2027-2030. Bij de begrotingsprogramma's staat een toelichting op het beleid en het budget aan de hand van de 3 W-vragen: 'Wat willen we bereiken?', 'Wat gaan we ervoor doen?' en 'Wat mag het kosten?'.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2025	Begroting 2026 na wijzigingen	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Baten	551.684	572.343	579.596	569.760	571.893	570.345
Lasten	528.552	569.072	577.768	578.478	578.187	572.916
Onttrekkingen	-62.776	-42.981	-71.237	-13.079	-11.364	-7.556
Stortingen	80.461	41.303	73.008	2.175	2.003	1.870
Begrotingssaldo	5.447	4.950	57	2.186	3.068	3.117

Baten en lasten, toevoegingen en onttrekkingen

De kolom Begroting 2026 na wijzigingen geeft de stand van de begroting die nu in uitvoering is, inclusief door de raad vastgestelde begrotingswijzigingen en de (voorlopige) financiële effecten van de Najaarsrapportage. De besluitvorming over nieuwe mutaties in 2026, dus na vaststelling van de Kadernota 2027, is onderdeel van de behandeling van de Najaarsrapportage 2026.

De mutatie van de reserves betreft de Algemene reserve en bestemmingsreserves. Een specificatie en toelichting is opgenomen bij het hoofdstuk Financiën.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2025	Begroting 2026 na wijzigingen	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Baten						
02 Stad en bestuur	2.810	2.063	1.509	1.509	1.509	1.509
03 Duurzame stad	6.543	9.263	4.764	6.131	4.523	132
04 Bereikbare stad	7.938	8.123	8.490	8.335	8.335	8.333
05 Goed wonen	11.996	21.503	26.797	26.130	37.375	39.247
06 Schone en veilige stad	41.929	42.129	44.945	46.569	47.474	46.437
07 Gezonde en sociale stad	4.730	5.464	2.032	2.281	2.256	2.256
08 Samenleven, Onderwijs en Cultuur	13.727	12.415	12.167	11.967	7.696	5.079
09 Werk en Inkomen	83.952	84.456	78.519	78.519	78.099	78.099

Exploitatie	Realisatie 2025	Begroting 2026 na wijzigingen	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
10 Economie en Vastgoed	7.969	7.119	6.427	6.364	5.993	6.585
11 Overhead	5.898	6.700	6.792	6.792	6.742	6.742
12 Financiën	364.192	373.108	387.154	375.162	371.890	375.925
Totaal Baten	551.684	572.343	579.596	569.760	571.893	570.345
Lasten						
01 Raad	3.078	3.063	3.166	3.163	3.163	3.163
02 Stad en bestuur	12.411	9.669	9.642	9.137	8.919	8.737
03 Duurzame stad	19.021	15.787	13.176	11.710	9.168	4.157
04 Bereikbare stad	11.781	11.708	12.619	12.487	12.731	12.906
05 Goed wonen	20.340	38.015	37.629	34.880	45.994	46.453
06 Schone en veilige stad	75.000	80.140	84.185	86.867	88.154	87.366
07 Gezonde en sociale stad	130.526	136.802	144.271	141.132	136.195	137.609
08 Samenleven, Onderwijs en Cultuur	62.906	65.126	67.902	69.237	66.248	63.859
09 Werk en Inkomen	117.376	124.919	121.942	121.089	120.833	120.569
10 Economie en Vastgoed	14.449	15.960	14.643	13.760	13.595	13.584
11 Overhead	53.388	60.060	60.799	61.393	61.504	60.679
12 Financiën	8.274	7.824	7.795	13.624	11.683	13.833
Totaal Lasten	528.552	569.072	577.768	578.478	578.187	572.916
Onttrekkingen						
12 Financiën	-62.776	-42.981	-71.237	-13.079	-11.364	-7.556
Storting						
11 Overhead	0	0	0	0	0	0
12 Financiën	80.461	41.303	73.008	2.175	2.003	1.870
Totaal Storting	80.461	41.303	73.008	2.175	2.003	1.870
Begrotingssaldo	5.447	4.950	57	2.186	3.068	3.117

Investeringsen

Investeringsen in het algemeen

In het Investeringsplan en het Investeringsplan bedrijfsmiddelen staan de in uitvoering genomen investeringen, vervangingsinvesteringen en investeringen vanuit beheerplannen. Op de investeringsagenda staan de voornemens tot investeren. Voorafgaand aan de uitvoering hiervan wordt een uitvoeringsplan vastgesteld met een kostenraming en planning. Onder het overzicht gewijzigde investeringen staat het totaal aan toegekende en nog toe te kennen investeringsbedragen voor alle projecten over alle jaren.

De afschrijvings- en doorberekende rentelasten (kapitaallasten) die samenhangen met deze investeringen zijn opgenomen bij de begrotingsprogramma's en opgenomen in de meerjarige begroting. Individuele investeringsprojecten zijn weergegeven en toegelicht in de programma's onder de 3e W-vraag 'Wat mag het kosten?'.

Investeringsprogramma

Investeringsprogramma PB 2027-2030	Toegekend budget na actualisatie	Realisatie t/m 2025	Beschikbaar bedrag na actualisatie	Jaarschijf 2027
(bedragen x € 1.000)				
Investeringsplan	569.605	104.609	464.996	92.271
Bedrijfsmiddelen	29.944	7.184	22.760	11.577
Investeringsagenda	121.845	-	121.845	1.000
Totaal investeringsprogramma	721.394	111.793	609.601	104.848

Mutaties investeringsprogramma

Ten opzichte van de Programmabegroting 2026-2029 is het investeringsprogramma geactualiseerd. De aansluiting met de nieuwe begroting is in onderstaande tabel opgenomen.

Mutaties investeringsprogramma	Toegekend bedrag
(bedragen x € 1.000)	
Investeringsplan	
Toegekend bedrag Investeringsplan 2026-2029	502.922
Verwervingen voorkeursrecht de Reiger (9e wijziging 2025)	2.000
Verwervingen voorkeursrecht Gillis-Delfia (10e wijziging 2025)	1.000
Museum Prinsenhof Delft (16e wijziging 2025)	9.000
Ringpass velden (7e wijziging 2026)	500
Grondexploitatie de Reiger (9e wijziging 2026)	-4.820
Van 'Agenda' naar 'Plan'	9.281
Van 'Plan' naar 'Agenda'	-2.100
Kadernota 2027	65.503
Programmabegroting 2027-2030	6.775
Prijsindexaties	10.917
Actualisatie Investeringsplan (incl. afgeronde investeringen)	-31.373
Toegekend bedrag investeringsagenda tot en met 2030	569.605
Bedrijfsmiddelen	

<i>Mutaties investeringsprogramma</i>	Toegekend bedrag
<i>(bedragen x € 1.000)</i>	
Toegekend bedrag Investeringsplan 2026-2029	21.344
Van 'Plan' naar 'Bedrijfsmiddelen'	-
Kadernota 2027	2.306
Programmabegroting 2027-2030	27
Prijsindexatie	266
MJOP-facilitair	5.579
Integraal veiligheid en hospitalityplan	850
Actualisatie bedrijfsmiddelen (incl. afgeronde investeringen)	-428
Toegekend bedrag investeringsagenda tot en met 2030	29.944
Investeringsagenda	
Toegekend bedrag Investeringsplan 2026-2029	125.335
Van 'Agenda' naar 'Plan'	-9.281
Van 'Plan' naar 'Agenda'	2.100
Kadernota 2027	-
Actualisatie IHP	-
Prijsindexatie	3.691
Toegekend bedrag investeringsagenda tot en met 2030	121.845
Totaal investeringsprogramma PB 2027-2030	721.394

Toelichting mutaties investeringsprogramma

In vergelijking met de Programmabegroting 2026-2029 zijn door de raad nieuwe aanvullende besluiten genomen. In de Kadernota 2027 zijn investeringen opgenomen en geactualiseerd. Daarnaast zijn de planning en de ramingen van het bestaande investeringsprogramma geactualiseerd, met name door herfasering op basis van realisatie.

De toelichtingen op de investeringen staan in de programma's van de beleidsbegroting (derde W-vraag: 'Wat mag het kosten?').

Realisatie ten opzichte van begroting

Jaarlijks is sprake van een afwijking tussen de geraamde investeringsbedragen en de daadwerkelijke realisatie. Analyse leert dat dit verklaard wordt door diverse (externe) factoren. Zoals beschikbaarheid van aannemers, beschikbaarheid van materieel, inspraak op bestemmingsplannen en capaciteit.

Op basis van de realisatie in de afgelopen jaren is nu de reële verwachting dat van het totale investeringsprogramma 2027-2030 circa 55% kan worden gerealiseerd. Vanwege de eerdergenoemde factoren is het niet mogelijk om vooraf aan te geven op welke specifieke investeringen dit betrekking heeft. In het begrotings- en meerjarenbeeld is daarom een bijstelling (stelpost) voor realistisch ramen opgenomen. Voor de lagere kapitaallasten die hiervan het gevolg zijn, is een stelpost geraamd (zie programma Financiën). In het bepalen van de omvang van deze stelpost is rekening gehouden met de nieuwe richtlijn van de provincie Zuid-Holland. Door deze richtlijn valt de stelpost aanzienlijk lager uit dan voorgaande jaren. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het programma Financiën.

Overzicht gewijzigde investeringen

<i>(bedragen x € 1.000)</i>		Begroting 2027-2030
Verloop investeringen	Programma	

(bedragen × € 1.000)			Begroting 2027-2030
Stand Programmabegroting 2026-2029			649.601
Najaarsrapportage 2025:			-
Reguliere goedgekeurde begrotingswijzigingen 2025 na NJR25:			12.000
Jaarrekening 2025 (afsluitingen):			-31.801
Kadernota 2027:			67.809
Reguliere goedgekeurde begrotingswijzigingen 2026:			-4.320
Nog te besluiten voorstellen pb 2027-2030:			28.105
Indexatie investeringen	div	14.874	
Verduurzaming vastgoedportefeuille	P3	2.600	
Vervanging parkeerautomaten	P4	-30	
Reconstructie Ireneboulevard (vervalt)	P6	-500	
Tractie	P6	57	
Uitbreiding Vulcanusweg	P6	34	
IHP Delftse Vrije school (Widar)	P8	2.500	
Sportpark Kruithuisweg (Blue Birds)	P8	5.000	
Krakeelpolderweg - wissellocaties (vervalt)	P8	-1.041	
Nieuwe Kerk (wordt exploitatie)	P8	-250	
Museum Prinsenhof (museale vernieuwing naar exploitatie)	P8	-1.000	
Erfpacht laga	P10	-568	
Integraal veiligheid en hospitalityplan	P11	850	
MJOP-facilitair	P11	5.579	
Stand Programmabegroting 2027-2030			721.394

Investerings per programma

Overzicht investeringen

In het overzicht per begrotingsprogramma hierna is het integraal overzicht van de investeringen opgenomen (kostenraming, planning).

Voor alle investeringen geldt dat de kapitaallasten (afschrijvings- en rentelasten) die samenhangen met deze investeringen, zijn opgenomen bij de begrotingsprogramma's.

Investerings		Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2025	Jaarschijf 2026 o.v.v. NJR26	Fasering				
(bedragen × € 1.000)									
Stad en bestuur				2026	2027	2028	2029	2030	na 2030
Publieke dienstverlening - Investerings	Bedrijfsmiddelen	141	12		129	-	-	-	-
Meubilair	Bedrijfsmiddelen	350	64	161	25	25	25	50	-
Renovatie/vervanging Raadstafel	Bedrijfsmiddelen	150	94	56	-	-	-	-	-
Toegangscontrolesysteem	Bedrijfsmiddelen	410	9	320	81	-	-	-	-
Totaal		1.051	179	537	235	25	25	50	

Investerings		Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2025	Jaarschijf 2026 o.v.v. NJR26	Fasering				
(bedragen × € 1.000)									
Duurzame stad				2026	2027	2028	2029	2030	na 2030
Energietransitie - Vleermuizentoren	Plan	71	-	71	-	-	-	-	-
Energietransitie - Vleermuizentoren (bijdragen derden)	Plan	-11	-	-11	-	-	-	-	-
Renovatie St.Papaver	Plan	350	-	350	-	-	-	-	-
Stapsgewijze verduurzaming vastgoedportefeuille	Plan	5.415	1.416	849	1.350	600	600	600	-
Waterplan / klimaatadaptatie	Plan	1.935	411	434	270	270	275	275	-
Totaal		7.760	1.827	1.693	1.620	870	875	875	

Investerings		Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2025	Jaarschijf 2026 o.v.v. NJR26	Fasering				
(bedragen × € 1.000)									
Bereikbare stad				2026	2027	2028	2029	2030	na 2030
Adaptieve Mobiliteitsagenda	Plan	31.472	12.739	5.109	3.320	1.674	4.912	2.636	1.082
Adaptieve mobiliteitsagenda - bijdragen derden	Plan	-11.635	-3.660	-2.765	-115	-173	-3.355	-1.400	-167
Halteverplaatsing tramhalte Martinus Nijhofflaan	Plan	165	-	-	-	-	-	165	-
Halteverplaatsing tramhalte Martinus Nijhofflaan - bijdrage van derden	Plan	-83	-	-	-	-	-	-83	-
Reconstructie Buitenhofdreef	Plan	10.954	-	150	626	775	4.748	4.655	-
Reconstructie Buitenhofdreef - bijdrage derden	Plan	-4.750	-	-	-	-	-1.000	-3.750	-
Herinrichting Prinses Beatrixlaan Zuid	Plan	1.643	28	197	1.418	-	-	-	-
Idem - bijdrage van derden	Plan	-1.056	-	-	-1.056	-	-	-	-
Vervanging parkeerautomaten	Bedrijfsmiddelen	620	-	120	150	50	150	150	-
Totaal		27.330	9.107	2.811	4.343	2.326	5.455	2.373	915

Investeringsen	Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2025	Jaarschijf 2026 o.v.v. NJR26	Fasering
(bedragen x € 1.000)				

Investeringen		Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2025	Jaarschijf 2026 o.v.v. NJR26	Fasering				
(bedragen × € 1.000)									
Goed wonen				2026	2027	2028	2029	2030	na 2030
Ecologische zones TU Campus NZ en OW	Plan	1.000	325	18	500	157	-	-	
Ecologische zones TU Campus NZ en OW - bijdrage derden	Plan	-1.000	-	-500	-	-500	-	-	
Parkeerplaatsen Roland Holstlaan	Plan	410	55	-	355	-	-	-	
Verwerving Schieweg 13	Plan	2.700	3	2.697	-	-	-	-	
Verwerving Schieweg 13 - bijdrage derden	Plan	-1.350	-	-1.350	-	-	-	-	
Voorkeursrecht verwervingen Grex Gillis Delfia	Plan	1.000	-	1.000	-	-	-	-	
Totaal		2.760	383	1.865	855	-343	-	-	

Investeringen		Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2025	Jaarschijf 2026 o.v.v. NJR26	Fasering				
(bedragen × € 1.000)									
Schone en veilige stad				2026	2027	2028	2029	2030	na 2030
Begraafplaatsen	Plan	200	-	150	50	-	-	-	-
Beheerplan civiele constructies	Plan	40.005	17.632	6.413	4.999	2.689	4.136	4.136	-
Beheerplan groen en water	Plan	13.837	2.863	2.696	2.181	1.961	2.068	2.068	-
Waterberging	Plan	4.321	656	1.146	659	620	620	620	-
Beheerplan openbare verlichting	Plan	19.507	4.595	3.503	3.406	2.833	2.585	2.585	-
Beheerplan wegen	Plan	29.652	7.795	3.292	5.410	5.297	3.929	3.929	-
Gasthuisplaats	Plan	2.450	384	116	1.950	-	-	-	-
Gelatineverbinding	Plan	27.777	847	600	1.200	1.500	1.500	4.000	18.130
Gelatineverbinding - bijdrage derden	Plan	-17.959	-	-	-	-	-	-	-17.959
Verbreding Delftse Schie	Plan	4.967	-	-	4.967	-	-	-	-
Idem - bijdrage derden	Plan	-1.040	-	-	-1.040	-	-	-	-
Gevel tot gevel	Plan	6.554	729	2.972	1.714	1.139	-	-	-
GO-Openbare ruimte bovenplanse voorzieningen	Agenda	4.100	-	-	1.000	2.000	1.100	-	-
Integrale herinrichting Voorhof NW	Plan	23.057	-	-	-	-	6.191	16.866	-
Rioolinvesteringen kostenverhaal	Plan	9.950	4.975	1.001	1.000	2.974	-	-	-
Schieoevers (bovenwijkse) voorzieningen	Agenda	5.500	-	-	-	-	-	2.750	2.750
Speelplekken	Plan	4.146	1.540	583	500	489	517	517	-
Aanvulling speelplekken Delft west	Plan	510	37	260	213	-	-	-	-
Stadsvernieuwing	Plan	1.794	469	372	245	232	238	238	-
Tractie	Bedrijfsmiddelen	1.447	-	335	278	278	278	278	-
Uitbreiding Vulcanusweg	Plan	184	166	18	-	-	-	-	-
Verkeersvoorzieningen	Plan	2.727	685	387	420	407	414	414	-
Vervangen beheersystemen openbare ruimte	Bedrijfsmiddelen	600	163	212	225	-	-	-	-
Totaal		184.286	43.536	24.056	29.377	22.419 23.576		38.401	2.921

Investeringsen		Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2025	Jaarschijf 2026 o.v.v. NJR26	Fasering				
(bedragen × € 1.000)									
Investeringsen		Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2025	Jaarschijf 2026 o.v.v. NJR26	Fasering				
(bedragen × € 1.000)									
Samenleven, onderwijs en cultuur				2026	2027	2028	2029	2030	na 2030
Binnen- en buitensport	Plan	180	138	42	-	-	-	-	-
Erfgoed - Publieksvoorzieningen	Plan	300	-	-	-	200	100	-	-
IHP ISD/IGVO	Plan	17.385	17.598	-213	-	-	-	-	-
IHP Bernadette Maria	Agenda	6.051	-	-	-	-	-	-	6.051
IHP CLD Hof van Delft	Agenda	15.127	-	-	-	216	216	216	14.479
IHP sportcomplex CLD Molenhuispad	Plan	45.196	-	200	400	600	620	19.666	23.710
IHP Delfse Tuin	Plan	10.155	3.171	6.615	369	-	-	-	-
IHP Delftse Montessori	Plan	7.573	577	2.091	4.905	-	-	-	-
IHP Delftse Vrije School (Widar)	Plan	6.233	2	601	2.825	2.805	-	-	-
IHP Delftse Vrije School (Widar / Kinderopvang)	Plan	2.500	-	-	500	2.000	-	-	-
IHP Gabriëlschool	Agenda	5.619	-	-	-	-	-	5.619	-
IHP Grotius Juniusstraat	Plan	34.472	-	100	112	1.081	2.161	7.238	23.780
IHP Grotius Juniusstraat -grond	Plan	3.350	-	-	-	-	3.350	-	-
IHP school Gillis Delfia	Plan	8.272	-	200	834	5.170	2.068	-	-
IHP Herman Broereschool	Agenda	7.780	-	-	-	-	-	-	7.780
IHP Maurice Maeterlinckschool	Plan	15.998	559	590	640	6.970	7.239	-	-
IHP Maurice Maeterlinckschool - grond	Plan	973	-	-	-	973	-	-	-
IHP Mercurius met sportzaal	Plan	31.342	30	285	550	541	1.081	28.855	-
IHP Pleysier/ISK	Plan	22.518	11.954	10.271	293	-	-	-	-
IHP PO-school SO	Agenda	8.644	-	-	-	-	-	-	8.644
IHP Sporthal Grotius	Agenda	6.859	-	-	-	375	3.242	3.242	-
IHP Sporthal Westplantsoen (zie IHP sportcomplex CLD Molenhuispad)	Plan	-	-	-	-	-	-	-	-
IHP Stanislas VMBO /Junius (v)mbo-school vervroegd	Plan	21.851	79	62	111	432	541	10.340	10.286
IHP Tanthof complexen	Plan	33.127	1.128	1.549	5.455	10.805	14.190	-	-
IHP Stelpost	Agenda	59.059	-	-	-	8.014	8.676	18.793	23.576
IHP Stelpost	Plan	4.577	-	591	3.986	-	-	-	-
Kwaliteitsverbetering gymzalen (7x 700K)	Plan	5.263	51	685	1.500	757	757	757	756
Marlotlaan - wissellocatie	Plan	7.250	6.936	314	-	-	-	-	-
Nieuwelaan - wissellocatie	Plan	150	1	-	149	-	-	-	-
OHP 2026 - uitbreiding Mgr.Bekkerschool	Plan	144	-	144	-	-	-	-	-
OHP 2026 - herstelkosten Cornelius Musiusschool	Plan	112	-	112	-	-	-	-	-
OHP 2026 - ingebruikname De Nieuwe Maan	Plan	600	-	600	-	-	-	-	-
OHP 2027 - 1e inrichting OLP en meubilair De Nieuwe Maan	Plan	116	-	-	116	-	-	-	-
OHP 2027 - vervanging dakbedekking gymzalen Laurentius	Plan	102	-	-	102	-	-	-	-
Museum Prinsenhof	Plan	44.619	5.495	19.181	19.390	553	-	-	-
Rietveldtheater	Plan	4.941	85	500	4.055	301	-	-	-
RingPass velden	Plan	8.200	762	1.200	5.200	1.038	-	-	-
Sportaccommodaties KN2021	Plan	1.941	575	150	163	1.053	-	-	-
Sportpark Kerkpolder veld 51	Plan	1.000	-	1.000	-	-	-	-	-

Investeringsen		Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2025	Jaarschijf 2026 o.v.v. NJR26	Fasering				
(bedragen × € 1.000)									
Sportpark Kruithuisweg (Blue Birds)	Plan	9.600	771	861	3.676	4.292	-	-	-
Totaal		459.179	49.912	47.731	55.331	48.176	44.241	94.726	119.062

Investeringsen		Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2025	Jaarschijf 2026 o.v.v. NJR26	Fasering				
(bedragen × € 1.000)									
Economie en vastgoed				2026	2027	2028	2029	2030	na 2030
Duurzame toekomst Westvest 9	Plan	10.487	4	198	586	4.473	5.226	-	-
Erfpacht Laga (uitgaven 2025)	Plan	-	-	-	-	-	-	-	-
Het nieuwe kantoor (HNK)	Plan	300	-	300	-	-	-	-	-
Instandhouding gemeentelijk vastgoed (OD177)	Plan	60	-	-	60	-	-	-	-
Instandhouding Theater de Veste	Plan	1.955	3	200	1.752	-	-	-	-
Totaal		12.802	7	698	2.398	4.473	5.226	-	-

Investeringsen		Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2025	Jaarschijf 2026 o.v.v. NJR26	Fasering				
(bedragen × € 1.000)									
Overhead				2026	2027	2028	2029	2030	na 2030
Het nieuwe kantoor (HNK)	Bedrijfsmiddelen	3.012	2.774	50	188	-	-	-	-
MJOP-facilitair (overhead)	Bedrijfsmiddelen	5.479	-	230	898	1.138	1.923	1.290	-
MJOP-facilitair (samenleven)	Bedrijfsmiddelen	pm	-	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Integraal veiligheid en hospitalityplan	Bedrijfsmiddelen	850	-	-	850	-	-	-	-
ICT Investeringsen	Bedrijfsmiddelen	16.135	4.060	966	8.753	1.550	806	-	-
Verledden (HNK)	Bedrijfsmiddelen	750	8	742	-	-	-	-	-
Totaal		26.226	6.842	1.988	10.689	2.688	2.729	1.290	-
Totaal investeringsprogramma		721.394	111.793	81.379	104.848	80.634	82.127	137.715	122.898

Investeringsoverzicht projecten met rijkssubsidies

Overzicht projecten met rijkssubsidies

De afgelopen jaren zijn forse rijkssubsidies aangevraagd en toegekend. Deze subsidies vragen om cofinanciering van de gemeente en kennen, doordat er vaak een relatie ligt met het realiseren van aantallen nieuwe woningen, een lange doorlooptijd (soms 10 jaar). Een van de opbrengsten van het opstellen van een Strategische Investeringsagenda (SIA) is meer inzicht in de – indicatieve – fasering van de uitgaven van deze toegekende (rijks)subsidies.

In onderstaande tabel is te lezen in welke –indicatieve – fasering de toegekende rijkssubsidies plus de cofinanciering gemeente naar verwachting uitgegeven wordt in de periode tot en met 2040. Ruim 64% (circa € 105 miljoen) wordt pas uitgegeven na de huidige planperiode 2027 -2030. Dit is met name van belang omdat de onderstaande rijksbijdragen eind 2026 allemaal op de bankrekening van de gemeente gestort zijn/worden en de inflatie voor de periode na 2027 rekening van de gemeente komt. In de Kadernota 2024 zijn daarvoor al beperkte reserveringen gedaan (zie reserve investeringsplan).

Op het huidige investeringsprogramma staan een drietal projecten die een relatie hebben met onderstaand overzicht:

- programma Bereikbare Stad - Herinrichting Prinses Beatrixlaan Zuid
- programma Goed Wonen - Verwerving Schieweg 13
- programma Schone en Veilig Stad - Gelatinebrug

De andere projecten worden opgenomen zodra er zicht is op concretere planning.

Overzicht fasering uitgaven projecten met rijkssubsidies									
Bedragen x € 1.000	Inkomsten			Uitgaven					
Specifieke subsidie :	Ontvangen t/m 2025	Nog te ontvangen (2026)	Totaal toegekende rijksbijdrage	Cofinanciering gemeente	Totaal beschikbaar	Werkelijk uitgegeven t/m 2025	Planning 2026 t/m 2030	Planning 2031 t/m 2040	Totaal uitgaven
Woningbouwimpuls - SISA J9	24.524		24.524	24.911	49.435	9.699	15.765	23.971	49.435
Gebiedsbudget - SISA J106	1.350		1.350	1.350	2.700	-	2.700		2.700
Versnellingsgelden - SISA E104	57.303	17.222	74.525	38.743	113.268	1.397	30.668	81.203	113.268
Totaal	83.177	17.222	100.399	65.004	165.403	11.097	49.133	105.174	165.404
						7%	30%	64%	100%

Beleidsbegroting

Inleiding en leeswijzer

Beleidsbegroting

De programmabegroting omvat tien programma's. Per programma worden de drie W-vragen beantwoord: 'Wat willen we bereiken?', 'Wat gaan we ervoor doen?' en 'Wat gaat het kosten?'.

Bij de eerste W-vraag staan de indicatoren en een actualisering van de effecten en prestaties voor 2027. Bij de tweede W-vraag geven we een opsomming van de activiteiten die worden ondernomen om die effecten en prestaties te bereiken. De derde W-vraag laat de financiële vertaling per programma zien, inclusief een apart overzicht van de investeringen. In het Overzicht mutaties zijn de mutaties opgenomen ten opzichte van de vorige begroting.

Het meerjarige beeld, met rekeningcijfers over de afgelopen jaren en de begrote lasten, baten en reservemutaties tot en met 2030, is te vinden bij Overzichten, onderdeel Uitvoeringsinformatie - Baten en Lasten per taakveld.

De eerste vertaling van het coalitieakkoord 'Delft pakt door', de uitwerking van de drie uitvoeringsprogramma's (Delft-West, Innovatiedistrict Delft en energietransitie) en de voorstellen per bouwsteen komen in de begrotingsprogramma's aan de orde.

Indicatoren

Met beleidsindicatoren laten we transparant en meetbaar zien wat we bereiken in onze stad. Vooraf leggen we een streefcijfer vast in de programmabegroting. Dit voorkomt achteraf spraakverwarring over doelbereiking. Op deze manier leggen we transparant rekenschap af over onze ambities. De streefcijfers van de lokale indicatoren geven in de regel minimaal beoogde waarden weer ('groter of gelijk aan').

Per programma staan de meest relevante indicatoren bij elkaar. Dit zijn nog de indicatoren en streefwaarden uit het vorige coalitieakkoord. In het proces richting de Kadernota 2028 wordt in afstemming met de raad bepaald welke indicatoren gebruikt worden voor de nieuwe raadsperiode.

De verplichte BBV-indicatoren (Besluit Begroting en Verantwoording) staan in bijlage Verplichte beleidsindicatoren BBV.

Voor het inzicht in de financiële positie zijn ook financiële kengetallen opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing. Deze kengetallen zijn verplicht voorgeschreven in het BBV en gaan over wendbaarheid en weerbaarheid van de begroting en de balans.

Paragrafen

In de paragrafen zijn de beleidslijnen vastgelegd voor beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. Doel van de paragrafen en aanvullende hoofdstukken is dat onderwerpen met een groot (financieel) belang, die versnipperd in de begroting staan, worden gebundeld in een kort overzicht. Zij geven een dwarsdoorsnede om zo de raad voldoende inzicht te geven op alle aspecten van de Programmabegroting 2027-2030. Zie hieronder een beknopte toelichting per paragraaf.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing lichten we diverse onderdelen met betrekking tot risicomanagement toe:

- het beschikbare weerstandsvermogen en de financiële positie (inclusief financiële ratio's),
- het risicoprofiel met een toelichting in hoeverre schade en verliezen als gevolg van de risico's van materieel belang met de weerstandscapaciteit kunnen worden opgevangen,
- de strategische risicoagenda.

Lokale heffingen

De paragraaf Lokale heffingen bevat een uiteenzetting van de opbrengsten per lokale heffing, het bedrag aan kwijtscheldingen, de kostendekkendheid van de rioolrechten en de afvalstoffenheffing en de (ontwikkeling van de) lokale lastendruk voor eenpersoonshuishoudens, meerpersoonshuishoudens en bedrijven.

Grondbeleid

De paragraaf Grondbeleid gaat op hoofdlijnen in op (de uitvoering van) het Meerjarenprogramma Grondontwikkeling (MPG).

Onderhoud kapitaalgoederen

In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen zetten we uiteen wat de voortgang is van het geplande onderhoud en het eventuele achterstallig onderhoud in de openbare ruimte, het vastgoed en de maatschappelijke voorzieningen.

Verbonden partijen en subsidies

De paragraaf Verbonden partijen en subsidies gaat in op de samenwerkingen van de gemeente in de vorm van verbonden partijen en subsidies.

Bedrijfsvoering

De paragraaf Bedrijfsvoering rapporteert over de bedrijfsvoering en over nieuwe ontwikkelingen en gaan we in op interne/externe audits op het vlak van rechtmatigheid (verbonden ook aan de accountantscontrole) en doelmatigheid (naar aanleiding van onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid, zoals bedoeld in artikel 213a Gemeentewet).

Openbaarheid

Efficiënte en effectieve informatievoorziening is van cruciaal belang in onze moderne samenleving. Als gemeente streven we voortdurend naar verbetering van onze informatiesystemen en -processen, met als doel de dienstverlening aan onze inwoners te verbeteren en besluitvorming te optimaliseren. Sinds de Programmabegroting 2025-2028 wordt dit onderwerp in een aparte paragraaf benoemd. In eerdere programmabegrotingen werd dit beleid beschreven in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Financiering

De paragraaf Financiering bevat een overzicht van de kasgeldlimiet, de renterisiconorm, de liquiditeitsplanning en de financieringsbehoefte voor de komende drie jaar, de rentevisie en de rentekosten en renteopbrengsten verbonden aan de financieringsfunctie.

1 Raad

1.1 Wat willen we bereiken

Algemeen

De doelstelling van het programma Raad is het waarborgen van een democratisch bestuur, dat effectief, doelmatig, transparant en betrouwbaar functioneert. De betrokkenheid van inwoners bij het politiek bestuur van de gemeente is daarbij van wezenlijk belang voor het draagvlak van genomen besluiten.

Beleidsdoelichting

De gemeenteraad heeft 39 leden die allemaal inwoner zijn van Delft. Gezamenlijk vertegenwoordigen zij alle inwoners van onze stad. De gemeenteraad is het hoogste bestuurlijke orgaan van de gemeente en vormt samen met de burgemeester en het college van burgemeester en wethouders het bestuur van Delft.

De gemeenteraad bepaalt de (financiële) kaders waarbinnen het college het beleid voor Delft moet uitwerken en uitvoeren. Daarnaast controleert de gemeenteraad of het college het beleid naar behoren uitvoert en (onvoorziene) problemen afdoende aanpakt. Hierbij geeft de gemeenteraad ook invulling aan haar volksvertegenwoordigende rol door in actieve verbinding met de stad te staan. Bij deze taken worden de gemeenteraadsleden ondersteund door een aantal commissieleden.

1.2 Wat gaan we ervoor doen

Algemeen

Het programma Raad omvat de activiteiten en bijbehorende kosten die samenhangen met het goed functioneren van de gemeenteraad, waaronder de vergoedingen voor gemeenteraads- en commissieleden, fractievergoedingen, vergaderkosten, werk- en wijkbezoeken, voorlichtingsbijeenkomsten, de kosten voor de externe accountant, communicatiemiddelen en audiovisuele apparatuur, het budget van de Delftse Rekenkamer, de inzet van de stadsbouwmeester en de ondersteuning en advisering door de medewerkers van de griffie. De griffie bestaat uit ambtenaren die de gemeenteraad ondersteunen.

Naast de reguliere werkzaamheden, worden in 2027 de audiovisuele middelen in de raadszaal en de commissiekamer volledig vervangen als gevolg van een nieuwe aanbesteding. 2027 is het jaar na het jaar van de gemeenteraadsverkiezingen; dit betekent dat de werkwijze van de raad in de nieuwe samenstelling verder uitgekristalliseerd zal worden.

Delftse Rekenkamer (DRK)

De DRK werkt voor de gemeenteraad en doet onafhankelijk onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gemeentebestuur. Daarnaast adviseert de DRK de gemeenteraad over hoe beleid en uitvoering beter kunnen. Via de commissie Rekening & Audit kan de raad inbreng geven voor toekomstige onderzoeken.

Stadsbouwmeester

De stadsbouwmeester is een onafhankelijk adviseur van de gemeenteraad, het college en ambtelijke organisatie die de samenhang tussen verschillende projecten binnen de stad stimuleert en hierbij zo veel mogelijk samenwerkt met de stad. Hij heeft een vrije, inspirerende, verbindende en agenderende rol naar zowel de raad, het college als de ambtelijke organisatie en stimuleert het debat met de stad. De stadsbouwmeester is regelmatig aanwezig bij de bijeenkomsten van de raad, waaronder de raadswerkgroep Leefomgeving.

Accountant

De gemeente heeft een externe accountant die werkt voor de gemeenteraad en ook door de gemeenteraad wordt geselecteerd. Sinds medio 2024 is Deloitte de accountant. De accountant vormt een oordeel over het getrouwe beeld van de jaarstukken, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording. Daarmee heeft de accountant een ondersteunende rol in de planning- en controlcyclus.

1.3 Wat mag het kosten

Overzicht baten en lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	3.166	3.163	3.163	3.163
Saldo	-3.166	-3.163	-3.163	-3.163

Overzicht mutaties

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Raad				
Stand Programmabegroting 2026-2029	-2.947	-2.943	-2.942	-2.942
Kadernota 2027	-125	-125	-125	-125
Nominale ontwikkeling	-95	-95	-95	-95
Totaal - Raad	-3.166	-3.163	-3.163	-3.163

Toelichting op de mutaties

Stand Programmabegroting 2026-2029

Het saldo van de Programmabegroting 2026-2029 is het vertrekpunt voor de opbouw van de nieuwe Programmabegroting 2027-2030. In dit saldo is rekening gehouden met de begroting die is vastgesteld in de raadsvergadering van 13 november 2025, de septembercirculaire (15e begrotingswijziging 2025) en de decembercirculaire (5e begrotingswijziging 2026) over de uitkeringen uit het gemeentefonds.

Kadernota 2027 (hogere lasten € 125.000)

In de Kadernota 2027 (vastgesteld op 2 juli 2026) zijn voorstellen opgenomen voor informatie- en communicatiemiddelen voor raads- en commissieleden (€ 45.000 structureel) en voor ophoging van de voorziening Arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden van raadsleden (€ 80.000 structureel) (10e begrotingswijziging 2026).

Nominale ontwikkeling 2027 (hogere lasten € 95.000)

De nominale ontwikkeling betreft de aanpassing van de budgetten aan het prijspeil voor 2027. Een nadere toelichting is opgenomen in het hoofdstuk Toelichting op financiële positie.

2 Stad en bestuur

Algemeen

Als de overheid haar werk goed doet, dan is zij betrouwbaar. Het college van burgemeester en wethouders staat – samen met de gemeenteraad – voor de waarden van goed bestuur. Deze vormen het fundament van ons handelen en besluitvorming. Dit betekent dat we luisteren en transparant zijn over belangenafwegingen, gericht op een effectieve besteding van middelen om de grote maatschappelijke opgaven aan te pakken en de legitimiteit van onze besluitvorming. Op deze manier geven we vorm aan het begrip betrouwbare overheid.

We maken de stad samen met inwoners, ondernemers en professionals. In de aanpak van de complexe opgaven – zoals rond woningbouw, energietransitie, zorg en economie – werken we samen met andere overheden en behartigen we daar onze belangen.

Relevante beleidskaders

- [Visie op gemeentelijke dienstverlening](#)

Onder dit programma vallen de volgende onderwerpen:

College van B&W, bestuurlijke samenwerking (inclusief verbonden stad), burgerzaken, basisregistraties, dienstverlening, verkiezingen, overige baten en lasten stad en bestuur en kostenverdeelstaat (ureninzet op het programma).

2.1 Wat willen we bereiken

Algemeen

Vertrouwen van Delftenaren in het college

We werken aan het vertrouwen van Delftenaren in het college van burgemeester en wethouders van Delft. We benutten daarbij de energie van onze partners voor het effectief aanpakken van onze grote opgaven. We luisteren naar signalen van professionals en vrijwilligers en bieden laagdrempelige contactmogelijkheden met de gemeente. We zorgen voor heldere spelregels rondom participatie.

Bovengemeentelijke samenwerking

De verplaatsing van mensen van woning naar werk, school en voorzieningen gaat in onze regio vaak de gemeentegrens over. Delft heeft een bijzondere positie als middelgrote stad tussen Rotterdam en Den Haag, als stad met een centrumfunctie voor woonplaatsen in de omgeving en als stad met een technische universiteit. In Delft liggen veel kansen die de spin-off van de Delftse kenniseconomie lokaal en bovenlokaal vergroten.

Deze positie maakt dat Delft een speler is in veel samenwerkingsverbanden en dat daar veel prioriteit naar uitgaat. We zijn ons bewust van het waardevolle contact met andere gemeenten, overheden en partners en we hebben belang bij de verbindende blik die daarbij vaak van ons gevraagd of gewaardeerd wordt. Veel gedecentraliseerde taken voeren we regionaal samen uit – vanwege verwevenheid, specialisatie en/of schaalvoordeel.

Gemeentelijke dienstverlening

Onze dienstverlening helpt (toekomstige) inwoners, ondernemers en bezoekers om hun zaken eenvoudig te regelen. Dit doen we vanuit een aantal principes: werken voor én met de stad, er zijn voor iedere Delftenaar, en een toegankelijke, eigentijdse aanpak. We bouwen hierbij voort op de lessen van Wij West Dichtbij en onderzoeken of we op meer plekken in de stad laagdrempelige contactpunten kunnen openen.

Een moderne overheid moet toegankelijk, weerbaar en onafhankelijk zijn. Digitalisering biedt kansen om onze dienstverlening slimmer en eenvoudiger te maken waarbij wij doorbouwen op onze visie Digitalisering en zetten concrete stappen richting digitale soevereiniteit. Voor onze dienstverlening willen we het streefcijfer van 7,5 minimaal handhaven voor de komende jaren. Als input voor deze indicator gebruiken we de tweejaarlijks Omnibusenquête.

De gemeente blijft ook in de komende periode werken aan de uitvoering van de visie op dienstverlening. Hierin zijn de volgende vier principes leidend:

- In onze dienstverlening werken we voor en samen met de stad. Om onze diensten voortdurend te verbeteren, gebruiken we de ervaringen en kennis van Delftenaren en het netwerk van partners en organisaties. We betrekken hen actief bij het ontwikkelen en toetsen ervan.
- We zijn er voor iedere Delftenaar. We leven ons in en hebben oog voor de mens en de situatie. Met onze inclusieve dienstverlening sluiten we aan op het belang van de stad én de behoeften van inwoners, ondernemers, organisaties en bezoekers.
- Onze dienstverlening is toegankelijk. We leveren passende dienstverlening voor iedereen, laagdrempelig en eenvoudig in gebruik. Mensen kunnen gemakkelijk gebruik maken van onze dienstverlening, ongeacht de eigen vaardigheden.
- Onze dienstverlening is eigentijds. We blijven kansen benutten voor mogelijkheden van nieuwe (digitale) oplossingen waar die meerwaarde hebben voor de Delftse dienstverlening.

Beleidsindicatoren

Stad en bestuur	Stand JR:	Streven: PB 2027	Streven: 2030
Met elkaar: vertrouwensscore B&W	6,6	6,6	6,6

Deze indicatoren in de programmabegroting beslaan één jaar, terwijl de Staat van Delft (https://delft.raadsinformatie.nl/document/16948399/1?connection_type=16&connection_id=1165706) een breder perspectief biedt door trends en ontwikkelingen op basis van deze indicatoren te analyseren. De gemeenteraad ontvangt de Staat van Delft eens per twee jaar.

Toelichting op de beleidsindicatoren

Met elkaar: vertrouwensscore B&W

Rapportcijfer van Delftenaren over het vertrouwen in het college van burgemeester en wethouders van Delft. Bron: Omnibusenquête.

2.2 Wat gaan we ervoor doen

Doelstellingen

Bovengemeentelijke samenwerking

In Delft liggen veel kansen die de spin-off van de Delftse kenniseconomie lokaal en bovenlokaal vergroten.

In de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) werken de gemeenten in de regio aan verbetering van de bereikbaarheid en het economisch vestigingsklimaat. De Delftse Delegatie van gemeenteraadsleden, die lid zijn van de MRDH-adviescommissies, stemmen de inbreng in de MRDH regelmatig af met het Delftse college. De MRDH zal in 2027 de ontwerp-actualisatie van de Strategische Agenda ter zienswijze voorleggen aan de gemeenteraad. Met de provincie is regelmatig ambtelijk en bestuurlijk contact over Delftse en regionale opgaven en we zorgen dat we elkaar niet verrassen met besluiten.

Op nationale schaal biedt het G40-netwerk van (middel)grote steden ons een plek om op stedelijke vraagstukken kennis te vergroten en de koers voor bovenlokale belangenbehartiging te bepalen. Een samenwerking waarbij de G40 en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) elkaar complementeren en versterken.

Binnen de VNG bepalen de gemeenten samen de koers voor contacten met het Rijk over rijksbeleid, regelgeving, uitvoeringskaders en financiering én maken we als gemeenten keuzes voor gezamenlijke gemeentelijke uitvoering (GGU). Het college stemt over deze voorstellen tijdens de algemene ledenvergaderingen van de VNG. Ook met het G40-netwerk van (middel)grote steden zoeken we samenwerking met het kabinet. Alleen samen kunnen we een slagvaardige overheid zijn, die doet wat het belooft en waar de burger op vertrouwt.

Voor de (netwerk)samenwerkingen binnen de MRDH, G40 en VNG dragen we bij via contributie vanuit het programma Stad en bestuur. Ook is de gemeente partij in diverse publiekrechtelijke gemeenschappelijke regelingen, die een aantal gemeentelijke taken realiseren. In de paragraaf Verbonden partijen is een overzicht opgenomen van onder andere gemeenschappelijke regelingen.

Afgelopen periode hebben college, organisatie en raad hard gewerkt om samen met andere partijen financiering te regelen voor de drie grote en langjarige uitvoeringsprogramma's: kansen voor Delft-West, het Innovatiedistrict Delft en de energietransitie. Om deze te kunnen uitvoeren, hebben we andere partijen nodig. Deze inzet heeft zijn vruchten afgeworpen, met de Versnellingsgelden, Woningbouw Impuls, opname in het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid en Preventie met gezag. Maar we zijn er nog niet. Via bilaterale samenwerking met andere overheden, via bestuurlijke netwerken en via regionale partnerschappen zetten we ons – vanuit diverse doelstellingen in de programmabegroting – in voor samenwerking aan de grote uitdagingen voor wonen, gezondheid, economie en weerbaarheid. Bijvoorbeeld in de verstedelijkingsalliantie en via het Regionaal Integraal Gezondheidsakkoord (RIGA). Met diverse partners lobbyen we voor investeringen in een toekomstbestendige vernieuwing van de 'Oude Lijn', de spoorlijn tussen Leiden en Dordrecht.

Doelstellingen

Gemeentelijke dienstverlening

Voortzetten vervanging digitale dienstverleningsomgeving

We gaan door met de vervanging van onze digitale dienstverleningsomgeving. Deze omgeving bevat applicaties die bepalend zijn voor de gemeentelijke dienstverlening en alle domeinen overkoepelen. Denk aan de digitale (aanvraag-)formulieren en de ontsluiting van de gegevens in backoffice-applicaties. Kortom, het omvat de hele infrastructuur van de digitale dienstverlening.

Dit is een omvangrijk gemeentebreed verandertraject. Er zijn veel afhankelijkheden en wensen waar we rekening mee moeten houden, zoals toegankelijke en betrouwbare dienstverlening, architectuurprincipes en informatiebeveiliging.

Proactieve dienstverlening

We streven binnen de wettelijke kaders van informatiebeveiliging en privacy naar proactieve dienstverlening. Dit betekent bijvoorbeeld dat we inwoners proactief informeren over diensten en regelingen waar zij recht op hebben, of deze – indien mogelijk – automatisch toekennen.

2.3 Wat mag het kosten

Overzicht baten en lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Baten	1.509	1.509	1.509	1.509
Lasten	9.642	9.137	8.919	8.737
Saldo	-8.133	-7.628	-7.410	-7.228

Overzicht mutaties

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stad en bestuur				
Stand Programmabegroting 2026-2029	-9.222	-9.044	-9.044	-9.062
Coalitieakkoord 'Delft pakt door'	-400	-	-	-
Nominale ontwikkeling	1.809	1.803	1.803	1.803
Actualisering kapitaallasten	73	-3	-3	-3
Reserves en voorzieningen	-250	-250	-40	150
Bijstelling bestaand en nieuw beleid				
- overige mutaties	-142	-134	-127	-116
Totaal - Stad en bestuur	-8.133	-7.628	-7.410	-7.228

Toelichting op de mutaties

Stand Programmabegroting 2026-2029

Het saldo van de Programmabegroting 2026-2029 is het vertrekpunt voor de opbouw van de nieuwe Programmabegroting 2027-2030. In dit saldo is rekening gehouden met de begroting die is vastgesteld in de raadsvergadering van 13 november 2025, de septembercirculaire (15e begrotingswijziging 2025) en de decembercirculaire (5e begrotingswijziging 2026) over de uitkeringen uit het gemeentefonds.

Coalitieakkoord 'Delft pakt door' (hogere lasten € 400.000)

Voor de uitvoering van het coalitieakkoord is in het jaar 2027 een budget geraamd voor de 6e wethouder. Voor de verdere uitwerking in 2027 volgt begin volgend jaar een nader voorstel in de voorjaarsrapportage. De vertaling voor de jaren 2028 tot en met 2030 is onderdeel van de Kadernota 2028.

Nominale ontwikkeling 2027 (lagere lasten € 1,804 miljoen, hogere baten € 5.000)

De nominale ontwikkeling betreft de aanpassing van de budgetten aan het prijspeil voor 2027. Een nadere toelichting is opgenomen in het hoofdstuk Toelichting op financiële positie. Binnen de bouwsteen nominale ontwikkeling zijn ook de effecten van de actualisering van de kostenverdeelstaat (de manier waarop afdelingskosten over de programma's worden verdeeld) verwerkt. Dit leidt op onderdelen tot een budgetneutrale herverdeling tussen programma's.

Actualisering kapitaallasten (lagere lasten € 73.000)

Op basis van de realisatie in 2025 is het investeringsprogramma geactualiseerd, en zijn kapitaallasten bijgesteld.

Reserves en voorzieningen (hogere lasten € 250.000)

Tijdens de opbouw van de Programmabegroting 2027-2030 zijn de bestedingen en het verloop van de reserves en voorzieningen geactualiseerd. Hieruit is een aantal aanpassingen naar voren gekomen. De aanpassingen van de bestedingen zijn zichtbaar in de beleidsprogramma's. Hiertegenover staan aanpassingen (van gelijke omvang) van stortingen in en onttrekkingen aan de reserves in hoofdstuk Financiën. Hierdoor is deze actualisatie op begrotingsniveau per saldo budgetneutraal. Voor Programma Stad en bestuur zijn als gevolg van herfasering de uitgaven in het kader van Dienstverlening (die worden onttrokken aan de reserve Automatiseringsmiddelen) aangepast.

Bijstelling bestaand en nieuw beleid

- Overige mutaties (hogere lasten € 142.000)
De overige mutaties bestaan voornamelijk uit (personeels-)kosten die (budgetneutraal) worden herverdeeld tussen programma's.

Investerings

Investerings	Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2025	Jaarschijf 2026 o.v.v. NJR26	Fasering				
(bedragen × € 1.000)								
Stad en bestuur	Cat.			2026	2027	2028	2029	2030
Publieke dienstverlening - Investerings	BM	141	12	-	129	-	-	-
Meubilair	BM	350	64	161	25	25	25	50
Renovatie/vervanging Raadstafel	BM	150	94	56	-	-	-	-
Toegangscontrolesysteem	BM	410	9	320	81	-	-	-
Totaal		1.051	179	537	235	25	25	50

Toelichting op de investeringen

Publieke dienstverlening (€ 129.000)

Aanpassingen van de publiekshal ter verbetering van de publieke dienstverlening. Uitvoering wordt betrokken bij het hospitality en veiligheidsplan waarvoor een apart krediet beschikbaar is.

Meubilair (€ 25.000)

Voor de benodigde vervanging en aanschaf van meubilair voor de gemeentelijke huisvesting is € 25.000 beschikbaar.

Toegangscontrolesysteem (€ 81.000)

De vervanging van het toegangscontrolesysteem wordt afgerond in 2027.

3 Duurzame stad

Algemeen

Delft werkt aan drie bewegingen met daarbinnen een aantal grote ruimtelijke opgaven, zoals de versnelling in de woningbouw, de beschikbaarheid van voldoende banen voor iedereen en de energietransitie. Al deze opgaven spelen zich af in de wijken waar mensen wonen, de plekken waar mensen werken, de gebieden waar zij recreëren en ook waar zij leren. Wij werken eraan om die omgeving ten tijde van al die opgaven leefbaar te houden en duurzamer te maken, zodat we er nog generaties lang van kunnen genieten.

De financiële impact door klimaatverandering (schade door weersextremen) en door geopolitieke spanningen wordt ook steeds duidelijker. Het opwekken en gebruiken van duurzame energie is daarom ook financieel van belang voor onze inwoners. Een groen, gezond en betaalbaar (leef)klimaat voor mens, flora en fauna. We kunnen immers niet zonder.

Relevante beleidskaders

- [Beleidsregel Klimaatadaptie voor nieuwbouw en renovaties](#)
- [Visie Groen en biodiversiteit](#)
- [Kader natuur inclusief bouwen en ontwikkelen](#)
- [Strategische Samenwerkingsagenda Water Delft](#)
- [Uitvoeringsprogramma Schone Lucht Akkoord 2021](#)
- [Op weg naar Circulair Delft in 2050](#)
- [De Circulaire Bouwstandaard van Delft](#)
- [Routekaart Delft Klimaatneutraal 2050](#)
- [Warmteplan Delft 2021](#)
- [Plan van Aanpak Warmte uitvoeringsplannen](#)
- [Regionale Energie Strategie 1.0](#)
- [Energie Strategie Delft 2024](#)
- [Stadsanalyse zachte factoren](#)
- [Isolatieplan Delft 2023](#)
- [Dierenwelzijn](#)
- [Visie Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland](#)

Onder dit programma vallen de volgende onderwerpen:

Milieuadvisering, klimaatadaptatie, water, groen, biodiversiteit, geluid, bodem, luchtkwaliteit, natuur- en milieueducatie, dierenwelzijn, circulaire economie en energietransitie.

3.1 Wat willen we bereiken

Algemeen

Wij werken aan een toekomstbestendige stad, die op termijn klimaatneutraal, circulair, klimaatbestendig, gezond, groen en biodivers is. Klimaatverandering gaan we tegen bij de bron: we beperken de uitstoot van koolstofdioxide (CO₂) zo snel mogelijk. De aanleg van het warmtenet speelt daarbij een belangrijke rol. We gaan de gebouwde omgeving energiezuiniger maken en bij nieuwbouw beperken we de CO₂-uitstoot van de gebruikte materialen. Door de transitie naar een circulaire economie verminderen we de indirecte CO₂-uitstoot die het gevolg is van het gebruik van nieuwe spullen en materialen. We richten de stad in op extremer weer, langere perioden van droogte, toenemende hitte en heftigere buien. We vergroenen, waarmee we de biodiversiteit in leefgebieden versterken en zorgen voor basiskwaliteit natuur (BKN). We verbeteren de luchtkwaliteit en verminderen geluidsoverlast.

Onze doelen

Energietransitie:

- 60% CO₂-reductie in 2030 ten opzicht van 1990 (en klimaatneutraal in 2050).
- 10.000 woningen geïsoleerd van energielabel D, E, F en G naar energielabel A, B of C in 2030.
- 9.500 woningen zijn aardgasvrij in 2030
- 13 buurten zijn in 2030 gestart met een warmte-uitvoeringsplan.
- 40% van het geschikte dakoppervlak is in 2030 in gebruik voor zonnepanelen in 2030 (of 56 Gwh).

Duurzaamheid:

- Een 100% circulaire economie in 2050.
- In alle wijken invulling geven aan minimaal basiskwaliteit natuur.
- Bestuivers mogen tot 2030 niet verder afnemen. Bestuivers zijn insecten die zorgen voor de bevruchting en de vorming van zaden en vruchten bij planten. Belangrijke bestuivers zijn bijen, dag- en nachtvlinders en zweefvliegen. Zonder bestuiving door insecten zal er bij planten geen zaadvorming plaatsvinden wat uiteindelijk leidt tot een afname van voedsel voor mens en dier.
- De hoeveelheid oppervlakte groen en boomkroonoppervlak is toegenomen in 2030 ten opzichte van 2024 in overeenstemming met de Natuurherstelwet.
- Alle openbare ruimten zijn klimaatadaptief ingericht in 2050.

Overzicht beleidsindicatoren

Duurzame stad	Stand JR:	Streven: PB 2027	Streven in 2050
CO ₂ -uitstoot in kiloton	- 55%	- 51%	- 100%
% Delftenaren die naar eigen zeggen duurzaam bezig zijn	53%	67%	100%

Deze indicatoren in de programmabegroting beslaan één jaar, terwijl de Staat van Delft (https://delft.raadsinformatie.nl/document/16948399/1?connection_type=16&connection_i

[d=1165706](#)) een breder perspectief biedt door trends en ontwikkelingen op basis van deze indicatoren te analyseren. De gemeenteraad ontvangt de Staat van Delft eens per twee jaar.

Toelichting op de beleidsindicatoren

CO₂ -uitstoot in kiloton

Dit betreft de totale CO₂-emissies in kiloton CO₂ per jaar van de sectoren 'verkeer en vervoer', 'zakelijk' en 'particulier'. Dit totaal wordt vergeleken met de CO₂-uitstoot in 1990. Bron: klimaatmonitor. De visie van Delft is om klimaatneutraal te zijn in 2050: er wordt dan geen CO₂ meer uitgestoten. Landelijk is het tussendoel in 2030 gesteld op 55% reductie ten opzicht van 1990, waarbij beleid zich richt op 60%. Overigens wordt uitstoot van CO₂ gerapporteerd met een jaar vertraging door de complexe achterliggende data.

% Delftenaren die naar eigen zeggen duurzaam bezig zijn

De Omnibusenquête brengt tweejaarlijks in beeld op welke manieren Delftenaren bezig zijn met duurzaamheid. In 2025 gaf 53% van de inwoners aan 'vaak' of 'altijd' met de verschillende duurzame elementen bezig te zijn.

3.2 Wat gaan we ervoor doen

Doelstellingen

Klimaatadaptie, groen/natuur en water

Klimaatadaptatie

Delft heeft steeds meer te maken met de gevolgen van klimaatverandering. Dat uit zich in langere perioden van droogte, meer heftige regenbuien en hogere temperaturen (hittestress). Om te monitoren in hoeverre deze gevolgen merkbaar zijn in Delft en op welke plekken, worden er stresstesten uitgevoerd. Hierbij wordt gekeken op welke plekken de grootste hitteproblemen ontstaan, het meeste wateroverlast en de grootste droogterisico's. Op basis hiervan actualiseren we huidige beleidsstukken, zoals de klimaatadaptatiestrategie, en kan er gericht gewerkt worden om de gevolgen in risicogebieden aan te pakken. Zoals de afgelopen jaren benutten we koppelkansen en nemen we ook klimaatadaptatiemaatregelen wanneer we de openbare ruimte vernieuwen. Ook blijven we sturen op klimaatadaptief bouwen.

Hittestress ontstaat doordat steeds meer gebouwen, huizen en wegen veel warmte vasthouden. Met de maatregelen uit het Hitte-actieplan werken we aan het terugdringen van hittestress in de stad. Zo houden we de wijken leefbaar en gezond. Tegelijkertijd is ook de gemiddelde neerslag toegenomen en zijn er meer hevige regenbuien. Dit regenwater moet vastgehouden worden op de plaats waar het valt, anders leidt het tot overlast in de openbare ruimte of stroomt het onvertraagd het riool in. Dit kan leiden tot capaciteitsproblemen en vuil water op straat. Naast meer heftige regenbuien, krijgen we ook steeds vaker te maken met langere periodes van droogte waarin watertekorten een risico vormen en opslag cruciaal is.

Water

Met het Hoogheemraadschap van Delfland werken we samen aan de uitvoeringsagenda bij de in 2023 overeengekomen Strategische Samenwerking Agenda Water. Hierin werken we onder meer aan het beperken van de eerdergenoemde overlast door zware regenbuien, het vasthouden van water in drogere perioden, efficiënte beheerafspraken, verbetering van de waterkwaliteit door onder meer ecologisch baggeren en het zwemwater in de Grote Plas van de Delftse Hout.

Samen met het Hoogheemraadschap onderzoeken we de effectiviteit op langere termijn van de kantelkeringen in het oostelijk deel van de binnenstad. We onderzoeken welke vervolgstappen nodig zijn.

Het waterschap heeft een leidende rol bij de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water (KRW)-opgave. De gemeente draagt hier vanuit haar eigen taken en bevoegdheden aan bij. Daarom werken we samen aan de Staat van ons Water: een overzicht van de al uitgevoerde en nog benodigde maatregelen om de waterkwaliteit verder te verbeteren.

Groen en biodiversiteit

Basiskwaliteit natuur

De beweging naar een stad met toekomstbestendige openbare ruimte vullen we onder andere in vanuit het realiseren van Basiskwaliteit Natuur (BKN): een minimum niveau waar de omgeving aan moet voldoen om deze leefbaar te houden voor natuur en mens. We maken inzichtelijk welke maatregelen nodig zijn om hier invulling aan te geven. Monitoring van BKN werken we uit in lijn met de landelijke aanpak.

Natuurherstelwet

We brengen de komende jaren gemeentebreed de consequenties van de Natuurherstelwet in beeld en werken deze uit met concrete acties. Dat houdt in dat het areaal groen en het boomkroonoppervlak in 2030 in de stad niet afgenomen mag zijn ten opzichte van 2024. Ook geldt dat het aandeel bestuivers over deze periode moet zijn toegenomen. We werken daarbij samen met bewoners en partijen in de stad aan het versterken van groen en natuurwaarden vanuit 'Samen maken we de stad' en het welzijn van dieren. Daarbij ligt een sterke binding met klimaatadaptie- en waterbeleid.

Delft pakt door. Dat betekent ook dat we bij de gebiedsontwikkelingen, renovatie en nieuwbouw de beleidsregel natuurinclusief bouwen als basis hanteren, waardoor nieuwbouwontwikkelingen voldoen aan de huidige richtlijnen voor biodiversiteit.

Dierenwelzijn

Voor het welzijn van dieren blijft de komende jaren ingezet worden op specifieke maatregelen. Daarbij gaat het onder meer om het realiseren van uitstapplekken voor bijvoorbeeld jonge watervogels en egels op meerdere locaties bij watergangen met harde oevers in de stad, voorzieningen voor amfibieën zodat zij uit putten kunnen kruipen en verblijfsplekken voor huismussen en vleermuizen. Deze maatregelen zijn ondersteunend aan Basis Kwaliteit Natuur.

Soortmanagementplan

Bij het verduurzamen van woningen in Buitenhof en Voorhof wordt in samenhang met de energieaanpak, uitvoering gegeven aan het Soortmanagementplan (SMP). Vanaf het najaar 2026 wordt het soortenmanagementplan voor Tanthof en Wippolder geïmplementeerd. Ook wordt een tool ontwikkeld om de toepassing van SMP voor partijen in de stad te vergemakkelijken bij onder meer woningbouw en renovatie.

Delftse Hout / Buytenhout / Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland

Voor de doorontwikkeling van het regiopark Buytenhout willen we, samen met de gemeenten Zoetermeer en Pijnacker-Nootdorp en Staatsbosbeheer, Buytenhout als geheel nog beter op de kaart zetten door het versterken van de identiteit en bekendheid ervan via social media. Daarnaast zetten we gezamenlijk een monitoringssystematiek op voor biodiversiteit. Voor de entree van de Delftse Hout bij de Korftlaan wordt een verkenning uitgevoerd. Dit zal eind 2026 afgerond worden.

Binnen het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland nemen we actief deel aan de Landschapstafel. We werken mee aan het gezamenlijk uitvoeringsprogramma. Daarbij geven we invulling aan de hoofddoelstelling voor het versterken van het gebied als groenblauwe oase met natuur, landbouw en recreatie. We werken plannen uit voor het versterken van de toegangsroutes naar Midden-Delfland en het implementeren van de recreatievisie die is opgesteld. Ook zetten we in op een goede inpassing van viersporigheid tussen Delft en Schiedam, als onderdeel van de MIRT-verkenning (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) Oude Lijn, al dan niet in NOVEX-verband. Daarmee brengen we focus aan op de behoefte van Delft en de regio.

Natuur- en milieueducatie

Onze jeugd is de toekomst. Daarom verzorgt Duurzaamheidscentrum De Papaver ook in 2027 de milieu- en duurzaamheidseducatie voor alle basisscholen.

De Klimaatmaat is een onderdeel van De Papaver dat zich richt op het vergroenen door particulieren met name in versteende wijken. Als gemeente financieren we deze inzet om ook via particulier terrein de bestaande stad klimaatadaptief te maken. Ook wordt De Klimaatmaat ingezet bij grootschalige werkzaamheden in de openbare ruimte. De Klimaatmaat benadert dan de bewoners van de aangrenzende woningen om ze te stimuleren en ondersteunen tegels te wippen en groen aan te leggen.

Doelstellingen

Geluid, luchtkwaliteit en bodem

Geluid

In 2027/ 2028 wordt een geluidsbelastingkaart opgesteld en later wordt op basis hiervan ook een Actieplan Geluid in beleid opgenomen. Dit wordt gedaan om omgevingslawaaï (waar nodig) te voorkomen en te beperken en om een goede milieukwaliteit te handhaven. Deze verplichting komt voort uit de Environmental Noise Directive (END), de Europese richtlijn omgevingslawaaï. Om die reden starten we eind 2027 met de actualisatie van het Actieplan Geluid 2025-2028. De aanpak van geluidsknelpunten bij bestaande gebouwen zetten we in 2027 voort volgens het vigerende actieplan.

Luchtkwaliteit

We geven uitvoering aan de regionale aanpak luchtkwaliteit van de GGD samen met de maatregelen uit het Delftse uitvoeringsprogramma van het Schone Lucht Akkoord. De gemeente Delft ligt in een aandachtsgebied voor luchtkwaliteit. Dit betekent dat we verplicht zijn jaarlijks de luchtkwaliteit te monitoren via het Centraal Instrument Monitoring Luchtkwaliteit (CIMLK). Dit kan leiden tot concretisering van acties. Net als voorgaande jaren voeren we deze monitoring uit in samenwerking met de Luchtwachters Delft.

Bodem

Een belangrijke opgave is dat we zorgen voor een passende bodemkwaliteit bij alle gebiedsontwikkelingen in Delft. Daarnaast gaan we verder met het verbeteren van het bodeminformatiesysteem in aanloop naar het aanleveren van het bodemarchief naar de Basis Registratie Ondergrond. Verder wordt invulling gegeven aan het lokale bodembeleid door het implementeren van lokale bodemregels in het Omgevingsplan.

Doelstellingen

Circulaire economie

Er zijn tot en met 2027 middelen voor circulaire economie. In de begroting 2027 is € 125.000 extra geraamd zodat het budget gelijk is aan dat van 2026 (€ 325.000). We zetten in op het onderhouden en versterken van de bestaande initiatieven zoals het circulair ambachtsnetwerk Winnen! Daarnaast onderzoeken we hoe we onderdelen van onze eigen organisatie meer bij de uitvoering kunnen betrekken.

Doelstellingen

Energietransitie

Delft hanteert een proactieve benadering in de energietransitie. De strategische richting is vastgesteld in de Regionale Energie Strategie 1.0, Warmteplan Delft (en de opvolger het Warmteprogramma), Routekaart Delft Klimaatneutraal 2050 en de Energie Strategie Delft. Onderdeel van de opgave energietransitie is het programma met drie werkstromen, ondersteund door programmamanagement.

Maatregelen

Werkstroom 1. Stadsbreed in beweging

Samen met inwoners, bedrijven en woningcorporaties werken we aan verduurzaming. Draagvlak voor de energietransitie is essentieel en begint met informeren. 'Delft Doet Duurzaam' wordt een steeds belangrijker platform waarin wij samenwerken met partners in de stad. Er is steeds meer aandacht voor gedragscampagnes naast de activatiecampagnes. De Delftse Klimaatweek blijft een belangrijk moment om alle partners in de stad bijeen te brengen en Delftenaren te laten zien en ervaren wat er allemaal mogelijk is op het gebied van verduurzamen. Zo werken we aan onze doelstelling dat meer Delftenaren naar eigen zeggen duurzaam bezig zijn.

Een groot deel van het instrumentarium uit het Isolatieplan is inmiddels ontwikkeld. Subsidies zijn beschikbaar, en energie-ambassadeurs en het energieloket creëren een laagdrempelige toegang tot de aanwezige ondersteuning. Bewonersinitiatief 015Duurzaam zal in staat worden gesteld om daarin ook langjarig een belangrijke rol te spelen. In 2027 en verder zullen steeds meer verenigingen van eigenaren (VvE's) en appartementseigenaren kunnen profiteren van de rijksbijdragen uit het Volkshuisvestingsfonds, die zijn omgezet in lokale subsidieregelingen. Door uitbreiding van het gebied dat onder de werking van een soortenmanagementplan (SMP) valt, kunnen isolatiemaatregelen op een duurzame manier worden genomen. Ook het gebruik van biobased materialen wordt gestimuleerd, via de subsidieregeling.

Om de doelstelling van circa 9.500 woningen aardgasvrij te behalen, wordt niet alleen gewerkt aan het warmtenet waarmee woningen duurzaam kunnen worden verwarmd, maar ook aan het stimuleren van duurzaam kraanwater en duurzaam koken. De subsidieregeling hiervoor zetten we voort.

Conform het Plan van Aanpak voor energiearmoede (2024-2027) ligt de nadruk bij de bestrijding van energiearmoede bij de huurders van woningcorporaties. Omdat de groep 'sociale huur' verreweg de grootste doelgroep vormt bij het bestrijden van energiearmoede, zetten we met de aanpak vooral in op huurders van sociale huurwoningen. Ook zetten we in op het verbeteren van de energetische kwaliteit van woningen. De instrumenten die we hiervoor inzetten, zijn een convenant met subsidieregeling voor woningcorporaties, ondersteuning van VvE's, energiehulp van 015Duurzaam, en het studentenproject Holy Folie.

Voor VvE's is het belangrijk dat de basis op orde is. Dat betekent dat bestuurders en bewoners begrijpen hoe een VvE werkt, wat de staat van hun gebouw is en welke maatregelen zij kunnen nemen. Met VvE-café's, cursussen en subsidies ondersteunt de gemeente bewoners in VvE's.

De energietransitie in Delft kan alleen succesvol zijn als bewoners en partners zich ook inzetten voor de energietransitie. We ontwikkelen daarom ons instrumentarium door voor bewonersinitiatieven die als collectief stappen willen zetten voor hun straat of buurt.

Werkstroom 2: Techniek

Door de overgang naar duurzame warmte en duurzame elektriciteit zijn aanpassingen in de infrastructuur nodig. De gemeente faciliteert deze projecten en is de verlener van de benodigde vergunningen. Zo gaat NetVerder de komende jaren verder met de daadwerkelijke aanleg van het warmtenet, terwijl Geothermie Delft B.V. de bovengrondse infrastructuur realiseert voor de geothermiebron op het terrein van TU Delft. Daarnaast bereidt de gemeente, samen met de partners, zich voor op fase 2 van het warmtenet, waarin de gemeente de regierol heeft. Dit vraagt om het ontwerpen en nemen van voor de gemeente nieuwe besluiten, zoals het vaststellen van een warmtekavel, het goedkeuren van een kavelplan en het formeel aanwijzen van het warmtebedrijf. De lobby voor financiering van de onrendabele top door het Rijk zal doorgaan. We kijken welke maatregelen kunnen worden genomen om aansluiten op het warmtenet voor inwoners (met energiearmoede) interessant te maken. Naar verwachting zal in 2027 een besluit genomen worden over het warmtebedrijf, mede afhankelijk van andere partijen. Daarnaast zal in 2027 het warmteprogramma worden vastgesteld, dat voor elke wijk in beeld brengt welk alternatief voor aardgas de voorkeur heeft, en in welke volgorde we gemeente daarmee aan de slag willen gaan.

Netcongestie

Om het elektriciteitsnet gereed te maken voor de energietransitie vervangt Stedin het hoogspanningsstation in Tanthof. Daarnaast start Stedin met de voorbereidingen voor de verzwaring van de transformatorstations lager in het netwerk. De gemeente bereidt zich verder voor op de decentralisering van de energievoorziening. Mogelijkheden voor (het stimuleren van) buurtbatterijen en opwek van zonne-energie worden onderzocht. Netcongestie blijft naar verwachting desondanks tot zeker 2034 voor problemen zorgen. Door naar alternatieven te helpen zoeken voor grootverbruiksaansluitingen, neemt Delft regie op het probleem dat hierdoor is ontstaan en ontstaan er kansen om projecten toch eerder te realiseren. In dat kader blijven we de ontwikkeling van Energy Hubs stimuleren.

Werkstroom 3: Warmte-uitvoeringsplannen

De overgang naar aardgasvrij wonen verloopt in Nederland met behulp van warmte-uitvoeringsplannen. Daarbij stelt de gemeente een warmte-uitvoeringsplan op in een participatieproces samen met de woningeigenaren, VvE's en andere stakeholders in de buurt. In de warmte-uitvoeringsplannen wordt de samenhang met andere belangrijke uitdagingen in (kwetsbare) wijken zoveel mogelijk geborgd. Daarnaast komen de koppelkansen op tafel met de andere duurzame thema's: klimaatadaptatie, groen/natuur en water en circulaire economie.

Het eerste warmte-uitvoeringsplan in de Multatulibuurt is in 2025 vastgesteld en de komende jaren in uitvoering, onder meer met gratis advies, begeleiding en subsidie vanuit het Volkshuisvestingsfonds. De volgende warmte-uitvoeringsplannen worden nu in Voorhof en Buitenhof opgesteld, te beginnen in de Roland Holstbuurt, de Aart van der Leeuwbuurt en de Pijperring (samen met Vidomes). Nieuwe warmte-uitvoeringsplannen worden in de Gillisbuurt en in Buitenhof-Zuid opgesteld. Dit hangt samen met het feit dat de tweede fase van het warmtenet (circa 10.000 woningen van vooral particuliere eigenaren) in Voorhof en Buitenhof zijn beslag zal krijgen. In 2027 start voor deze buurten de uitvoeringsfase van de warmte-uitvoeringsplannen. Voor het succes van de warmte-uitvoeringsplannen zijn de plannen van het warmtebedrijf en hun aanbod aan de inwoners van groot belang. Bij de ontwikkeling van de warmte-uitvoeringsplannen werken we dan ook nauw samen met NetVerder en andere partners.

Doelstellingen

Mobiliteitstransitie

Ook de mobiliteitstransitie draagt bij aan een duurzame stad. Denk hierbij aan het terugdringen van het autogebruik, de zero-emissiezone, deelmobiliteit mogelijk maken, het bevorderen van het fietsgebruik en de voetganger op één. Met de uitvoering van de projecten uit het mobiliteitsprogramma en de adaptieve mobiliteitsagenda werken we niet alleen aan de mobiliteitstransitie (vanuit het accent 'ruimte voor wonen'), maar komen we ook stap voor stap dichterbij een duurzame stad. Zie de complete toelichting over mobiliteit in het programma Bereikbare stad.

3.3 Wat mag het kosten

Overzicht van baten en lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Baten	4.764	6.131	4.523	132
Lasten	13.176	11.710	9.168	4.157
Saldo	-8.412	-5.579	-4.645	-4.024

Overzicht mutaties

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Duurzame stad				
Stand Programmabegroting 2026-2029	-5.523	-5.326	-4.613	-4.002
Gemeentefonds - meicirculaire 2026	-80	-80	-	-
Coalitieakkoord 'Delft pakt door'	-500	-	-	-
Nominale ontwikkeling	-202	-154	-139	-139
Actualisering kapitaallasten	76	103	91	116
Reserves en voorzieningen	-1.832	-	-	-
Bijstelling bestaand en nieuw beleid				
- uitbreiding gereguleerd parkeergebied vanaf 2027	-62	-62	-62	-62
- circulaire economie	-125	-	-	-
- overige mutaties	-164	-59	79	63
Totaal - Duurzame stad	-8.412	-5.579	-4.645	-4.024

Toelichting op de mutaties

Stand Programmabegroting 2026-2029

Het saldo van de Programmabegroting 2026-2029 is het vertrekpunt voor de opbouw van de nieuwe Programmabegroting 2027-2030. In dit saldo is rekening gehouden met de begroting die is vastgesteld in de raadsvergadering van 13 november 2025, de septembercirculaire (15e begrotingswijziging 2025) en de decembercirculaire (5e begrotingswijziging 2026) over de uitkeringen uit het gemeentefonds.

Gemeentefonds - meicirculaire 2026 (hogere lasten € 80.000)

In de meicirculaire zijn verschillende taakmutaties en (bijstellingen van) decentralisatie- en integratie-uitkeringen opgenomen.

- Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp
De uitkering is bedoeld voor intensivering van de lokale aanpak van energiearmoede. Ingezet wordt op maximaal bereik en maximale ondersteuning van huishoudens die het het hardst nodig hebben in 2027 (Delft: + € 80.000) en 2028 (Delft: + € 80.000).
- Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)
Voor uitvoering van het klimaat- en energiebeleid in 2027 zijn middelen beschikbaar gesteld. Delft staat voor de grote opgave om 15.000 woningen aardgasvrij te maken, een belangrijk instrument hiervoor is het nieuw aan te leggen warmtenet. De extra middelen CDOKE worden daarom gestort in de reserve Energie in de wijken ten behoeve van de bekostiging van het warmtenet en (eventuele) aanverwante kosten (zie hoofdstuk Financiën).

Kadernota 2027

In de Kadernota 2027 (vastgesteld op 2 juli 2026) zijn geen voorstellen opgenomen die het niveau van de baten en lasten op programmaniveau wijzigen. Toegevoegd is de jaarlijkse investering Waterplan/klimaatadaptatie in de jaarschijf 2029 (€ 275.000) (10e begrotingswijziging 2026).

Coalitieakkoord 'Delft pakt door' (hogere lasten € 500.000)

Voor de uitvoering van het coalitieakkoord is in het jaar 2027 een budget geraamd voor de beweging Versnellen betaalbaar wonen. Dit betreft de isolatie aan woningen, met maatwerk per wijk. Voor de verdere uitwerking in 2027 volgt begin volgend jaar een nader voorstel in de voorjaarsrapportage. De vertaling voor de jaren 2028 tot en met 2030 is onderdeel van de Kadernota 2028.

Nominale ontwikkeling 2027 (hogere lasten € 202.000)

De nominale ontwikkeling betreft de aanpassing van de budgetten aan het prijspeil voor 2027. Een nadere toelichting is opgenomen in het hoofdstuk Toelichting op financiële positie. Binnen de bouwsteen nominale ontwikkeling zijn ook de effecten van de actualisering van de kostenverdeelstaat (de manier waarop afdelingskosten over de programma's worden verdeeld) verwerkt. Dit leidt op onderdelen tot een budgetneutrale herverdeling tussen programma's.

Actualisering kapitaallasten (lagere lasten € 76.000)

Op basis van de realisatie in 2025 is het investeringsprogramma geactualiseerd en zijn kapitaallasten bijgesteld.

Reserves en voorzieningen (hogere lasten € 1,8 miljoen)

Tijdens de opbouw van de Programmabegroting 2027-2030 zijn de bestedingen en het verloop van de reserves en voorzieningen geactualiseerd. Hieruit is een aantal aanpassingen naar voren gekomen. De aanpassingen van de bestedingen zijn zichtbaar in de beleidsprogramma's. Hiertegenover staan aanpassingen (van gelijke omvang) van stortingen in en onttrekkingen aan de reserves in hoofdstuk Financiën. Hierdoor is deze actualisatie op begrotingsniveau per saldo budgetneutraal.

Voor programma Duurzame stad zijn voor 2027 als gevolg van herfasering de uitgaven in het kader van de Energietransitie (die worden onttrokken aan de reserve Energie in de wijken, de reserve Beleid en uitvoering en de reserve Stad) aangepast.

Bijstelling bestaand en nieuw beleid

- Voorgenomen uitbreiding gereguleerd parkeergebied (hogere lasten € 62.000)
In de begroting is rekening gehouden met een voorgenomen uitbreiding van het gereguleerd parkeergebied naar de Indische Buurt en Voorhof-Oost vanaf 2027.
- Circulaire economie (hogere lasten € 125.000)
In de begroting 2026-2029 zijn incidentele budgetten geraamd voor de uitvoering van het beleid op het gebied van circulaire economie in 2026 (€ 325.000) en 2027 (€ 200.000). Voor de benodigde werkzaamheden in 2027 is € 125.000 extra benodigd. Het structurele effect wordt betrokken bij de vertaling van het coalitieakkoord.
- Overige mutaties (hogere lasten € 164.000)
De overige mutaties bestaan voornamelijk uit (personeels-)kosten die (budgetneutraal) worden herverdeeld tussen programma's.

Overzicht investeringen

Investeringen		Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2025	Jaarschijf 2026 o.v.v. NJR26	Fasering				
(bedragen × € 1.000)									
Duurzame stad	Cat.			2026	2027	2028	2029	2030	
Energietransitie - Vleermuizentoren	Plan	71	-	71	-	-	-	-	
Energietransitie - Vleermuizentoren (bijdragen derden)	Plan	-11	-	-11	-	-	-	-	
Renovatie St.Papaver	Plan	350	-	350	-	-	-	-	
Stapsgewijze verduurzaming vastgoedportefeuille	Plan	5.415	1.416	849	1.350	600	600	600	
Waterplan / klimaatadaptatie	Plan	1.935	411	434	270	270	275	275	
Totaal		7.760	1.827	1.693	1.620	870	875	875	

Toelichting op de investeringen

Stapsgewijze verduurzaming vastgoedportefeuille (€ 1,35 miljoen)

Voor de verduurzaming van de vastgoedportefeuille is een routekaart opgesteld. De routekaart is afgeleid van de visie 'Delft Energieneutraal 2050' en geeft weer hoe we onze vastgoedportefeuille in fases willen verduurzamen.

Waterplan / Klimaatadaptatie (€ 270.000)

Voor het financieren van aanvullende klimaatadaptatieve maatregelen van projecten, waardoor wateroverlast in de toekomst wordt voorkomen, is in 2026 € 270.000 beschikbaar. Deze werkzaamheden combineren we zoveel mogelijk met onderhoudswerkzaamheden aan bestrating en/of riolering. Het gaat zowel om maatregelen voor het versnellen van afvoer van water in 'natte' gebieden als het (vertraagd) opnemen en vasthouden van water in 'droge' gebieden.

4 Bereikbare stad

Algemeen

We willen de bestaande woningbouwplannen versnellen en meer betaalbare woningen toevoegen. Daarnaast willen we een bijdrage leveren aan de versterking van de regionale en lokale economie. Dit laatste onder andere door transformaties naar gemengde functies. Deze ontwikkeling leidt tot een toenemende druk op de openbare ruimte en meer mobiliteit. Maar biedt ook kansen voor nieuwe functies, nieuwe inrichtingen en spreiding van verkeer.

Al deze opgaven spelen zich af in de bestaande stad waar mensen wonen, werken, leren en recreëren. Wij werken eraan om hun omgeving leefbaar, duurzaam en bereikbaar te houden. Met een gezond (leef)klimaat, prettige en schaduwrijke verblijfsruimte voor een (lunch)wandeling en goed bereikbaar; te voet en te fiets waar het kan, goede mogelijkheden voor een ketenreis en ruimte voor logistiek waar dit nodig is.

Relevante beleidskaders

- [Mobiliteitsprogramma Delft 2040](#)
- [Adaptieve Mobiliteitsagenda 2040 - update 2026](#)
- [Beleidsnotitie Voetganger op 1](#)
- [Toekomstbeeld Fietsparkeren Delft](#)
- [Handelingsperspectief fietsparkeren](#)
- [Openbaar Vervoer Delft 2040](#)
- [Hubvisie Delft 2040](#)
- [Beleidsaanpak deeltweewielers in Delft](#)
- [Uitvoeringsbesluit Deeltweewielers 2022](#)
- [Nota en beleidsregels autodelen](#)
- [Beleidsregels ontheffingen RVV 2026](#)
- [Ontheffingenbeleid nul-emissiezone Delft 2026](#)
- [Parkeerverordening Delft](#)
- [Aanwijzingsbesluit betaald parkeren](#)
- [Beleidsregels Parkeernormen Delft](#)
- [Mobiliteitsvisie Schieoevers Noord](#)
- [Uitvoeringsbesluit Parkeren Delft](#)
- [Regeling Parkeergarages](#)

Onder dit programma vallen deze onderwerpen:

Verkeer en vervoer (verkeersvoorzieningen/verkeer), parkeren, fietsparkeren, fietsenstallingen, openbaar vervoer.

4.1 Wat willen we bereiken

Algemeen

Mobiliteitstransitie

We gaan door met de mobiliteitstransitie, zoals we deze de afgelopen jaren hebben ingezet. De basis hiervoor ligt besloten in het Mobiliteitsprogramma Delft 2040 (MPD) en de uitwerkingen daarvan, zoals de beleidsnotitie Voetganger op 1 en de Hubvisie Delft 2040, die eveneens door de raad zijn vastgesteld. Deze kaders vormen een goede basis om bij te dragen aan de drie bewegingen uit het coalitieakkoord 2026-2030.

Verduurzaming

In ons mobiliteitssysteem staat de voetganger op de eerste plaats. Dit is de schoonste vorm van vervoer die de minste ruimte in neemt. Daarnaast stimuleren we het gebruik van de (deel)fiets en het openbaar vervoer. We nemen maatregelen om het gebruik van deze vervoermiddelen aantrekkelijker en verkeersveiliger te maken.

De auto heeft een lagere prioriteit in het verkeerssysteem en krijgt ook een minder prominente plek in het straatbeeld. De ambitie is om het parkeren te clusteren, bijvoorbeeld door in te zetten op dubbelgebruik van bestaande parkeerterreinen en -gebouwen. De ruimte die op deze manier vrijkomt, biedt kansen voor een andere inrichting, zoals vergroening, ontmoetingsplekken, schaduwrijke verblijfsruimten en klimaatadaptieve maatregelen.

Netwerk en voorzieningen

Met de groei van het aantal inwoners neemt ook het aantal verplaatsingen toe. Het wordt drukker op belangrijke voetgangers- en fietsroutes. We vergroten de capaciteit van het netwerk door betere voorzieningen voor voetgangers te realiseren, de aanleg van vrijliggende fietspaden en ontbrekende schakels, en wegen in te richten als fietsstraat.

We verbeteren ook de verbinding met de omliggende gemeenten en de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH). De realisatie van de Metropolitane Fietsroutes naar Rotterdam Alexander en Naaldwijk versterken zowel het lokale fietsnetwerk als het regionale netwerk. Dit geldt met name voor de Gelatinebrug en het Fietsecoduct, die bijdragen aan een verdichting van het netwerk en vermindering van de barrièrewerking.

We zijn als Delft een actief betrokken partner binnen de MRDH bij de uitwerking van de Mobiliteitsvisie naar een corridoraanpak en de invulling van publieke mobiliteit. De verkenning naar de Oude Lijn loopt hier parallel aan, maar is als corridor ook onderdeel van de Mobiliteitsvisie.

Overzicht beleidsindicatoren

Bereikbare stad	Stand JR:	Streven: PB 2027	Streven: PB 2030
Bereikbaarheid: klantwaardering	7,7	7,9	8,5
Fietsen en lopen: klantwaardering	8,5	8,6	9,0

% Auto: aandeel verplaatsingen	13%	Minder auto <18%	Minder auto
% Fiets: aandeel verplaatsingen	49%	Meer fietsen >42%	Meer fietsen
% Lopen: aandeel verplaatsingen	30%	Meer lopen >33%	Meer lopen
% OV: aandeel verplaatsingen	2%	Meer OV >1%	Meer OV

Deze indicatoren in de programmabegroting beslaan één jaar, terwijl de Staat van Delft (https://delft.raadsinformatie.nl/document/16948399/1?connection_type=16&connection_id=1165706) een breder perspectief biedt door trends en ontwikkelingen op basis van deze indicatoren te analyseren. De gemeenteraad ontvangt de Staat van Delft eens per twee jaar.

Toelichting op de beleidsindicatoren

Bereikbaarheid: klantwaardering over alle vervoersmiddelen

Rapportcijfer van Delftenaren over de algemene bereikbaarheid in Delft. Bron: Omnibussenquête.

Fietsen en lopen: klantwaardering

Rapportcijfer van Delftenaren over specifiek de bereikbaarheid van fietsen en lopen in Delft. Bron: Omnibussenquête.

Als input van deze indicator gebruiken we de tweejaarlijkse Omnibussenquête.

Aandeel verplaatsingen

Verplaatsingen van Delftenaren binnen Delft naar vervoermiddel. Delftenaren geven het aandeel verplaatsingen weer van: auto (passagier), motor (passagier), brom/snorfiets, openbaar vervoer, fiets of lopen. Daarbij is de mogelijkheid een alternatief vervoermiddel aan te geven in de categorie 'anders'. Bron: Delft Internet Panel.

4.2 Wat gaan we ervoor doen

Doelstellingen

Mobiliteit

Voetganger op 1

Lopen is de meest gezonde manier van vervoer. In de binnenstad gaan we verder op de ingeslagen weg. De straten die zijn toegevoegd aan het autoluw+ gebied richten we opnieuw in, waarbij de voetganger prioriteit krijgt. Dit doen we samen met de bewoners en andere belanghebbenden.

Bij (grootschalige) herinrichtingsprojecten en gebiedsontwikkelingen richten we de openbare ruimte in volgens de uitgangspunten van de Beleidsnotitie Voetganger op 1, de Visie Openbare Ruimte en de Inclusieagenda. Niet alles kan overal en soms zullen keuzes moeten worden gemaakt. Voor het verbeteren van de bereikbaarheid en aantrekkelijkheid is soms een breder trottoir nodig, terwijl het op andere plekken belangrijker is om meer rustpunten of schaduw toe te voegen.

Fiets

Voor de Metropolitane Fietsroute naar Rotterdam Alexander worden de aansluiting tussen de Houttuinen en de Hooikade en het tracédeel vanaf de Leeghwaterstraat en de Symbiobrug verder uitgewerkt naar een definitief ontwerp en zetten we de eerste stappen in de ontwerpfase voor de Ecofietsbrug. Voor de Metropolitane Fietsroute naar Naaldwijk wordt het tracé tussen de Hoornsebrug en het Westplantsoen verder uitgewerkt. Het tracédeel Hugo de Grootstraat maakt onderdeel uit van het rioolvervangingsproject en is al verder in het participatie- en ontwerpproces.

Bij het stimuleren van het fietsgebruik hoort ook de ruimte om deze te stallen. Op basis van het Handelingsperspectief Fietsparkeren en de Uitvoeringsagenda Fietsparkeren willen we in 2027 een winkelpand omzetten naar een inpandige fietsenstalling. We breiden dan de stallingscapaciteit verder uit en maken ruimte vrij op straat. We zijn hiervoor afhankelijk van het beschikbaar komen van een geschikt pand op één van de aanrijroutes naar de binnenstad. Daarnaast ronden we de verkenning af naar de mogelijkheid voor een grootschalige inpandige stallingsruimte in de binnenstad.

Met NS en ProRail werken we aan beheersbare, veilige en toekomstbestendige stallingen bij station Delft die efficiënt benut worden. De inzet is om de fietsenstallingen en de openbare ruimte rond het station zo goed mogelijk te laten functioneren en de aantrekkelijkheid voor fietsers te verhogen.

Deelmobiliteit en hubs

In regionaal verband starten we met de driejarige concessie voor deelfietsen. We richten hubs in waar deelvoertuigen kunnen worden gestald en combineren dit waar mogelijk met parkeerplaatsen voor deelauto's. Ook zetten we in op het stimuleren van deelauto's, zoals autodelen met buurtbewoners.

Openbaar vervoer

Aansluitend op de start van tramlijn 19 rijdt buslijn 69 in de avonden en de weekenden een halfuursdienst tussen Delft Campus, Zuidpoort en station Delft. Gelijktijdig zijn we gestart met de inzet van de parkeerlocaties P1 en P2 van de TU Campus als P+R-locatie. Met EBS hebben we de afspraak gemaakt om de dienstregeling op zaterdag uit te breiden naar een kwartiersdienst. Hierdoor wordt het aantrekkelijker voor bezoekers om hun auto bij de TU Delft te parkeren. Daarnaast zijn deze locaties voorzien van hubs voor deeltweewielers.

In 2027 zetten we de aanvulling op deze dienstregeling voort en onderzoeken we de mogelijkheden voor een combi-ticket. Ook evalueren we het gebruik van deze P+R-locaties.

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat wil landelijk een aantal pilots starten voor zelfrijdend vervoer. Samen met de MRDH werken we een voorstel uit voor een zelfrijdende bus tussen station Delft Campus en Campus Zuid. Hiermee kunnen we invulling geven aan de doelstelling om van station Delft Campus een volwaardig knooppunt te maken, waarbij ook een overstap tussen trein en bus mogelijk is. Als deze pilot daadwerkelijk van start gaat, is vanuit de gemeente Delft een investering nodig in een halte-/keervoorziening voor de bus. De exploitatie van de bus loopt via de concessie van de MRDH en subsidie van het Rijk.

MIRT-verkenning Oude Lijn

In de Zuidelijke Randstad, tussen Leiden en Dordrecht, worden de komende jaren 200.000 nieuwe woningen en 80.000 arbeidsplaatsen gerealiseerd. Een robuust OV-netwerk is nodig om de economische motor in de Zuidelijke Randstad draaiende te houden en de verstedelijkingsopgave mogelijk te maken. Samen met Rijk en regio verkennen we de mogelijkheden en maatregelen voor een schaa sprong op de Oude Lijn tussen Leiden en Dordrecht. Onderdeel van deze opgave is een hogere frequentie van sprinters en het realiseren van vier nieuwe stations nabij woon- en werklocaties. Hiervoor is een spoorverdubbeling tussen Delft Campus en Schiedam noodzakelijk. Gewerkt wordt volgens de methodiek van het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT).

Het MIRT-proces is een langjarig, doorlopend proces met veel tussenbesluiten. Op dit moment wordt gewerkt aan de afronding van de MIRT-verkenningsfase, die eindigt begin 2027 met het vastleggen van de voorkeursbeslissing. Daarna start de verdere planuitwerking in de planning- en studiefase en later de aanlegfase. Het proces zal rond 2040 voltooid naderen. In dit proces is het samenspel tussen het verbeteren van bereikbaarheid, de verstedelijkingsopgave, versterken van economie en landschappelijke kwaliteit van belang. We werken onder andere samen met Rijk, provincie, MRDH, de gemeenten langs de Oude Lijn, Verstedelijkingsalliantie, NOVEX Zuidelijke Randstad en het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland.

Parkeren

In 2026 hebben we een aanpassing gedaan aan het parkeerbeleid voor nieuwe ontwikkelingen om bestaande woningbouwplannen vooruit te helpen. In 2026 starten we met het opstellen van een integrale parkeervisie met een samenhang tussen bereikbaarheid, leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit. We zoeken hierin onder andere de combinatie tussen het parkeren voor nieuwe (gebieds-)ontwikkelingen en bestaande parkeerplaatsen op straat en nemen hierin ook de hubontwikkeling en buurtinitiatieven voor deelauto's mee. We koppelen dit aan een langetermijnstrategie voor de invoering van parkeerregulering. De parkeervisie leveren we in 2027 op.

Verkeersveiligheid

De afgelopen jaren is ingezet op verkeerseducatie en gedragsbeïnvloeding. Dit zijn thema's die blijvend aandacht vragen. In de komende jaren gaan we hiermee door. Door een breed programma op te zetten en samen te werken met partijen in de stad, bereiken we verschillende doelgroepen en leeftijdscategorieën.

Adaptieve mobiliteitsagenda

De Adaptieve Mobiliteitsagenda 2040 - update 2026 (AMA) is het uitvoeringsprogramma voor het Mobiliteitsprogramma Delft (MPD). In de AMA staan projecten die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen uit het MPD. De projectenlijst is tot stand gekomen door een afweging te maken tussen de mate waarin projecten bijdragen aan de doelstellingen, de mee-koppelkansen (werk met werk) en de mogelijkheid om subsidie te krijgen.

De uitvoeringsagenda is adaptief, waarbij het beschikbare budget richtinggevend is. De projectenlijst wordt aangepast bij wijzigingen in bijvoorbeeld de planning of de kosten van projecten. Hiermee zijn we in staat om de dynamiek van de stad te volgen en projecten te realiseren die maximaal bijdragen aan onze doelstellingen.

4.3 Wat mag het kosten

Overzicht van baten en lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Baten	8.490	8.335	8.335	8.333
Lasten	12.619	12.487	12.731	12.906
Saldo	-4.129	-4.152	-4.396	-4.573

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Bereikbare stad				
Stand Programmabegroting 2026-2029	-5.306	-5.557	-6.162	-7.993
Kadernota 2027	-	-	-	-31
Coalitieakkoord 'Delft pakt door'	-400	-	-	-
Nominale ontwikkeling	634	674	674	657
Actualisering kapitaallasten	732	785	1.145	2.332
Bijstelling bestaand en nieuw beleid				
- uitbreiding gereguleerd parkeergebied vanaf 2027	-69	-69	-69	-69
- overige mutaties	281	15	16	530
Totaal - Bereikbare stad	-4.129	-4.152	-4.396	-4.573

Toelichting op de mutaties

Stand Programmabegroting 2026-2029

Het saldo van de Programmabegroting 2026-2029 is het vertrekpunt voor de opbouw van de nieuwe Programmabegroting 2027-2030. In dit saldo is rekening gehouden met de begroting die is vastgesteld in de raadsvergadering van 13 november 2025, de septembercirculaire (15e begrotingswijziging 2025) en de decembercirculaire (5e begrotingswijziging 2026) over de uitkeringen uit het gemeentefonds.

Kadernota 2027

In de Kadernota 2027 (vastgesteld op 2 juli 2026) zijn geen voorstellen opgenomen die het niveau van de baten en lasten op programmaniveau wijzigen. Toegevoegd is de jaarlijkse investering Vervanging parkeerautomaten (€ 150.000) in 2029 (10e begrotingswijziging 2026) die leiden tot hogere kapitaallasten vanaf 2030.

Coalitieakkoord 'Delft pakt door' (hogere lasten € 400.000)

Voor de uitvoering van het coalitieakkoord is in het jaar 2027 een budget geraamd voor de beweging Versnellen betaalbaar wonen. Dit betreft verbetering van de mobiliteit (OV, parkeren). Voor de verdere uitwerking in 2027 volgt begin volgend jaar een nader voorstel in de voorjaarsrapportage. De vertaling voor de jaren 2028 tot en met 2030 is onderdeel van de Kadernota 2028.

Nominale ontwikkeling 2027 (lagere lasten € 469.000, hogere baten € 165.000)

De nominale ontwikkeling betreft de aanpassing van de budgetten aan het prijspeil voor 2027. Een nadere toelichting is opgenomen in het hoofdstuk Toelichting op financiële positie. Binnen de bouwsteen nominale ontwikkeling zijn ook de effecten van de actualisering van de kostenverdeelstaat (de manier waarop afdelingskosten over de programma's worden verdeeld) verwerkt. Dit leidt op onderdelen tot een budgetneutrale herverdeling tussen programma's.

Actualisering kapitaallasten (lagere lasten € 732.000)

Op basis van de realisatie in 2025 is het investeringsprogramma geactualiseerd en zijn kapitaallasten bijgesteld.

Bijstelling bestaand en nieuw beleid

- Voorgenomen uitbreiding gereguleerd parkeergebied (hogere lasten € 720.000, hogere baten € 651.000)
In de begroting is rekening gehouden met een voorgenomen uitbreiding van het gereguleerd parkeergebied naar de Indische Buurt en Voorhof-Oost vanaf 2027.
- Overige mutaties (lagere lasten € 281.000)
De overige mutaties bestaan voornamelijk uit (personeels-)kosten die (budgetneutraal) worden herverdeeld tussen programma's.

Investerings		Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2025	Jaarschijf 2026 o.v.v. NJR26	Fasering			
(bedragen × € 1.000)								
Bereikbare stad	Cat.			2026	2027	2028	2029	2030
Adaptieve Mobiliteitsagenda	Plan	31.472	12.739	5.109	3.320		4.912	2.636
						1.674		
Adaptieve mobiliteitsagenda - bijdragen derden	Plan	-11.635	-3.660	-2.765	-115	-173	-3.355	-1.400
Halteverplaatsing tramhalte Martinus Nijhofflaan	Plan	165	-	-	-	-	-	165
Halteverplaatsing tramhalte Martinus Nijhofflaan - bijdrage van derden	Plan	-83	-	-	-	-	-	-83
Reconstructie Buitenhofdreef	Plan	10.954	-	150	626	775	4.748	4.655
Reconstructie Buitenhofdreef - bijdrage derden	Plan	-4.750	-	-	-	-	-1.000	-3.750
Herinrichting Prinses Beatrixlaan Zuid	Plan	1.643	28	197	1.418	-	-	-
Idem - bijdrage van derden	Plan	-1.056	-	-	-1.056	-	-	-
Vervanging parkeerautomaten	BM	620	-	120	150	50	150	150
Totaal		27.330	9.107	2.811	4.343	2.326	5.455	2.373

Toelichting op investeringen

Adaptieve mobiliteitsagenda (€ 3,32 miljoen)

De door het college vastgestelde uitvoeringsagenda van het MPD is in 2026 geactualiseerd en staat bekend als de Adaptieve Mobiliteitsagenda (AMA). In de AMA staan concrete projecten opgenomen die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen uit het MPD. De projectenlijst is tot stand gekomen door een afweging te maken tussen de mate waarin projecten bijdragen aan de doelstellingen, de mee-koppelkansen (werk met werk) en de mogelijkheid om subsidie te krijgen. De uitvoeringsagenda is adaptief: de projectenlijst wordt aangepast bij wijzigingen in bijvoorbeeld de planning of de kosten van projecten.

Adaptieve mobiliteitsagenda - bijdrage van derden (-/- € 115.000)

Een aantal mobiliteitsprojecten komt in aanmerking voor subsidie van met name de MRDH. Voor reguliere projecten bedraagt de financiering maximaal 50%. Voor de Metropolitane Fietsroutes is dit maximaal 70%.

Reconstructie Buitenhofdreef (€ 626.000)

Het verplaatsen van de halte Diepenbrockstraat naar de Pierre van Hauwelaan en het aanpassen van het kruispunt Buitenhofdreef/Pierre van Hauwelaan zorgt voor goede aansluiting van de Kop van de Buitenhof op het openbaar vervoer, een logischer vormgeving van het kruispunt en een verbetering van de verkeersveiligheid.

Herinrichting Prinses Beatrixlaan Zuid (€ 1.418.000)

Het zuidelijk deel van de Prinses Beatrixlaan wordt tijdelijk opnieuw ingericht. Tijdelijk als eerste tussenstap naar een leefbaarder Delft-West op de lange termijn. Twee rijstroken worden autovrij gemaakt en de rijsnelheid wordt verlaagd. Er worden maatregelen genomen om de vrijkomende ruimte veilig en bereikbaar te maken.

Herinrichting Prinses Beatrixlaan Zuid - bijdrage derden (-/- € 1.056.000)

De eerder toegekende versnellingsgelden vanuit het Rijk worden ingezet als gedeeltelijke dekking van de uitgaven.

Vervanging parkeerautomaten (€ 150.000)

Voor 2027 is een investeringsbudget beschikbaar voor de vervanging en vernieuwing van parkeerautomaten, vanwege einde levensduur en/of als gevolg van uitbreiding van het areaal betaald parkeren.

5 Goed wonen

Algemeen

Dit programma bestaat uit twee delen: Gebiedsontwikkelingen en Gebieden in ontwikkeling (deel A) en Woonbeleid en uitvoering (deel B).

A. Gebiedsontwikkelingen en Gebieden in ontwikkeling

In de Omgevingsvisie Delft 2040 staat de toekomstvisie op de stad beschreven. Doelen zijn onder andere het toevoegen van 15.000 woningen en groei van 10.000 banen tot 2040. Delft is verstedelijkt en heeft vooral een verdichtingsopgave, waarbij de ruimte schaars is en een goede leefomgeving belangrijk. Met stedelijk programmeren verbinden we de koers voor 2040 met de keuzes die we vandaag moeten maken. We werken aan de goede groei van de stad via grootschalige gebiedsontwikkelingen en bouwinitiatieven in de stad. Vanwege de schaarse ruimte moeten we overal ruimte maken. We werken hierin tegelijkertijd in samenhang met elkaar aan thema's als wonen, economie, groen, openbare ruimte en mobiliteit.

B. Woonbeleid en uitvoering

Deze bestuursperiode is het terugdringen van het woningtekort een grote prioriteit. Tegelijkertijd willen we dat Delft een stad is waar je goed kunt wonen, waar mensen een fijn huis hebben dat past bij hun behoeften, levensfase en inkomen. Het is daarom zaak om goed oog te houden voor het bouwen van de juiste woningen, passend bij de vraag en gewenste groei van de stad. De Woonvisie 2023-2028 blijft daarvoor het kader. In 2027 wordt deze visie doorvertaald in het Volkshuisvestingsprogramma – een verplichting die voortkomt uit de Wet versterking regie op volkshuisvesting die op 1 juli 2026 is ingegaan.

We werken op bovenlokaal niveau aan wonen via de samenwerkingsverbanden Verstedelijkingsalliantie en de regio Haaglanden. En ook lokaal werken we hieraan in verschillende rollen, bijvoorbeeld door beleid te maken, beleid te handhaven en als partner samen te werken in gebiedsontwikkeling en locatieontwikkelingen.

Relevante beleidskaders

- [Omgevingsvisie Delft 2040](#)
- [Woonvisie 2023-2028](#)
- [Tussenakkoord Wonen Haaglanden 2021](#)
- [Regionale Realisatieagenda \(RRA\) Wonen Haaglanden 2023](#)
- Vastgesteld beleid van andere sectoren (gebiedsontwikkeling en gebieden in ontwikkeling)

Onder dit programma vallen de volgende onderwerpen:

Omgevingswet, ruimtelijke ordening, bestemmingsplannen, ruimtelijke ontwikkelingen, gebiedsontwikkeling, Innovatiedistrict Delft, Schieoevers-Noord, Nationaal Programma Delft-West, grondexploitaties (niet-bedrijventerreinen), beheer overige gebouwen, woon- en wijkenbeleid, realisatie woningbouwprogramma, programma Langer en Weer Thuis, huisvestingsvergunningen/urgenties, omzettingsvergunningen/woningvorming, omgevingsvergunningen, welstand omgevingsvergunning, handhaving fysieke leefomgeving

5.1 Wat willen we bereiken

Doelstellingen

A. Gebiedsontwikkelingen en Gebieden in ontwikkeling

In de Omgevingsvisie Delft 2040 staat de toekomstvisie op de stad beschreven. Doelen zijn onder andere het toevoegen van 15.000 woningen (waarvan er al 4.922 gerealiseerd zijn op peildatum 1 januari 2026) en groei van 10.000 banen tot 2040. Dit in samenhang met onder andere passende en toegankelijke voorzieningen, de mobiliteitstransitie en stappen naar een klimaatbestendig en energieneutrale leefomgeving in 2050. Voor de uitwerking van deze doelen werken we veel samen met bewoners en partners in de stad. Ook is er veel samenwerking in de regio, onder andere door de deelname van Delft aan de Verstedelijkingsalliantie.

Met stedelijk programmeren verbinden we de koers voor 2040 met de keuzes die we vandaag moeten maken. Dan kiezen we voor ruimtelijke ontwikkelingen die daadwerkelijk bijdragen aan de realisatie van onze doelen. Daarvoor zoomen we in en uit in de tijd. Dit doen we in nauwe afstemming en samenwerking met bewoners, woningcorporaties en andere partners in de stad. Zo werken we gericht en slagvaardig aan de toekomst van Delft.

In het rijksprogramma NOVEX (Nationale Omgevingsvisie Executiekracht) zijn zestien gebieden opgenomen en werken overheden samen aan een plan voor de inrichting van Nederland. Delft is onderdeel van het NOVEX-gebied Zuidelijke Randstad. In dit gebied wordt gewerkt aan een toekomstbestendige metropool aan de hand van vijf hoofdpogaven: leefbare woonmilieus, duurzaam bereikbaar, een gezonde en klimaatadaptieve delta, een toekomstbestendige economie en de energietransitie.

Doelstellingen

B. Woonbeleid en uitvoering

We willen dat Delft een stad is en blijft waar je goed kunt wonen. Dat uit zich in voldoende aanbod aan woningen voor diverse doelgroepen: starters, jongeren en studenten, alleenstaanden, gezinnen en ouderen, statushouders, vluchtelingen en andere kwetsbare groepen. Daarbij hebben we in de komende jaren in het bijzonder extra aandacht voor het toevoegen van betaalbare woningen. Dit met als doel dat mensen een fijn huis hebben, passend bij iemands behoefte, levensfase en inkomen. Maar enkel een fijn huis is niet voldoende: we kijken ook naar de wijk, waarbij we inzetten op gemengde wijken waar verschillende mensen bij elkaar wonen en elkaar kunnen ontmoeten.

We houden vast aan het doel dat in 2040 ten minste 33% van de hele woningvoorraad in Delft sociale huur (exclusief studentenhuysvesting) is. Dit percentage zien we als een ondergrens waar we niet onder willen komen.

Hoe we werken aan gemengde wijken met een gedifferentieerd woningaanbod, passend bij de doelen en de ondergrens voor wat betreft sociale huur, verwerken we in 2027 in het Actieprogramma Betaalbaar Wonen (Volkshuisvestingsprogramma). We houden daarin de doelen van de Woonvisie overeind, maar maken in het programma onder meer inzichtelijk welke woningen we gaan realiseren, inclusief verbijzondering naar doelgroep en plek in de stad. Daarbij wordt nadrukkelijk gekeken naar leefbaarheid en draagkracht van een wijk bij de programmering van nieuwe woningen.

Groei van 15.000 woningen in de periode 2018 tot 2040

Delft kent een tekort aan woningen in alle segmenten. Op 1 juli 2026 is de lang verwachtte Wet versterking regio volkshuisvesting ingegaan. Daarmee neemt het Rijk met nieuwe wetgeving weer meer regie op de woningmarkt, de betaalbaarheid van het wonen en het beter bedienen van zowel kwetsbare als niet-kwetsbare huishoudens. Delft sluit hierbij aan door zelf heldere ambities te behouden en uit te werken waar het gaat om betaalbaarheid van wonen. Hierbij spannen we ons in regionaal verband in om de woningbouwproductie voor alle doelgroepen waar mogelijk te versnellen volgens de afspraken.

Delft moet in 2030 minimaal een woningvoorraad van 60.000 (flex)woningen hebben. Daarvan is (stadsbreed) 33% een sociale huurwoning. Daarnaast sturen we op middeldure woningen: de inzet is om in nieuwe gebiedsontwikkelingen stadsbreed 40% middeldure woningen (betaalbare koop en middenhuur) toe te voegen. Corporaties zijn primair verantwoordelijk voor de sociale opgave.

Overzicht beleidsindicatoren

Goed wonen	Stand JR:	Streven: PB 2027	Streven: 2030
Aandeel corporatiewoningen (excl. Studenten) Woningen	36%	> 33%	> 33%
Woningen	54.593	+ 900	60.000
Studentenwoningen	+ 0	+ 250	+ 3.500
Meldingen woonoverlast	808	=>365	=>365

Deze indicatoren in de programmabegroting beslaan één jaar, terwijl de Staat van Delft (https://delft.raadsinformatie.nl/document/16948399/1?connection_type=16&connection_id=1165706) een breder perspectief biedt door trends en ontwikkelingen op basis van deze indicatoren te analyseren. De gemeenteraad ontvangt de Staat van Delft eens per twee jaar.

Toelichting beleidsindicatoren

Aandeel corporatiewoningen (excl. studenten)

Het aandeel corporatiewoningen in Delft, dit aandeel is exclusief studentwoningen. Bron: Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG).

Woningen

Nettogroei woningvoorraad (inclusief studentenwoningen) gerelateerd aan de doelstelling +15.000 woningen (2018-2040; Omgevingsvisie) en 60.000 woningen eind 2030 (Woonvisie). Bron: Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG).

Studentenwoningen

Gemiddeld aantal nieuwe studentenwoningen per jaar gerelateerd aan doelstelling +3.500 (2020 t/m 2029). Bron: Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG).

Meldingen woonoverlast

Bekendheid meldpunt (op basis van DIP-enquête) en aantal meldingen per jaar. Bron: gemeente Delft.

5.2 Wat gaan we ervoor doen

Doelstellingen

A. Gebiedsontwikkelingen en Gebieden in ontwikkeling

Maatregelen

De Kop van de Buitenhof

De gebiedsontwikkeling Kop van de Buitenhof draagt bij aan de doelstellingen van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid Wij West. In het gebied worden zorg- en maatschappelijke functies samen met een divers woonprogramma en wijkgerichte voorzieningen gerealiseerd. Voor de kavels met MMS/Basalt en Knarrenhof en Vidomes verwachten we in 2027 vergunningaanvragen waarvoor BOPA procedures gaan lopen.

Voor de overige kavels gaan we in 2027 ook bouwenveloppen uitwerken, beginnend met de nieuwe locatie voor het Grotius College. Gelijktijdig wordt in 2027 een omgevingsplan opgesteld.

Gebieden in ontwikkeling (Duurzame stad)

Naast de grote gebiedsontwikkelingen vinden er op tal van locaties in Delft verbeteringen, (nieuw)bouwprojecten en ontwikkelingen plaats. Hiermee geven we invulling aan de opgaven van Delft voor de woningbouw, de economie en de energietransitie.

In 2027 start de realisatie van De Staal. Samen met de corporaties wordt een ontwikkelplan opgesteld voor de vernieuwing en uitbreiding van de corporatiewoningen rond de Oudraadtweg. Met Stedelink werken we aan het verduurzamen en beperkt verdichten van hun bezit in de Indische Buurt. Woonbron vraagt in 2027 de omgevingsvergunning aan voor de herontwikkeling van de Palamedesstraat.

In de Poptahof is in 2026 de grondexploitatie vastgesteld voor veld 4, en in 2027 wordt het contract gesloten met de ontwikkelaar samen met Woonbron. In de Hoven worden de woningen in blok 6 opgeleverd en start de BOPA-procedure voor blok 4 en 5, op basis van het vastgestelde stedenbouwkundigplan uit 2026.

In de Buitenhof wordt aan de Van Hasseltlaan door DUWO verdergegaan met de renovatie en de BOPA-procedure doorlopen voor de nieuwbouw.

Op de Professor Schoemaker Plantage zijn de laatste woningen opgeleverd. Er wordt gebouwd aan Gele Scheikunde, blok 6 bij De Hoven en de nieuwbouw aan het Zuideinde is met enige vertraging op gang gekomen. Bij De Staal zijn de ontwerpen voor de nieuwe invulling klaar (binnen bestemmingsplan) en start het bouwrijp maken. De Marcushof wordt in 2026 opgeleverd. Start sloop van de Reiger is voorzien eind 2026.

Nieuw Delft

De ambitie voor Nieuw Delft is om een economisch vitale en levendige stadswijk te realiseren. Dit vereist onder meer een mix aan (bijzondere) functies die het gebied een eigen inkleuring geven en die mensen naar het gebied kunnen trekken. Het programma voor Nieuw Delft bestaat uit het ontwikkelen en realiseren van woningbouw en niet-woonfuncties (waaronder publieke functies, kantoren, horeca en detailhandel), het realiseren van een stadspark op het dak van de spoortunnel en het inrichten van de openbare ruimte.

In 2027 verwachten we binnen het zuidelijke deel van de gebiedsontwikkeling tot de afronding te komen van de aanleg van de eerste fase van Park Zuid en dat we gestart zullen zijn met de tweede fase van Park Zuid. We verwachten dat de zelfbouwkwavels nagenoeg allemaal afgerond zullen zijn. Daarnaast is de verwachting dat het Leeuwendeel en De Koploper vergevorderd zijn in de bouw. Ballast Nedam Development zal begin 2027 starten met de bouw op veld 8; het is de inzet deze af te ronden in 2028. Voor veld 7 is de verwachting dat pas in 2027 een omgevingsvergunning verkregen wordt en start bouw daarmee vertraagd zal zijn ten opzichte van eerdere prognoses.

Schieoevers

Schieoevers-Noord ontwikkelt zicht tot een levendig gebied, waar werken én wonen, doen én denken, maken en leren samen komen. De ambitie van het ontwikkelplan is om de ruimte op Schieoevers-Noord beter te benutten en het gebied te transformeren tot een onderscheidend stedelijk gebied dat intensief gebruikt wordt, met een mix van werken en wonen en met aandacht voor een gezonde werk- en leefomgeving. Bovendien geeft deze ontwikkeling invulling aan de ambities van het Innovatiedistrict Delft. Er wordt ruimte geboden aan de innovatieve maakindustrie en werkgelegenheid op alle niveaus.

Conform het ontwikkelplan worden tot 2030 drie deelgebieden tot ontwikkeling gebracht: Kabeldistrict, Nieuwe Haven en Stationsgebied. Voor de eerste twee deelgebieden heeft de gemeenteraad in oktober 2022 een bestemmingsplan vastgesteld. Na ingestelde beroepen wachten we nu op een datum voor de behandeling bij de Raad van State. In de tussentijd heeft de projectontwikkelaar van Kabeldistrict hard doorgewerkt aan de plannen en heeft een eerste overleg met de Adviescommissie Omgevingskwaliteit plaatsgevonden ter voorbereiding op de bouw aanvraag. Het derde deelgebied bevindt zich rondom station Delft Campus, waar ook de Noordkavel en De Strip deel van uitmaken. De gebiedsvisie voor station Delft Campus is in de zomer van 2025 vastgesteld door de gemeenteraad en dient als basis voor de verdere ontwikkeling, inclusief de uitwerking van de businesscase en de daarbij behorende besluitvorming om de scope voor de businesscase Schieoevers-Noord uit te breiden. Ten slotte zal er ook een planologische procedure doorlopen worden. Voor het eerste kwadrant (Noordkavel) is een schetsontwerp in de maak.

In Schieoevers-Zuid is gewerkt aan het bestemmingsplan voor de verbreding van de Schie, dat de gemeenteraad in het eerste kwartaal van 2025 heeft vastgesteld. Dit bestemmingsplan is nodig voor het kunnen verplaatsen van de zandhandel van Schieoevers-Noord naar Zuid. Dit is randvoorwaardelijk voor de realisatie van de Gelatinebrug en de eerste woningen in Kabeldistrict. Ten slotte is de visie op Schieoevers-Zuid, Rotterdamseweg en Vulcanusweg in ontwikkeling. Deze zal als kader dienen voor toekomstige ontwikkelingen in deze drie deelgebieden.

Voor de beoogde ontwikkeling en transformatie van Schieoevers-Noord investeren we in bovenwijkse voorzieningen. Het gaat dan voornamelijk om aansluitingen (onder meer langzaam verkeer en groen). Deze investeringen bekostigen we gedeeltelijk met cofinanciering en bijdragen van ontwikkelaars. Zo zijn er versnellingsmiddelen opgehaald voor onder andere de Gelatineverbinding. Investerings in voorzieningen als onderwijs en andere maatschappelijke en culturele voorzieningen maken geen onderdeel uit van de businesscase. Deze worden apart geraamd in bijvoorbeeld het IHP (zie programma Samenleven, onderwijs en cultuur).

Schieoevers valt in zijn geheel in het gebied van het uitvoeringsprogramma Innovatiedistrict Delft.

Wijkversterkingsopgave Gillis/Delfia

In de Nieuwe Gillis wordt gewerkt aan meerdere sociale en fysieke doelen die onderdeel zijn van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid Wij West. Het integraal ontwikkelplan (IOP) is in 2026 uitgewerkt in een sociaal plan, een stedenbouwkundig plan, een grondexploitatie en contractuele afspraken met Woonbron. Deze plannen zijn mogelijk dankzij subsidies van het Rijk: de realisatiestimulans (Woontop) en de Woningbouwimpuls (WBI). In 2027 werken we de ontwikkelstrategie verder uit en wordt een omgevingsplan opgesteld.

Doelstellingen

B. Woonbeleid en uitvoering

Maatregelen

15.000 woningen erbij (2018-2040): focus op betaalbaar wonen

In de Omgevingsvisie Delft 2040 heeft de stad een heldere ambitie opgeschreven: we ambiëren een netto-groei van de stad met zo'n 15.000 woningen in de periode 2018-2040. Om deze ambitie waar te maken, moeten er jaarlijks 850 woningen worden gerealiseerd. Deze worden gerealiseerd door het beter benutten van bestaande gebouwen (optoppen, splitsen en transformatie) en nieuwbouw. De ambitie wordt nu al een aantal jaar niet gehaald. Dat komt onder meer door:

- Veel planontwikkelingen stuiten op bezwaar uit de omgeving. De belangrijkste zijn de Raad van State-procedures op de bouw van duizenden woningen op Schieoevers.
- Gebiedsontwikkelingen in Delft kennen een hoge mate van complexiteit doordat er alleen binnenstedelijke locaties zijn om woningen toe te voegen.
- Businesscases van ontwikkelende partijen staan onder druk vanwege onder meer stapeling van ambities in beleid en stijgende kosten.
- Personeelstekorten in de bouwsector.
- Ambtelijke capaciteit: de schaarste op de arbeidsmarkt heeft ook effect binnen de gemeentelijke organisatie.

Deze knelpunten zullen niet op korte termijn verdwijnen. Tegelijkertijd krijgt het daadwerkelijk realiseren van de huidige ontwikkelingen de komende tijd prioriteit.

Om goed te kunnen sturen, werken we ook aan betere monitoring. Daarbij is zowel aandacht voor vooruitkijken (planvoorraad) als terugkijken (realisatie). Vooral het laatste is nodig, gezien het Rijk per 2026 de subsidieregeling Realisatiestimulans heeft opengesteld, waarbij een gemeente voor elke betaalbare woning waarvan de bouw is gestart € 7.000 subsidie kan ontvangen. Conform de moties die de raad heeft aangenomen, worden de opbrengsten hiervan gestort in de Reserve betaalbare wonen. De besteding hiervan is direct gekoppeld aan de opgave om meer betaalbare woningen te realiseren.

Voor de realisatie van woningen werken we nauw samen met diverse stakeholders. Aan de lokale Bouwtafel bespreken we ontwikkelingen met corporaties en ontwikkelaars en zetten we actief in om te sturen op doorlooptijden. Deze tafel staat in verbinding met de regionale Versnellingstafel waaraan ook het Rijk en de provincie Zuid-Holland deelnemen. Met de corporaties overleggen we over de na te streven sociale en middenhuur voorraad en werken we de mogelijkheden per wijk uit. Het eerder genoemde Volkshuisvestingsprogramma is de plek waar we deze afspraken concreet uitwerken per wijk.

Met de grote woningcorporaties die in Delft actief zijn, maken we prestatieafspraken, net als in afgelopen jaren. De afspraken voor 2027 zullen de eerste zijn die in een nieuw format en in een nieuwe samenwerking zijn opgesteld. De inzet daarbij is: meer focus, meer meetbare resultaten en heldere afspraken over onder meer overlegstructuren en verantwoordelijkheden.

Ook in 2027 verstrekken we startersleningen en continueren we het gemeentelijk meldpunt voor collectieve wooninitiatieven. Hiermee beogen we initiatiefnemers en ontwikkelaars aan elkaar te koppelen.

3.500 nieuwe Delftse studentenwoningen in 2020-2030

Er is in onze stad een tekort aan studentenhuisvesting. Het Actieplan Studentenhuisvesting zet in op het toevoegen van 3.500 permanente studentenwoningen per 2030. Conform het huidige beeld wordt deze ambitie behaald, maar niet in 2030. In 2027 gaan we door met het uitvoeren van de acties uit dit actieplan, waarbij we ons ook richten op gemeenten in de regio om studentenhuisvesting te realiseren. We hebben aandacht voor de plannen voor verdichting op bestaande DUWO-locaties waar momenteel aan gewerkt wordt. Concrete projecten zijn belegd binnen de organisatie. De mogelijkheden voor tijdelijke woningen bespreken we met DUWO en de TU wanneer kansen zich voordoen. In Rijswijk zijn inmiddels ruim 400 studentenwoningen gebouwd met zicht op nog eens 780 woningen vóór 2030, mede ten behoeve van Delftse studenten. Ook met Schiedam zijn afspraken gemaakt over de realisatie van studentenwoningen.

In 2027 wordt er verbouwd en verdicht bij de DUWO-complexen E. du Perron/Roland Holst. De aanpak van de Van Hasseltlaan, de complexen X-Ray (220 tot 310) en Korvezeestraat (300 tot 440) worden verder voorbereid en geconcretiseerd, evenals de nieuwbouw van studentenhuisvesting in de Schieoevers-projecten.

Beter benutten bestaande voorraad, aanpakken woonexcessen en woonoverlast

Woonruimteverdeling

Vanuit de in 2026 uitgevoerde regionale evaluatie van de Huisvestingsverordening (HVO) voor de onderdelen woonruimteverdeling/urgentie, werken de Haaglanden-gemeenten verder aan de verbetering van de HVO. Doorstroming stimuleren is een belangrijke doelstelling van de verdeelregels in de HVO. We werken regionaal aan de implementatie van de Wet versterking regie op de volkshuisvesting, met name op het vlak van urgentiebeleid. Met de Sociale Verhuurders Haaglanden wordt parallel onderzocht hoe we de slaagkansen van spoedzoekers en starters kunnen verbeteren. Wijzigingsvoorstellen aan de raad die hieruit voortkomen, kunnen gedurende de looptijd van de nieuwe HVO van 1 juli 2027 verwacht worden. Mede op basis van het Volkshuishuisvestingsprogramma maken we ook de afweging of we inkomensgrenzen willen stellen aan de middeldure huursector. Daarbij kijken we goed naar regiogemeenten die deze inkomensgrenzen al hanteren.

Woonruimtevoorraadbeheer (beter benutten)

Om de woningnood te kunnen verlichten, biedt de bestaande woningvoorraad veel potentie. We willen deze beter gaan benutten. Daarbij kijken we naar het verruimen van de mogelijkheden voor hospitaverhuur, optoppen, transformeren, splitsen en woningdelen, waarbij we de leefbaarheid van de buurt nadrukkelijk in de gaten houden. De evaluatie van hoofdstuk 5 van de Huisvestingsverordening is in 2025/26 uitgevoerd en biedt veel aanknopingspunten. Beleidswijzigingen die woningdelen of splitsen makkelijker maken, vergen grondige voorbereiding. Voor wijzigingsvoorstellen voor de HVO (omzetting en woningvorming) voorzien we dat deze pas in 2028 van kracht zullen zijn. Samen met de corporaties continueren we parallel de inzet op woningdelen om de sociale woningvoorraad van de corporaties zo goed mogelijk te benutten.

Aanpakken woonexcessen en overlast

We zetten gericht in op het aanpakken van woonexcessen. Thema's zijn bijvoorbeeld bouwveilige en -technische kwaliteit en opkoopbescherming. Inwoners die woonoverlast ervaren, kunnen terecht bij het meldpunt woonoverlast; huurders kunnen voor andere vragen laagdrempelig terecht bij het huurteam.

Inzage in basisregistratie personen (BRP) en data-analyse helpt corporaties om ondermijning en woonfraude tegen te gaan. Aan de hand van het in 2024 opgestelde convenant met de woningcorporaties willen we ze goed faciliteren. In 2027 gaan we verder met het zoeken naar mogelijkheden om corporaties te faciliteren op dit gebied.

In 2027 blijven we de verplichte taken uit de Wet goed verhuurderschap uitvoeren, samen met Huurteam Delft. De verkenning van de nut en noodzaak van verhuurdersvergunningen is in 2026 uitgevoerd. De conclusie uit dit onderzoek is dat een verhuurdersvergunning komende periode nog niet van toegevoegde waarde is in Delft.

We zetten de huidige aanpak woonoverlast en de verbetering ervan voort met onze partners. We ontvangen meer meldingen (808 meldingen in 2025, tegen 772 meldingen in 2024), die niet alleen gaan over burenoverlast, maar ook over andere zaken als bijvoorbeeld hondenpoep. Bijna de helft van de bewoners is bekend met het Registratiepunt Woonoverlast (2025: 48%). Een tiende deel maakte al eens een melding bij het Registratiepunt Woonoverlast. We blijven streven naar 80% naamsbekendheid in 2027 en maximaal één melding woonoverlast per dag (nu gemiddeld twee meldingen per dag).

Vergunningen, toezicht, handhaving

Het VTH-jaarplan en het Uitvoeringsbeleid Omgevingsrecht zijn ook komend jaar leidend voor de uitvoering. Daarnaast wordt de komende jaren meer de nadruk gelegd op toezicht op de bestaande bouw. Dit omdat er onder de Omgevingswet een langzame verschuiving plaatsvindt van vergunningplicht naar meldingsplichtig of vergunningsvrij.

Ook wordt er gewerkt aan een plan van aanpak voor de uitvoering van de Wet goed verhuurderschap. Ook de samenwerking met de woningcorporaties in het kader van woonfraude wordt de komende tijd verder vormgegeven. Er is afgelopen jaar een data-analyse gemaakt van het naleefgedrag op regels rondom de opkoopbescherming. Het voornemen is om in de toekomst meer van dit soort data-analyses te maken, zodat de mensen en middelen gericht ingezet kunnen worden.

Halverwege dit jaar is de bestuurlijke boete en bijbehorende beleidsregel van kracht geworden. Op dit moment is de huisvestingsverordening nog niet ingericht voor het opleggen van bestuurlijke boetes, maar de mogelijkheid hiervoor zal wel verkend gaan worden.

Bevordering gerichte doorstroming senioren

Inzetten op doorstroming van senioren biedt voordelen voor een hele verhuisketen. Daarom krijgt doorstroming van senioren in 2027 extra aandacht, door te zorgen voor nieuwbouwwoningen en (collectieve) woonzorgconcepten (zoals Knarrenhofjes) die aansluiten bij de wensen van senioren. De seniorenmakelaars in dienst van de woningcorporaties blijven. We kijken actief naar mogelijkheden om naast de seniorenmakelaars (sociale huursector) de inzet uit te breiden ten behoeve van de particuliere sector. Ook werken we aan een vernieuwd maatregelenpakket voor doorstromingen, met daarin onder meer de mogelijkheid voor een verhuisregeling. Daarnaast houden we aandacht voor het creëren van aantrekkelijk Delfts nieuwbouwaanbod op de juiste locaties met ruimte voor (collectieve) woonconcepten zoals Knarrenhofjes.

De stad maken we met elkaar

We hebben een Delfts Woonplatform, dat we ook de komende periode actief inzetten om mee samen te werken en de uitvoeringskracht te versterken. In 2027 komt het Delfts Woonplatform weer drie keer bij elkaar, waarin we actuele woonopgaven, woonthema's en mogelijke oplossingsrichtingen bespreken. Daarbij zullen we voor 2027 ook het Woonplatform betrekken bij het Volkshuisvestingsprogramma voor reflectie en reactie.

Huisvesting bijzondere doelgroepen

We werken samen met de corporaties aan het huisvesten van bijzondere doelgroepen. Daarbij hebben we de afspraak dat zij 30% van de vrijkomende verhuringen in hun bezit inzetten voor plaatsing van deze doelgroepen. In samenwerking met partners (corporaties, zorg en welzijn) richten we ons erop dat mensen lang zelfstandig thuis kunnen wonen en dat mensen in instellingen met goede begeleiding en zorg kunnen uitstromen naar passende woonplekken. Dit met als doel om dakloosheid te voorkomen.

Waar het gaat om statushouders houden we ons aan de wettelijke taakstelling voor het aantal te huisvesten personen. Het aantal vrijkomende sociale huurwoningen is naar verwachting echter ontoereikend om – met voldoende kans voor reguliere woningzoekenden – de wettelijke taakstelling te realiseren. Te meer omdat de te huisvesten nareizigers in Delft veelal grote gezinnen zijn (8+ personen) die niet in de reguliere woningvoorraad passen. Dat

maakt dat we actief moeten blijven werken aan alternatieve huisvestingsvormen voor statushouders: zowel ruimtelijk als in samenwerkingen met corporaties om woningdelen mogelijk te maken.

5.3 Wat mag het kosten

Overzicht baten en lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Baten	26.797	26.130	37.375	39.247
Lasten	37.629	34.880	45.994	46.453
Saldo	-10.832	-8.751	-8.619	-7.206

Overzicht mutaties

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Goed wonen				
Stand Programmabegroting 2026-2029	-11.015	-9.927	-7.039	-6.578
Gemeentefonds - meicirculaire 2026	-9	-9	-4	-
Kadernota 2027	-415	-	-2.535	-1.159
Coalitieakkoord 'Delft pakt door'	-570	-	-	-
Nominale ontwikkeling	512	593	611	560
Actualisering kapitaallasten	42	133	125	200
Reserves en voorzieningen	-	-	-	-729
Bijstelling bestaand en nieuw beleid				
- coördinatie TU convenant	-75	-75	-75	-75
- MPG	-3	-3	-69	-
- Poptahof veld 4 (8e begrotingswijziging 2026)	-126	-129	-132	-134
- overige mutaties	829	666	499	710
Totaal - Goed wonen	-10.832	-8.751	-8.619	-7.206

Toelichting op de mutaties

Stand Programmabegroting 2026-2029

Het saldo van de Programmabegroting 2026-2029 is het vertrekpunt voor de opbouw van de nieuwe Programmabegroting 2027-2030. In dit saldo is rekening gehouden met de begroting die is vastgesteld in de raadsvergadering van 13 november 2025, de septembercirculaire (15e begrotingswijziging 2025) en de decembercirculaire (5e begrotingswijziging 2026) over de uitkeringen uit het gemeentefonds.

Gemeentefonds - meicirculaire 2026 (hogere lasten `€ 9.000)

In de meicirculaire zijn verschillende taakmutaties en (bijstellingen van) decentralisatie- en integratie-uitkeringen opgenomen.

- Wet Betaalbare huur (DU Delft: € 9.000)
Voor de implementatie en handhaving van de gemaximeerde huurprijsverhogingen zijn middelen beschikbaar gesteld voor de jaren 2026 tot en met 2028 (3 x € 9.000) en 2029 (€ 4.000).

Kadernota 2027 (hogere lasten € 415.000)

In de Kadernota 2027 (vastgesteld op 2 juli 2026) zijn voorstellen opgenomen voor herfasering van budgetten voor het Innovatiedistrict (verbindingszone Kruithuisweg, visie en strategie SVRT, kwaliteit openbare ruimte) en voor een correctie voor de grondexploitatie Kop van de Buitenhof (10e begrotingswijziging 2026).

Coalitieakkoord 'Delft pakt door' (hogere lasten € 570.000)

Voor de uitvoering van het coalitieakkoord is in het jaar 2027 een budget geraamd voor de beweging Versnellen betaalbaar wonen. Dit betreft het opstellen van een actieplan, het bevorderen van doorstroom en huisvesting van aandachtsgroepen. Voor de verdere uitwerking in 2027 volgt begin volgend jaar een nader voorstel in de voorjaarsrapportage. De vertaling voor de jaren 2028 tot en met 2030 is onderdeel van de Kadernota 2028.

Nominale ontwikkeling 2027 (lagere lasten € 455.000, hogere baten € 57.000)

De nominale ontwikkeling betreft de aanpassing van de budgetten aan het prijspeil voor 2027. Een nadere toelichting is opgenomen in het hoofdstuk Toelichting op financiële positie. Binnen de bouwsteen nominale ontwikkeling zijn ook de effecten van de actualisering van de kostenverdeelstaat (de manier waarop afdelingskosten over de programma's worden verdeeld) verwerkt. Dit leidt op onderdelen tot een budgetneutrale herverdeling tussen programma's.

Uitvoeringsprogramma's Delft-West

De inzet van de gereserveerde middelen voor Delft-West is geactualiseerd en leidt tot een (budgetneutrale) bijstelling van het bestedingsvoorstel Cofinanciering aanvraag Volkshuisvestingsfonds.

Actualisering kapitaallasten (lagere lasten € 42.000)

Op basis van de realisatie in 2025 is het investeringsprogramma geactualiseerd en zijn kapitaallasten bijgesteld.

Reserves en voorzieningen (hogere lasten € 729.000 voor 20230)

Tijdens de opbouw van de Programmabegroting 2027-2030 zijn de bestedingen en het verloop van de reserves en voorzieningen geactualiseerd. Hieruit is een aantal aanpassingen naar voren gekomen. De aanpassingen van de bestedingen zijn zichtbaar in de beleidsprogramma's. Hiertegenover staan aanpassingen (van gelijke omvang) van stortingen in en onttrekkingen aan de reserves in hoofdstuk Financiën. Hierdoor is deze actualisatie op begrotingsniveau per saldo budgetneutraal. Voor programma Goed wonen zijn de lasten die onttrokken worden aan de reserve Schieoevers geraamd voor 2030.

Bijstelling bestaand en nieuw beleid

- Coördinatie TU convenant (hogere lasten € 75.000)
Dit betreft structurele middelen voor samenwerking c.q. overleg met TU Delft, waarbij voor 2027 gewerkt wordt aan een nieuwe vorm van samenwerking.
- MeerjarenProgramma Grond (MPG) (hogere lasten € 3.200)
Met de 6e begrotingswijziging 2026 is de oprenting van de verliesvoorziening opgehoogd. Omdat de wijziging in de Kadernota 2027 onjuist is gepresenteerd, is hiervoor een correctie verwerkt (zie ook hoofdstuk Financiën).

- Poptahof veld 4 (hogere lasten € 126.000)
Met het openen van de grondexploitatie Poptahof veld 4 en de bijbehorende begrotingswijziging komt de oprenting verliesvoorziening ten laste van programma Goed wonen. Deze lasten worden gedekt door een onttrekking aan de Algemene reserve.
- Overige mutaties (lagere lasten € 829.000)
De overige mutaties bestaan voornamelijk uit (personeels-)kosten die (budgetneutraal) worden herverdeeld tussen programma's.

Overzicht investeringen

Investeringen		Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2025	Jaarschijf 2026 o.v.v. Fasering NJR26					
(bedragen × € 1.000)									
Goed wonen	Cat.			2026	2027	2028	2029	2030	
Ecologische zones TU Campus NZ en OW	Plan	1.000	325	18	500	157	-	-	
Ecologische zones TU Campus NZ en OW - bijdrage derden	Plan	-1.000	-	-500	-	-500	-	-	
Parkeerplaatsen Roland Holstlaan	Plan	410	55	-	355	0	-	-	
Verwerving Schieweg 13	Plan	2.700	3	2.697	-	-	-	-	
Verwerving Schieweg 13 - bijdrage derden	Plan	-1.350	-	-1.350	-	-	-	-	
Voorkeursrecht verwervingen Grex Gillis Delfia	Plan	1.000	-	1.000	-	-	-	-	
Totaal		2.760	383	1.865	855	-343	-		

Toelichting op investeringen

Ecologische zones TU Campus NZ en OW (€ 0,5 miljoen)

De gemeente realiseert de ecologische zones Noord-Zuid en Oost-West voor zover deze zich bevinden op de gronden van de gemeente.

Parkeerplaatsen Roland Holstlaan (€ 355.000)

Uitvoering is gekoppeld aan realisatie van het warmtenet.

6 Schone en veilige stad

Algemeen

We zetten in op een woon- en leefomgeving die aantrekkelijk is voor bewoners, bezoekers en mensen die hier werken. De inzet is een schone leefomgeving waar mensen prettig kunnen verblijven. En we werken aan een veilige stad, waarin criminaliteit en onveiligheid het dagelijks leven niet belemmeren. Dit programma sluit aan bij beweging 2 uit het coalitieakkoord: 'naar een stad waar je veilig bent, thuis en op straat'.

Relevante beleidskaders

- [Beheervisie Openbare Ruimte Delft](#)
- [Visie Openbare Ruimte](#)
- [Beheerplan Schoon 2024-2027](#)
- [Beheerplan Verkeersregelsystemen 2022-2025](#)
- [Beheerplan Openbare Verlichting 2024-2027](#)
- [Beheerplan Wegen 2024-2027](#)
- [Beheerplan Civiele constructies 2024-2027](#)
- [Beheerplan Groen en Water 2024-2027](#)
- [Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan](#)
- [Beheerplan Speelvoorzieningen 2024-2027](#)
- [Algemene verordening Ondergrondse Infra](#)
- [Uitvoeringsbesluiten Ondergrondse Infra](#)
- [Grip op Delfts Afval](#)
- [Afvalstoffenverordening Delft 2016](#)
- [Verordening kwijscheldingsbeleid](#)
- [Veiligheidsplan 2023-2026 "Samen veilig in Delft"](#)
- [Uitvoeringsplan Veiligheid Prioriteiten 2025 - 2026](#)
- [Districtelijke aanpak radicalisering en extremisme 2025 – 2028](#)
- [Regionaal Crisisplan](#)
- [Regionaal Risicoprofiel](#)
- [Beleidsnota iedereen Delftenaar, over respectvol samenleven, vrijheid en gelijke kansen](#)
- [Nota Dierenwelzijn](#)
- [Nota Samen thuis in Delft](#)

Onder dit programma vallen deze onderwerpen:

Het schoonmaken van de openbare ruimte, verkeersvoorzieningen, openbare verlichting, verkeersregelininstallaties, wegen, straten en pleinen, civiele constructies, verkeer en vervoer algemeen, groen en water, speelvoorzieningen, recreatiegebieden, riolering, afval, ongediertebestrijding, begraafplaatsen en crematoria en de inkomensregelingen die onder dit programma vallen (begravenissen onvermogens, kwijschelding rioolrechten, kwijschelding afvalstoffenheffing), crisisbeheersing en brandweer, openbare orde en veiligheid, anti-discriminatie, dierenwelzijn en kostenverdeelstaat (ureninzet op het programma).

6.1 Wat willen we bereiken

Algemeen schone stad

Beheer en onderhoud openbare ruimte

Met beheer en onderhoud houden we een veilige, duurzame, aantrekkelijke, eerlijke, gezonde, en leefbare fysieke leefomgeving voor inwoners, bezoekers en bedrijven in stand. Onze openbare ruimte is het kloppend hart van onze stad en nodigt uit voor ontmoeting. We streven ernaar om een openbare ruimte te creëren, beheren en onderhouden die niet alleen functioneel en veilig is, maar ook uitdagend en inclusief. We doen dit samen met de stad. Duurzaamheid vormt een integraal onderdeel van het werk, waarbij we streven naar klimaatbestendige oplossingen, groene infrastructuur en het toepassen van circulaire principes.

In het reguliere onderhoud wordt ingespeeld op de directe leefomgeving en de beleving van de openbare ruimte. Dus: schone straten, inzamelen van huishoudelijk afval, verwijderen van onkruid, laten branden van verlichting en het in orde zijn van de speelplekken. Met het groot onderhoud zorgen we ervoor dat de openbare ruimte de functie kan blijven vervullen en dat de beoogde levensduur behaald kan worden. Aan het einde van de levensduur vervangen we assets zoals bomen, wegen, kunstwerken, riolering en speeltoestellen.

De onderhoudsniveaus zijn vastgelegd in de Beheervisie Openbare Ruimte 2019. Het niveau van onderhoud is vastgesteld op de ondergrens van duurzaam technische instandhouding (CROW-niveau 'C') waarbij we kapitaalvernietiging voorkomen. Het merendeel van de stad onderhouden we op dit niveau, met uitzondering van de binnenstad en het Agnetapark, die we op een hoger niveau onderhouden (CROW-niveau 'B').

Algemeen veilige stad

Veiligheid

Kijkend naar de veiligheidssituatie in Delft zien we dat deze niet dusdanig is veranderd, waardoor wij de ingezette lijn van afgelopen jaar doortrekken. Wij blijven ons inzetten op het wegnemen veiligheidsproblemen en oorzaken van onveiligheidsgevoelens door een mix van preventieve en repressieve maatregelen, omdat repressie zonder preventie eindeloos is en preventie zonder repressie machteloos.

Wij zijn reëel in wat bereikt kan worden. Met de beschikbare middelen, capaciteit en bevoegdheden kunnen we niet alle vormen van onveiligheid of criminaliteit oplossen of wegnemen. Voorbeeld hiervan is online criminaliteit: lokaal kunnen we op het voorkomen ervan weinig invloed uitoefenen, behalve inzetten op het weerbaar maken van onze inwoners.

Delft is een levendige stad waarin behoeften rondom veiligheid verschillen. Wat voor de één een gezellig feest of evenement is, zorgt bij de ander voor overlast of onveiligheid. We zoeken voortdurend naar die balans: een veilige stad waar criminaliteit het dagelijks leven niet belemmert, maar wél een stad waar we bewust de ruimte bieden om de teugels af en toe te laten vieren.

Overzicht beleidsindicatoren schone stad

Schone en veilige stad	Stand JR:	Streven: PB 2027	Streven: 2030
------------------------	-----------	------------------	---------------

% Tevreden bewoners over openbare ruimte	78%	79%	85%
--	-----	-----	-----

Deze indicator in de programmabegroting beslaat één jaar, terwijl de Staat van Delft (https://delft.raadsinformatie.nl/document/16948399/1?connection_type=16&connection_id=1165706) een breder perspectief biedt door trends en ontwikkelingen op basis van deze indicator te analyseren. De gemeenteraad ontvangt de Staat van Delft eens per twee jaar.

Overzicht beleidsindicatoren veilige stad

Veilige stad	Stand JR:	Streven: PB 2027	Streven: 2030
% Voelt zich veilig in de buurt	83%	89%	90%
Veiligheidsindex: misdrijven	+5%	- 5%	- 5%
Jeugdcriminaliteit: % minderjarige verdachten	12%	11,5%	10,5%

Deze indicatoren in de programmabegroting beslaan één jaar, terwijl de Staat van Delft (https://delft.raadsinformatie.nl/document/16948399/1?connection_type=16&connection_id=1165706) een breder perspectief biedt door trends en ontwikkelingen op basis van deze indicatoren te analyseren. De gemeenteraad ontvangt de Staat van Delft eens per twee jaar.

Toelichting op de beleidsindicatoren

% Tevreden bewoners over de openbare ruimte

De indicator '% Tevreden bewoners over de openbare ruimte' is een indicator die door meting (DIP) gescoord wordt. Het percentage voor de indicator Tevreden bewoners betreft de scores neutraal, tevreden en zeer tevreden bewoners over de openbare ruimte.

% Voelt zich veilig in de buurt

De indicator '% Voelt zich veilig in de buurt' is een indicator die elke 2 jaar wordt gemeten in de Omnibusenquête. Het percentage geeft aan hoeveel deelnemers de vraag "voelt u zich veilig in de buurt" positief beantwoorden.

Veiligheidsindex: misdrijven

Het aantal aangiftes van misdrijven ('door de politie opgemaakte processen-verbaal van misdrijven'). De veiligheidsindex is aan het begin van de periode 100. Als de veiligheidsindex stijgt, naar bijvoorbeeld 102, dan neemt de criminaliteit toe. Als de veiligheidsindex zakt naar 98, dan neemt de criminaliteit af. We streven dus naar een afname van de criminaliteit in 2026: van 100 naar 95. Vanwege de coronapandemie is het aantal misdrijven aanzienlijk gedaald. Om die reden verplaatsen we het ijkpunt naar 2022 in plaats van 2021. We streven naar een vermindering van alle misdrijven. Bron: data.politie.nl.

Jeugdcriminaliteit: % minderjarige verdachten

De indicator Jeugdcriminaliteit is een indicator die uit het incidentenregistratiesysteem van de politie komt en het aandeel minderjarigen weergeeft in het totale aantal geregistreerde verdachten. Het streven voor 2030 is naar beneden bijgesteld, omdat we verwachten dat de

activiteiten die we uitvoeren in het kader van Preventie met Gezag impact gaat hebben op de langere termijn.

6.2 Wat gaan we ervoor doen

Doelstellingen

Beheer en onderhoud openbare ruimte schone stad

Integrale herinrichtingsprojecten

In 2021 is besloten grootschalige werkzaamheden, zoals riolering en wegen, te koppelen aan een bredere kwaliteitsimpuls voor een wijk of buurt: de integrale herinrichtingsprojecten (voorheen gevel-tot-gevel-aanpak). Met kwaliteitsimpuls bedoelen we dan: ruimte voor groen, ontmoeten en bewegen, en een openbare ruimte die goed toegankelijk en verkeersveilig is. In de ontwerpfase wordt volgens het principe 'samen maken we de stad' nauw afgestemd met partners in de wijken en de inwoners. De komende jaren zetten we deze aanpak voort. Tot en met 2028 zijn hier aanvullende financiële middelen voor beschikbaar. In het integrale beheerplan (zie hierna) zullen we een voorstel doen om de integrale herinrichting structureel te kunnen doorzetten.

Vergroten regie ondergrond

Delft is een compacte stad. Onze ambities op het gebied van klimaatadaptatie en de energietransitie vragen ruimte in de ondergrond naast de reguliere beheeropgaven en alles wat er al ligt. Deze ruimte is op veel plaatsen in Delft niet vanzelfsprekend beschikbaar. Daarnaast gaat de kwaliteit van de bodem achteruit. Daarom stellen we een Visie op de ondergrond op. Met de Visie op de ondergrond geeft de gemeente aan hoe we nu en in de toekomst om willen gaan met de ondergrond. We gaan de ondergrond beter beschermen, benutten en beheeren en pakken meer regie op de ondergrondse ruimte.

Vergroenen openbare ruimte

Met het vaststellen van het beheerplan Groen en water 2024-2027 is budget vrijgemaakt voor vergroening van de openbare ruimte. We zorgen voor meer groen in de openbare ruimte en verbeteren zo de leefomgeving. Dit doen we om de stad gezonder, koeler en beter bestand te maken tegen het klimaat. Meer groen zorgt ook voor meer planten en dieren in de stad, wat de biodiversiteit vergroot. Conform de nota dierenwelzijn zetten we ons in voor een dier- en natuurvriendelijke aanpak bij plaagdierbestrijding, met meer oog voor een preventieve benadering. Daarnaast vinden we het belangrijk dat inwoners en bedrijven kunnen meedenken en meedoen met het vergroenen van hun buurt.

Minder afvaloverlast, betere afvalscheiding en meer hergebruik van grondstoffen.

In 2024 is het afvalbeleidsplan 'Grip op Delfts Afval' vastgesteld. Als onderdeel van dit plan werken we samen met inwoners en woningcorporaties aan een verbetering van het aanbodgedrag van (grof)vuil met als doel het terugdringen van overlast en het stimuleren van het hergebruik van materialen. De kosten van de verwerking van restafval zijn onderhevig aan een sterke prijsstijging. Door belastingmaatregelen zullen deze kosten stapsgewijs verdrievoudigen richting 2035. In Delft produceren de inwoners tweemaal zoveel restafval dan de landelijke doelstelling (210 kilo per persoon per huishouden in plaats van 100 kg). Er is een trendbreuk nodig in het aanbodgedrag om afval betaalbaar te houden en grondstoffen te hergebruiken in plaats van te verbranden. Om de impact van de invoering van een prijsprikkel (restafvaltarief) te bepalen voeren we een impactanalyse uit. Daarnaast vergroten we in 2027 de inzet op een betere scheiding van GFT-afval door gerichte voorlichting aan inwoners, met als doel de hoeveelheid GFT in het restafval te verminderen.

Maatregelen

Integrale herinrichtingsaanpak

We zetten de integrale herinrichtingsaanpak voort door grootschalige werkzaamheden aan wegen en riolering te combineren met investeringen in vergroening, ontmoeten, bewegen, toegankelijkheid en verkeersveiligheid. In 2027 starten werkzaamheden in Voorhof Zuid-Oost, de Buitenhof en Hof van Delft fase 3.

Integraal Beheerplan Openbare Ruimte

We vervangen de afzonderlijke beheerplannen voor onder meer civiele kunstwerken, wegen, groen, openbare verlichting, spelen, bebording en technische systemen door één integraal beheerplan Openbare Ruimte. Hiermee versterken we de samenhang in het beheer en sluiten we beter aan bij diverse beleidsambities. De voorstellen leggen we vóór de Kadernota 2028 ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad.

Visie op de ondergrond

We stellen een Visie op de ondergrond op die we in 2027 ter besluitvorming voorleggen aan de raad. Hiermee beschermen, benutten en beheren we de schaarse ondergrondse ruimte beter en pakken we meer regie op de ondergrondse ruimte.

Vergroening Openbare Ruimte

We zetten het project '100 straten groen' voort. Dit doen we om groene initiatieven van bewoners en bedrijven, op locaties waar we de komende jaren niet aan de slag gaan, te ondersteunen en te realiseren. Ook planten we extra bomen op plekken waar deze de afgelopen jaren zijn uitgevallen, bijvoorbeeld als gevolg van stormschade. Vooruitlopend op het plaatsen van de nieuwe boom bereiden we de ondergrond goed voor door nieuwe grond aan te brengen (bij bomen in verharding) of grond te verrijken (bij bomen in gazon of beplanting). Hierdoor kunnen deze bomen gezond, oud en groot worden. En juist grote bomen dragen, door schaduw, verdamping en waterberging, bij aan een klimaatbestendigere stad.

Aanpakken van afvaloverlast en verbeteren afvalscheiding

We voeren het afvalbeleidsplan *Grip op Delfts Afval* uit door samen met inwoners, woningcorporaties en Avalex het aanbodgedrag van (grof)afval te verbeteren. Daarnaast voeren we een impactanalyse uit naar een mogelijke prijsprikkel voor restafval, zetten we in op betere GFT-scheiding en verminderen we bijplaatsingen met een datagedreven aanpak, een passysteem en geoptimaliseerde inzameling.

Doelstellingen

Openbare orde en veiligheid veilige stad

Openbare orde en veiligheid

Wij staan klaar om doelgericht in te zetten op incidenten of ontwikkelingen met een maatschappelijke impact op de openbare orde en veiligheid in buurten en wijken. Wij zetten een stap naar voren, in die wijken en buurten waar het nodig is, om de veiligheids- en leefbaarheidsproblematiek samen met onze partners en inwoners aan te pakken (aanpak van hotspots). Hiermee zetten wij in op het bevorderen van zowel objectieve als subjectieve veiligheid. Dit wordt ondersteund door een bredere benutting van het bestaande instrumentarium.

Om nog beter in te spelen op veiligheidsontwikkelingen is het noodzakelijk om een goed beeld te hebben van wat er speelt in de wijken en buurten. Met campagnes willen wij de meldings- en aangiftebereid bevorderen.

We hechten sterk aan het demonstratierecht. Het is een groot goed dat eenieder van dit recht gebruik kan maken; uitwisseling van ideeën, met elkaar in discussie gaan en je vrij kunnen uitspreken horen bij de kernwaarden van de democratie. We hebben in de afgelopen jaren een grote toename van demonstraties in onze stad gezien. Ook komend jaar zullen wij deze, samen met onze veiligheidspartners, blijven faciliteren om het verloop van demonstraties voor eenieder zo veilig mogelijk te laten plaatsvinden.

Samen met de inwoners en onze (veiligheids)partners gaan we naar nieuwe tradities van de jaarwisseling. Daarbij geven wij ruimte aan nieuwe initiatieven uit de buurt en uit de wijk of stimuleren wij oude tradities, zoals vreugdevuren of een buurtfeest.

Gedigitaliseerde criminaliteit

De aanpak van dit thema is gericht op preventie. We willen voorkomen dat onze inwoners slachtoffer worden van gedigitaliseerde criminaliteit en dat ze weten wat ze wél moeten doen als ze slachtoffer zijn geworden. De aanpak hiervan wordt lokaal, regionaal en landelijk doorgezet. We blijven door middel van campagnes, communicatie, activiteiten en samenwerking inzetten op het vergroten van de online weerbaarheid van mensen. Daarbij staan bewustwording, herkenning, de eigen verantwoordelijkheid en preventie centraal.

We bereiken onze inwoners op verschillende manieren:

1. Campagnes: zoals de week van de veiligheid en andere regionale of landelijke campagnes die geschikt/passend zijn voor Delft.
2. Communicatie: door via de Stadskrant, sociale media en andere bronnen te communiceren over actuele veiligheidsthema's in Delft, zoals bijvoorbeeld nepagenten.
3. Activiteiten: we organise(e)r(d)en 'Echt of Nep', een 'digimarkt' of andere bijeenkomsten waarin doelgroepen kennis en ervaring opdoen over online criminaliteit.
4. Samenwerking met partners: we werken samen met de digitaal wijkagent, ouderenbonden, de bibliotheek, banken, online jongerenwerk en meer. We sluiten aan bij regionale overleggen en volgen relevante ontwikkelingen.

Ondermijning

De aanpak van ondermijning is gericht op het beperken van de gevolgen van georganiseerde misdaad op de samenleving. De gemeente Delft wil optimaal weerbaar worden, zijn en blijven tegen ondermijning, waarbij de focus ligt op drugshandel en mensenhandel.

In 2027 werken we verder aan de aanpak van ondermijning. Met een focus om organisatie- en stadsbreed meer structurele aandacht te krijgen voor het onderwerp ondermijning.

De ambitie van de gemeente is om de komende jaren de aanpak ondermijning verder te versterken door aan de volgende doelen te werken:

- Bewustzijn van ondermijning en het willen aanpakken. We zetten hierbij als gemeente in op het aanbieden van trainingsmomenten, het opstellen van artikelen en pagina's en het ontwikkelen van een programma in de week van de Ondermijning & Week van de Veiligheid.
- Jaarlijks nemen we deel aan een campagne van Meld Misdaad Anoniem om de meldingsbereidheid te verbeteren. Hierbij maken we ook gebruik van het netwerk van ketenpartners zoals woningcorporaties en politie. We sluiten aan bij de leefbaarheidsoverleggen in de Delftse wijken.
- Weerbaar zijn tegen ondermijning. Hierbij zetten we als gemeente in op het up-to-date houden van het Veiligheidsinformatieknooppunt, het aansluiten bij (regionale) kenniskringen, het actualiseren en toepassen van bestuurlijk maatregelen en relevante lokale overleggen.
- Samen met de partners de schadelijke effecten van ondermijning bestrijden. Hierbij zetten we als gemeente in op het organiseren van integrale controles, evenals overleg met interne afdelingen over bestuurlijke maatregelen en mogelijkheden.
- We versterken de aanpak van ondermijning door de samenwerking met ketenpartners te intensiveren. We verkennen samen met woningcorporaties de mogelijkheid van een convenant voor het uitwisselen van signalen en gezamenlijk op te kunnen treden tegen vormen van mensenhandel in woningen.
- Signalen, meldingen en trends zijn de basis van het lokaal signalenoverleg. Hier werken we samen met (interne) partners aan het aanpakken van de ondermijnende criminaliteit. In de bredere aanpak sluiten we aan bij regionale casussen.
- De aanpak van de mensenhandel blijft een aandachtspunt in de bredere aanpak van de ondermijning. De komende periode leggen we de focus op de 'facilitatorsaanpak'. Samen met partners en randgemeenten werken we samen om dit regionaal aan te pakken. De facilitatorsaanpak is het gericht aanpakken van de mensen en bedrijven op de achtergrond — zoals een verhuurder of boekhouder — die de misdaden van criminelen met hun diensten mogelijk maken.
- Handhaving in specifieke casuïstiek zetten we onverminderd voort. Waar nodig scherpen we de inzet van beleid aan of zoeken we naar intensievere samenwerking met ketenpartners.

(Preventie) jeugdoverlast

Voor de aanpak van jeugdoverlast werken we volgens de Werkwijze preventie en aanpak jeugdoverlast Delft, die aansluit bij het landelijke 7-stappenmodel. Door actuele problematiek en trends te monitoren, kunnen signalen van jeugdoverlast vroegtijdig worden opgepakt en kan, waar nodig, gefaseerd worden opgeschaald. In 2027 zetten we de uitvoering van de Werkwijze preventie en aanpak jeugdoverlast Delft voort.

Aanvullend op deze werkwijze is in 2026, in het kader van Preventie met Gezag, de Persoonsgerichte Aanpak (PGA) Jeugdoverlast ontwikkeld. Deze richt zich op individuele jongeren binnen hinderlijke en/of overlastgevend groepen. De aanpak draagt enerzijds bij aan het vroegtijdig terugdringen van overlastgevend groepsgedrag en anderzijds aan het bieden van passende ondersteuning om te voorkomen dat jongeren afglijden naar criminaliteit. De aanpak is ondergebracht bij de Zorg- en Veiligheidskamer Delft en wordt uitgevoerd in nauwe samenwerking met politie, jongerenwerk en andere ketenpartners.

Jongeren ontmoetingsplekken (JOP)

Op diverse locatie in Delft is jeugdoverlast een terugkerend probleem. Er zijn diverse maatregelen genomen om de overlast terug te dringen. Zo is er extra inzet gepleegd vanuit het jongerenwerk, Toezicht & Handhaving en de politie en is er een (tijdelijk) cameratoezicht ingesteld. Aanvullend op deze interventies worden aanpassingen aangebracht in de openbare ruimte zoals het plaatsen van jongeren ontmoetingsplek(ken) (JOP). Met deze aanpassingen wordt beoogd positief gedrag te stimuleren. Voor de opgroeiende jeugd wordt ruimte gecreëerd voor een gezonde en veilige ontwikkeling. De maatregelen in de openbare ruimte zijn aanvullend op het bestaande aanbod en de al ingezette voorzieningen en interventies in de wijk.

Zorg en veiligheid

Preventie met Gezag

Het programma Preventie met Gezag heeft als hoofddoel om te voorkomen dat kinderen, jongeren en jongvolwassenen in aanraking komen met crimineel gedrag of daarin afglijden. Met het programma zetten we een breed pakket aan interventies in, gericht op het voorkomen, signaleren en aanpakken van jeugdcriminaliteit. Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft opnieuw middelen toegekend voor het programma. Daarmee kunnen we onze krachtige samenwerking tegen jeugdcriminaliteit in Delft-West in ieder geval voorzetten tot en met 2029.

In 2025 was 12,0 procent van de in Delft wonende verdachten minderjarig. In 2024 ging dit om 12,1 procent en in 2023 15,5 procent. De impuls van Preventie met Gezag zal naar verwachting bijdragen aan het doortrekken van deze positieve lijn. Preventie met Gezag is gestoeld op de langdurige aanpak van jeugdcriminaliteit. Daarom bouwen we voort op de bestaande inzet die effectief lijkt te zijn en vullen we deze aan met interventies en initiatieven die het programma verder versterken.

Zo zetten we de bestaande inzet van het jongerenwerk (online en fysiek) voort en blijven we investeren in de nazorg van ex-gedetineerde jongeren via de nazorgcoaches van Delft Support. Ook continueren we waardevolle interventies binnen het onderwijs, zoals het signalenoverleg Veiligheid in en om de School en de preventieve verzuimgesprekken. Daarnaast is in 2026 de interventie Kansrijk van start gegaan, waarmee de forensische expertise van de jeugdreclassering preventief wordt ingezet in leerplichtzaken. Deze interventie zetten we voort in 2027. Aanvullend op de Persoonlijke Aanpak Delft (PAD) is een persoonsgerichte aanpak ontwikkeld gericht op jongeren die veelvuldig in groepsverband overlastgevend in beeld komen, de PGA Jeugdoverlast.

Tot slot versterken we de samenwerking met informele organisaties en sleutelfiguren uit de wijk. Delft is één van de vijf Preventie met Gezag-gemeenten die deelneemt aan een pilot van het ministerie van Justitie & Veiligheid en drie andere ministeries, gericht op structurele samenwerking met informele organisaties. In 2026 zijn de eerste stappen gezet op de pilot op te starten en in 2027 zetten we in op de verdere versterking van de samenwerking met informele organisaties en sleutelfiguren. Zij vormen een waardevolle schakel naar groepen die minder goed worden bereikt door de overheid.

Jeugdcriminaliteit & voorkomen jonge aanwas

Om te voorkomen dat steeds meer jonge mensen in aanraking komen met georganiseerde (drugs)criminaliteit, is het van belang om de weerbaarheid van jongeren te versterken en jongeren die in de knel zitten zo vroeg mogelijk passende hulp te bieden. In Delft leggen we de focus op het versterken van de interveniërende rol van het onderwijs. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de doorlopende leerlijn van Dealbreakers, met interactieve voorlichtingen voor leerlingen; docenten en ouders van het primair en voortgezet onderwijs. Hierbij wordt de gemeente (financieel) ondersteund door het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum. De doorlopende leerlijn is geëvalueerd op effectiviteit en wordt momenteel doorontwikkeld om zo effectief te kunnen optreden tegen jonge aanwas in (drugs)criminaliteit.

Naast de doorlopende leerlijn wordt er maatwerk geleverd en worden er extra lessen aangeboden, bijvoorbeeld van Halt. Halt verzorgt daarnaast de Halt Wijkinterventie: een individuele aanpak die een buitenstrafrechtelijke oplossing biedt voor jongeren die bijvoorbeeld vernielingen plegen, uitschelden of stelen. Naast de interveniërende rol van het onderwijs wordt er ingezet om sport als middel te gebruiken ter algemene preventie.

Persoonlijke Aanpak Delft (PAD)

Voor jongeren die crimineel en/of overlastgevend in beeld komen, bestaat de Persoonlijke Aanpak Delft (PAD). De PAD heeft als doel om (afglijden naar) overlastgevend en/of crimineel gedrag van Delftse jongeren te doen stoppen. Binnen de aanpak werken we nauw samen met politie, (jeugd)reclassering, Raad voor de Kinderbescherming en Delft Support. Gezamenlijk stellen we een plan van aanpak op en zetten we een PAD-coach in. De PAD-coach ondersteunt de jongere bij praktische zaken, zoals schulden en dagbesteding, en fungeert als aanspreekpunt voor de betrokken professionals.

In 2027 zetten we de aanpak voort en versterken we deze waar nodig in het kader van Preventie met Gezag. Daarbij besteden we extra aandacht aan het actief betrekken van het gezin/systeem. Zij spelen een belangrijke rol in een duurzame gedragsverandering. Ook blijven we inzetten op de doelgroep rivaliserende jeugd, zowel op lokaal als regionaal niveau. Door het versterken van de PAD dragen we bij aan het afbuigen van criminele carrières bij de jonge aanwas en doorgroeiers.

Persoonsgerichte Aanpak Complexe Casuïstiek (0-100)

De Persoonsgerichte Aanpak Complexe Casuïstiek (PGA) richt zich op situaties waarin sprake is van meervoudige en complexe problematiek die een integrale inzet vanuit het zorg-, straf en bestuursrechtelijk domein vereist. Het doel van deze aanpak is het voorkomen en verminderen van maatschappelijke uitval, ernstige overlast en criminaliteit.

Binnen deze aanpak werkt de Zorg- en Veiligheidskamer nauw samen met diverse ketenpartners. Op basis van een gezamenlijk opgesteld plan van aanpak wordt toegewerkt naar een duurzame en persoonsgerichte maatwerkoplossing, waarbij zowel de veiligheid als het welzijn van de betrokken persoon en diens omgeving centraal staan.

De komende jaren blijven wij inzetten op het voorzetten van de PGA en het versterken en continueren van de samenwerking met het Zorg- en Veiligheidshuis onder meer binnen de levensloopaanpak en de huiselijk geweld aanpakken: MDA++ en de ex-partnerstalkingsaanpak.

Radicalisering en extremisme

Vanuit de aanpak radicalisering en extremisme zetten we ons in Delft in om radicalisering en extremisme te voorkomen en tegen te gaan.

De districtelijke aanpak is sterk en bovengemiddeld ontwikkeld, blijkt uit een procesevaluatie uit 2026. De opgave voor 2027 ligt daarom niet in het opnieuw opbouwen van de aanpak, maar in het toekomstbestendig maken ervan. Daar gaan we vanaf 2027 gericht mee aan de slag op basis van het nationale dreigingsbeeld en wat we lokaal en districtelijk op ons af zien komen. Zo radicaliseren steeds meer jeugd en jongvolwassenen in een snel tempo, zowel on- als offline. In 2027 werken we daarom samen met partners en collega's aan de vroegtijdige preventie van radicalisering onder jongeren (8 t/m 27 jaar). Dit doen we door te zijn waar de jongeren zijn: binnen het onderwijs, bij het jongerenwerk, online en op straat. We werken daarin domeinoverstijgend, efficiënt en maken zoveel mogelijk gebruik van wat er al is aan erkende interventies en bestaande netwerken. Voor partners en organisaties die de meeste signalen opvangen en/of doorzetten en die werken met risicovolle groepen bieden we gerichte trainingen en voorlichtingen aan. Denk hierbij aan de politie, jongerenwerk en de GGZ. Hiermee handelen we snel en adequaat op nieuwe signalen en meldingen die ertoe doen. Delft ontvangt voor het uitvoeren van deze districtelijke aanpak middelen van de NCTV.

6.3 Wat mag het kosten

Overzicht baten en lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Baten	44.945	46.569	47.474	46.437
Lasten	84.185	86.867	88.154	87.366
Saldo	-39.240	-40.297	-40.680	-40.929

Overzicht mutaties

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Schone en veilige stad				
Stand Programmabegroting 2026-2029	-38.398	-38.502	-39.021	-36.607
Kadernota 2027	-	-119	-119	-492
Coalitieakkoord 'Delft pakt door'	-271	-	-	-
Gemeentefonds - meicirculaire 2026	-20	-	-	-
Nominale ontwikkeling	48	114	107	156
Actualisering kapitaallasten	498	858	893	-1.609
Reserves en voorzieningen	-595	-510	-410	-325
Bijstelling bestaand en nieuw beleid				
- vrijval stelpost Areaaluitbreiding	1.640	-	-	-
- correctie overige opbrengsten	-1.183	-1.192	-1.192	-1.192
- overige mutaties	-959	-946	-937	-860
Totaal - Schone en veilige stad	-39.240	-40.297	-40.680	-40.929

Toelichting op de mutaties

Stand Programmabegroting 2026-2029

Het saldo van de Programmabegroting 2026-2029 is het vertrekpunt voor de opbouw van de nieuwe Programmabegroting 2027-2030. In dit saldo is rekening gehouden met de begroting die is vastgesteld in de raadsvergadering van 13 november 2025, de septembercirculaire (15e begrotingswijziging 2025) en de decembercirculaire (5e begrotingswijziging 2026) over de uitkeringen uit het gemeentefonds.

Kadernota 2027

In de Kadernota 2027 (vastgesteld op 2 juli 2026) zijn voorstellen opgenomen voor ophoging van de voorziening Riolering en een daarmee samenhangende verhoging van het tarief voor de rioolheffing. Ook voor de afvalinzameling is rekening gehouden met extra lasten als gevolg van het Rijksbesluit verbrandingstarief en een daarmee samenhangende tariefstijging. Verder is de investering Bruggen over de Schie (€ 3,5 miljoen) verwerkt en een bijstelling van het vergroenen van de Gasthuisplaats (€ 950.000). Toegevoegd zijn de jaarlijkse investeringen beheerplan Civiele constructies (€ 4 miljoen), beheerplan Groen en water (€ 2 miljoen), Waterberging (€ 0,6 miljoen), beheerplan Openbare verlichting (€ 2,5 miljoen), Speelplekken (€ 0,5 miljoen), Stadsvernieuwing (€ 230.000), Verkeersvoorzieningen (€ 0,4 miljoen) en Tractie (€ 278.000) in de jaarschijf 2029 (10e begrotingswijziging 2026).

Coalitieakkoord 'Delft pakt door' (hogere lasten € 271.000)

Voor de uitvoering van het coalitieakkoord zijn in het jaar 2027 budgetten geraamd voor de bewegingen Versnellen betaalbaar wonen en Gezonde en eerlijke stad. Dit betreft met name vergroening van de openbare ruimte en veiligheid (aangiftebereidheid, inclusie). Voor de verdere uitwerking in 2027 volgt begin volgend jaar een nader voorstel in de voorjaarsrapportage. De vertaling voor de jaren 2028 tot en met 2030 is onderdeel van de Kadernota 2028.

Gemeentefonds - meicirculaire 2026 (hogere lasten € 20.000)

In de meicirculaire zijn verschillende taakmutaties en (bijstellingen van) decentralisatie- en integratie-uitkeringen opgenomen.

- Wet op de lijkbezorging
De inwerkingtreding van de modernisering van wet op de lijkbezorging is vertraagd. De extra middelen voor implementatie verschuiven naar 2027 (Delft: incidenteel + € 20.000).

Nominale ontwikkeling 2027 (hogere lasten € 997.000, hogere baten € 1,045 miljoen)

De nominale ontwikkeling betreft de aanpassing van de budgetten aan het prijspeil voor 2027. Een nadere toelichting is opgenomen in het hoofdstuk Toelichting op financiële positie. Binnen de bouwsteen nominale ontwikkeling zijn ook de effecten van de actualisering van de kostenverdeelstaat (de manier waarop afdelingskosten over de programma's worden verdeeld) verwerkt. Dit leidt op onderdelen tot een budgetneutrale herverdeling tussen programma's.

Actualisering kapitaallasten (lagere lasten € 498.000)

Op basis van de realisatie in 2025 is het investeringsprogramma geactualiseerd en zijn kapitaallasten bijgesteld.

Reserves en voorzieningen (hogere lasten € 595.000)

Tijdens de opbouw van de Programmabegroting 2027-2030 zijn de bestedingen en het verloop van de reserves en voorzieningen geactualiseerd. Hieruit is een aantal aanpassingen naar voren gekomen. De aanpassingen van de bestedingen zijn zichtbaar in de beleidsprogramma's. Hiertegenover staan aanpassingen (van gelijke omvang) van stortingen in en onttrekkingen aan de reserves in hoofdstuk Financiën. Hierdoor is deze actualisatie op begrotingsniveau per saldo budgetneutraal.

Met betrekking tot de rioolheffing is de storting in de voorziening Vervangingsinvesteringen riolering met € 2,2 miljoen verlaagd en de onttrekking aan de egalisatievoorziening riolering met € 600.000 verhoogd. Mede als gevolg hiervan is de opbrengst rioolheffing met € 2,8 miljoen verlaagd.

Verder zijn de lasten geraamd die onttrokken worden aan de reserve Degeneratievergoeding.

Bijstelling bestaand en nieuw beleid

- Stelpost Areaaluitbreiding (lagere lasten € 1,6 miljoen)
Het restant van de stelpost Areaaluitbreiding in 2027 is vrijgevallen.
- Correctie overige opbrengsten (lagere baten € 1,2 miljoen)
Bij de opschoning van de financiële administratie bleek nog een overige opbrengst geraamd te staan waarvoor geen onderbouwing (meer) beschikbaar is. Deze opbrengst wordt afgeraamd en verrekend met het positieve saldo van het begrotings- en meerjarenbeeld.

- Overige mutaties (hogere lasten € 959.000)
De overige mutaties bestaan voornamelijk uit (personeels-)kosten die (budgetneutraal) worden herverdeeld tussen programma's.

Overzicht investeringen

Investeringen		Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2025	Jaarschijf 2026 o.v.v. NJR26	Fasering				
(bedragen × € 1.000)									
Schone en veilige stad	Cat.			2026	2027	2028	2029	2030	
Begraafplaatsen	Plan	200	-	150	50	-	-	-	-
Beheerplan civiele constructies	Plan	40.005	17.632	6.413	4.999	2.689	4.136	4.136	
Beheerplan groen en water	Plan	13.837	2.863	2.696	2.181	1.961	2.068	2.068	
Waterberging	Plan	4.321	656	1.146	659	620	620	620	
Beheerplan openbare verlichting	Plan	19.507	4.595	3.503	3.406	2.833	2.585	2.585	
Beheerplan wegen	Plan	29.652	7.795	3.292	5.410	5.297	3.929	3.929	
Gasthuisplaats	Plan	2.450	384	116	1.950	-	-	-	
Gelatineverbinding	Plan	27.777	847	600	1.200	1.500	1.500	4.000	
Gelatineverbinding - bijdrage derden	Plan	-17.959	-	-	-	-	-	-	
Verbreding Delftse Schie	Plan	4.967	-	-	4.967	-	-	-	
Idem - bijdrage derden	Plan	-1.040	-	-	-1.040	-	-	-	
Gevel tot gevel	Plan	6.554	729	2.972	1.714	1.139	-	-	
GO-Openbare ruimte bovenplanse voorzieningen	Agenda	4.100	-	-	1.000	2.000	1.100	-	
Integrale herinrichting Voorhof NW	Plan	23.057	-	-	-	-	6.191	-	16.866
Rioolinvesteringen kostenverhaal	Plan	9.950	4.975	1.001	1.000	2.974	-	-	
Schieoever (bovenwijkse) voorzieningen	Agenda	5.500	-	-	-	-	-	2.750	
Speelplekken	Plan	4.146	1.540	583	500	489	517	517	
Aanvulling speelplekken Delft west	Plan	510	37	260	213	-	-	-	
Stadsvernieuwing	Plan	1.794	469	372	245	232	238	238	
Tractie	BM	1.447	-	335	278	278	278	278	
Uitbreiding Vulcanusweg	Plan	184	166	18	-	-	-	-	
Verkeersvoorzieningen	Plan	2.727	685	387	420	407	414	414	
Vervangen beheersystemen openbare ruimte	BM	600	163	212	225	-	-	-	
Totaal		184.286	43.536	24.056	29.377	22.419	23.576	38.401	

Toelichting op de investeringen

Diverse investeringen zijn gebaseerd op de huidige beheerplannen. Zie hiervoor ook de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen. Uitdaging bij de besteding van de investeringsgelden is onder andere de capaciteit. Het betreft hier zowel de arbeidsmarkt (juiste mensen op de juiste plek), als de beschikbare capaciteit op de markt (om projecten voor te bereiden en uit te voeren).

Begraafplaatsen (€ 50.000)

Voor de vervanging van diverse objecten op de begraafplaatsen is in 2027 € 50.000 beschikbaar.

Beheerplan Civiele constructies (€ 4.999.000)

In het beheerplan Civiele Constructies zijn investeringen opgenomen voor de vervanging van het areaal aan bruggen, kademuren en andere constructies. Voor 2027 is aanvullend rekening gehouden met afrekening van de Provincie ZH inzake de investeringen in de bruggen over de Schie

Beheerplan Groen en water (€ 2.181.000)

In het beheerplan Groen en Water zijn aanvullende investeringsmiddelen opgenomen voor onder andere de vervanging van het groen in de stad.

Waterberging (€ 659.000)

Het investeringsbudget waterberging zetten we in voor de realisatie van waterberging in de openbare ruimte.

Beheerplan Openbare verlichting (€ 3.406.000)

Conform het beheerplan Openbare verlichting zijn middelen beschikbaar voor de vervanging van de openbare verlichting.

Beheerplan Wegen (€ 5.410.000)

Conform het beheerplan Wegen zijn middelen opgenomen voor vervangingsinvesteringen in wegen.

Gasthuisplaats (€ 1.950.000)

De raad heeft een investeringsbudget goedgekeurd voor in totaal € 2.450.000 voor het vergroenen van de Gasthuisplaats. De voorbereidende werkzaamheden vinden plaats tot en met 2026. De verwachte uitvoering vindt plaats in 2027.

Gelatinebrug (€ 1.200.000)

De verdere voorbereiding van de Gelatinebrug staat voor 2027 op de begroting.

Verbreiding Delftse Schie (€ 4.967.000)

Het verplaatsen van ligplaatsen en loswallen (€ 4,1 miljoen) en het verzwaren van de Marconiweg (€ 0,8 miljoen) staat voor 2027 op de begroting.

Verbreiding Delftse Schie (-/- € 1.040.000)

Tegenover de uitgaven staan in 2027 de inkomsten vanuit MRDH en de versnellingsgelden van het Rijk.

Gevel tot gevel (€ 1.714.000)

Voor de gevel-tot-gevelaanpak is voor 2027 € 1,7 miljoen gereserveerd.

GO - OR bovenplanse voorzieningen (€ 1.000.000)

Voor investeringen in de openbare ruimte in gebiedsontwikkeling (niet zijnde Schieoevers) is € 1,0 miljoen gereserveerd.

Rioolinvesteringen kostenverhaal (€ 1.000.000)

Betreft de investeringen in de uitbreiding van rioolcapaciteit.

Beheerplan Spelen (€ 500.000)

Vanuit het beheerplan Spelen is in 2027 € 500.000 beschikbaar om de toestellen en de ondergrond van speelplekken in de openbare ruimte te vervangen.

Aanvulling speelplekken Delft-West (€ 213.000)

In 2027 staat de afronding van de aanvullende investeringen in speel- en sportaanbod in Buitenhof en speelplekken Voorhof Zuid-Oost op de begroting.

Stadsvernieuwing (€ 245.000)

Met het budget stadsvernieuwing is het mogelijk om binnen projecten specifieke aanpassingen te doen, onder andere op basis van wensen van bewoners.

Tractie (€ 278.000)

Het gemeentelijk wagenpark wordt deels vervangen. Onder het wagenpark vallen bijvoorbeeld de auto's voor het serviceteam en de middelen voor de gladheidbestrijding.

Beheerplan verkeersvoorzieningen (€ 420.000)

Voor de vervanging van de verkeersregelinstallaties is investeringsbudget beschikbaar gesteld.

Vervanging beheersysteem (€ 225.000)

De afronding van de vervanging van het beheersysteem Openbare Ruimte is voorzien in 2027.

7 Gezonde en sociale stad

Algemeen

We werken aan een gezonde en eerlijke stad, met ruimte voor ontmoeting en focus op preventie. We zetten in op het tegengaan van eenzaamheid, omdat we denken dat ontmoeting en verbinding tussen Delftenaren de mentale gezondheid kunnen bevorderen. We kiezen daarnaast voor een aanpak die nog sterker inzet op preventie. Voor degene die zorg nodig heeft, zetten we in op passende en toegankelijke zorg, met aandacht voor de kosten.

Relevante beleidskaders

- [Manifest Opvoeden en Opgroeien in Delft 2020](#)
- [Beleidskader jeugdpreventie - Een Delftse \(op\)voedingsbodem](#)
- [Regiovisie Jeugdhulp Haaglanden 2021 - 2026](#)
- [Gezondheidsbeleid Delft 2020-2026, Werken aan Positieve Gezondheid](#)
- [Visie sociale basis Delft 2025-2035, Iedereen doet mee, samen zijn we de sociale basis](#)
- [H5 Inkoopvisie Ondersteuning](#)
- [Regiovisie Transformatie van Beschermd wonen naar Beschermd thuis en van Maatschappelijke opvang naar Maatschappelijk wonen 2022-2026](#)
- [Regiovisie Aanpak Huiselijk Geweld Haaglanden 2026 en verder](#)
- [Inkoopstrategie doorontwikkeling regionale jeugdhulp 2027](#)
- [Inclusieagenda Samen naar een toegankelijker Delft](#)
- [Nota Samen thuis in Delft](#)
- [Visie Sport en Bewegen 2026-2035](#)
- [Uitvoeringsplan Sport en Bewegen](#)

Onder dit programma vallen de volgende onderwerpen:

Basisvoorzieningen, sportbeleid en activering, toegang en eerstelijnsvoorzieningen: inclusief Veilig thuis, Zorg In Natura en persoonsgebonden budgetten voor jeugd en volwassenen, Langer en Weer Thuis, beschermd wonen, maatschappelijke en vrouwenopvang/huiselijk geweld, verslavingsbeleid, begeleiding ex-gedetineerden, (jeugd)gezondheidszorg (JGZ, GGD), sociale basis, mentaal welzijn (inclusief Opgroeien in Kansrijke Omgeving en smartphone vrije generatie), gezonde leefstijl, aanpak één tegen eenzaamheid en kostenverdeelstaat (ureninzet op het programma).

7.1 Wat willen we bereiken

Algemeen

Een sterke sociale basis

Delft is en blijft een stad waar iedereen kansen krijgt, meedoet en zich kan ontplooiën. Waar jeugdigen gezond opgroeien. Waar een passend en divers aanbod van basisvoorzieningen is én blijft. Waar inwoners een gezond en vitaal leven leiden en geen fysieke, mentale, digitale en sociale drempels ervaren om mee te doen. Dat doen we door in te zetten op vier pijlers van de sociale basis: ontmoeten, ontspannen, ontplooiën en (elkaar) ondersteunen. Deze pijlers zorgen ervoor dat mensen kunnen meedoen, met elkaar in contact komen, hun netwerken versterken, elkaar helpen, gezien worden en ertoe doen. Deze pijlers samen vormen het fundament van de sociale basis. Met het versterken van de sociale basis ondersteunen we de beweging van zorg naar preventie en gezondheid.

Een houdbaar zorgstelsel

De druk op de zorg in Delft neemt toe, onder meer door vergrijzing, personeelstekorten en stijgende kosten. Het houdbaar houden van het zorgstelsel is dan ook een van de grote opgaven van de komende jaren. Dat geldt ook voor Delft; niet in de laatste plaats omdat onze ambities groot zijn: we willen dat iedereen kan meedoen, gelijke kansen krijgt en dat kinderen gezond kunnen opgroeien. Wanneer iemand zorg nodig heeft, moet die toegankelijk, betaalbaar en begrijpelijk zijn. Een houdbaar en toekomstbestendig zorgstelsel vraagt focus en keuzes. Daarbij zetten we in op een aantal bewegingen waarmee we maximale impact kunnen maken:

1. We zetten nog sterker in op preventie: niet wachten tot problemen groter en duurder worden, maar eerder signaleren, ondersteunen en investeren in dat wat mensen gezond houdt. Door te investeren aan de voorkant, voorkomen we dat problemen doorschuiven naar zwaardere (en duurdere) zorg.
2. We maken domeinoverstijgend werken mogelijk door de samenwerking tussen wonen, welzijn, veiligheid en zorg te versterken en sluiten zo aan bij de leefwereld van onze inwoners.
3. We organiseren zorg en ondersteuning dichtbij de inwoner, laagdrempelig en in de wijken.
4. We willen dat Delft een stad is waar iedereen kan meedoen. We weten dat zorgen over geld of slechte huisvesting maakt dat zorgvragen verergeren. We werken aan bestaanszekerheid, zodat iedereen mee kan doen, en zodat de druk op de zorg afneemt.

Overzicht beleidsindicatoren

Gezonde en sociale stad	Stand JR:	Streven: PB 2027	Streven: 2030
Jeugdzorg: aandeel geslaagde hulpverlening	68%	71%	71%
Waardig oud worden: % eenzaamheid 75+	48%	48%	45%
% Eenzaamheid	43%	38%	35%

% Voelt zich vaak/soms gediscrimineerd	13%	9%	5%
--	-----	----	----

Deze indicator in de programmabegroting beslaat één jaar, terwijl de Staat van Delft (https://delft.raadsinformatie.nl/document/16948399/1?connection_type=16&connection_id=1165706) een breder perspectief biedt door trends en ontwikkelingen op basis van deze indicator te analyseren. De gemeenteraad ontvangt de Staat van Delft eens per twee jaar.

Toelichting op de beleidsindicatoren

Jeugdzorg: aandeel geslaagde hulpverlening

Het aandeel jeugdhulptrajecten dat volgens plan wordt afgesloten. We streven ernaar om het percentage van de geslaagde jeugdhulptrajecten gelijk of hoger dan 71% te houden. Onder invloed van landelijke ontwikkelingen streven we naar het verkleinen van de jeugdhulp doelgroep. Voor de complexere groep die overblijft is het reëel dat het % geslaagde jeugdhulp daalt. Daarom is het structureel op of boven de 71% houden ambitieus. Bron: CBS.

Waardig oud worden: % eenzaamheid 75+

Het aandeel Delftenaren van 75 jaar en ouder dat eenzaamheid ervaart, sociaal en emotioneel. We streven ernaar de eenzaamheid onder ouderen te verkleinen. Ouderen zijn een doelgroep van de aanpak eenzaamheid. Bron: Omnibussenquête.

% Eenzaamheid

Het aandeel Delftenaren dat eenzaamheid ervaart, sociaal en emotioneel. We streven naar het verlagen van het percentage eenzaamheid. De sturingsmogelijkheden die de gemeente heeft, zijn vooral: verbinden met andere partners, het incorporeren binnen beleidsterreinen en faciliteren en stimuleren van ontmoeting. We merken op dat we in Delft te maken hebben met veel studenten en vergrijzing. Deze specifieke doelgroepen zijn gemiddeld vaker eenzaam en zijn daarom onderdeel van de aanpak. Ook is er binnen de aanpak speciale aandacht voor de doelgroepen jongeren, GGZ en inwoners met een migratieachtergrond.

% Voelt zich vaak/soms gediscrimineerd

Het aandeel Delftenaren dat zich vaak/soms gediscrimineerd voelt. Bron: Omnibussenquête.

7.2 Wat gaan we ervoor doen

Doelstellingen

Gezondheid, preventie en sociale basis

We zetten in op fysieke en mentale gezondheid, preventie en een stevige sociale basis voor jong en oud. Dit is verankerd in de diverse beleidskaders om een gezond en actief leven van Delftenaren te bevorderen en krijgt uitwerking binnen Positieve Gezondheid. Als gemeente verstrekken we subsidies om uitvoering te geven aan de verschillende ambities uit de beleidskaders. Daarnaast zetten we actief in op onderlinge samenwerking om de bewegingen te faciliteren.

We versterken de sociale basis door in te zetten op netwerkvorming. Zodat inwoners binnen hun sociale netwerk de veerkracht ervaren om in eigen regie invulling te geven aan hun leven en kunnen deelnemen aan de samenleving. De inzet is preventief om problemen te voorkomen of om te voorkomen dat problemen erger worden.

Met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA) is afgelopen jaren ingezet op een gezonde generatie. Met het Regionaal Integraal Gezondheidsakkoord (RIGA) is tevens met partners en gemeenten regionaal ingezet op het uitvoering geven aan het IZA, in samenhang met het GALA. We zetten deze beweging van zorg naar gezondheid en van medisch naar sociaal domein voort. Vanaf 2027 geven we, mede ook vanuit het RIGA, uitvoering aan het Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord (AZWA), dat een aanvulling, intensivering en concretisering van het IZA is (dat ook van kracht blijft). Binnen het AZWA zetten we in op kansrijk opgroeien, gezonde leefstijl, mentale gezondheid, vitaal ouder worden en gezondheidsachterstanden. Hiermee krijgen de ingerichte ketenaanpakken welzijn op recept (sociaal verwijzen), valpreventie, overgewicht en obesitas volwassenen en kansrijke start een plek in de werkagenda AZWA. Deze ketenaanpakken staan in de basisfunctionaliteiten van het AZWA. Dat geldt niet voor de ketenaanpak dementie. Deze staat op de ontwikkelagenda, maar nemen we al mee in de werkagenda. Dit omdat Delft een dementievriendelijke gemeente is en daar blijven we op inzetten. Tevens pakken we in regionaal verband al diverse zaken op rondom zorg en ondersteuning voor inwoners met dementie. Regionaal werken partners en gemeenten vanuit de programmalijnen Gezond Leven en Ouderen van het RIGA ook samen aan deze ketenaanpakken. Hiermee wordt de verbinding gemaakt tussen het medisch en het sociaal domein, waarbij niet elke hulpvraag een zorgvraag is of wordt. Samen met de partners in het RIGA werken we in 2027 aan de duurzame financiering van het doel van het RIGA: de beweging van zorg en ondersteuning naar gezondheid en preventie.

Stichting Jeugdgezondheidszorg Zuid-Holland West (JGZ) voert in Delft de preventieve wettelijke taak uit voor jeugdgezondheidszorg (0-18 jaar), hierbij moet je onder andere denken aan de contactmomenten op het consultatiebureau. Daarnaast geven zij op verzoek van de gemeente vorm aan aanvullende diensten, zoals de samenwerking tussen het medisch en het sociaal domein, uitvoering ketenaanpak overgewicht, interventies als Kansrijke Start voor Ouders (Kasto), Prenataal Huisbezoek (het Goede Start gesprek) en Regie op preventie (voorlichting op scholen voor voortgezet onderwijs).

GGD Haaglanden is de uitvoerende partij voor de wettelijke taak preventieve gezondheidszorg (18+). De GGD zet vooral in op preventieve maatregelen voor de gezondheid van de bevolking en risicogroepen. Het gaat om onder meer gezondheidsonderzoek van grote groepen mensen. De GGD adviseert ons over publieke gezondheid en voert voor Delft lokale taken uit. Dat zijn taken op het gebied van de Gezonde-Schoolaanpak, sociaal-medisch advies en geweld in afhankelijkheidsrelaties. Ook is de GGD vroegtijdig betrokken bij het ontwikkelen van omgevingsbeleid en bij gebiedsontwikkelingen. Het gaat om bijvoorbeeld binnenhuisklimaat, bescherming geluid- en luchtkwaliteit en bescherming tegen hitte. De leefomgeving bepaalt mede hoe gezond mensen zich voelen.

In 2027 presenteren wij, in lijn met de landelijke nota gezondheidsbeleid, een voorstel voor een nieuwe gezondheidsnotitie die de basis vormt voor het gezondheidsbeleid voor de komende jaren. Hierin is aandacht voor alle leeftijdsgroepen en specifiek aandacht voor een aantal thema's zoals een gezonde start, kansrijk opgroeien, vitaal ouder worden, gezondheidsvaardigheden, mentale gezondheid en een gezonde leefomgeving. Als onderdeel van mentale gezondheid stellen we in 2027 beleid omtrent suïcidepreventie op. Vanuit het RIGA verkennen we de deelname aan het programma Ruimte voor Geestkracht^[1] gericht op de mentale gezondheid van jongeren/jong volwassenen. Bij deze verkenning is ook specifiek aandacht voor Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) en mogelijkheden om een smartphone vrij opgroeien te bevorderen. Om ouderen zo vitaal mogelijk te laten blijven, bieden we herstelgerichte interventies aan (Krachtig ouder worden of Sociaal Vitaal). Ook zetten we in op collectieve woonvormen waarbij ouderen elkaar kunnen ondersteunen en geïndiceerde zorg wordt voorkomen, dan wel efficiënt ingezet kan worden, zoals in de Gezond en Wel Thuis-locaties.

In de wijken Voorhof en Buitenhof gaan we in 2027 voor volwassenen verder met de interventies van Positieve Gezondheid in de wijk, samen met bewoners en maatschappelijke partners. Binnen het brede kader van Positieve Gezondheid zetten we de interventies voort uit het lokaal preventieakkoord. In 2027 zetten we, in lijn met de visie sociale basis in op ontmoeting en verbinding en zetten de integrale aanpak tegen eenzaamheid voort.

Het sportbeleid richt zich op het verhogen van sport- en beweegdeelname van inwoners. De geactualiseerde visie sport en bewegen vormt de basis voor het Delftse sportbeleid, waarbij sport en bewegen een essentieel onderdeel is voor een gezonde leefstijl en een gezonde stad. Het brengt inwoners in beweging, stimuleert ontmoeting en helpt om gelijke kansen te vergroten. Voor kwetsbare doelgroepen bieden we daarom laagdrempelig aanbod aan in buurten en wijken, dicht bij de inwoners. Ook richten we ons op het vitaliseren en ondersteunen van sportverenigingen. Sportverenigingen zijn immers plekken waar inwoners samen komen en elkaar ontmoeten. Daarbij kunnen zij, waar mogelijk, ook een bredere maatschappelijke rol vervullen.

Met het eindigen van het Nationaal Sportakkoord en het vervolg daarop, het Hoofdlijnen Sportakkoord II, verkennen we in 2027 hoe we een uitvoeringsplan kunnen opstellen dat aansluit bij het nog onbekende rijksbeleid. Wel zijn we voornemens de samenwerkingsstructuur van stuurgroep en werkgroepen, die binnen het Delfts Sportakkoord I en II is opgezet, voort te zetten. Hieraan nemen gemeente, sportverenigingen en maatschappelijke partners deel. Door voortzetting van deze samenwerking kan vanuit de stad blijvend worden gewerkt aan veelbelovende initiatieven om de sport- en beweegdeelname te verhogen of sportverenigingen te versterken. De gemeente ontving tot en met 2026 uitvoeringsbudget vanuit het Rijk voor het Delfts Sportakkoord (I en II). Afhankelijk van besluitvorming op rijksniveau moet blijken of dit mogelijk blijft. Indien dit niet het geval is, dan wordt een voorstel ingediend voor de Kadernota 2028.

In de uitvoering van het sportbeleid heeft de gemeente een regierol. De uitvoering is belegd bij sportaanbieders en de door de gemeente gefinancierde combinatiefuncties.

[\[1\] Westland Schieland Delfland: verkenning eerste regio - FNO](#)

Doelstellingen

Jeugdzorg en Wmo

We blijven inwoners (0-100 jaar) die dat nodig hebben ondersteunen, zowel met jeugdhulp als met Wmo-maatwerkvoorzieningen. Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor de inkoop van deze zorg/voorzieningen en voor het realiseren van een dekkend zorglandschap. In 2027 presenteren we een beleidsplan zorg en ondersteuning 0-100, waarin we aandacht hebben voor gezinsgericht werken, zorg dicht bij de inwoners (wijkgericht) en het houdbaar houden van het zorgstelsel. Jeugdhulp wordt uitgevoerd door regionaal (Haaglanden) ingekochte zorgaanbieders, die zowel individuele als groepsgerichte inzet plegen. Ambulante jeugdhulp is de meest voorkomende vorm van jeugdhulp, maar ook verblijfsvoorzieningen, crisiszorg en jeugdbescherming/jeugdreclassering worden waar nodig ingezet. Verwijzers naar zorg handelen vanuit het principe 'licht waar mogelijk, zwaar waar nodig'. Daarmee hebben zij een sleutelpositie in het bepalen of voorliggende voorzieningen toereikend zijn voor de inwoners of dat zwaardere vormen van zorg noodzakelijk zijn.

Net als elke gemeente in Nederland heeft Delft te maken met hoge jeugdhulpkosten. Doordat de kosten niet in verhouding staan tot de inkomsten vanuit het Rijk, zijn we genooddaakt om zowel lokaal als regionaal na te denken over manieren om kosten te beheersen. Door een scala aan maatregelen lukt het ons, net als voorgaande jaren, de begroting sluitend te krijgen zonder dat passende zorg of hulp in gedrang komt of keiharde bezuinigingen noodzakelijk zijn. We blijven bezig met de transformatie van het brede sociaal domein. Met maatregelen zoals bijvoorbeeld meer inzet op preventie en hulp dichtbij inwoners te organiseren, zorgen we voor structurele besparingen op de lange termijn. We stellen hierbij de inhoud centraal en focussen op de meest kwetsbare inwoners. In de regio Haaglanden benutten we de inkoop jeugdhulp als een instrument om te sturen op kwaliteit en kostenbeheersing. 2027 staat in het teken van de afronding van het inkoopproces en de start van de implementatie om in 2028 met nieuwe/herziene contracten een dekkend zorgaanbod te hebben. Om te voorkomen dat lichte ondersteuningsvragen jeugdhulpvragen worden, versterken we de toegang en het voorliggend veld. Naast de regionale maatregelen nemen we ook lokaal maatregelen en benutten hiervoor middelen in de reserve Sociaal domein. Hiermee willen we de structurele kosten omlaag gaan brengen. Tegelijkertijd blijven we realistisch prognosticeren, zie ook paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, en blijven rijksontwikkelingen nauwlettend volgen. Zowel inhoudelijk (of onze maatregelen in lijn zijn met o.a. de Hervormingsagenda) als financieel (commissie Van Ark).

Ook de druk op de Wmo is hoog. De vraag en daarmee de kosten nemen toe door (dubbele) vergrijzing en meer complexe zorgvragen. Om de zorg beheersbaar en toekomstbestendig te houden zetten we in op preventie en laagdrempelige ondersteuning dichtbij inwoners; toegankelijk, betaalbaar en begrijpelijk. Daarbij verbinden we maatwerk en algemene voorzieningen en versterken we de samenwerking tussen welzijn, zorg en wonen in de wijk. We onderzoeken de mogelijkheden om mensen al laagdrempelige begeleiding aan te bieden tijdens hun wachttijd voor reguliere zorg. Hiervoor werken we ook (regionaal) samen vanuit de programmalijn Inwoners in een kwetsbare situatie van het RIGA. Binnen de Herstelacademie, als onderdeel van de inloop-GGZ, wordt de inzet van ervaringsdeskundigen versterkt.

Voorbeelden van Wmo maatwerkvoorzieningen (18+) zijn: sociaal en persoonlijk functioneren, ondersteuning en regie bij het huishouden, dagbesteding, woningaanpassingen, vervoer en hulpmiddelen. De regionale contracten voor de Wmo-diensten worden per 2027 met een looptijd van twee jaar verlengd.

Toegang

Delft Support biedt, als toegangsorganisatie (0-100 jaar) zowel voor jeugd als Wmo, laagdrempelige en passende ondersteuning (jeugd) of leidt daarnaartoe (Wmo en jeugd). Daarbij stuurt zij erop dat de ondersteuning 'licht waar mogelijk, zwaar waar nodig' is. Delft Support levert gespecialiseerde jeugdhulp niet zelf, hiervoor hebben we regionaal ingekochte zorgaanbieders.

In complexe situaties doen we wat nodig is, bijvoorbeeld via de inzet van de doorbraakmethode door het Sociaal Team. Delft Support werkt nauw samen met preventie-, onderwijs-, zorg- en veiligheidspartners. Voor de verdere verbinding van het medisch en sociaal domein, in het kader van het RIGA, vragen we ook inzet van Delft Support. Zo werkt Delft Support mee aan de Verkennende Gesprekken, die de druk op de huisartsen en de wachtlijsten in de GGZ helpen verlichten. Ook komend jaar zet Delft Support waar nodig extra capaciteit in voor de ondersteuningsbehoefte van bewoners bij ingrijpende renovaties van woningen (Meldpunt Bezorgd) en het voorkomen van overlast door verward of onbegrepen gedrag, uiteraard in aanvulling op o.a. sociale begeleiding van de corporaties en aannemers. We hebben voortdurend aandacht voor toegankelijkheid van onze zorg, zodat iedereen voor wie de zorg bedoeld is hier ook gebruik van kan maken.

Hervormingsagenda en toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming

We zien veel knelpunten (bijvoorbeeld wachtlijsten en het hoge percentage kinderen met jeugdhulp) in de jeugdzorg die dringend vragen om actie om het voor onze kinderen en hun ouders beter en makkelijker te maken. Dat vraagt verder te gaan met de volgende opgaven uit de Hervormingsagenda:

- Toegankelijke en beschikbare jeugdzorg voor de meest kwetsbare jeugdigen en gezinnen;
- Gezinsgerichte zorg;
- Stevige lokale teams die waar nodig ook zelf hulp bieden;
- Kinderen groeien zo thuis mogelijk op;
- Jeugdigen en ouders kunnen vertrouwen op goede kwalitatieve zorg die daadwerkelijk helpt;
- Versterken verbinding zorg en onderwijs;
- Samenwerking tussen gemeente en aanbieders wordt versterkt;
- Verminderen van de bureaucratie en houdbaar financieringsmodel.

Met deze opgaven gaan we verder met de beweging die we in Delft al hebben ingezet. Om de knelpunten die we zien in de jeugdbeschermingsketen het hoofd te bieden, is landelijk het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming ontwikkeld. Naar aanleiding daarvan werken we aan vervlechting tussen het programma Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (HGKM) en de jeugdbeschermingsketen. De geleerde lessen uit de regionale proeftuin (2024-2026) nemen we mee om in de regio deze aanpak te verbreden rondom complexe veiligheidszaken. De beperkte tijdelijke transitie-instrumenten zijn randvoorwaardelijk om deze beweging verder vorm te geven en te komen tot een gedragen nieuwe regionale werkwijze.

Wmo Centrumgemeentetaken

Delft voert voor (en in samenwerking met) de gemeenten in de DWO-regio (Delft, Westland, Oostland) enkele taken uit als centrumgemeente. De taak van de centrumgemeente is het financieren van voorzieningen die hieronder vallen en het voeren van regie op het beleid. De taken als centrumgemeente gaan over openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ) en hieraan gelieerde taken, zoals verslavingszorg en ketenzorg GGZ, maatschappelijke opvang, beschermd wonen beschermd thuis en vrouwenopvang/huiselijk geweld kindermishandeling en Veilig Thuis.

In 2026 is een nieuwe regiovisie vastgesteld, voornamelijk gericht op de uitvoering van wettelijke taken als Vrouwen Opvang, Veilig Thuis, Centrum Seksueel Geweld, MDA++ (multidisciplinaire aanpak in het kader van terugkerend huiselijk geweld). Het is de wens om ook de pilot Stalking te verlengen. Aanvullend hierop wordt een lokaal plan geschreven. Wensen voor doorontwikkeling zijn: focus op preventie en bewustwording, aanbod voor plegers en (potentiële) slachtoffers, samenwerking met ervaringsdeskundigen laagdrempelig in de wijk. En de lokale netwerksamenwerking verder verstevigen.

Vanuit OGGZ wordt verder gewerkt aan de ketenaanpak GGZ/bemoeizorg. De afgelopen jaren hebben we een stijging gezien van het aantal personen met verward of onbegrepen gedrag. In de aanpak staat zorg voorop. Goede begeleiding en snelle ondersteuning voorkomen escalatie en overlast. Dat vraagt om intensievere samenwerking tussen zorg, welzijn, politie en handhaving, zoals in het Delfts Politie Project of Vangnet in de buurt. Met ZonMW-subsidie wordt een pilot uitgevoerd met een buurt-GGZ'er, om eerder te kunnen reageren op signalen over personen met verward of onbegrepen gedrag. Deze pilot loopt tot en met 2027. Voor Beschermd Wonen en Beschermd Thuis gaan we in de DWO-regio door met de transformatie: de ontwikkeling naar 'zo thuis en lokaal mogelijke ondersteuning in de wijken'. Ondanks uitstel en mogelijk afstel van het woonplaatsbeginsel zetten we deze koers onverminderd door en doen dit in een nauwe regionale samenwerking. Op 31 december 2026 loopt de eerste periode van de Wmo contracten Beschermd Wonen en Beschermd Thuis af. Deze worden verlengd voor de periode van drie jaren tot en met 31 december 2029. Voor de opvang van dak- en thuislozen geven we invulling aan het nationaal actieplan dakloosheid 'Eerst een thuis'. Hiertoe worden in Delft en de regiogemeenten flexwoningen gerealiseerd, werken we met de methodiek Housing First en werken we regionaal toe naar de inzet van Skaeve huse.

Doelstellingen

Delft-West

Binnen Delft-West zetten we met inwoners van de stad op dit beleidsterrein in op een gezondere en socialere stad. Dit betekent extra inzet op bijvoorbeeld collectieve jeugdhulp- en onderwijsvoorzieningen (specifiek groepen Horizon). Verder is vanuit Preventie met Gezag versterking op jongerenwerk gerealiseerd en zetten we in op sleutelfiguren in de wijk. Vanuit de specifieke uitkering (SPUK) Kansrijke Wijk zetten we in op het jonge kind, armoede en weerbaarheid, door bijvoorbeeld peuterplusgroepen en het bouwdepot.

7.3 Wat mag het kosten

Overzicht baten en lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Baten	2.032	2.281	2.256	2.256
Lasten	144.271	141.132	136.195	137.609
Saldo	-142.239	-138.851	-133.938	-135.353

Overzicht mutaties

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Gezonde en sociale stad				
Stand Programmabegroting 2026-2029	-140.094	-135.548	-134.670	-130.469
Kadernota 2027	4.073	2.276	2.276	776
Coalitieakkoord 'Delft pakt door'	-325	-	-	-
Gemeentefonds - meicirculaire 2026	-2.193	-831	4.191	4.245
Nominale ontwikkeling	-3.024	-3.022	-3.034	-3.192
Reserves en voorzieningen	-500	-	-1.000	-1.000
Bijstelling bestaand en nieuw beleid				
- borging interventies aanpak onbegrepen gedrag	-300	-300	-300	-300
- overige mutaties	124	-1.426	-1.401	-5.413
Totaal - Gezonde en sociale stad	-142.239	-138.851	-133.938	-135.353

Toelichting op de mutaties

Stand Programmabegroting 2026-2029

Het saldo van de Programmabegroting 2026-2029 is het vertrekpunt voor de opbouw van de nieuwe Programmabegroting 2027-2030. In dit saldo is rekening gehouden met de begroting die is vastgesteld in de raadsvergadering van 13 november 2025, de septembercirculaire (15e begrotingswijziging 2025) en de decembercirculaire (5e begrotingswijziging 2026) over de uitkeringen uit het gemeentefonds.

Kadernota 2027 (lagere lasten € 3,973 miljoen en hogere baten € 100.000)

In de Kadernota 2027 (vastgesteld op 2 juli 2026) zijn voorstellen opgenomen voor lagere lasten jeugdzorg en Wmo (realistisch ramen) en de afwikkeling van de taakstellingen voor jeugd en de transitie sociaal domein. Hogere lasten zijn geraamd voor kosten van de Wmo, met name huishoudelijke hulp, begeleiding, Khonraad en huiselijk geweld. Ook voor Delft Support stijgen de kosten door de toename van meldingen, cliënten en kosten. Een stelpost is geraamd voor een te behalen voordeel als gevolg van de nieuwe inkoopstrategie die in de regio wordt voorbereid (10e begrotingswijziging 2026).

Coalitieakkoord 'Delft pakt door' (hogere lasten € 325.000)

Voor de uitvoering van het coalitieakkoord is in het jaar 2027 een budget geraamd voor de beweging Gezonde en eerlijke stad. Dit betreft de (mentale) gezondheid van kinderen en preventie. Voor de verdere uitwerking in 2027 volgt begin volgend jaar een nader voorstel in de voorjaarsrapportage. De vertaling voor de jaren 2028 tot en met 2030 is onderdeel van de Kadernota 2028.

Gemeentefonds - meicirculaire 2026

In de meicirculaire zijn verschillende taakmutaties en (bijstellingen van) decentralisatie- en integratie-uitkeringen opgenomen.

- 'Weeffout' Jeugdzorg
Bij de decentralisatie van de jeugdzorg is teveel geld overgeheveld van het provinciefonds naar het gemeentefonds. Dit is nu gecorrigeerd (Delft: nadeel € 53.000).
- Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo
De vervanging van het abonnementstarief Wmo door een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage is opnieuw met een jaar uitgesteld. Hierdoor wordt de korting voor 2027 teruggedraaid (Delft: voordeel € 1,364 miljoen). Tegenover het voordeel staan lagere baten, omdat de eigen bijdragen niet gerealiseerd worden.
- Huishoudelijke hulp uit de Wmo en Vangnetregeling huishoudelijke hulp uit de Wmo
Het kabinet-Jetten heeft de maatwerkvoorziening huishoudelijke hulp met ingang van 1 januari 2029 afgeschaft en hiervoor een bezuiniging verwerkt in de rijksbegroting (Delft: structureel nadeel € 7,1 miljoen). Voor de mensen die niet zelf huishoudelijke hulp kunnen regelen, blijft de gemeente daarin voorzien. Hiervoor zijn middelen toegevoegd aan het gemeentefonds (Delft: structureel voordeel € 2,1 miljoen). Wat nu precies wordt beoogd en/of dit realistisch is, is nog onduidelijk. Daarom worden stelposten voor de taakstellende bezuiniging en het vangnet geraamd totdat er meer duidelijkheid is vanuit het Rijk (zie hoofdstuk Financiën).
- Kinderopvang pleegouders
Extra geld is beschikbaar gesteld als bijdrage voor de kosten die pleegouders maken voor kinderopvang en buitenschoolse opvang (Delft: incidenteel in 2027: + € 52.000 en 2028: + € 54.000).
- Maatschappelijke opvang en OGGZ (DU) en Vrouwenopvang (DU)
Deze uitkeringen zijn bijgesteld op basis van actuele maatstaven. Delft is centrumgemeente voor dit beleid (Delft: structureel + € 24.000 en + € 4.000).
- Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)
Omdat gemeenten volledig verantwoordelijk zijn voor jeugdhulp zijn extra middelen beschikbaar gesteld. De definitieve verdeling voor 2025 levert een nadeel op (Delft: structureel -/- € 11.000).
- Nationaal Actieplan Dakloosheid (DU)
De uitkering is geactualiseerd en leidt tot een voordeel (Delft: structureel + € 8.000).
- Beschermd wonen (IU)
De omvang van de integratie-uitkering Beschermd wonen wijzigt als gevolg van de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2026. Delft is centrumgemeente voor dit beleid (Delft: structureel + € 0,8 miljoen).

Nominale ontwikkeling 2027 (hogere lasten € 3,013 miljoen, lagere baten € 11.000)

De nominale ontwikkeling betreft de aanpassing van de budgetten aan het prijspeil voor 2027. Een nadere toelichting is opgenomen in het hoofdstuk Toelichting op financiële positie. Binnen de bouwsteen nominale ontwikkeling zijn ook de effecten van de actualisering van de kostenverdeelstaat (de manier waarop afdelingskosten over de programma's worden verdeeld) verwerkt. Dit leidt op onderdelen tot een budgetneutrale herverdeling tussen programma's.

Reserves en voorzieningen (hogere lasten € 500.000)

Tijdens de opbouw van de Programmabegroting 2027-2030 zijn de bestedingen en het verloop van de reserves en voorzieningen geactualiseerd. Hieruit is een aantal aanpassingen naar voren gekomen. De aanpassingen van de bestedingen zijn zichtbaar in de beleidsprogramma's. Hiertegenover staan aanpassingen (van gelijke omvang) van stortingen in en onttrekkingen aan de reserves in hoofdstuk Financiën. Hierdoor is deze actualisatie op begrotingsniveau per saldo budgetneutraal.

Voor programma Gezonde en sociale stad zijn voor 2027 als gevolg van herfasering de uitgaven in het kader van regionale zorginitiatieven (die worden onttrokken aan de reserve Sociaal domein) aangepast. Daarnaast zijn de lasten geraamd die in 2029 en 2030 onttrokken worden aan de reserve Sociaal domein.

Uitvoeringsprogramma Delft-West

De inzet van de gereserveerde middelen voor Delft-West is geactualiseerd en leidt tot een (budgetneutrale) bijstelling van het bestedingsvoorstel Bouwdepot dakloze jongeren.

Bijstelling bestaand en nieuw beleid (hogere lasten € 300.000)

- Borging interventies aanpak onbegrepen gedrag (hogere lasten € 300.000)
Dit betreft structurele middelen ten behoeve van het voortzetten van de pilots Het Delfts Politieproject (DPP) en de Top 10-aanpak.
- Overige mutaties (lagere lasten € 124.000)
De overige mutaties bestaan voornamelijk uit (personeels-)kosten die (budgetneutraal) worden herverdeeld tussen programma's.

Sociaal domein

Voor het sociaal domein zijn nu de volgende stelposten geraamd in de begroting (zie hoofdstuk Financiën - Stelposten):

Eigen bijdrage jeugdzorg

In de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk is een korting op het gemeentefonds verwerkt die kan worden ingevuld door introductie van een eigen bijdrage in de jeugdzorg. Voor de concrete invulling is wetgeving van het Rijk nodig. Zolang die ontbreekt, is het ramen van een stelpost toegestaan door de provinciaal financieel toezichthouder.

Sturen op trajectduur jeugdzorg

In de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk is een korting op het gemeentefonds verwerkt die kan worden ingevuld door te sturen op verkorting van behandeltrajecten in de jeugdzorg. Voor de concrete invulling is wetgeving van het Rijk nodig. Zolang die ontbreekt, is het ramen van een stelpost toegestaan door de provinciaal financieel toezichthouder.

8 Samenleven, onderwijs en cultuur

Algemeen

Maatschappelijke voorzieningen dragen bij aan ontmoeting tussen inwoners en aan een leefbare en inclusieve stad, en daarmee aan 'sterke wijken' en een 'gezonde stad', zoals opgenomen in het coalitieakkoord 'Delft pakt door'. We streven naar een passend voorzieningenniveau met kwalitatief goede, voldoende, toegankelijke en betaalbare voorzieningen. Ook cultuur in Delft is inclusief en draagt bij aan een stad die aantrekkelijk is om in te wonen, te werken en te bezoeken.

Onderwijs is essentieel voor een goede start in het leven. Hiermee dragen we bij aan een 'eerlijke' stad waarin iedereen mee kan doen. En we werken eraan om kansen voor Delftenaren te vergroten, in de komende jaren met een focus op Delft-West.

Relevante beleidskaders

- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2025-2041](#)
- [Visie Sport en Bewegen 2026 - 2035 \(in ontwikkeling\)](#)
- [Ontwikkelperspectief Maatschappelijke Voorzieningen](#)
- [Investeringsagenda Sportaccommodaties en Uitvoeringsplan Sport](#)
- [Visie Spelen, Ontmoeten en Bewegen in de openbare ruimte](#)
- [Evaluatie Accommodatiebeleid Delft](#)
- [Delftse Educatieve Agenda 2024-2027](#)
- [Beleidskader OAB-VVE Delft 2024-2027 Gemeente Delft](#)
- [Verordening op het lokaal onderwijsbeleid gemeente Delft](#)
- [Verordening leerlingenvervoer](#)
- [Cultuurkader Delft 2021-2030](#)
- [Erfgoednota Delft 2020-2030](#)
- [Toekomstvisie religieus erfgoed Delft](#)
- [Visie sociale basis Delft 2025-2035, Iedereen doet mee, samen zijn we de sociale basis](#)
- [Nota Samen thuis in Delft](#)
- [Inclusieagenda Samen naar een toegankelijker Delft](#)

Onder dit programma vallen de volgende onderwerpen:

Openbaar basisonderwijs, Smart Makers Delft-voorbereidingsbudget, onderwijshuisvesting/gymlokalen (diverse locaties), onderwijsbeleid en leerlingenvervoer, onderwijsondersteuning, sportaccommodaties, Cultuur (presentatie en -participatie), musea, cultureel erfgoed (inclusief archief, archeologie, monumenten), media en letteren (inclusief bibliotheken), samenkracht en burgerparticipatie (Inclusief samenleven), Gezond en wel (jongerenwerk, ouderenwerk, buursportcoach, opbouwwerk, cliëntondersteuning, Adviesraad Sociaal Domein) en overige maatschappelijke voorzieningen (diverse locaties, inclusief welzijnsaccommodaties en bewaakte speeltuinen), wijken (regie, wijkwerk Voorhof/Buitenhof, gebiedsgerichte aanpak), stimuleringsubsidies en kostenverdeelstaat (ureninzet op het programma).

8.1 Wat willen we bereiken

Algemeen

Inclusief samenleven

In Delft moet iedereen zich thuis kunnen voelen. Ongeacht waar je vandaan komt, wat je gelooft, wie je liefhebt, hoeveel je verdient of welke beperking je hebt. We willen een stad waarin niemand aan de zijlijn staat, maar iedereen de kans krijgt om mee te doen en mee te bepalen. Respect voor elkaar staat daarbij centraal om te voorkomen dat de polarisatie toeneemt. De nota 'Samen thuis in Delft' beschrijft het beleid waarmee de gemeente sinds 2025 doelgericht werkt aan een inclusieve samenleving.

Maatschappelijke voorzieningen

Maatschappelijke voorzieningen vormen de basis voor een gezonde en eerlijke stad, met sterke buurten en wijken. Deze voorzieningen zijn namelijk de plekken waar inwoners elkaar in de buurt ontmoeten. Belangrijke voorzieningen zijn onder andere scholen, sportaccommodaties, speelplekken, culturele centra en sterke wijkcentra met zorgvoorzieningen.

We blijven inzetten op samengestelde maatschappelijke voorzieningen met een goede toegankelijkheid en bereikbaarheid. Maatschappelijke voorzieningen spelen een belangrijke rol bij het versterken van sociale cohesie in de buurt door ontmoeting te faciliteren, het bevorderen van de fysieke en mentale gezondheid van bewoners en het vergroten van kansen voor kinderen. Daarmee dragen voorzieningen bij aan de drie bewegingen in het coalitieakkoord 'Delft pakt door' en de vier pijlers van de visie op de Sociale Basis 'Iedereen doet mee, Samen zijn we de sociale basis'. De groei en veranderende demografie van de inwoners in de stad zorgt voor een grotere vraag naar maatschappelijke voorzieningen op zowel buurt- als stedelijk niveau enerzijds en een intensiever gebruik van de bestaande voorzieningen anderzijds. Het voorzieningenniveau laten we meebewegen met de veranderende vraag.

De gemeente heeft de wettelijke taak voor realisatie en instandhouding van voorzieningen voor onderwijshuisvesting. Aan deze wettelijke zorgplicht geven we invulling met de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Delft 2021 (regelgeving) en integrale huisvestingsplannen (beleid). Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2025-2041 brengt de huisvestingsbehoefte voor de komende zestien jaar in beeld, verdeeld in perioden van steeds vier jaar. Het IHP is de basis voor beleidsmatige keuzes alsook concrete plannen voor verdere uitvoering.

Uitgangspunt voor de Delftse, gemeentelijke sportaccommodaties is dat deze toegankelijk, functioneel en veilig moeten zijn en daarmee voldoen aan de normering van de sportbonden. Wijkcentra dragen bij aan de ambitie voor gezondere, leefbare en sociale buurten, waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en zich ontplooiën, en waar inwoners betrokken zijn bij de woon- en leefomgeving.

Onderwijs

Goed onderwijs draagt bij aan een goede start in het leven. Door al op jonge leeftijd te investeren in extra ondersteuning kunnen achterstanden worden verkleind of zelfs voorkomen. We streven naar een sterke start in het onderwijs voor elk kind.

We hebben aandacht voor kwetsbare kinderen om thuiszitten te voorkomen. Samen met de samenwerkingsverbanden passend onderwijs zetten we in 2027 verder in op het versterken van de zorgstructuur in de voor- en vroegscholen, het primair- en voortgezet onderwijs. Het doel is dat zoveel mogelijk kinderen binnen het reguliere onderwijs naar school kunnen gaan en individuele jeugdhulp wordt voorkomen.

Cultuur

Delft is een innovatieve en creatieve stad. Een stad waar je kunst en cultuur kan beleven en kan maken. Het cultuurbeleid draagt bij aan beweging 2 en het thema Beleven van het coalitieakkoord 'Delft pakt door'. Het cultuurbeleid is erop gericht het leef- en vestigingsklimaat van Delft als groeistad te verrijken met een breed en inclusief hedendaags cultuuraanbod, variërend van theater tot festival en van popmuziek tot hedendaagse topkunst.

Het Cultuurstadkader 2021-2030 beschrijft de gemeentelijke visie op cultuur voor de komende tien jaar. De uitvoering van het Cultuurstadkader is gericht op de programmalijnen meedoen met cultuur, stedelijke aantrekkelijkheid en cultuur en innovatie. Elke programmalijn kent diverse doelstellingen die bijdragen aan Delft als bruisende cultuurstad.

Erfgoed

Erfgoed draagt bij aan een verbonden stad door samen te werken aan zichtbaarheid en toegankelijkheid van archieven, monumenten en archeologie. Als gemeentelijk kennis- en expertisecentrum werkt Erfgoed Delft aan de vier programmalijnen van de nota 'Erfgoed maakt Delft geliefd' (2020-2030), voor zover daarvoor middelen beschikbaar zijn gesteld. Bovendien zijn we verantwoordelijk voor onze wettelijke taken, advisering en kaderstelling rond erfgoed in gemeentelijke opgaves en projecten. In een dichtbevolkte omgeving die continu in ontwikkeling is, is erfgoed een kwaliteitsfactor die de stad leefbaar houdt.

De lijnen zijn:

- programma 1: De Delftse collectie: basis op orde (zorgen voor wettelijke taken; behoud/conservering en beheer, en digitale registratie van collecties en data)
- programma 2: Delfts erfgoed van en voor iedereen (zichtbaar maken van erfgoed voor een breed publiek, onderwijs en educatie, kennis ontsluiten voor hergebruik)
- programma 3: Erfgoed als pijler bij gebiedsontwikkeling (culturele waardenkaarten, historisch DNA zichtbaar maken binnen een gebied, inspiratie bieden)
- programma 4: Monumenten duurzaam ontwikkelen (kennis ontwikkelen en delen voor verduurzaming van monumenten).

Overzicht beleidsindicatoren

Samenleven, onderwijs en cultuur	Stand JR:	Streven: PB 2027	Streven: 2030
% Voortijdig schoolverlaters	2,81%	2,28%	2,0%

VVE doelgroeppeuters	75%	75%	80%
% Goede ervaren gezondheid	73%	80%	85%
% Niet sporters	34%	40%	35%
Cultuurwaardering	7,1	7,3	8,0

Deze indicator in de programmabegroting beslaat één jaar, terwijl de Staat van Delft (https://delft.raadsinformatie.nl/document/16948399/1?connection_type=16&connection_id=1165706) een breder perspectief biedt door trends en ontwikkelingen op basis van deze indicator te analyseren. De gemeenteraad ontvangt de Staat van Delft eens per twee jaar.

Toelichting op de beleidsindicatoren

% Voortijdig schoolverlaters

De aanpak Voortijdig Schoolverlaten (VSV) is een regionale aanpak van het Doorstroompunt (voormalig Regionale Meld- en Coördinatiefunctie) regio Haaglanden. Onderwijs en gemeenten in deze regio zetten zich samen in om het percentage schoolverlaters omlaag te brengen en zoveel mogelijk jongeren met een startkwalificatie op zak het onderwijs uit te laten stromen. De genoemde cijfers zijn gebaseerd op regionale afspraken. Het betreft het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) doelgroeppeuters

Een peuter is een doelgroeppeuter op basis van de indicatie door het JGZ. Het percentage dat ook daadwerkelijk bereikt wordt met de VVE-aanpak staat in bovenstaande tabel. Bron: JGZ.

% Goede ervaren gezondheid

Oordeel van Delftenaren over de eigen gezondheid. Dit wordt tweejaarlijks gemeten in de stadsenquête Omnibus.

% Niet sporters

Het percentage niet-wekelijks sporters ten opzichte van bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder die niet minstens één keer per week aan sport doet. De meting komt uit de Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), een samenwerking tussen GGD'en, CBS en het RIVM.

Cultuurwaardering

De waardering in een rapportcijfer van de Delftenaar voor het totale cultuuraanbod in Delft. De cultuurwaardering wordt tweejaarlijks gemeten via een meting van het Delft Internet Panel (DIP). Gemiddeld beoordelen Delftenaren het cultureel aanbod met een 7,1. Een gemiddeld cijfer uitgesplitst naar leeftijdsgroepen varieert nauwelijks. Het cijfer laat al sinds de eerste meting in 2015 een stabiel beeld zien. Het streven is om richting 2030 uit te komen op een 8.

8.2 Wat gaan we ervoor doen

Doelstellingen

Inclusief samenleven

In Delft zetten we in op inclusief samenleven omdat we willen dat Delft een stad is waar iedereen zich thuis voelt en de kans krijgt om mee te doen en mee te bepalen. Dit doen we via vijf aanpakken:

1. *Aanpak samen thuis: Iedereen is anders, maar Delft is ons thuis.*
Dit wordt gerealiseerd door het creëren van mogelijkheden voor ontmoeting, gesprek en onderlinge kennismaking. Maar ook door inwoners actief te betrekken bij het inclusiebeleid van de gemeente. Ook wordt binnen de gemeentelijke organisatie naar het eigen handelen en onze voorbeeldfunctie gekeken.
2. *Aanpak discriminatie: In Delft kan iedereen zichzelf zijn.*
Dit wordt gerealiseerd door als gemeente het goede voorbeeld te geven in samenwerking met partners en actief aan de bestrijding van discriminatie te werken. Discriminatie en racisme wordt voorkomen door te werken aan het vergroten van de bewustwording van inwoners en hen actief te betrekken bij het tegengaan.
3. *Aanpak polarisatie: Iedereen mag een andere mening hebben, dat respecteren we van elkaar.*
Dit wordt gerealiseerd door als gemeentelijke organisatie meer te leren over het proces van polarisatie en andere organisaties in de stad te ondersteunen bij het herkennen van en omgaan met polarisatie. In tijden van rust wordt ingezet op ontmoeting, verbinding, contact en dialoog om escalatie te voorkomen en polarisatie aan de voorkant aan te pakken. Na incidenten wordt ingezet op herstel.
4. *Aanpak emancipatie: Iedereen heeft recht op een volwaardige plaats in de samenleving.*
Dit wordt gerealiseerd door specifieke groepen, waaronder vrouwen, LHBTI+ en mensen met een beperking te ondersteunen bij hun emancipatieproces zodat zij gelijke kansen krijgen en een volwaardige plaats in de samenleving en een toegankelijke stad kunnen innemen.
5. *Aanpak koloniaal- en slavernijverleden: erkennen van het verleden en bouwen aan verbinding in het heden.*
Dit wordt gerealiseerd door uitvoering te geven aan het programma Koloniaal- en slavernijverleden 2025-2030. Daarin staat centraal dat we in Delft met elkaar erkennen, herdenken, verbinden en vieren. Als gemeente ondersteunen we actief de lokale initiatieven die bijdragen aan, bewustwording, kennisdeling/ educatie en dialoog.

Doelstellingen

Maatschappelijke voorzieningen

Een passend voorzieningenniveau vraagt om het programmeren en realiseren van een aanbod dat aansluit op de huidige en toekomstige behoeften van bewoners én op de sociaalmaatschappelijke uitdagingen van de buurt en stad. Om te bepalen wat de gemeente

concreet gaat doen om de opgave voor maatschappelijke voorzieningen te realiseren, is een doorvertaling per beleidsterrein voor de korte, middellange en lange termijn noodzakelijk. Vanaf 2027 vindt daarom in beleid en uitwerkingskaders (IHP's) een verdere concretisering van de (ook gecombineerde) opgaves plaats en moet duidelijk worden welke investeringen en bedragen daadwerkelijk (aanvullend) nodig zijn. Daarbij wordt, waar nodig, ook onderscheid gemaakt binnen de rol, ambitie en verantwoordelijkheid van de gemeente per type voorziening.

Maatregelen

Onderwijshuisvesting

Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2025-2041 is een samenhangend langetermijnplan dat de basis vormt voor goede onderwijshuisvesting in Delft. Aan de hand van visie, beleid, het huidige gebouwenbestand en de leerlingenprognose is een plan gemaakt, inclusief de benodigde financiële investeringen. Voor de periode 2027-2030 geven we uitvoering aan de realisatie van nieuwbouw van diverse schoolgebouwen: nieuwbouw voor de basisscholen in Tanthof, Maurice Maeterlinckschool, renovatie van de Delftse Montessorischool en Vrijeschool Widar en een nieuw schoolgebouw in de gebiedsontwikkeling 'Nieuwe Gillis' in Buitenhof. Hier komt een samengestelde voorziening van een basisschool en wijkcentrum. De bouw van deze voorziening moet in 2029 starten om aanspraak te maken op de woontopmiddelen gekoppeld aan het wijkcentrum. Daarnaast geven we uitvoering aan de verdere groei in huisvesting van de nieuwe basisschool De Nieuwe Maan. De school wordt daarom vanaf schooljaar 2026/2027 in twee, naast elkaar gelegen, gebouwen gehuisvest aan de J.J. Slauerhofflaan 273 en 275.

Voor zowel De Nieuwe Maan als het Mercurius College, die allebei zijn gehuisvest op twee tijdelijke locaties, zetten we het onderzoek naar definitieve huisvesting door in 2027. Ook werken we diverse nieuwbouw- en renovatieplannen met schoolbesturen verder uit, waaronder de renovatie van Widar, de nieuwbouw van het Grotius, de nieuwbouw voor het vmbo van Stanislas College, de renovatie van Stanislas College Westplantsoen en de nieuwbouw van de scholen in Buitenhof.

Bij de bouw van een school op dezelfde locatie of bij renovatie is tijdelijke huisvesting voor een school nodig. In een compacte stad als Delft is de ruimte voor tijdelijke huisvesting steeds lastiger te vinden. Voor de hele vervangingsopgave zijn diverse wissellocaties nodig, ook voor het bewegingsonderwijs. In dat kader is de Colijnlaan aangepast en wordt deze locatie voor het schooljaar 2026-2027 gebruikt als wissellocatie door de Delftse Montessorischool en vervolgens voor Vrijeschool Widar. In Tanthof-Oost zijn in 2026 aanpassingen gedaan, zodat in het schooljaar 2026-2027 en 2027-2028 de Bonte Pael daar samen met De Regenboog onder de nieuwe naam 'De Zonnesprong' tijdelijk kan inhuizen. Het schoolgebouw in Tanthof-West wordt in 2027 gesloopt voor de beoogde nieuwbouw voor De Waterhof en De Zonnesprong.

De schoolbesturen zijn, volgens de wetgeving, verantwoordelijk voor al het onderhoud van de schoolgebouwen. De gemeente vergoedt alleen aanvragen die betrekking hebben op constructiefouten, zoals asbestverwijdering, kwaaitaal-vloeren en verwijderen van loden waterleidingen. Hiervoor is een reserve beschikbaar binnen de onderwijsbegroting.

De gemeente heeft ook een zorgplicht om voor het primair, (voortgezet) speciaal en voortgezet onderwijs voldoende accommodaties en faciliteiten voor bewegingsonderwijs aan te bieden. Hieraan geven we komend jaar invulling door het ter beschikking stellen van binnensportvoorzieningen aan onderwijsinstellingen. Ook voeren we de komende jaren diverse aanpassingen uit aan bestaande binnensportaccommodaties ter verbetering van de kwaliteit en daarmee het optimaliseren van het gebruik. In 2027 gaat het naar verwachting om twee locaties.

Voor het bewegingsonderwijs wordt sporthal Maria Duystlaan (met een zwembad) gerealiseerd. De oplevering van dit sportcentrum is naar verwachting in 2029. Tijdens de bouw is een tijdelijke gymzaal voor het basisonderwijs beschikbaar op het GGZ-terrein ter vervanging van de gymzaal aan de Maria Duystlaan. Voor het voortgezet onderwijs werken we in 2027 verder aan een sportcomplex voor CLD Molenhuispad en Stanislas College Westplantsoen in combinatie met een voorziening voor de turnverenigingen. We onderzoeken welke aanbestedingsprocedure hierbij passend is en starten met de eerste BOPA-procedure (Buitenplanse Omgevingsactiviteit).

Culturele voorzieningen

Theater de Veste

De afgelopen jaren heeft de gemeente een verkennend proces doorlopen naar mogelijke nieuwbouw van Theater de Veste. In juli 2025 heeft de raad twee voorstellen voor Theater de Veste vastgesteld. Het gaat om het voorstel Financiële strategie Theater de Veste en een voorstel hoe het theatergebouw de komende 15 jaar in stand kan worden gehouden. De raad heeft bij de behandeling van de Financiële Strategie Theater de Veste het college via moties (moties 7.2.1. / 7.2.2. / 7.2.3.A) opdrachten meegegeven voor de aanloop naar de volgende fase. Ook in het coalitieakkoord 'Delft pakt door' staat de intentie beschreven om te komen tot een toekomstbestendig en multifunctioneel Theater de Veste.

Om het besluit uit 2025 en de aangenomen moties uit te voeren, zijn in de periode 2026-2028 een aantal concrete acties nodig. Daarbij gaat het om het nader uitwerken van het concept van 'Theater van de toekomst', het uitvoeren van een quick scan naar potentieel kansrijk locaties en (voor zover mogelijk) een nadere uitwerking van de financiële strategie. Op basis hiervan kan de raad, zoals vastgelegd in de Financiële strategie Theater de Veste, in 2028 een besluit nemen over het ter beschikking stellen van een voorbereidingskrediet voor het uitvoeren van een locatiestudie en voor het opstellen van een programma van eisen.

In de Kadernota 2027 is een voorstel opgenomen hoe de motie 'Verkenning theater van de toekomst' uit te voeren. Deze verkenning zal plaatsvinden in nauwe samenwerking met Theater de Veste. Verder worden diverse andere partners betrokken tijdens de verkenning. Naar verwachting wordt de verkenning in het eerste kwartaal van 2028 afgerond.

Cultuurcluster Kabeldistrict

Zoals genoemd in het coalitieakkoord bouwen we voort op de ideeën voor cultuur in de wijken. Een daarvan is het Kabeldistrict. We investeren in een sterke en toekomstbestendige culturele infrastructuur die meegroeit met de stad. In de gebiedsontwikkeling Kabeldistrict is ruimte gereserveerd voor een culturele voorziening, waarin synergie met cultuurprogrammering, creatieve makers, onderwijs en mogelijk sport en welzijn plaatsvindt. De gemeente heeft in de anterieure overeenkomst met de ontwikkelaar vastgelegd dat zij grond aankoopt voor de ontwikkeling van dergelijke maatschappelijke functies. Voor deze ontwikkeling is echter nog geen (structurele) dekking in de begroting gereserveerd.

We werken verder aan de ontwikkeling van concepten voor culturele voorzieningen. Met externe stakeholders verkent de gemeente welk inhoudelijk programma wenselijk is, door in te zetten op samenwerking tussen de beoogde school (Stanislas VMBO), het huidige theater Hal015 en Smart Makers Delft en geeft inzicht in de ruimtelijke, functionele en financiële randvoorwaarden. Bij een positief besluit starten we, naar verwachting, in 2027 met een massastudie (SO-), waarin nader onderzoek wordt gedaan naar de stedenbouwkundige inpassing van de beoogde (combinatie aan) maatschappelijke voorzieningen.

Rietveld Theater

Voor de renovatie van het Rietveld Theater, wordt na vaststelling van het definitieve ontwerp (DO) in 2026, begin 2027 gestart met de uitvoering van de werkzaamheden. De bouwkundige oplevering is naar verwachting in het derde kwartaal. En na de inhuizing van Stichting Rietveld Theater kan het gerenoveerde theater naar verwachting begin 2028 geopend worden.

Renovatie Museum Prinsenhof Delft

Museum Prinsenhof Delft is één van onze belangrijkste monumenten: het gebouw vertelt het verhaal van Delft en het verhaal van Nederland. Hier brengen we de basis op orde. We investeren nu om deze gebouwen in goede staat te houden voor de toekomst. We maken van het Prinsenhof een aantrekkelijk en eigentijds museum voor iedereen, met versterking van het monumentale karakter. Zo investeren we in een toeristische trekpleister die ook economisch van groot belang is voor vele ondernemers en inwoners.

Voor de realisatie van deze ambities hanteren we een brede financieringsstrategie, bestaande uit de gemeentelijke investering (€ 18 miljoen), de al geworven private schenking (€ 10 miljoen) en een bijdrage van derden, zoals fondsen en de provincie (€ 10 miljoen). Voor de volledige uitvoering van de plannen rest een financieringsbehoefte van € 3,5 miljoen.

Daarnaast heeft Museum Prinsenhof Delft recent een uitzonderlijke private bijdrage geworven. Een schenking van € 8 miljoen van de familie Hoogenboom, stelt ons in staat de 'Glazen Zaal' integraal te restaureren en na heropening als hoogwaardige evenementenlocatie in te richten. Deze ingreep, die eerder door budgettaire redenen was vervallen, wordt hiermee alsnog gerealiseerd.

Sportaccommodaties

Om de basis op orde te krijgen, geeft de Investeringsagenda Sportaccommodaties (2019) een investeringsopgave van € 16,2 miljoen aan. We geven uitvoering aan de verdere planvorming en/of realisatie van de verschillende opgaven uit de Investeringsagenda:

- Voor de uitplaatsing van honk- en softbalvereniging Blue Birds naar het perceel aan de Thijssesweg kunnen de werkzaamheden starten nadat de aangevraagde vergunningen zijn verleend eind 2026. Onlangs is hiervoor een Definitief Ontwerp opgeleverd. Hieruit blijkt dat een hoger investeringskrediet benodigd is, door hogere bouwkosten, engineeringskosten, overige bijkomende kosten en een risicoreservering. Na de vergunningverlening starten we met de werkzaamheden voor het kappen van vergunningsplichtige bomen. Dit zal naar verwachting aan het einde van het eerste kwartaal van 2027 worden afgerond. Vervolgens kan het terrein bouwrijp worden gemaakt en kan de voorbelasting worden aangebracht. Parallel hieraan wordt de aanbesteding voor de aanleg van het sportpark voorbereid en gepubliceerd. Naar verwachting start de aanleg van het sportpark begin 2028. Eventuele vertraging in de vergunningverlening (aanvraag in 2026) kan gevolgen hebben voor de planning van de werkzaamheden in 2027.
- In 2027 wordt verder gewerkt aan de realisatie van de herinrichting van Sportpark Hof van Delft ten behoeve van hockeyclub Ring Pass. Om het seizoen zoveel mogelijk te ontzien, wordt de uitvoering gefaseerd uitgevoerd. Zo worden in 2027 de resterende drie hockeyvelden opgeleverd en het sportterrein verder ingericht, waarbij nadrukkelijk aandacht is voor biodiversiteit en natuurinclusiviteit. Daarnaast starten we in 2027 de aanbestedingsprocedure voor de aanleg van het parkeerterrein (verwachte realisatie in 2028) en bereiden we de aanleg van de fietsbrug voor (verwachte realisatie in 2028). Deze fasering vraagt echter wel om een hoger investeringskrediet dan initieel werd ingeschat. Stichting Sportpark Hof van Delft en Ring Pass zullen in 2027 de verenigingsopstal opleveren.
- De gemeenteraad heeft begin 2026 de 'Visie Spelen, Ontmoeten en Bewegen in de openbare ruimte' vastgesteld. Om de stap van visie naar uitvoering te maken, zijn we in 2026 gestart met het proces om te komen tot een implementatieplan. Het implementatieplan maakt inzichtelijk wat de wensen en behoeftes van inwoners zijn, wat waar moet komen en welke investeringen hiervoor nodig zijn. Het implementatieplan wordt naar verwachting in het eerste kwartaal van 2027 opgeleverd. Indien aanvullend investeringskrediet en beheerbudget nodig blijken, zullen deze via de reguliere P&C-cyclus documenten worden aangevraagd.

Naast bovenstaande opgaven uit de 'Investeringsagenda Sportaccommodaties' stemmen we met Sportfondsen de realisatie van het Sportcentrum Maria Duystlaan verder af. De aanbesteding is vertraagd vanwege een parkeervraagstuk dat eerst opgelost moet worden. Daarvoor is een oplossing in beeld. De aanbesteding wordt naar verwachting afgerond in 2027, waarna de bouwwerkzaamheden kunnen starten.

In 2026 zijn de vervolgonderzoeken over de toekomst van Zwembad Kerkpolder en het behoefteonderzoek naar buitenzwembad uitgevoerd. Naar aanleiding van deze onderzoeken zullen in 2027 de voorbereidingen voor de renovatie, verduurzaming en uitbreiding van Zwembad Kerkpolder worden vervolgd.

Wijkcentra

De wijkcentra in Delft vervullen een belangrijke ontmoetingsfunctie voor de stad en dragen bij aan sterke wijken. Wijkcentra zijn de plekken waar inwoners in de wijken en buurten samen komen. De gemeente is eigenaar van acht wijkcentra en een jongerencentrum. Sportfondsen Welzijn Delft voert sinds 2025, in opdracht van de gemeente, het beheer en de exploitatie uit van zeven wijkcentra en het jongerencentrum. Het toezichthouderschap van de bewaakte speeltuinen maakt ook onderdeel uit van deze opdracht. In 2027 toetsen we hoe de opdracht verloopt. Ook onderzoeken we hoe we gebruikersonderhoud en vervanging passend kunnen organiseren. Sinds 2025 is Wijkcentrum Buitengewoon als pilot verhuurd aan de Buurtfabriek, tot en met 31 december 2028. Daarna zal het plaats moeten maken voor de gebiedsontwikkeling 'De Nieuwe Gillis'.

Om te bepalen of bestaande wijkcentra nog toekomstbestendig zijn en of het aantal, de spreiding en inrichting van de wijkcentra nog voldoende aansluiten bij de behoefte vanuit de samenleving stellen we in 2027 een Integraal Huisvestingsplan (IHP) Zorg & Welzijn op. Daarnaast werken we aan de samengestelde voorziening van een basisschool en wijkcentrum in de Gillisbuurt (Buitenhof).

Overige maatschappelijke voorzieningen

Kinderboerderijen

Sinds 2024 ontvangen beide kinderboerderijen een structurele financiële exploitatiebijdrage van de gemeente om hen toekomstbestendiger te maken.

De gemeente is met kinderboerderij Tanthof in gesprek over de haalbaarheid van en bijdrage aan de realisatie van een maatschappelijke ruimte, waarmee de maatschappelijke waarde van de kinderboerderij verder uitgebreid kan worden. Naar verwachting wordt dit in 2027 afgerond.

Huisartsenzorg

De gemeente, DSW en Zorg Organisatie Eerstelijns (ZEL) voeren structureel overleg om de vraagstukken ten aanzien van de continuïteit van de huisartsenzorg in Delft te waarborgen. Ook in 2027 zetten we deze overleggen voort. Het gaat daarbij om huisvestingsvraagstukken en om vraagstukken rondom capaciteit aan huisartsen (in fte).

De Papaver

De Papaver aan de Korftlaan 4 is het Duurzaamheidscentrum van Delft. Eerst als onderdeel van de gemeentelijke organisatie, sinds 2015 als zelfstandige stichting. De Papaver heeft zich sterk ontwikkeld als de lokale organisatie voor Natuur-, Milieu- en Duurzaamheidsbeleving (NMDE). Het gebouw waarin De Papaver gevestigd is, vervult een combinatie van functies: het is het startpunt voor buitenlessen en excursies, een werkplek voor medewerkers en vrijwilligers, een expositieruimte, een vergaderlocatie, een ontwikkel-, opslag en uitleverplek voor de educatieve materialen en trainingslocatie voor de diverse groene (vrijwilligers)verenigingen.

Al langer heeft De Papaver de wens en is er de noodzaak om het gebouw te renoveren. Op basis van de akte van levering die destijds bij de overdracht van De Papaver is overeengekomen tussen de gemeente en De Papaver, dient De Papaver de opstal met toebehoren in goede staat te onderhouden. In dat kader is De Papaver gestart met de renovatie. In 2026 is hiervan een deel gerealiseerd (zie ook programma Duurzame stad). In 2027 krijgt dit een vervolg en gaan we met De Papaver in gesprek over het ontwikkelen van de bezoekerscentrumfunctie.

Opvang en huisvesting nieuwkomers

Het opvangen van asielzoekers en het huisvesten van statushouders zijn wettelijke gemeentelijke taken. In het kader van de Spreidingswet wordt onder andere op basis van de landelijke instroom de taakstelling voor asielzoekers per twee jaar opgelegd. Voor statushouders is sprake van een cumulatieve taakstelling, waarbij een eventuele achterstand in realisatie wordt opgeteld bij de nieuwe taakstelling. Voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne geldt een inspanningsverplichting, waarbij de gemeente halfjaarlijks een indicatieve taakstelling krijgt op basis van het aantal benodigde opvangplekken landelijk en de bevolkingsomvang per gemeente. De ambitie is om aan de verschillende taakstellingen te voldoen, met duurzame en kwalitatief goede opvangplekken en passende huisvesting. Daarnaast zetten we erop in dat de mensen die we in Delft opvangen kunnen meedoen aan de Delftse samenleving.

Het vinden en realiseren van geschikte locaties voor de opvang van vluchtelingen en voldoende woningen voor statushouders is en blijft in een compacte stad als Delft een grote uitdaging. Dit blijft ook in 2027 een belangrijke opgave.

Voor de opvang van asielzoekers is begin 2026 een locatie aangewezen aan het Nootdorpsepad/Sportring. Voor de flexwoningen voor de Oekraïense ontheemden aan de Mozartlaan is een nieuwe plek nodig. Beoogde locatie is een terrein aan de Brasserskade. De planvorming voor beide locaties krijgt in 2027 verder vorm. Voor de huisvesting van statushouders worden afspraken gemaakt met de woningcorporaties over de toewijzing van woningen.

Sociaal maatschappelijke ondersteuning

De Wet inburgering 2021 regelt de integratie van nieuwkomers in Nederland. Gemeenten hebben hierin de regie. Voor de opvang van asielzoekers en Oekraïense ontheemden zijn de wettelijke gemeentelijke taken beperkt tot jeugdzorg en onderwijs.

We willen dat Delft een stad is waar iedereen kan meedoen en kan bijdragen aan de samenleving. Bijvoorbeeld door het doen van vrijwilligerswerk, betaald werk of het leren van de Nederlandse taal. Dit is echter niet vanzelfsprekend.

In 2027 ontwikkelen we daarom een gemeentelijke aanpak voor nieuwkomers in Delft. Deze aanpak is erop gericht dat de mensen die we in Delft opvangen vanaf dag 1 zoveel mogelijk kunnen meedoen aan de Delftse samenleving en kunnen bouwen aan hun toekomst, of die nu in Delft ligt, elders in Nederland of in het land van herkomst.

Daarnaast hebben we in 2027 aandacht voor de uitvoering van onze wettelijke taken op jeugdzorg en onderwijs, identificeren we knelpunten en bedenken we oplossingsrichtingen, samen met de betrokken partners en waar nodig in regionaal verband.

Tot slot blijven we inzetten op transparante communicatie naar de stad, door goed vindbare informatie over nieuwkomers op de gemeentelijke website en het publiceren van verhalen.

Doelstellingen

Onderwijs

Eén van de bestuurlijke bewegingen uit het coalitieakkoord is het bevorderen van eerlijke kansen voor jeugdigen en het bieden van perspectief aan jeugdigen op een kansrijke toekomst.

In 2027 zetten we versterkt in op het jonge kind en investeren we in de voorschoolse educatie. Daarnaast ligt de focus op het versterken van de zorgstructuur in primair en voortgezet onderwijs door onder meer een verhoogde inzet van het schoolmaatschappelijk werk in het onderwijs.

In de regio Haaglanden werken we samen aan een nieuw regionaal programma aanpak voortijdig schoolverlaten '26-'29. Dit komt voort uit de Wet van school naar duurzaam werk. Ook in 2027 zetten we in op de verbinding met het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid Delft-West. Samen met scholen en andere partners blijven we werken aan kansengelijkheid in Delft. De Rijke Leerdag in Delft-West, de extra zorgondersteuning in het praktijkonderwijs (Pro-next), het samen met de scholen en kinderopvang komen tot een doorlopende lijn binnen de zorg in het onderwijs (inclusiever onderwijs) zijn hier goede voorbeelden van.

Voor de uitwerking van de Delftse Educatieve Agenda (DEA) 2024-2027 wordt het uitvoeringsjaarplan in 2027 opgesteld. In het Jaarplan staan de activiteiten die de gemeente, onderwijs en de voor- en voorschoolse educatie inzetten om de ambities uit de DEA te realiseren. Ook starten we in 2027 met de voorbereidingen van de nieuwe educatieve agenda 2028-2031 en de herijking van het beleidskader van het onderwijsachterstandenbeleid (OAB).

Maatregelen

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken is gericht op het bieden van ondersteuning aan de kwetsbare groep leerlingen zodat zij volwaardig en 'eerlijke' kansen krijgen om mee te doen aan de samenleving. Het betreft (wettelijke) taken waarvoor we rijksmiddelen krijgen. Het gaat hier onder meer om de inzet op de volgende gebieden:

- **Aanpak van onderwijsachterstanden:** We streven in 2027 naar een hoger bereik van de doelgroep peuters (voorschoolse- educatie). We werken samen met onderwijspartners om de taalachterstanden in het onderwijs verder te verkleinen. Hierin is het onderwijs aan nieuwkomers een belangrijk onderdeel.
- **Voortijdig schoolverlaten:** In regionaal verband werken onderwijs en gemeenten (doorstroompunt en participatie) samen om de uitstroom van voortijdig schoolverlaters te verminderen. De inzet van de gemeente richt zich op het (preventief) begeleiden van uitvallers op scholen en het begeleiden van jongeren naar het behalen van een startkwalificatie en/of uitstroom naar duurzaam werk.
- **Leerlingenvervoer:** in 2027 zetten we verder in op het onderzoeken van alternatieven voor het leerlingenvervoer (bijvoorbeeld e-bike, abonnement openbaar vervoer met OV-coaches). Ook gaan we onderzoeken of voor leerlingen die gebruik maken van leerlingenvervoer meer thuisnabij onderwijs mogelijk is.

- Openbaar (basis) onderwijs : Vanuit de subsidieregeling onderwijsbeleid wordt in alle denominaties binnen het onderwijs gewerkt aan kansengelijkheid en het versterken van het onderwijs. Hieronder valt ook bijvoorbeeld schoolzwemmen en samenwerken binnen het passend onderwijs.

Smart Makers Delft

Delft bouwt aan STEAM-onderwijs (science, technical, engineering, arts en mathematics) en kweekt talent voor de toekomst. Leerlingen en studenten in de hele onderwijsketen leren onderzoeken, ontdekken en ontwerpen – van het primair onderwijs via het voorgezet onderwijs tot mbo, hbo en wo. Hiermee ontwikkelen we verbeeldingskracht en innovatievaardigheden. Het levert andere inzichten op, draagt bij aan oplossingen of zet aan tot beweging. Deze groei-mindset is hard nodig bij het aanpakken van onze maatschappelijke opgaven.

De missie van Smartmakers Delft is om een duurzaam netwerk te vormen tussen onderwijs en bedrijfsleven in Delft en draagt daarmee bij aan de ontwikkeling van het innovatie-ecosysteem en maatschappelijke opgaven van de stad. Hierin werkt de gemeente samen met TU Delft, onderwijs en bedrijfsleven. Leerlingen krijgen al tijdens hun opleiding inzicht in de praktijk en welke banen aansluiten bij hun opleiding. Hiermee dragen we bij aan loopbaanoriëntatie en -begeleiding, met een focus op techniek, technologie en ICT. Hierbij zoeken we ook de verbinding met de opgave en ondernemers in het Innovatiedistrict Delft.

Doelstellingen

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

We ondersteunen cultuur vanwege de intrinsieke waarde, en ook vanwege de economische en maatschappelijke waarde voor de stad. Het cultuurbeleid, dat beschreven is in het Cultuurkader, heeft als ambitie dat:

- inwoners zich herkennen in en deelnemen aan het inclusieve aanbod van een representatieve cultuursector;
- Delft een passende culturele infrastructuur heeft die bijdraagt aan een bruisende stad;
- Delft een podium voor cultuur en innovatie is.

Evenementenbeleid

In 2027 ligt de nadruk op het behouden van het bestaande evenementenaanbod en het ondersteunen van de evenementen bij de uitdagingen die er in de sector zijn. Zoals continuïteit, governance, doorontwikkeling, toegankelijkheid en duurzaamheid. Ook wordt er ruimte gegeven aan nieuwe initiatieven die het evenementenaanbod en de sector levendig en in beweging houden. Daarbij wordt gelet op spreiding door de hele stad en een divers aanbod, passend bij de locatie en de doelgroep. De bestaande subsidieregeling voor evenementen in de wijk wordt in 2027 verlengd en uitgebreid. Hiermee worden meer nieuwe evenementen in de wijken mogelijk gemaakt en kunnen bestaande evenementen worden bestendig.

Maatregelen

Cultuurstad 2021-2030

Het Cultuurstad gaat uit van de brede waarde van cultuur. In de uitvoering van het Cultuurstad worden cultuur en evenementen benut bij diverse integrale opgaves binnen het sociaal domein. Hierbij gaat het onder meer om thema's als inclusie, gelijke kansen, basisinfrastructuur, gezondheid en bestaanszekerheid. Ook is er een logische samenhang met onderwerpen als toerisme, bezoekerseconomie en stadsmarketing. Daarnaast is cultuur een krachtig instrument voor ruimtelijke ontwikkelingen. We zetten cultuur en evenementen in bij het transformeren van gebieden naar levendige plekken, het aanjagen van stedelijke vernieuwing en het vergroten van de kwaliteit van de openbare ruimte.

Om de brede waarde van cultuur ten volle te kunnen benutten, is een sterke culturele basis van essentieel belang. De afgelopen jaren is hier flink op ingezet, bijvoorbeeld door versterking van culturaanbod in de wijken, het beschikbaar stellen van 'Fair Pay' en een subsidieregeling voor creatieve makers en kleine organisaties. Onderzocht wordt of deze subsidieregeling de komende jaren voortgezet kan worden. Daarnaast zijn de komende periode de verbouwing van Museum Prinsenhof Delft, het Rietveld Theater, een verdere verkenning van een mogelijke nieuwbouw van Theater de Veste en onderzoek naar een culturele functie in het Kabeldistrict belangrijke projecten die bijdragen aan het realiseren van de beleidsdoelstellingen van het Cultuurstad.

Cultuur in de wijken

De komende jaren gaan we door met het ondersteunen van laagdrempelige cultuuractiviteiten die bijdragen aan verbinding, inclusie en talentontwikkeling en goed aansluiten bij het uitvoeringsprogramma Delft-West, de doelen van het Cultuurstad, het versterken van de sociale basis, de inzet op preventie en de doelen van de rijksregeling Brede SPUK (specifieke uitkering). Hiermee zorgen we voor een bruisende en levendige stad met aanbod voor iedereen, zoals verwoord in het thema Beleven van het coalitieakkoord 'Delft pakt door'.

Cultuurhuis Delft

Tot en met 2027 is subsidie verstrekt aan Cultuurhuis Delft (stichting Delfts Peil) voor cultuurparticipatieprojecten en de inzet van combinatiefunctionarissen cultuur in Voorhof, Buitenhof en Tanthof. Daarnaast is met middelen van de SPUK Kansrijke Wijk onderzocht wat de impact is van culturele activiteiten van Cultuurhuis. Hieruit is gebleken dat Cultuurhuis Delft een uniek sociaal-creatief ecosysteem heeft gecreëerd waar artistieke groei, sociale verbinding en persoonlijke ontwikkeling elkaar versterken. Voor veel deelnemers is dit de enige plek waar men vrijblijvend kan participeren in kunst en cultuur. Voor de periode vanaf 2028 werken we – in lijn met de ambitie van het coalitieakkoord 2026-2030 – aan een voorstel om Cultuurhuis Delft (stichting Delfts Peil) een vaste plek te geven in de culturele basis van Delft, waardoor Cultuurhuis kan doorontwikkelen tot een toekomstbestendige culturele wijkvoorziening.

Cultuurcluster Kabeldistrict

Delft groeit en daardoor wordt het tekort aan ruimte voor ontmoeting en culturele activiteiten groter. In de gebiedsontwikkeling Kabeldistrict is ruimte gereserveerd voor een culturele voorziening, die van het Kabeldistrict een bruisende plek kan maken. De focus ligt op het creëren van een plek waarin synergie is tussen cultuurprogrammering, creatieve makers, onderwijs en mogelijk sport en welzijn. In 2026 is gewerkt aan een concept- en scenarioverkenning om hier verder vorm aan te geven en te bepalen welk concept wenselijk en haalbaar is. Bij het uitvoeren van deze verkenning wordt rekening gehouden met de motie 'Cultuur en Evenementen in Innovatiedistrict', de motie 'Passende ruimte voor cultuur' en de motie 'Stappen op nachtcultuur'. Het hoofdstuk Maatschappelijke Voorzieningen gaat nader in op deze verkenning.

Voor informatie over de ontwikkelingen bij DOK Tanthof en Voorhof zie de toelichting op OPEN (DOK en De VAK).

Podiumkunsten

Theater de Veste

Het theater blijft inzetten op een relevant en voor een breed en divers publiek toegankelijk programma. Het theater is zich zeer bewust van de eigen maatschappelijke rol in deze turbulente tijden en geeft daarom ruimte aan uiteenlopende stemmen, verhalen en perspectieven. Belangrijke aandachtspunten blijven ook in 2027 de voorzieningen en het klimaat in het gebouw, waar met de middelen voor tijdelijke instandhouding deels aan tegemoet gekomen kan worden.

De afgelopen jaren heeft de gemeente een verkennend proces doorlopen naar mogelijke nieuwbouw van Theater de Veste. Om het besluit uit 2025 en de aangenomen moties uit te voeren, zijn in de periode 2026-2028 een aantal concrete acties nodig. Deze zijn opgenomen onder 'Maatschappelijke voorzieningen'.

Rietveld Theater

In 2025 heeft de gemeenteraad het besluit genomen om het Rietveld Theater te verbouwen. Omdat met de bouw van het theater nog niet begonnen is, blijft het Rietveld Theater in Hal 015 programmeren. Daar werd naast de reguliere voorstellingen onder andere Club Delft Festival opgezet. Onder 'Maatschappelijke voorzieningen' is verdere informatie opgenomen over de renovatie van het Rietveld Theater.

Pop- en nachtcultuur

Diverse bepalende voorzieningen op het gebied van pop- en nachtcultuur zijn de afgelopen jaren in Delft weggefallen. In de tussentijd heeft de gemeente nieuwe initiatieven (extra) ondersteund, zoals Popdelft, Cultuurlab en Hal015 en dit geldt tevens voor evenementen zoals Delft Live, Cluster Festival en Club Delft Festival, waar pop- en nachtcultuur wordt geprogrammeerd. In het Cultuurkader 2021-2030 is de gemeentelijke ambitie uitgesproken om het popklimaat en -aanbod te versterken met programmering in de verschillende podia in Delft en met samenwerking tussen de verschillende partijen die zich met pop bezighouden. Na een periode waarin het lastig bleek om tot een écht gezamenlijke aanpak te komen, lijkt daar nu wel momentum voor te zijn, zo blijkt uit het pamflet van 18 samenwerkende organisatie die zich met pop- en nachtcultuur bezighouden. Dit biedt, zeker met de fysieke ontwikkelingen op middellange en lange termijn, zoals de mogelijke ontwikkeling van het Cultuurcluster in het Kabeldistrict en de mogelijke nieuwbouw van Theater de Veste, mogelijkheden om stappen te zetten op pop- en nachtcultuur. Het streven in het coalitieakkoord (thema Beleven) om initiatieven te ondersteunen die bijdragen aan een veilige, levendige en aantrekkelijke nachtcultuur zal in de komende periode worden

doorvertaald in specifiek popbeleid waar de huidige en toekomstige initiatieven in de stad aan getoetst kunnen worden.

Beeldende kunst

Delft kent verschillende organisaties voor beeldende kunst die elkaar goed aanvullen en zorgen voor een kunstklimaat dat past bij een aantrekkelijke stad. Dat willen we versterken. Binnen het beeldendekunstbeleid leggen we meer de verbinding met Museum Prinsenhof dat meer hedendaagse kunst zal presenteren en met de TU Delft die in hun kunstbeleid, projecten en een 'artist in residence'-programma bewoners betreft. Om verder te bouwen op een stabiele basis en voor het versterken van het kunstklimaat is een duurzame subsidierelatie van belang. Naast de rijksmiddelen Beeldende Kunst en Vormgeving (BKV), bedoeld voor de versterking van het hedendaagse kunstklimaat, is een vierjarige subsidie aan de beeldende kunstorganisaties Kadmium, Radius, Landart en 38CC verstrekt. Hiermee is een matching van de BKV-middelen gerealiseerd.

Samen met Delft Marketing is een vernieuwing van de Uitagenda opgezet, waardoor beeldende kunstorganisaties meer zichtbaar worden gemaakt voor bewoners en bezoekers. Hier zetten we verder op in, alsook het voortzetten van de kunstladder om het bijzondere beeldendekunstaanbod nog meer bekend te maken onder bewoners en bezoekers. Daarnaast is een verkenning gestart voor een hernieuwde werkwijze kunst in de openbare ruimte om in samenwerking met initiatiefnemers en de gebieds- en beheerafdeling nieuwe kunst in de openbare ruimte te realiseren. Dit draagt bij aan het mogelijk maken van beeldende kunstinitiatieven in de openbare ruimte, zoals benoemd in het thema Beleven van het coalitieakkoord 'Delft pakt door'.

OPEN (DOK en De VAK)

Het meerjarenbeleidsplan 2024-2027 vormt de inhoudelijke basis voor DOK. Naast de gemeentelijke subsidie voor het vervullen van de wettelijke bibliotheektaken van DOK en voor het aandeel van DOK in het functioneren van OPEN, ontvangt DOK nog gemeentelijke bijdragen voor het uitvoeren van specifieke taken, zoals het Taalhuis, het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO), de Taalladder, Thematassen en Taalvisite. Ook worden uit de gemeentelijke subsidie de Vindplaatsen bekostigd, alsmede het Klik-programma en Cultuurhelden (cultuureducatieve activiteiten van DOK).

DOK vervult een verbindende rol in de wijken. Een belangrijke activiteit die DOK uitvoert in het kader van het uitvoeringsprogramma Delft-West is de Rijke Leerdag. Daarmee werkt DOK met Cultuurhuis, Haaglanden Beweegt en vele andere partners aan talentontwikkeling door het verbinden van binnenschools en buitenschools cultuuraanbod. De met al deze activiteiten gemoeide middelen komen uit diverse landelijk beschikbaar gestelde budgetten, soms (deels) gematched door de gemeente. Niet al deze middelen zijn structureel beschikbaar, wat een risico betekent voor de continuïteit op langere termijn.

De Bibliotheekwet wordt vernieuwd. Naar verwachting wordt deze eind 2026 of begin 2027 van kracht. Een verplichting die uit deze wet volgt, is het opstellen van een gemeentelijke bibliotheekvisie. Deze stelt de gemeente in 2027 op, in samenwerking met DOK. De wet verplicht elke gemeente om een bibliotheek te hebben. Afhankelijk van het aantal inwoners en de afstand tot de bibliotheek kunnen dat ook meerdere bibliotheekvestigingen zijn. De tijdelijke vestiging DOK Tanthof kan bekostigd worden uit de specifieke uitkering (SPUK) bibliotheekvoorzieningen en nieuwe middelen die beschikbaar komen in het kader van de nieuwe Bibliotheekwet. Indien een nieuwe permanente vestiging gerealiseerd gaat worden, dan zullen deze middelen naar verwachting niet volstaan.

De VAK werkt in 2026 vanuit het meerjarenbeleidsplan 2025-2028, waarin de inhoudelijke basis voor de VAK wordt beschreven. Onderdeel is het zoveel mogelijk oplossen van de geluidsproblematiek waarmee men te kampen heeft en het zorgen voor uitbreiding van de oefenmogelijkheden. Dit zal bijvoorbeeld tot stand komen doordat De VAK onderdeel uit gaat maken van de nieuwbouw van het Rietveld Theater, waar dans- en theaterlessen naar verplaatst kunnen worden. De samenwerking met de andere bewoners van het pand (Stichting Rietveld Theater en Delfts Toneelgezelschap) biedt mogelijkheden voor synergie.

Doelstellingen

Media

Onder Media vallen de subsidies aan DOK, Omroep Delft en het Mediafonds. DOK is hierboven al aan de orde gekomen in de paragraaf OPEN (DOK en De VAK).

Maatregelen

Omroep Delft

Omroep Delft ontvangt een basisbijdrage die wordt beschikbaar gesteld uit het gemeentefonds. De gemeente volgt de richtlijn van de VNG voor de berekening van dat basisbedrag: het aantal huishoudens vermenigvuldigd met het jaarlijks door de VNG vastgestelde normbedrag. Daarnaast vraagt Omroep Delft subsidie aan bij de subsidieregeling Professionalisering Lokale Publieke Media-instellingen van het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek. Deze regeling is onderdeel van de plannen van het ministerie van OCW om fors te investeren in de lokale journalistiek. De subsidie helpt lokale omroeporganisaties om zich voor te bereiden op het nieuwe stelsel dat op 1 januari 2028 in zal moeten gaan. Anders dan in voorgaande jaren, zal deze subsidie worden toegekend voor een periode van twee jaar (2026-2027), € 250.000 per jaar.

De Change Board heeft een positief advies afgegeven op het wijzigingsverzoek van de lokale omroepen Delft, Rijswijk en Pijnacker-Nootdorp om de door de stichting Nederlandse Lokale Publieke Omroepen (NLPO) aangewezen streekomroep Delft te wijzigen in de streekomroep Delft, Rijswijk en Pijnacker-Nootdorp. De uiteindelijke definitieve streekvorming wordt bepaald door de rijksoverheid in de nieuwe Mediawet, die naar verwachting ingaat op 1 januari 2028.

Mediafonds Delft

Het Mediafonds Delft is sinds 2018 actief met het ontplooiën van initiatieven om de onafhankelijke lokale journalistiek in Delft te bevorderen. Journalisten (al dan niet freelance) en redacties van in Delft actieve media kunnen een beroep doen voor de realisatie van

onderzoeksjournalistieke projecten. Zij kunnen een aanvraag indienen bij het fonds die vervolgens beoordeeld wordt door een onafhankelijke beoordelingscommissie. De gemeente ondersteunt het mediafonds. Onderzoek toont aan dat het Delftse fonds de lokale en regionale kwaliteitsjournalistiek bevordert en een specifieke rol vervult binnen het lokale medialandschap. Het Mediafonds heeft in afstemming met de lokale mediapartners en de gemeente een nieuwe werkwijze geïmplementeerd die in 2027 doorgezet gaat worden.

Doelstellingen

Musea

Delft herbergt diverse musea. Hun waardevolle collecties en activiteiten dienen als inspiratiebron voor het eigentijdse gezicht van Delft en de wijze waarop de stad zich profileert. Museum Prinsenhof Delft behoort tot de culturele kern van de stad. In de toelichting op Museum Prinsenhof Delft wordt nader aandacht besteed aan de focus en maatregelen voor 2027.

Tevens heeft Delft een breed scala aan andere musea, zoals Museum Paul Tétar van Elven, Huis Van Meerten en Royal Delft Museum. De musea zijn aangesloten bij het Erfgoednetwerk Delft. Dit netwerk draait om kennisuitwisseling, het elkaar kennen en op de hoogte zijn van een ieders activiteiten, en het stimuleren van samenwerking tussen erfgoedpartijen. Erfgoed Delft faciliteert het netwerk, waar ook andere organisaties zonder museale doelstelling bij aangesloten zijn.

Maatregelen

Museum Prinsenhof Delft

Museum Prinsenhof Delft is een museum van nationale betekenis en deelt, verrijkt en bewaart haar bijzondere Delftse collectie met een zo divers mogelijk publiek. We willen dat iedereen zich hier welkom voelt. Vanuit het monumentale klooster nodigt het museum (inter)nationale en Delftse bezoekers uit om op reis te gaan door zes eeuwen Delftse kunst en geschiedenis en zo een eigen Delftse – open en nieuwsgierige – blik op de wereld te ontdekken.

Museum Prinsenhof Delft draagt met zijn positie in de historische binnenstad bij aan de levendigheid, gastvrijheid en de lokale economie van Delft. Hiermee geven we invulling aan de gemeentelijke ambities die breed worden gedragen in het coalitieakkoord 'Delft pakt door', waarbij het museum fungeert als een verbindende ontmoetingsplek voor iedere bewoner en bezoeker.

Met het ondernemingsplan 'Een nieuw Museum Prinsenhof Delft' 2027-2031 verankert het museum deze ambities in vijf strategische doelstellingen, waarmee het concreet bijdraagt aan het gemeentelijk beleid. De strategische doelstellingen zijn:

1. De stad: vergroten van de maatschappelijke rol en betekenis voor Delft.
2. Het gebouw: een open, toegankelijke, duurzame en gastvrije omgeving.
3. De collectie: verdieping op drie kernthema's en hun hedendaagse relevantie.
4. Het publiek: vergroten van het bereik en de maatschappelijke impact.
5. Het programma: meerstemmigheid en gelaagde verhalen als basis voor dialoog.

Om Museum Prinsenhof Delft toekomstbestendig te maken en deze doelstellingen te realiseren, vormen de volgende vier bouwstenen het fundament:

1. Vernieuwing Museum Prinsenhof Delft
2. Inhoudelijke transformatie
3. Solide organisatie
4. Stabiele financiële basis

Vanwege de grootschalige en impactvolle verbouwing en vernieuwing – met als einddoel de heropening in 2028 – gold over 2025 en 2026 een buitengewone bedrijfsvoering. Dit geldt eveneens voor 2027. Het gemeentelijke budget over deze drie jaren blijft gelijk zoals eerder op basis van de exploitatiebegroting is vastgesteld, waarmee dekking is geboden voor de doorlopende lasten. De exploitatiegevolgen voor het Museum, voor het vastgoed en voor de Glazen zaal laten we nu in beeld brengen. Voor de voorjaarsrapportage 2027 en de Kadenota 2028 zullen wij dit aan de raad voorleggen. Aangevuld met toekenningen van fondsen blijft het museum gedurende de sluiting zichtbaar in de stad via 'Museum Prinsenhof NAAR BUITEN', het stadsprogramma 'de Delftse Blik', de lancering van de onderwijsvoorstelling 'Strijdtoneel' en lopend collectieonderzoek.

Daarnaast werkt het museum aan 30+ deelprojecten, waaronder de herinrichting van de vaste collectie, strategische herpositionering, educatie- & publieksprogrammering tot 2030, de inrichting van de interne organisatie, beveiliging, en de ontwikkeling van visies op toegankelijkheid, D&I en digitalisering.

De grootschalige renovatie van Museum Prinsenhof Delft transformeert het museum tot een instelling van internationale allure. Dit nieuwe ambitieniveau vraagt om een organisatie en bedrijfsvoering die fundamenteel anders en krachtiger zijn ingericht dan voorheen. Een structurele exploitatieverhoging vanaf 2028 is de randvoorwaarde om deze grootschalige investering voor de stad Delft volledig te laten renderen.

Doelstellingen

Cultureel erfgoed

Met en vóór de stad

Erfgoed Delft draagt met expertise over stadsgeschiedenis, slavernijverleden, joods vastgoed, bouwhistorie en de bodem bij aan maatschappelijke thema's als inclusief samenleven, energietransitie en klimaatadaptatie. Erfgoed beheert archief- en archeologiecollecties, en draagt zorg voor goede omgang met monumenten en archeologie. We blijven communiceren met monumenteneigenaren over verduurzaming.

Erfgoed adviseert en inspireert bij planvorming en ontwikkelopgaven in de stad. We liften zoveel mogelijk mee in lopende projecten om de kwaliteit van de leefomgeving te verhogen. Door het uitvoeren van archeologisch onderzoek dragen we hieraan actief bij en bouwen we kennis op over de stad.

Digitale toegankelijkheid

Samen met Werkse! gaat Erfgoed door met digitaliseren van collecties zoals bouwtekeningen. Inwoners en vrijwilligers uit stad en regio worden ingeschakeld om vondsten te verwerken en archieven digitaal te verrijken. De nieuwe website <https://erfgoeddelft.nl> maakt nog betere digitale dienstverlening mogelijk aan bewoners, ondernemers, geïnteresseerden en scholieren. Dit draagt bij aan de zichtbaarheid en toegankelijkheid van Delfts erfgoed voor iedereen. Uniek is dat we straks via één erfgoedloket de collectie in samenhang presenteren.

Toekomst aan de Westvest 9

Erfgoed Delft bereidt zich voor op een ingrijpende verhuizing met de teams archeologie, monumenten, archieven en educatie. Publieks- en werkruimten komen op locatie Westvest 9 en depot op Gantel 21. Hierdoor kan Erfgoed beter aansluiten bij de opdracht en wettelijke taken. Hoe Erfgoed dagelijks werkt en diensten verleent, moet dan ook gaan passen bij de nieuwe locatie. We bereiden de collectie archeologie voor op verhuizing naar het bestaande collectiegebouw in de Harnaschpolder. Voor de fysieke en digitale dienstverlening geldt dat 'de winkel' zoveel mogelijk openblijft tijdens de verbouwing.

Regionale functie

Aan omliggende gemeenten levert Delft als centrumgemeente op het gebied van monumentenzorg, archeologie en archief tegen vergoeding kennis, advies en elektronische en fysieke depotruimte. Dit gebeurt via regionale overeenkomsten.

In de begroting vallen archief en archeologie financieel onder Musea. Monumentenzorg valt onder Cultureel Erfgoed.

Doelstellingen

Welzijn

De overgang naar Delft voor Elkaar BV als zelfstandige organisatie per 2026 is succesvol verlopen. Met deze transitie is er verder gebouwd aan een professionele organisatie, een open cultuur en een sterke verbinding met inwoners, vrijwilligers en maatschappelijke partners. Daarmee voert Delft voor Elkaar BV middels een opdracht de integrale welzijnsaanpak uit. Het betreft de integrale aanpak op het gebied van welzijn en preventie, zoals het maatschappelijk werk, het jongerenwerk, ouderenwerk, opbouwwerk en ondersteuningsactiviteiten in de wijken. Voor de versterking van de sociale basis verwijzen we naar het programma Gezonde en sociale stad: Gezondheid, preventie en sociale basis (7.2).

Wijkregie

In 2027 zijn in alle Delftse wijken wijkregisseurs actief die de (sleutelfiguren in de) wijk kennen en verbinding stimuleren. Zij zijn een aanspreekpunt voor bewoners en organiseren leefbaarheidsoverleggen, laagdrempelige spreekuren en begeleiden initiatieven.

8.3 Wat mag het kosten

Overzicht baten en lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Baten	12.167	11.967	7.696	5.079
Lasten	67.902	69.237	66.248	63.859
Saldo	-55.735	-57.270	-58.552	-58.780

Overzicht mutaties

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Samenleven, onderwijs en cultuur				
Stand Programmabegroting 2026-2029	-50.622	-52.659	-53.860	-55.007
Kadernota 2027	-980	-683	-682	-772
Coalitieakkoord 'Delft pakt door'	-1.300	-	-	-
Gemeentefonds - meicirculaire 2026	-15	-	-	-
Nominale ontwikkeling	-3.852	-3.860	-3.854	-4.183
Actualisering kapitaallasten	1.448	1.896	2.243	1.553
Reserves en voorzieningen	-262	-440	-1.256	-
Bijstelling bestaand en nieuw beleid				
- communitybuilding	-285	-	-	-
- beheer, onderhoud en exploitatie sportvoorzieningen	-192	-192	-192	-192
- herfasering Erfgoed	-83	-303	-408	-112
- overige mutaties	409	-1.028	-545	-67
Totaal - Samenleven, onderwijs en cultuur	-55.735	-57.270	-58.552	-58.780

Toelichting op de mutaties

Stand Programmabegroting 2026-2029

Het saldo van de Programmabegroting 2026-2029 is het vertrekpunt voor de opbouw van de nieuwe Programmabegroting 2027-2030. In dit saldo is rekening gehouden met de begroting die is vastgesteld in de raadsvergadering van 13 november 2025 en de septembercirculaire (15e begrotingswijziging 2025) en de decembercirculaire (5e begrotingswijziging 2026) over de uitkeringen uit het gemeentefonds.

Kadernota 2027 (hogere lasten € 980.000)

In de Kadernota 2027 (vastgesteld op 2 juli 2026) zijn voorstellen opgenomen voor ondersteuning in de wijken, een subsidieregeling Grote monumentale kerkgebouwen, indexering van de subsidie Delft voor Elkaar, aanpassingen in het onderwijsprogramma 2026 en 2027 en kapitaallasten voor de investering bij RingPass. Investerings zijn opgenomen voor onderwijshuisvesting (Gillis Delfia € 8 miljoen, dakbedekking, inrichting en meubilair gymzaal € 218.000), de bijdrage aan de verbouwing van de Nieuwe Kerk (€ 250.000) en Erfpacht Laga (€ 568.000) (10e begrotingswijziging 2026).

Coalitieakkoord 'Delft pakt door' (hogere lasten € 1,3 miljoen)

Voor de uitvoering van het coalitieakkoord zijn in het jaar 2027 budgetten geraamd voor de beweging Gezonde en eerlijke stad en voor Stad en bestuur. Dit betreft onderwijs, inburgering, culturele activiteiten, bevordering van sport en wijkaanpak. Voor de verdere uitwerking in 2027 volgt begin volgend jaar een nader voorstel in de voorjaarsrapportage. De vertaling voor de jaren 2028 tot en met 2030 is onderdeel van de Kadernota 2028.

Gemeentefonds - meicirculaire 2026 (hogere lasten € 15.000)

In de meicirculaire zijn verschillende taakmutaties en (bijstellingen van) decentralisatie- en integratie-uitkeringen opgenomen.

- Gemeentelijke anti-discriminatievoorzieningen (DU)
De uitkering is bedoeld voor preventie en samenwerking op lokaal niveau. Met dit budget financiert Delft de jaarlijkse anti-discriminatiecampagne en de activiteiten die daarbij horen (Delft: voordeel € 15.000).

Nominale ontwikkeling 2027 (hogere lasten € 3,9 miljoen)

De nominale ontwikkeling betreft de aanpassing van de budgetten aan het prijspeil voor 2027. Een nadere toelichting is opgenomen in het hoofdstuk Toelichting op financiële positie. Binnen de bouwsteen nominale ontwikkeling zijn ook de effecten van de actualisering van de kostenverdeelstaat (de manier waarop afdelingskosten over de programma's worden verdeeld) verwerkt. Dit leidt op onderdelen tot een budgetneutrale herverdeling tussen programma's.

Actualisering kapitaallasten (lagere lasten € 1.448.000)

Op basis van de realisatie in 2025 is het investeringsprogramma geactualiseerd en zijn kapitaallasten bijgesteld. Toegevoegd zijn de kapitaallasten van de investeringen Sportpark Kruithuisweg - Blue Birds (€ 5 miljoen) en Vrije School Widar - kinderopvang (€ 2,5 miljoen, budgetneutraal).

Reserves en voorzieningen (hogere lasten € 262.000)

Tijdens de opbouw van de Programmabegroting 2027-2030 zijn de bestedingen en het verloop van de reserves en voorzieningen geactualiseerd. Hieruit is een aantal aanpassingen naar voren gekomen. De aanpassingen van de bestedingen zijn zichtbaar in de beleidsprogramma's. Hiertegenover staan aanpassingen (van gelijke omvang) van stortingen in en onttrekkingen aan de reserves in hoofdstuk Financiën. Hierdoor is deze actualisatie op begrotingsniveau per saldo budgetneutraal.

De inzet van de gereserveerde middelen voor Delft-West is geactualiseerd en leidt tot een bijstelling van de bestedingsvoorstellen Nieuwbouw wijkcentrum Buitengewoon en de Regiodeal. Daarnaast zijn voor 2027 en 2028 de lasten met betrekking tot Ringpass en Blue Birds geraamd die worden onttrokken aan de reserve Beleid en Uitvoering. Tot slot zijn ook de lasten voor de scanopdracht aan Werkse! geraamd die worden onttrokken aan de reserve Werkse!

Bijstelling bestaand en nieuw beleid (lagere lasten € 364.000, hogere baten € 47.000)

- Ondersteuning dichtbij inwoners, in de wijken (communitybuilding) (hogere lasten € 285.000)
Dit betreft het continueren van diverse functies met inzet op wijkbanen die stadsbreed ingevuld kunnen worden en gericht zijn op activeren, verbinden en versterken van bewonerskracht om het woon- en leefklimaat van onderop te verbeteren. Dit vraagt om continuïteit, vaste gezichten en het opbouwen van duurzame relaties.

- Beheer, onderhoud en exploitatie sportvoorzieningen (hogere lasten € 239.000 en hogere baten € 47.000)
 Voor de realisatie, aanpassing en instandhouding van diverse sportvoorzieningen is incidenteel en structureel extra budget noodzakelijk. Het gaat om:
 - Sportzaal Aart van der Leeuwlaan 12a: instandhoudingskosten vervangende voorziening
 - Exploitatie gymzalen: noodzakelijke aanpassing schoonmaakprogramma
 - Sporthal Buitenhof: elektronisch sleutelsysteem en opstartkosten horecavoorziening i.c.m. project Wij West
 - Kleedruimtes veld 51, Kerkpolderweg 10: verplichte kleedruimte bij bewegingsonderwijs; inrichting en instandhoudingskosten.
- Herfasering Erfgoed Delft (hogere lasten € 83.000)
 Voor het project Herhuisvesting Erfgoed is een overall planning van alle werkzaamheden opgesteld. Op basis van deze planning zijn de kosten geherfaseerd en bijgesteld, onder meer voor inhuur, huurkosten, verhuiskosten en voorbereidingskosten (zie ook programma Economie en vastgoed en hoofdstuk Overhead).
- Overige mutaties (lagere lasten € 409.000)
 De overige mutaties bestaan voornamelijk uit (personeels-)kosten die (budgetneutraal) worden herverdeeld tussen programma's.

Overzicht investeringen

Investeringen		Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2025	Jaarschijf 2026 o.v.v. NJR26	Fasering				
(bedragen × € 1.000)									
Samenleven, onderwijs en cultuur	Cat.			2026	2027	2028	2029	2030	
Binnen- en buitensport	Plan	180	138	42	-	-	-	-	
Erfgoed - Publieksvoorzieningen	Plan	300	-	-	-	200	100		
IHP ISD/IGVO	Plan	17.385	17.598	-213	-	-	-	-	
IHP Bernadette Maria	Agenda	6.051	-	-	-	-	-	-	
IHP CLD Hof van Delft	Agenda	15.127	-	-	-	216	216	216	
IHP sportcomplex CLD Molenhuispad	Plan	45.196	-	200	400	600	620		19.666
IHP Delftse Tuin	Plan	10.155	3.171	6.615	369	-	-	-	
IHP Delftse Montessori	Plan	7.573	577	2.091	4.905	-	-	-	
IHP Delftse Vrije School (Widar)	Plan	6.233	2	601	2.825	2.805	-	-	
IHP Delftse Vrije School (Widar / Kinderopvang)	Plan	2.500			500	2.000	-	-	
IHP Gabriëlschool	Agenda	5.619	-	-	-	-	-	5.619	
IHP Grotius Juniusstraat	Plan	34.472	-	100	112	1.081	2.161	7.238	
IHP Grotius Juniusstraat -grond	Plan	3.350	-	-	-	-	3.350	-	
IHP school Gillis Delfia	Plan	8.272	-	200	834	5.170	2.068		
IHP Herman Broereschool	Agenda	7.780	-	-	-	-	-	-	
IHP Maurice Maeterlinckschool	Plan	15.998	559	590	640	6.970	7.239	-	
IHP Maurice Maeterlinckschool - grond	Plan	973	-	-	-	973	-	-	
IHP Mercurius met sportzaal	Plan	31.342	30	285	550	541	1.081		28.855
IHP Pleyzier/ISK	Plan	22.518	11.954	10.271	293	-	-	-	
IHP PO-school SO	Agenda	8.644	-	-	-	-	-	-	
IHP Sporthal Grotius	Agenda	6.859	-	-	-	375	3.242	3.242	
IHP Stanislas VMBO /Junius (v)mbo-school vervroegd	Plan	21.851	79	62	111	432	541		10.340
IHP Tanthof complexen	Plan	33.127	1.128	1.549	5.455				-
IHP Stelpost	Agenda	59.059	-	-		10.805	14.190		
						8.014	8.676		18.793

Investeringsen		Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2025	Jaarschijf 2026 o.v.v. NJR26	Fasering			
(bedragen × € 1.000)								
IHP Stelpost	Plan	4.577	-	591	3.986	-	-	-
Kwaliteitsverbetering gymzalen (7x 700K)	Plan	5.263	51	685	1.500	757	757	757
Marlotlaan - wissellocatie	Plan	7.250	6.936	314	-	-	-	-
Nieuwelaan - wissellocatie	Plan	150	1	-	149	-	-	-
OHP 2026 - uitbreiding Mgr.Bekkerschool	Plan	144	-	144	-	-	-	-
OHP 2026 - herstelkosten Cornelius Musiuschool	Plan	112	-	112	-	-	-	-
OHP 2026 - ingebruikname De Nieuwe Maan	Plan	600	-	600	-	-	-	-
OHP 2027 - 1e inrichting OLP en meubilair De Nieuwe Maan	Plan	116	-	-	116	-	-	-
OHP 2027 - vervanging dakbedekking gymzalen Laurentius	Pan	102	-	-	102	-	-	-
Museum Prinsenhof	Plan	44.619	5.495	19.181	19.390	553	-	-
Rietveldtheater	Plan	4.941	85	500	4.055	301	-	-
RingPass velden	Plan	8.200	762	1.200	5.200	1.038	-	-
Sportaccommodaties KN2021	Plan	1.941	575	150	163	1.053	-	-
Sportpark Kerpolder veld 51	Plan	1.000	-	1.000	-	-	-	-
Sportpark Kruithuisweg (Blue Birds)	Plan	9.600	771	861	3.676	4.292	-	-
Totaal		459.179	49.912	47.731	55.331	48.176	44.241	94.726

Toelichting op de investeringen

IHP sportcomplex CLD Molenhuispad (€ 400.000)

De voorziening voor het bewegingsonderwijs is verouderd. Ook maakt de school gebruik van sporthal De Hoornbloem in Den Hoorn. Deze wordt (binnen afzienbare tijd) gesloopt. Investering in een sportcomplex voor het CLD Molenhuispad is daarom nodig.

IHP Delftse Tuin (€ 369.000)

De bouw van de basisschool is in 2025 gestart, oplevering in 2026 en financiële afwikkeling in 2027.

IHP Delftse Montessori (€ 4.905.000)

Het gebouw van de Delftse Montessorischool is een gemeentelijk monument en wordt in 2026/2027 gerenoveerd. De school krijgt een bouwkundig, bouwfysisch en installatietechnische upgrade waardoor het gaat voldoen aan een duurzaam, aardgasvrij en gezond schoolgebouw. De school wordt tijdelijk elders gehuisvest tijdens de uitvoerende werkzaamheden.

IHP Delftse vrijeschool (Widar) (€ 2.825.000)

Renovatie van het schoolgebouw van Vrijeschool Widar. Voor renovatie is tijdelijke huisvesting beschikbaar.

IHP Delftse vrijeschool (Widar / Kinderopvang) (€ 500.000)

Naast de renovatie van het schoolgebouw worden ook het kinderopvanggedeelte meegenomen. De dekking van deze investering vindt plaats door de kostprijsdekkende huur van de kinderopvangorganisatie.

IHP Grotius Juniusstraat (€ 112.000)

De nieuwbouw van deze school is onderdeel van gebiedsontwikkeling Kop van de Buitenhof en de start is naar verwachting in 2030.

IHP Gillis Delfia (€ 834.000)

In het kader van de gebiedsontwikkeling Gillis Delfia en de toegekende Woontopsubsidie is de ontwikkeling van een nieuwe school gecombineerd met een buurtcentrum naar voren gehaald. Medio 2026 start de voorbereiding om in 2029 gereed te zijn.

IHP Maurice Maeterlinck (€ 640.000)

Vanuit de gebiedsontwikkeling Kop van de Buitenhof is het voorlopig ontwerp voor de Maurice Maeterlinckschool afgerond. De planning is start bouw 2027 en oplevering 2029.

IHP Mercurius met sportzaal (€ 550.000)

De verkenning naar een permanente locatie voor het Mercurius College is gestart.

Nieuwbouw Pleysier/ISK incl. sportzaal (€ 293.000)

De bouw is gestart in 2025. Verwachte oplevering in derde kwartaal 2026. Financiële afwikkeling in 2027.

IHP Stanislas VMBO/Junius vervroegd (€ 111.000)

Er loopt een haalbaarheidsonderzoek voor nieuwbouw binnen de gebiedsontwikkeling Kabeldistrict. Afhankelijk van de locatie en bouwveld volgt de uitvoeringstermijn en verdere doorlooptijd.

IHP Tanthof complexen (€ 5.455.000)

In Tanthof-West worden twee kindcentra en in Tanthof-Oost één kindcentrum gerealiseerd. De kindcentra worden gerealiseerd via de (nieuwe) aanbestedingsprocedure Innovatief Partnerschap Schoolgebouwen (IPS). Sloop huidige gebouwen en bouwrijp maken van grond in Tanthof-West zal naar verwachting in de tweede helft van 2026 starten. Verwachte oplevering zomer 2028. Aansluitend wordt het kindcentrum in Tanthof-Oost gebouwd. De scholen ontwikkelen zich door naar kindcentra, alle met ruimte voor peuterspeelzalen en buitenschoolse opvang. Het investeringsprogramma is aangevuld met het benodigde investeringskrediet voor de kinderopvang, waar tegenover dekking staat van huurinkomsten. In Tanthof-Oost verkennen we in hoeverre aanvullend programma gewenst is voor culturele, welzijn en/of zorggerelateerde functies.

IHP Stelpost (€ 3.986.000)

Naast de sterk gestegen bouwkosten voor schoolgebouwen door strengere eisen, wet- en regelgevingen en maatschappelijke verwachtingen zijn er extra locatiegebonden kosten. Door vervangende nieuwbouw van schoolgebouwen in een compacte stad door de woningbouwopgave zijn er aanvullende kosten zoals sloopkosten, bouwrijp maken van de grond en kosten voor compacter en hoger bouwen. Om de projecten opgenomen in de indicatieve investeringsplanning in het IHP uit te kunnen voeren is een stelpost van 25% opgenomen.

Kwaliteitsverbetering gymzalen (€ 1.500.000)

Vanaf 2024 wordt ieder jaar één gymzaal gerenoveerd tot een gezonde, duurzame en toekomstbestendige sportvoorziening voor het bewegingsonderwijs. Voor 2027 staan de afronding van de renovaties van de gymzalen De Gaullelaan, Slauerhofflaan en Frederik van Eedenlaan op de begroting.

Nieuwelaan - wissellocatie (€149.000)

Het gebouw Nieuwelaan 60 wordt aangepast naar wissellocatie. We sturen integraal op ruimte en het gebouw kan (tijdelijk) ingezet worden voor diverse maatschappelijke voorzieningen op het gebied van onderwijs en opvang, zorg, cultuur en/of welzijn.

OHP 2027 - 1e inrichting OLP en meubilair De Nieuwe Maan (€ 116.000)

Voor de 1e inrichting LOP en meubilair ten behoeve van de Nieuwe Maan is voor 2027 € 116.000 gereserveerd. Dekking kapitaallasten komt uit het bestaande budget onderwijshuisvestingsprogramma.

OHP 2027 - vervanging dakbedekking gymzalen Laurentius (€ 102.000)

Voor de vervanging dakbedekking gymzalen Laurentius is voor 2027 € 102.000 gereserveerd. Dekking kapitaallasten komt uit het bestaande budget onderwijshuisvestingsprogramma.

Museum Prinsenhof (€ 19.390.000)

Voor het project restauratie en renovatie Museum Prinsenhof Delft verwachten wij in 2027 circa € 19 miljoen te besteden.

Rietveld Theater (€ 4.055.000)

Voor de renovatie van het Rietveldtheater verwachten wij in 2027 circa € 4 miljoen te besteden.

Ring Pass velden (€ 5.200.000)

Als onderdeel van de Investeringsagenda Sportaccommodaties wordt het hockeycomplex van hockeyvereniging Ring Pass uitgebreid met een extra hockeyveld. Hiermee wordt het bestaande capaciteitstekort opgelost en wordt de basis op orde gebracht. Om de uitbreiding te realiseren, wordt het hele complex opnieuw ingericht. De werkzaamheden zijn in 2026 gestart.

Sportaccommodaties KN 2021 (€ 163.000)

Deze investering is bestemd voor de vernieuwing van de inrichting van gymzalen ten behoeve van bewegingsonderwijs.

Sportpark Kruithuisweg (Blue Birds) (€ 3.676.000)

Als onderdeel van de Investeringsagenda Sportaccommodaties wordt honk- en softbalvereniging Blue Birds uitgeplaatst naar een nieuwe locatie aan de Thijssesweg. Op deze nieuwe locatie wordt een nieuw honk- en softbalcomplex gerealiseerd met een extra honk- en softbalveld. Hiermee wordt het bestaande capaciteitstekort voor Blue Birds opgelost. Deze ontwikkeling draagt eraan bij de basisinfrastructuur voor sport en bewegen op orde te brengen. De werkzaamheden voor de realisatie zijn in de zomer van 2026 gestart. Recent is het Definitieve Ontwerp opgeleverd. De totale investeringskosten voor de aanleg van het sportcomplex Blue Birds op de nieuwe locatie aan de Thijssesweg worden op basis van het DO geschat op € 9.600.000,- (excl. BTW). Dit bedrag is hoger dan eerder gedacht door hogere bouwkosten, engineeringkosten, bijkomende kosten en een risicoreservering.

9 Werk en inkomen

Algemeen

We werken aan een stad waar iedereen mee kan doen. Dit doen we door mensen als dat kan aan het werk te helpen of actief te laten deelnemen aan de samenleving. We verstrekken uitkeringen aan mensen die geen werk of andere inkomsten hebben. Ook bieden wij ondersteuning, onder meer met taallessen en inburgering, zodat ook zij de kans krijgen om mee te blijven doen. Daarnaast helpen we inwoners die te maken hebben met bijvoorbeeld schulden. Dit draagt bij aan het thema 'Eerlijk – naar een stad waar iedereen mee kan doen'.

Relevante beleidskaders

- [Nota Armoede](#)
- [Nota Schuldhulpverlening 2025 - 2028](#)
- [Visie Werk is het beste medicijn](#)
- [Nota Inburgering](#)
- [Nota Taal werkt!](#)
- [Re-integratieverordening Participatiewet 2023](#)
- [Beleidsplan Hoogwaardig Handhaven](#)

Onder dit programma vallen de volgende onderwerpen:

Samenkracht en burgerparticipatie en -initiatief, noodopvang asielzoekers, opvang vluchtelingen Oekraïne, basisvaardigheden, laaggeletterdheid, toegang en eerstelijnsvoorzieningen inkomensregelingen/-verstrekkingen, armoedebestrijding, schuldhulpverlening, WSW en beschut werk, arbeidsparticipatie, Werkse! stimuleringsubsidies en kostenverdeelstaat (ureninzet op het programma)

9.1 Wat willen we bereiken

Algemeen

Inkomensverstrekking en armoedebestrijding

De gemeente biedt inkomensondersteuning aan mensen die geen werk en geen andere bron van inkomsten hebben. Daarnaast ondersteunen we mensen met een laag inkomen met bijzondere bijstand en onze minimaregelingen. We blijven streven naar een zo groot mogelijk bereik van onze inkomensregelingen om de gevolgen van armoede te verzachten en ervoor te zorgen dat inwoners met een laag inkomen mee kunnen doen in Delft.

Werk en re-integratie

We financieren de werkgelegenheid voor de werknemers Sociale Werkvoorziening (SW) en Beschut Werk. De SW-medewerkers en Beschut Werk-medewerkers zijn allen in dienst van Werkse!. Bij de start van de Participatiewet is de toegang tot de sociale werkvoorziening afgesloten. Het aantal SW-medewerkers daalt door natuurlijk verloop daardoor jaarlijks. Voor de instroom in het nieuwe Beschut Werk geldt een rijkstaakstelling. De uiteindelijke omvang van het nieuwe Beschut Werk zal één derde zijn van het bestand van de voormalige Wet sociale werkvoorziening (Wsw).

Schuldhulpverlening

Inwoners met geldzorgen en/of schulden kunnen in Delft terecht bij (de partners) van Geldzaken voor Elkaar en de gemeente Delft. Zij helpen met het op orde brengen en inzicht geven in de financiële administratie, het maken van betaalafspraken en het opstarten van een schuldregeling. We streven ernaar dat zo min mogelijk inwoners geldzorgen en/of schulden hebben.

In 2025 heeft de raad de Nota Schuldhulpverlening 2025-2028 vastgesteld. In deze nota zijn vier ambities opgenomen:

1. Wij willen dat inwoners kunnen omgaan met geld;
2. Wij willen meer inwoners met geldzorgen en/of beginnende betaalachterstanden eerder bereiken en laagdrempelig hulp bieden;
3. Wij willen meer inwoners helpen met het oplossen van problematische schulden en snel perspectief bieden op een schuldenvrije toekomst;
4. Wij willen vanuit onze rol als schuldeiser niet onnodig hoge schulden veroorzaken en de totstandkoming van schuldregelingen niet in de weg staan.

Taal en inburgering

Een goede beheersing van de basisvaardigheden lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden is belangrijk om goed te kunnen meedoen in de maatschappij. Gemeenten zijn sinds 1 januari 2022 verantwoordelijk voor de regie op de uitvoering van de Wet inburgering. We voeren de Wet inburgering uit in samenwerking met de regiegemeenten. Doel van de wet is dat inburgeringsplichtigen zo snel mogelijk meedoen in Nederland.

Overzicht beleidsindicatoren

Werk en inkomen	Stand JR:	Streven: PB 2027	Streven: 2030
-----------------	-----------	------------------	---------------

Armoede, kansenongelijkheid: bijstand per 1000 inwoners Delft	Delft 34 NL 28	verschil wordt kleiner	gelijk aan landelijk
% Kinderen in armoede	9%	8%	6%
Geslaagde schuldhulpverlening	58%	66%	75%

Deze indicator in de programmabegroting beslaat één jaar, terwijl de Staat van Delft (https://delft.raadsinformatie.nl/document/16948399/1?connection_type=16&connection_id=1165706) een breder perspectief biedt door trends en ontwikkelingen op basis van deze indicator te analyseren. De gemeenteraad ontvangt de Staat van Delft eens per twee jaar.

Toelichting op de beleidsindicatoren

Armoede, kansenongelijkheid: bijstand per 1000 inwoners

Het aantal personen met een uitkering op grond van de Participatiewet. Het cijfer is per 1.000 inwoners, 18 jaar en ouder. In Delft hebben, vergeleken met de landelijke cijfers, meer 50-plussers en alleenstaande ouders een bijstandsuitkering. Ondanks de zeer grote vraag naar personeel op de arbeidsmarkt blijken veel van de mensen in de bijstand moeilijk plaatsbaar, mede door medische/psychische problemen. Speciale aanpakken voor onder meer alleenstaande ouders, mensen met psychische kwetsbaarheid en Oekraïense ontheemden, zetten we ook in 2026 door. We streven ernaar dat de omvang van het Delftse uitkeringsbestand in 2030 in lijn is met de landelijke cijfers. Bron: CBS.

% Kinderen in armoede

Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. In Delft leven meer huishoudens in armoede in vergelijking met het landelijk gemiddelde of gemeenten in de regio Haaglanden (met uitzondering van Den Haag). Eén van de drie ambities uit de in 2023 uitgekomen Nota Armoede is: wij geven perspectief aan kinderen die opgroeien in armoede. Als gemeente verzachten we de gevolgen van armoede voor kinderen bijvoorbeeld door financiële ondersteuningsmaatregelen en het vergroten van kansen voor kinderen, bijvoorbeeld in het onderwijs. Bron: CBS.

Geslaagde schuldhulpverlening

De gemeente heeft de wettelijke taak om zoveel mogelijk inwoners met schulden te ondersteunen. Dat doen we door in te zetten op preventie, vroegsignalering, schuldhulpverlening voor particulieren en zelfstandige ondernemers en het jongerenperspectieffonds. Bron: gemeente Delft.

9.2 Wat gaan we ervoor doen

Doelstellingen

Inkomensverstrekking en armoedebestrijding

In 2027 onderzoeken we de mogelijkheden om onze armoederegelingen te vereenvoudigen en zetten we in op het creëren van één contactpunt voor alle armoederegelingen.

We werken in 2027 aan de implementatie van drie landelijke wetten: de Participatiewet in Balans, de wet Handhaving Sociale Zekerheid en de wet Proactieve dienstverlening. Voor de laatste twee wetten geldt dat dit onder voorbehoud is van het landelijke besluitvormingsproces, dat nog in 2026 moet worden afgerond.

Het doel van de Participatiewet in balans is om meer evenwicht te brengen tussen de drie elementen van de Participatiewet: bestaanszekerheid, participatie en handhaving. De wet trad vanaf 2026 gefaseerd in werking, een aantal maatregelen zullen vanaf 2027 ingaan.

De wet Handhaving Sociale Zekerheid heeft tot doel om te komen tot een evenrediger handhavingsbeleid, waarbij er meer ruimte voor de gemeente komt om bij het handhaven rekening te houden met de persoonlijke omstandigheden van de inwoner. In 2027 actualiseren we het Beleidsplan Hoogwaardig Handhaven, hierin maken we de vertaling van dit wetsvoorstel voor Delft.

Daarnaast treedt het wetsvoorstel Proactieve dienstverlening in werking. Het wetsvoorstel biedt gemeenten de mogelijkheid om inwoners actief te wijzen op hun rechten en mogelijkheden. Het doel is om het niet-gebruik van uitkeringen en voorzieningen te verminderen en zo de bestaanszekerheid te vergroten. We onderzoeken op welke manier we dit wetsvoorstel in Delft kunnen gaan implementeren.

Alle drie de wetten hebben dezelfde drie kernbegrippen: eenvoud, vertrouwen en menselijke maat.

In 2023 is de Nota Armoede vastgesteld. We blijven inzetten op de ambities die geformuleerd zijn in de nota. We gaan aan de slag met een aanpak voor meer bestaanszekerheid. We onderzoeken hoe we meer maatwerk kunnen toepassen, zodat mensen krijgen wat ze nodig hebben. In veel gevallen is armoede niet het enige probleem waar inwoners mee te maken hebben. Bestaanszekerheid is cruciaal om inwoners mee te kunnen laten doen en is voorwaarde voor het creëren van een stevige sociale basis.

De ondersteuning van mensen die gedupeerd zijn door de kinderopvangtoeslagenaffaire bij de Belastingdienst gaat ook in 2027 door.

Doelstellingen

Werk en re-integratie

Werkse! blijft onze uitvoeringsorganisatie om inwoners met een bijstandsuitkering als dat kan aan het werk te helpen. Een instrument wat daar meer voor ingezet gaat worden, zijn de zogeheten 'ontwikkelbanen'. Ontwikkelbanen zijn bedoeld voor kandidaten die in dienst komen in de beschutte omgeving van Werkse! en met begeleiding en de opgedane ervaring in een korte tijd kunnen uitstromen naar een externe werkgever. Voor inwoners waar werk

(nog) geen optie is, bieden de partners van Lekker Bezig (Stunt, Firma van Buiten en GGZ DOEL) participatieplekken, zodat deze groep maximaal gefaciliteerd wordt om maatschappelijk mee te doen. De Jongerenacademie van Delft Support verzorgt de specifieke aanpak jeugdwerkloosheid voor jongeren in multiproblematiek.

Doelstellingen

Schuldhelpverlening

Om de ambities uit de Nota Schuldhelpverlening 2025-2028 te realiseren, nemen we de komende periode verschillende maatregelen. We blijven inzetten op communicatie over de hulp die de gemeente Delft kan bieden, evalueren en verbeteren onze vroegsignaleringsaanpak en onderzoeken hoe we inwoners het beste kunnen begeleiden om te voorkomen dat schulden (opnieuw) ontstaan.

Doelstellingen

Taal en inburgering

Maatregelen

Inburgering

We monitoren de voortgang van de inburgeringstrajecten van inburgeringsplichtigen die onder de oude Wet inburgering vallen tot het moment dat zij hebben voldaan aan de inburgeringsplicht of ontheven zijn daarvan. Daarnaast ondersteunen we de statushouders in deze doelgroep om zo snel mogelijk aan het werk te gaan met inzet van Werkse! en de Jongerenacademie.

Een combinatie van leren van de taal en meedoen aan de Nederlandse samenleving is een belangrijk onderdeel van het nieuwe inburgeringsstelsel.

Taal en overige basisvaardigheden

De gemeente biedt verschillende vormen van volwasseneneducatie voor inwoners die moeite hebben met de basisvaardigheden lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden. De gemeente Den Haag ontvangt voor de arbeidsmarktregio Haaglanden de middelen hiervoor van het Rijk. We investeren daarnaast als gemeente in goede voorlichting over het aanbod aan basisvaardigheden via het Taalhuis DOK en hebben subsidie mogelijkheden voor cursussen Taal op Eigen Kracht. Ook subsidiëren we de Informatiepunten Digitale Overheid. Hier kunnen burgers terecht met vragen over online (overheids)dienstverlening. De uitvoering is belegd bij DOK.

9.3 Wat mag het kosten

Overzicht baten en lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Baten	78.519	78.519	78.099	78.099
Lasten	121.942	121.089	120.833	120.569
Saldo	-43.423	-42.570	-42.734	-42.470

Overzicht mutaties

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Werk en Inkomen				
Stand Programmabegroting 2026-2029	-38.840	-38.661	-38.712	-37.186
Kadernota 2027	690	691	691	691
Coalitieakkoord 'Delft pakt door'	-350			
Gemeentefonds - meicirculaire 2026	-705	-391	-732	-751
Nominale ontwikkeling	-4.058	-4.088	-4.076	-4.238
Reserves en voorzieningen	-205	-100	-	-
Bijstelling bestaand en nieuw beleid				
- actualisering rente	53	47	43	33
- overige mutaties	-9	-69	51	-1.020
Totaal - Werk en Inkomen	-43.423	-42.570	-42.734	-42.470

Toelichting op de mutaties

Stand Programmabegroting 2026-2029

Het saldo van de Programmabegroting 2026-2029 is het vertrekpunt voor de opbouw van de nieuwe Programmabegroting 2027-2030. In dit saldo is rekening gehouden met de begroting die is vastgesteld in de raadsvergadering van 13 november 2025, de septembercirculaire (15e begrotingswijziging 2025) en de decembercirculaire (5e begrotingswijziging 2026) over de uitkeringen uit het gemeentefonds.

Kadernota 2027 (lagere lasten € 690.000)

In de kadernota zijn voorstellen opgenomen voor actualisatie van de specifieke uitkering voor de bijstand (BUIG) en een correctie van de indexatie van Werkse! (10e begrotingswijziging 2026).

Coalitieakkoord 'Delft pakt door' (hogere lasten € 350.000)

Voor de uitvoering van het coalitieakkoord zijn in het jaar 2027 budgetten geraamd voor de bewegingen Gezonde en eerlijke stad en Toekomstbestendige economie. Dit betreft met name de armoedeaanpak en de ondersteuning van studenten. Voor de verdere uitwerking in 2027 volgt begin volgend jaar een nader voorstel in de voorjaarsrapportage. De vertaling voor de jaren 2028 tot en met 2030 is onderdeel van de Kadernota 2028.

Gemeentefonds - meicirculaire 2026 (hogere lasten € 705.000)

In de meicirculaire zijn verschillende taakmutaties en (bijstellingen van) decentralisatie- en integratie-uitkeringen opgenomen.

- Wet handhaving sociale zekerheid
Gemeenten ontvangen middelen voor uitvoering van het wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid (Delft: structureel + € 12.000).
- Re-integratiedienstverlening gericht op jongeren (DU)
In aanvulling op het bestaande re-integratiebudget wordt structureel extra budget beschikbaar gesteld gericht op de arbeidsinschakeling van jongeren tot 27 jaar, met name voor informatiepunten Digitale overheid (Delft: structureel + € 57.000).
- Overheidsbrede dienstverlening (DU)
Deze uitkering faciliteert gemeenten om laagdrempelige en empathische ondersteuning te bieden bij regelzaken met de (digitale) overheid en om hun regierol in het lokale netwerk in te vullen (Delft: structureel + € 10.000).
- Armoedebestrijding kinderen (DU)
De verdeling van de uitkering is geactualiseerd op basis van gegevens van het CBS over kinderen met een kans op armoede (Delft: structureel + € 18.000).
- Participatie (IU)
De omvang van de integratie-uitkering Participatie wijzigt als gevolg van de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2026 en en toename van de bijdrage voor Beschut werken (Delft: structureel + € 0,6 miljoen).

Nominale ontwikkeling 2027 (hogere lasten € 4,128 miljoen, hogere baten € 70.000)

De nominale ontwikkeling betreft de aanpassing van de budgetten aan het prijspeil voor 2027. Een nadere toelichting is opgenomen in het hoofdstuk Toelichting op financiële positie. Binnen de bouwsteen nominale ontwikkeling zijn ook de effecten van de actualisering van de kostenverdeelstaat (de manier waarop afdelingskosten over de programma's worden verdeeld) verwerkt. Dit leidt op onderdelen tot een budgetneutrale herverdeling tussen programma's.

Reserves en voorzieningen (hogere lasten € 205.000)

Tijdens de opbouw van de Programmabegroting 2027-2030 zijn de bestedingen en het verloop van de reserves en voorzieningen geactualiseerd. Hieruit is een aantal aanpassingen naar voren gekomen. De aanpassingen van de bestedingen zijn zichtbaar in de beleidsprogramma's. Hiertegenover staan aanpassingen (van gelijke omvang) van stortingen in en onttrekkingen aan de reserves in hoofdstuk Financiën. Hierdoor is deze actualisatie op begrotingsniveau per saldo budgetneutraal. Voor programma Werk en inkomen zijn voor 2027 en 2028 de lasten geraamd voor de aanpak armoede en schulden die worden onttrokken aan de reserve Beleid en Uitvoering. Daarnaast zijn voor 2027 de lasten geraamd voor 2027 die ten behoeve van standaardisatie worden onttrokken aan de Reserve Organisatie ontwikkeling Werkse!.

Bijstelling bestaand en nieuw beleid

- Actualisering rente (lagere lasten € 53.000)
Op basis van de huidige investeringsplanning en het saldo op onze rekening schatkistbankieren daalt de toegerekende rente.
- Overige mutaties (hogere lasten € 9.000)
De overige mutaties bestaan voornamelijk uit (personeels-)kosten die (budgetneutraal) worden herverdeeld tussen programma's.

10 Economie en vastgoed

Algemeen

Delft werkt aan een aantal grote opgaven, zoals de versnelling van de woningbouw, de beschikbaarheid van voldoende banen voor iedereen, de energietransitie en de verdere ontwikkeling van een toekomstbestendige economie. Deze opgaven hangen nauw met elkaar samen. Ze spelen zich af in dezelfde stad waar mensen wonen, werken, leren, ondernemen en recreëren.

Een sterke economie vormt daarbij een belangrijke randvoorwaarde. De groei van de stad vraagt om voldoende werkgelegenheid, ruimte voor bedrijven, aantrekkelijke voorzieningen en een goed vestigingsklimaat. Tegelijkertijd levert de Delftse economie een belangrijke bijdrage aan maatschappelijke opgaven, zoals de energietransitie, digitalisering, gezondheid en de ontwikkeling van innovatieve oplossingen voor de toekomst. Zowel voor Delft als voor de regio.

Bij het uitvoeren van plannen voor het versterken van de stad is vastgoed een instrument dat kan helpen onze doelen te bereiken. Centraal staan hierbij de activiteiten die we met het gemeentelijk vastgoed mogelijk maken.

Relevante beleidskaders

- [Ruimtelijk Economische Visie 2030](#)
- [Actieprogramma Ruimtelijk-Economische Visie 2024-2026](#)
- [Subsidieregeling Evenementen](#)
- [Subsidieregeling Tijdelijke evenementen in de wijk](#)
- [Evenementenkader Delft 2024](#)
- [Visie Toerisme 2030](#)
- [Vastgoedbedrijfanalyse 2024](#)

Onder dit programma vallen deze onderwerpen:

Beheer overige gebouwen en terreinen (algemeen beheer vastgoed, exploitatie verhuur eigendommen en uitgegeven terreinen), binnenstad, economische ontwikkeling, internationaal beleid, Ondernemersfonds, dienstverlening bedrijven, evenementenbeleid, toerisme en kostenverdeelstaat (ureninzet op het programma).

10.1 Wat willen we bereiken

Algemeen

Het Delftse ecosysteem is sterk. Het fungeert als kraamkamer voor innovaties én innovatieve bedrijven waar we regionaal, landelijk en internationaal de vruchten van plukken. Delft onderscheidt zich door de unieke combinatie van kennisinstellingen, innovatieve bedrijven, ondernemers en talent. Hier worden innovaties niet alleen bedacht, maar ook ontwikkeld, getest en gemaakt.

Het Innovatiedistrict Delft speelt een belangrijke rol in het behouden en versterken van deze positie. Het Uitvoeringsprogramma Innovatiedistrict Delft geeft hier de komende jaren verder uitvoering aan. Hiermee versterken we niet alleen het innovatie-ecosysteem, maar ook de bijdrage daarvan aan maatschappelijke opgaven, de regionale economie en de werkgelegenheid in Delft.

In de komende jaren groeit de stad verder. Van de ambitie van 15.000 nieuwe woningen in 2040, moeten hiervan de komende jaren nog 11.000 worden bijgebouwd. Dit zorgt voor extra vraag naar voorzieningen, bedrijfsruimte en werkgelegenheid. Daarom houden we vast aan de doelstelling om in de periode 2018-2040 100.000 m² extra bedrijfsruimte te realiseren en werken we hiermee verder aan de doelstelling om 10.000 extra banen op alle niveaus te realiseren. Daarbij zetten we dus nadrukkelijk in op voldoende ruimte voor werken, betaalbare bedrijfsruimte en een goede balans tussen wonen, werken en voorzieningen.

Gezien het belang van voldoende banen en voorzieningen ligt het accent voor de komende periode op het versterken van zowel de kennisintensieve economie als de stadsverzorgende economie. Daarbij is bijzondere aandacht voor Delft-West, de wijkgerichte economie en het midden- en kleinbedrijf. Voldoende, passende en betaalbare ruimte om te ondernemen blijft hiervoor van cruciaal belang.

Om de stad aantrekkelijk te houden voor Delftenaren en bezoekers gaan we door met de uitvoering van de Visie Toerisme 2030. En zetten we met uitvoering van het Evenementenkader Delft in op het behoud van het bestaande evenementenaanbod en het bestendigen en stimuleren van nieuwe evenementen in de wijk.

Economische kracht en bruisende stad

In 2027 zetten we in op het verder versterken van de economie in Delft. Daarvoor werken we aan de volgende doelen:

- Realisatie van meer vierkante meters en behoud van bedrijfsruimte voor zowel innovatieve maakindustrie, kennisintensieve bedrijven en stadsverzorgende economie op de bedrijventerreinen en in de wijken.
- Het verder versterken van het Delftse innovatie-ecosysteem. Met gerichte aandacht op de doorontwikkeling van het Innovatiedistrict Delft en door versterking van de regionale samenwerking.
- Versterking van de aansluiting tussen onderwijs, arbeidsmarkt en bedrijfsleven.
- Het behouden van een robuuste bezoekerseconomie.
- Het behouden van het bestaande evenementenaanbod met meer ruimte voor nieuwe initiatieven verspreid door de hele stad.

Internationaal beleid - Europa

In 2027 continueren we de werkwijze van het internationale beleid volgens de drie sporen Samenwerking, Beïnvloeding en Uitvoering.

Algemeen beheer vastgoed

Het gemeentelijk vastgoed levert een actieve bijdrage aan de maatschappelijke opgaven waar Delft voor staat. Hierbij maken we in een continu en herhalend proces strategische afwegingen tussen functionaliteit, kwaliteit, financieel rendement en risico's. We zorgen voor een efficiënte exploitatie, met aandacht voor de huurderstevredenheid, de technische kwaliteit van de gebouwen en verdere professionalisering van de vastgoedorganisatie en samenwerking met marktpartijen. Het gemeentelijk vastgoed wordt stapsgewijs verduurzaamd.

Overzicht beleidsindicatoren

Economie en vastgoed	Stand JR:	Streven: PB 2027	Streven: 2030
Overnachtingen toeristen	342.394	411.000	435.000
Vierkante meter bedrijfsruimte (VBO-industriefunctie)	343.636	383.000	413.000
Groei aantal banen (werkzame personen)	61.438	65.000	65.000 (2040)

Deze indicator in de programmabegroting beslaat één jaar, terwijl de Staat van Delft (https://delft.raadsinformatie.nl/document/16948399/1?connection_type=16&connection_id=1165706) een breder perspectief biedt door trends en ontwikkelingen op basis van deze indicator te analyseren. De gemeenteraad ontvangt de Staat van Delft eens per twee jaar.

Toelichting op de beleidsindicatoren

Overnachtingen toeristen

Het aantal overnachtingen van toeristen in Delft stabiliseert. Er zijn geen nieuwe accommodaties toegevoegd in de afgelopen periode en de bezetting van de huidige kamers is hoog. Voor groei is weinig ruimte. De doelstelling voor 2027 ligt daarom op hetzelfde niveau als in 2026: 411.000 overnachtingen. Bron: gemeente Delft.

Vierkante meter bedrijfsruimte (VBO-industriefunctie)

In de Ruimtelijk Economische Visie 2030 staat de ambitie om 100.000 vierkante meter bedrijfsruimte toe te voegen in 2030 (ten opzichte van 2018). Dat komt neer op een totaal van 413.000 vierkante meter bedrijfsruimte (gemeten in vierkante meters VBO-industriefunctie) in 2030. Om die ambitie te behalen is het streven om in 2027 383.000 vierkante meter bedrijfsruimte gerealiseerd te hebben. Bron: Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG).

Groei aantal banen (werkzame personen)

De ambitie van de Ruimtelijk Economische Visie 2030 is om 10.000 banen toe te voegen op alle niveaus. Dat komt neer op een totaal van 65.000 banen (gemeten in werkzame personen) in 2040. De afgelopen jaren is de werkgelegenheid gestaag gegroeid tot ruim 62.000 banen in 2025. De doelstelling is gesteld op 65.000 banen (gemeten in werkzame personen). Bron: Werkgelegenheidsregister.

10.2 Wat gaan we ervoor doen

Doelstellingen

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Ondernemersfonds

Delft kent een Ondernemersfonds dat wordt beheerd voor en door de Delftse ondernemers. Voor dit fonds legt de gemeente een opslag op de onroerendezaakbelasting niet-woningen. Deze gelden komen volledig ter beschikking aan het Ondernemersfonds. Het Ondernemersfonds gebruikt deze gelden voor het opzetten van initiatieven en projecten die een impuls geven aan de economische ontwikkeling van de stad (zie ook paragraaf Lokale heffingen).

Accountmanagement bedrijven

Accountmanagement vormt de schakel tussen het bedrijfsleven en de gemeente. De accountmanagers werken aan het versterken van het ecosysteem en het vestigingsklimaat. Dit doen zij onder andere door het opbouwen en onderhouden van netwerken binnen Delft en in de regio en door het organiseren van bedrijfsbezoeken (ambtelijk en bestuurlijk). De accountmanagers helpen ondernemers bij vragen over bijvoorbeeld talent, kapitaal, netwerken, huisvesting en de gemeentelijke dienstverlening. De accountmanagers besteden daarbij bijzondere aandacht aan bedrijven die bijdragen aan innovatie, verduurzaming, technologische ontwikkeling, de maakindustrie en de stadsverzorgende economie.

Doelstellingen

Economische ontwikkeling

Ruimte om te ondernemen

Voldoende ruimte voor werken is één van de grootste economische opgaven voor Delft. Daarom geven we ook in 2027 volle aandacht aan het behouden, intensiveren en realiseren van bedrijfsruimte voor zowel de innovatieve maakindustrie, kennisintensieve bedrijvigheid als voor de stadsverzorgende economie. We werken hieraan binnen stedelijk programmeren.

Bijzondere aandacht gaat uit naar betaalbare bedrijfsruimte voor startende ondernemers, scale-ups, innovatieve maakbedrijven en maatschappelijke ondernemingen. Daarom zetten we het programma Betaalbare Bedrijfsruimte voort, onder andere door zeer zuinig te zijn op het bestaande aanbod van bedrijfsruimte (en alleen bij uitzondering mee te werken aan transformatie van bestaande bedrijfsruimte), en door de activering van ondernemersnetwerken in Delft om ruimtevragers/ ruimtebieders te koppelen in samenwerking met de organisatie van 'Delft MAAKT ruimte'.

Omdat economische opgaven niet stoppen bij de gemeentegrens, werken we nauw samen met gemeenten in de regio, de MRDH, de provincie Zuid-Holland en andere partners aan voldoende ruimte voor werken, economische ontwikkeling en een sterk vestigingsklimaat.

Werkgelegenheid

Om te zorgen voor voldoende werkgelegenheid voor de groeiende stad, zetten we in op banen voor iedereen, op elk niveau. We versterken de verbinding tussen onderwijs, arbeidsmarkt en bedrijfsleven en ondersteunen initiatieven die bijdragen aan talentontwikkeling, stages, leerwerkplaatsen en de beschikbaarheid van technisch personeel.

Binnen het Innovatiedistrict Delft werken we aan hoogwaardige werkgelegenheid op mbo-, hbo- en wo-niveau in de kennisintensieve sectoren. Tegelijkertijd zetten we in op groei van de stadsverzorgende economie, dienstverlening, ambachten, horeca, detailhandel en maatschappelijke voorzieningen. Daarbij gaat bijzondere aandacht uit naar economische ontwikkeling in Delft-West.

Versterking ecosysteem

Delft beschikt over een krachtig innovatie-ecosysteem dat lokaal, regionaal, nationaal en internationaal van grote betekenis is. Om deze positie verder te versterken zetten we met het Uitvoeringsprogramma Innovatiedistrict Delft in op de verdere ontwikkeling van dit ecosysteem en versterken we onze regionale samenwerking.

Naast het Innovatiedistrict Delft blijven we inzetten op samenwerking met en ondersteuning van partners zoals Yes!Delft, InnovationQuarter en Planet B.io.

Doelstellingen

Economische promotie

Toerisme

In 2027 geven we voor het zevende jaar uitvoering aan de Visie Toerisme 2030. Centrale ambitie daarbij is het streven naar een bezoekerseconomie die evenwichtig, robuust en verantwoord is en waarvan alle Delftenaren direct of indirect de vruchten plukken. Uitvoering van deze visie gebeurt onder coördinatie van het Platform Bezoekerseconomie.

Delft Marketing blijft één van de belangrijkste uitvoeringsorganisaties voor de realisatie van de ambities uit de visie. In 2027 steunen we Delft Marketing opnieuw vanuit de beschikbare middelen voor economische promotie.

In 2027 ronden we de actualisatie van het hotelbeleid en de inzet op een beleidslijn voor shortstay af, die beide in 2026 gestart zijn.

Doelstellingen

Binnenstad vitaal en gastvrij

In 2027 blijven we investeren in een aantrekkelijke binnenstad. 2026 was een transitiejaar voor het professionaliseren van Centrummanagement Delft (CMD). In 2027 borduurt het CMD voort op de vijf speerpunten: 'feiten en cijfers economie binnenstad (data)', 'positionering van de binnenstad', 'activeren samenwerking ondernemers onderling', 'betrekken ondernemers bij evenementen' en 'aantrekkelijke gastvrije ontvangst (huismeesterschap)'.

Doelstellingen

Algemeen beheer Vastgoed

We dragen bij aan concrete vastgoedvragen die voortkomen uit de vastgestelde opgaven zoals opgenomen in deze Programmabegroting 2027-2030, uiteenlopend van renovatie van verouderde gymzalen tot het ontwikkelproces voor een gecombineerde school buurtcentrum in Gilles-Delfia. De opgaven lichten we toe binnen het betreffende beleidsprogramma. In 2027 zetten we specifiek in op de volgende werkzaamheden:

- We voeren instandhoudingsonderhoud uit aan het vastgoed. In 2027 ronden we het groot onderhoud aan de toren van de Nieuwe Kerk af (Markt 80). In 2027 gaan we verder met de voorbereiding van het groot onderhoud aan de Stadhuis (Markt 87) en starten we met het groot onderhoud aan het atelierpand aan de Koornmarkt 48.
- De portefeuille vastgoedbedrijf wordt stapsgewijs verduurzaamd richting energieneutraliteit in 2050. Voor het versnellen van de verduurzaming werken we mee aan een leerlab 'Datagedreven verduurzaming'. Het leerlab maakt onderdeel uit van de verduurzamingsaanpak maatschappelijk vastgoed van het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening in samenwerking met TKI bouw en techniek. De resultaten vanuit dit leerlab gebruiken we om het uitvoeringplan 2027-2030 op te stellen. De werkzaamheden worden vanuit 2027 uitgevoerd. De verduurzaming van de portefeuille maakt onderdeel uit van het uitvoeringsprogramma Energietransitie.
- Als eigenaar van het Rietveld Theater (Rietveld 49) werken we mee aan de verbouwing van het pand tot een podiumkunstenpand. In 2027 maken we contractuele afspraken met Stichting Rietveld Theater over de voorwaarden voor huur van het pand.
- Als eigenaar van het gebouw waar Museum Prinsenhof Delft is gevestigd (Sint Agathaplein 1) nemen we het gebouw na het gereed komen van de renovatie opnieuw in beheer.
- Als opdrachtgever van zowel Westvest 9 en het gemeentelijk archief (Gantel 21) werken we mee aan de verbouwing om de integrale herhuisvesting van de afdeling Erfgoed mogelijk te maken. De overige ruimte wordt geschikt voor verhuur aan derden. In 2027 bereiden we selectie en gunningscriteria voor.
- We werken, als mogelijk toekomstig (deel)eigenaar, mee aan het ontwikkelproces dat in 2026 is gestart voor zowel een school als buurtcentrum in Gillis-Delfia.
- We zijn gestart met de voorbereidingen voor de visieontwikkeling van de locatie Van Bleyswijkstraat. Op deze locatie zijn momenteel een maatschappelijk bedrijfsverzamelgebouw en huisvesting voor studenten en Jeugdformaat gevestigd. In 2027 zetten we dit proces voort.
- De voorbereidingen voor het opnieuw op de markt zetten van pand Sint Agathaplein 4 voor een culturele publieksfunctie zijn in gang gezet. In 2027 gaan we hiermee verder.
- In 2027 ronden we het instandhoudingsonderhoud af aan Theater de Veste (Vesteplein 1), zodat we het gebouw de komende jaren kunnen blijven inzetten als theater. Daarnaast dragen we als eigenaar van het object bij aan de verkenning en uitwerken van het concept 'Theater van de Toekomst'.
- De verouderde gymzalen aan de Frederik van Eedenlaan en Brahmslaan worden gerenoveerd.

10.3 Wat mag het kosten

Overzicht baten en lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Baten	6.427	6.364	5.993	6.585
Lasten	14.643	13.760	13.595	13.584
Saldo	-8.216	-7.396	-7.601	-6.999

Overzicht mutaties

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Economie en Vastgoed				
Stand Programmabegroting 2026-2029	-13.151	-11.353	-11.159	-10.718
Kadernota 2027	-	-	-18	-18
Coalitieakkoord 'Delft pakt door'	-700			
Nominale ontwikkeling	2.573	2.633	2.634	2.615
Actualisering kapitaallasten	618	491	6	-97
Reserves en voorzieningen	1.500	-	-	-
Bijstelling bestaand en nieuw beleid				
- herfasering Erfgoed	-282	-385	-282	-
- overige mutaties	1.227	1.218	1.218	1.218
Totaal - Economie en Vastgoed	-8.216	-7.396	-7.601	-6.999

Toelichting op de mutaties

Stand Programmabegroting 2026-2029

Het saldo van de Programmabegroting 2026-2029 is het vertrekpunt voor de opbouw van de nieuwe Programmabegroting 2027-2030. In dit saldo is rekening gehouden met de begroting die is vastgesteld in de raadsvergadering van 13 november 2025, de septembercirculaire (15e begrotingswijziging 2025) en de decembercirculaire (5e begrotingswijziging 2026) over de uitkeringen uit het gemeentefonds.

Kadernota 2027

In de Kadernota 2027 (vastgesteld op 2 juli 2026) zijn de extra kapitaallasten geraamd voor de ophoging van het investeringsbudget voor de herhuisvesting van Erfgoed (€ 350.000) (10e begrotingswijziging 2026).

Coalitieakkoord 'Delft pakt door' (hogere lasten € 700.000)

Voor de uitvoering van het coalitieakkoord is in het jaar 2027 een budget geraamd voor de beweging Toekomstbestendige economie. Dit betreft betaalbare bedrijfsruimte, de aanpak van de binnenstad en de versterking van de nieuwe economie. Voor de verdere uitwerking in 2027 volgt begin volgend jaar een nader voorstel in de voorjaarsrapportage. De vertaling voor de jaren 2028 tot en met 2030 is onderdeel van de Kadernota 2028.

Nominale ontwikkeling 2027 (lagere lasten € 2,444 miljoen, hogere baten € 129.000)

De nominale ontwikkeling betreft de aanpassing van de budgetten aan het prijspeil voor 2027. Een nadere toelichting is opgenomen in het hoofdstuk Toelichting op financiële positie. Binnen de bouwsteen nominale ontwikkeling zijn ook de effecten van de actualisering van de kostenverdeelstaat (de manier waarop afdelingskosten over de programma's worden verdeeld) verwerkt. Dit leidt op onderdelen tot een budgetneutrale herverdeling tussen programma's.

Actualisering kapitaallasten (lagere lasten € 618.000)

Op basis van de realisatie in 2025 is het investeringsprogramma geactualiseerd en zijn kapitaallasten bijgesteld.

Reserves en voorzieningen (lagere lasten € 1,5 miljoen)

Tijdens de opbouw van de Programmabegroting 2027-2030 zijn de bestedingen en het verloop van de reserves en voorzieningen geactualiseerd. Hieruit is een aantal aanpassingen naar voren gekomen. De aanpassingen van de bestedingen zijn zichtbaar in de beleidsprogramma's. Hiertegenover staan aanpassingen (van gelijke omvang) van stortingen in en onttrekkingen aan de reserves in hoofdstuk Financiën. Hierdoor is deze actualisatie op begrotingsniveau per saldo budgetneutraal. Een storting in de voorziening Onderhoud vastgoed wordt teruggedraaid omdat deze niet langer benodigd is na actualisering van de inzet van de voorziening (incidenteel voordeel € 1,5 miljoen).

Bijstelling bestaand en nieuw beleid (hogere lasten € 80.000, lagere baten € 202.000)

- Herfasering Erfgoed Delft (hogere lasten € 80.000, lagere baten € 202.000)
Voor het project Herhuisvesting Erfgoed is een overall planning van alle werkzaamheden opgesteld. Op basis van deze planning zijn de kosten geherfaseerd, onder meer frictiekosten, vertraging bij de verhuur van panden en vertraging start afschrijvingslasten (zie ook programma Samenleven, onderwijs en cultuur en hoofdstuk Overhead).
- Overige mutaties (lagere lasten € 1,227 miljoen)
De overige mutaties bestaan voornamelijk uit (personeels-)kosten die (budgetneutraal) worden herverdeeld tussen programma's.

Investeringsen

Investeringsen		Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2025	Jaarschijf 2026 o.v.v. NJR26		Fasering				
(bedragen × € 1.000)										
Economie en vastgoed	Cat.			2026	2027	2028	2029	2030		
Duurzame toekomst Westvest 9	Plan	10.487	4		198	586	4.473	5.226	-	-
Erfpacht Laga (uitgaven 2025)	Plan	-	-		-	-	-	-	-	-
Het nieuwe kantoor (HNK)	Plan	300	-		300	-	-	-	-	-
Instandhouding gemeentelijk vastgoed (OD177)	Plan	60	-		-	60	-	-	-	-
Instandhouding Theater de Veste	Plan	1.955	3		200	1.752	-	-	-	-
Totaal		12.802	7		698	2.398	4.473	5.226	-	-

Toelichting op de investeringen

Duurzame toekomst Westvest 9 (€ 586.000)

Dit betreft de investeringskosten die nodig zijn om Westvest 9 geschikt te maken voor de afdeling Erfgoed (inclusief publieksvoorziening) en de Gantel 21 geschikt te maken voor verhuizing van het statisch depot van Archeologie alsmede het gereedmaken van de overige ruimten aan de Westvest 9 om deze te kunnen verhuren aan derden (commercieel).

Instandhouding OD177 (€ 60.000)

Het verduurzamen en het geschikt maken voor verhuur van Oude Delft 177.

Instandhouding Theater de Veste (€ 1.752.000)

In afwachting van nadere besluitvorming over nieuwbouw zijn middelen beschikbaar, aanvullend op de huidige instandhouding (het onderhoud), om het gebouw Vesteplein 1 de komende 15 jaar te kunnen inzetten ten behoeve van Theater de Veste.

Drie uitvoeringsprogramma's: Delft-West, Innovatiedistrict Delft en Energietransitie

Algemeen

Delft is een prachtige stad die veel te bieden heeft. De kansen die er liggen, kunnen we echter beter benutten. We hebben iedereen hard nodig voor een mooi en duurzaam Delft, ongeacht de buurt waar je woont, of de omvang van je portemonnee: iedereen moet mee kunnen doen. We brengen de basis op orde en doen wat nodig is, voor álle Delftenaren.

Om de stad te versterken en te zorgen dat iedereen daarvan profiteert en mee kan doen, focussen we onze inzet op drie uitvoeringsprogramma's: Delft-West, Innovatiedistrict Delft (IDD) en de energietransitie. We zetten ons onverminderd in voor de doelen uit het programma voor Delft-West, met focus op de samenwerking met inwoners en ondernemers. Met onze strategische partners zetten we ons binnen het programma Innovatiedistrict Delft in om het innovatie-ecosysteem van Delft te versterken, met focus op Delft Zuid-Oost en de Biotech Campus. En met inwoners, buurtinitiatieven, maatschappelijke organisaties en ondernemers bouwen we aan een energietransitie die eerlijk, betaalbaar en uitvoerbaar is en bijdraagt aan een duurzame en toekomstbestendige stad.

In de Kadernota 2023 zijn incidentele middelen gereserveerd voor Delft-West (€ 10 miljoen) en IDD (€ 8 miljoen), voor de energietransitie was al € 15 miljoen beschikbaar. Daarnaast krijgen we voor de uitvoering middelen van het Rijk voor infrastructuur (versnellingsgelden, mobiliteitsbudget), woningbouw (woningbouwimpuls), sociale opgaven (preventie met gezag, rijke schooldag) en de energietransitie (Klimaatakkoord, aanpak energiearmoede, uitvoering isolatieplan en het Volkshuisvestingsfonds).

1. Delft-West

Inleiding

Als gemeente nemen we actief deel aan het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) Delft-West, samen met bewoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en andere betrokken partijen. In de Alliantie Wij West bundelen we onze krachten op gebiedsniveau. Delft-West vraagt om ongelijk investeren voor gelijke kansen. Juist daarom kiezen we ervoor om in Delft-West meer te doen én anders te werken. Meer doen, omdat de opgaven hier groter zijn dan gemiddeld. Anders werken, omdat afzonderlijke interventies onvoldoende effect hebben wanneer problemen zo sterk met elkaar verweven zijn. We investeren daarom niet alleen in stenen of alleen in sociale programma's, maar verbinden wonen, veiligheid, gezondheid, onderwijs, werk, participatie en de kwaliteit van de openbare ruimte met elkaar. We zetten ons ervoor in dat de jeugd kansrijk kan opgroeien, dat alle bewoners bestaanszekerheid hebben, dat het fijn en veilig wonen is in Delft-West, dat er voor iedereen een plek is om te wonen, leren en werken, en dat we in vertrouwen samenwerken. En dat doen we met partners, want we kunnen dit niet alleen. Daarom zijn we blij met de doorlopende investeringen van het Rijk (vijf ministeries) in Delft-West sinds 2024, en met de inzet van alle partners in de stad die bijdragen aan deze opgave.

Uitvoeringsprogramma Wij West 2024-2028

Uitvoeringsprogramma

Na de opbouwfase van het programma ligt de focus in 2027 op het aanscherpen van wat we doen in Delft-West. We versterken de samenwerking tussen partners, sturen scherper op de gezamenlijke doelen uit het gebiedsplan en brengen meer samenhang aan tussen bestaande regelingen en investeringen. Daarbij staat de vraag centraal welke inzet het grootste verschil maakt voor bewoners. De gemeente blijft daarnaast investeren in een sterke gebiedsgerichte netwerksamenwerking, waarin bewoners en partners gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor de uitvoering.

Een aantal belangrijke ontwikkelingen waar we mee doorgaan in Delft-West in 2027:

- We zetten steviger in op wijkregie in Voorhof, Buitenhof en Tanthof-West. De gemeente zorgt voor de structuur met leefbaarheidoverleggen en wijkagenda's. Partners kunnen zo gericht een bijdrage leveren aan het programma.
- We blijven investeren in de focusbuurten. De buurten en wijken in Delft-West vragen om een andere aanpak vanwege de grotere problematiek in het gebied. In de Alliantie Wij West focussen we extra op vier buurten waar meer en andere inzet van professionals noodzakelijk is, naast de langjarige investeringen in het gebied.
- We vergroten onze aanpak van bestaanszekerheid door het terugdringen van schulden, het versterken van de aansluiting naar werk en het voorkomen van armoede. Specifiek willen we hierbij inzetten op de pilot bij de Isaac da Costaflat waar we willen onderzoeken welke ondersteuning en hulp voor inwoners met schulden het meest passend is.
- We blijven met de middelen uit Preventie met Gezag, het Jonge Kind en Rijke leerdag inzetten op het bieden van een kansrijke start en ontwikkelkansen voor kinderen en jongeren. Dit doen we onder andere door de verbinding tussen onderwijs, zorg, sport en welzijn te versterken.
- We verbreden de flataanpak in het gebied voor het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid in buurten en wooncomplexen, samen met woningcorporaties, politie en bewoners.

- We maken een inhaalslag op het gebied van interventies op werk en inkomen. Dat betekent dat we inzetten op leerwerktrajecten voor bewoners, onder andere samen met woningcorporaties, en het inzetten van het begeleiden van kwetsbare gezinnen.
- We blijven investeren in woningen en de fysieke leefomgeving – zoals in de projecten Gillis-Delfia, Van Hasseltlaan, Kop van de Buitenhof en de Reiger – door middel van subsidies van het Rijk. De schop zo snel mogelijk de grond in, is het uitgangspunt, ook met het oog op het verzilveren van subsidies.
- We blijven inzetten op passende ontmoetingsplekken, zoals wijkcentra en kleinschalige huiskamers.
- Naast de focus op jeugdcriminaliteit gaan we aan de slag met woonfraude en ondermijning.
- Zeggenschap van bewoners geven we vorm met onder andere een bewonersfonds. We betrekken bewoners daarnaast bij het adviseren over het programma en de voortgang op de doelen.

Financieel kader

Het financieel kader geeft een overzicht van de al beschikbare middelen voor de opgave Delft-West. De eerste tabel (exploitatie) geeft een overzicht van de regulier geraamde budgetten. In de tweede tabel staat het verloop van de besteding van de reservering van € 10 miljoen die is afgesproken in de Kadernota 2023.

In de voorliggende begroting zijn nu ook de cofinancieringsbijdragen regiodeal 2026 tot en met 2028 verwerkt. Het resterende nog niet bestemde saldo van de € 10 miljoen bedraagt ultimo 2030 circa € 0,578 miljoen.

De middelen van het Rijk (SPUK kansrijke wijken en Regiodeal) en de reservering van € 10 miljoen vanuit de gemeente zorgen tot en met 2028 voor een stevige bodem voor het uitvoeren van het Nationaal Programma Wij West in Delft. Samen met achttien andere gemeenten zijn we doorlopend in gesprek met het Rijk over integrale en structurele financiering. We ervaren de samenwerking met het Rijk als positief. Het Rijk is met een gebiedsadviseur en rijksvertegenwoordiger, net als in alle andere gebieden, ook vertegenwoordigd in de Alliantieraad en neemt actief deel aan de alliantie Wij West.

Grondslag	bedragen x € 1.000				
	2026	2027	2028	2029	2030
Exploitatie					
Uitvoeringsbudget	680	-	-	-	-
Programmabureau (SPUK Kansrijke Wijken)	475	475	475		
Wijkversterkingsopgaven (wijkregisseurs)	201	201	201	201	201
Wijkversterkingsopgaven (wijkbudgetten)	144	144	144	144	144
	1.500	820	820	345	345
Verloop reservering Delft-West € 10 miljoen					
Saldo begin van het jaar	6.063	4.662	3.231	2.515	1.123
<u>Onttrekkingen:</u>					
Langer en weer thuis	-430	-430			
Onderwijs nieuwbouw wijkcentrum Buitengewoon				-1.392	
<u>Combinatiefunctie:</u>					
- Matching Brede SPUK cultuur Voorhof en Buitenhof	-80	-80			
- Inzet cultuur in Tanthof	-80	-80			
- Programmabudget activiteiten Delft-West	-50	-50			
Maatschappelijke diensttijd	-26				

Bouwdepot dakloze jongeren	-34				
Circulaire economie	-70				
Cofinanciering aanvraag VHF	-51	pm	pm	pm	
Cofinanciering Regiodeal	-581	-791	-716		
Totaal onttrekkingen:	-1.402	-1.431	-716	-1.392	-
Saldo eind van het jaar	4.662	3.231	2.515	1.123	1.123

nog in de pijplijn:

co-financiering aanvraag VHF (planning nog niet bekend)	-149
restant cofinanciering regiodeal	-396
Restant saldo reservering € 10 miljoen Delft West (ultimo 2030)	578

Bijdragen van het Rijk

Het Rijk draagt bij aan het gebiedsprogramma door middel van specifieke uitkeringen (SPUK's) en fondsen. Sommige subsidies zijn geoormerkt voor de nationale gebieden. Bij andere subsidiemogelijkheden geldt voor Wij West ofwel een lichtere aanvraag of een lagere drempel om budget aan te vragen.

Overzicht rijksbijdragen in relatie tot Delft-West	Totale kosten	Bijdrage Rijk	bedragen x € 1.000	
			Cofinanciering	
5e tranche woningbouwimpuls (WBI)*	30.000	15.000	15.000	
Versnellingsgelden (deel Kop van de Buitenhof)*	15.200	9.800	5.400	
Woontop NPLV-gebied Delft - West	12.800	12.800	-	
Preventie met gezag (2e halfjaar 2026 t/m 2029)	6.700	6.700	-	
SPUK Kansrijke wijk (2026 t/m 2028)	8.900	8.900	-	
Volkshuisvestingsfonds	10.500	7.350	3.150	
Regiodeal	24.600	12.300	12.300	
Vervolg aanpak energiearmoede *	1.400	1.400	-	
	110.100	74.250	35.850	

* breder dan alleen Delft-West

Toelichting

5e tranche Woningbouwimpuls: Met de toegezegde rijksmiddelen voor Woningbouwimpuls (WBI) kan de gemeente een impuls geven aan woningbouwprojecten. Voor Delft-West betreft het vier projecten: Kop van de Buitenhof, de Reiger, Van Hasseltlaan en Gillis-Delfia. De bijdrage van het Rijk voor Delft-West is gekoppeld aan zo'n 1.860 nieuwbouwwoningen.

Versnellingsgelden: Door de financiële bijdrage van het Rijk kunnen de ontsluiting en bereikbaarheid van met name de Kop van de Buitenhof mogelijk worden gemaakt. Het gaat om een scala aan maatregelen, zoals onder meer aanpassing van wegen, mobiliteitshubs en aanleg van fietsverbindingen.

Woontop NPLV gebied Delft-West: Voor bovenplanse openbare ruimte, collectieve maatschappelijke voorzieningen en capaciteitsondersteuning is onder voorwaarden een maximale rijksbijdrage beschikbaar.

Preventie met Gezag: De gemeente Delft ontvangt in de periode 2026 tot en met 2029 rijksmiddelen om jeugdcriminaliteit tegen te gaan. Dit bedrag is bedoeld voor preventie (voorkomen dat jongeren zich op het criminele pad begeven) en voor gezag (criminele carrières in de kiem smoren). Er zal nadrukkelijk aandacht worden besteed aan een structurele samenwerking met informele organisaties zoals zelforganisaties, bewonerscollectieven en verenigingen.

Kansrijke Wijk: De ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Sociale Zaken en Werkgelegenheid hebben geld beschikbaar gesteld voor de SPUK Kansrijke wijk aan de twintig gebieden van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). Dit voor de preventie van geldzorgen, maatschappelijke samenhang, jonge kind, financiële educatie en school en omgeving. Dit betreft de periode 2026 tot en met 2028

Volkshuisvestingsfonds: In Delft-West hebben sommige verenigingen van eigenaren van een aantal flats onvoldoende financiële slagkracht om de flats te verduurzamen. Met de middelen van het Volkshuisvestingsfonds geven we een financiële impuls om een aantal flats versneld te verduurzamen. Het betreft flats waar inwoners met een lager inkomen wonen.

Regiodeal: Met de Regiodeal Delft-West willen we de verbinding tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt verbeteren. Dit doen we samen met bewoners en ondernemers. Door een passender aanbod aan onderwijs boren we de talenten in de stad aan. We werken eraan dat jongeren hun school afronden met een diploma. En vaker alles uit hun school- en werkcarrière kunnen halen.

Vervolgaanpak energiearmoede: Met de middelen van het Rijk voor energiearmoede heeft Delft energiehulp opgestart. Energiehulp helpt op korte termijn het energieverbruik te verlagen door middel van energieadvies en kleine tot middelgrote energiebesparende maatregelen.

2. Innovatiedistrict Delft

Algemeen

In Delft hebben we een unieke concentratie van kennis, technologie, talent en ondernemerschap. Met haar innovatie-ecosysteem kan Delft een grote bijdrage leveren aan de verschillende transitie- en maatschappelijke opgaven voor de stad, regio en de wereld. Door de potentie van dit ecosysteem beter te benutten, blijft Delft de belangrijkste leverancier van technische innovaties die nodig zijn om onze regio economisch te versterken. We zetten in op de versterking van ons innovatie-ecosysteem, met focus op Delft Zuid-Oost en de Biotech Campus Delft. Hier worden innovaties niet alleen bedacht, maar ook gemaakt. Dat levert banen op voor iedereen.

Mede dankzij de aanwezigheid van de TU Delft hebben we een sterk ecosysteem van kennis en innovatie, van bedenken en maken. Tegelijkertijd zien we dat inwoners van de stad nog te weinig voordeel hebben van deze innovaties, dat de groei van banen in Delft achterblijft en dat er weinig betaalbare bedrijfsruimte is. Daarom ontwikkelen we Delft Zuid-Oost tot een innovatiedistrict, met werkgelegenheid, wonen, onderwijs op alle niveaus. Een aantrekkelijk gebied om te werken, wonen, ontmoeten, leren en ondernemen. Het innovatiedistrict is onderdeel van de stad en goed verbonden met omliggende wijken.

In het Innovatiedistrict Delft werken de provincie Zuid-Holland, Bedrijvenkring Schieoevers, TU Delft, Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) en de gemeente Delft samen om het ecosysteem te versterken. Het ontwikkelen van een innovatietraject is een langdurig proces; de samenwerking is dan ook meerjarig.

In Delft Zuid-Oost gaat de komende jaren veel veranderen. Vanuit het programma Schieoevers wordt Schieoevers-Noord getransformeerd tot een gemengd werk-woongebied met meer ruimte voor de innovatieve maakindustrie. In Schieoevers-Zuid liggen kansen om dit bedrijventerrein veel beter te benutten. Delftechpark groeit mee. TU Delft Campus ontwikkelt zich verder met meer voorzieningen, bedrijven, onderwijsinstellingen en studentenwoningen. Station Delft Campus wordt de poort van het Innovatiedistrict Delft.

De ontwikkeling van een gebied tot een innovatiedistrict gaat niet vanzelf. Het is de uitdaging om de aanwezige kennis, innovatie en ondernemerschap ook ten goede te laten komen aan de inwoners van Delft, de regio en de rest van Nederland. Tegelijkertijd dwingt de schaarse ruimte ons ook om keuzes te maken. Hiervoor is samenwerking tussen betrokken partijen essentieel.

Zichtbaarheid, positionering en het aanbrengen van focus op enkele innovatieclusters staan in deze fase centraal. Daarbij hoort het verbinden van aanverwante (regionale) netwerken en (onderwijs)organisaties aan deze innovatieclusters. Ook het maken van ruimte voor bedrijven staan in deze fase centraal. Zo zorgen we ervoor dat meer innovatieve en hightech maakbedrijven zich vestigen in Delft of de regio.

De inzet is ook gericht op het uitvoeren van concrete projecten, zoals het uitwerken van het ruimtelijk ambitiedocument Innovatiedistrict Delft en het aantrekkelijker maken van de Kruithuiswegzone als verbindingszone tussen station Delft Campus en de campus van de TU Delft. En er wordt nagedacht over hoe de schaarse ruimte beter te benutten.

Voor de ontwikkeling van het Innovatiedistrict Delft zijn ambities en projecten geformuleerd op drie hoofddoelen:

1. Ruimtelijk: met de vijf partners hebben we een ruimtelijk ambitiedocument opgesteld: hoe zien we de toekomst voor ons? We gaan slim om met de beschikbare ruimte. Het programma Schieoevers is een belangrijke pijler hierin en een voorloper op het gebied van het zorgvuldig mengen van functies. Het Kabeldistrict is hier een uniek en vernieuwend voorbeeld van. Ook gaan we de verschillende gebieden beter verbinden. We werken aan nieuwe oost/west-verbindingen met veel aandacht voor groen, wandelen en fietsen. We ontwikkelen het stationsgebied rond station Delft Campus volgens de vastgestelde visie tot de poort van het Innovatiedistrict Delft. Het Stationshuis is een mooi voorbeeld van placemaking, gefinancierd door de regiodeal Delft-West. We gaan werken aan de kwaliteit van de openbare ruimte en de verduurzaming van het gebied. Daarmee dragen we ook bij aan de opgave voor de energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit.
2. Sociaal: we maken van het gebied een plek die met het aanbod aansluit bij de behoeftes van alle Delftenaren. We creëren meer verbindingen tussen de onderwijsinstellingen onderling en tussen onderwijs en bedrijfsleven. We dragen hiermee bij aan het uitvoeringsprogramma Delft-West. Smartmakers Delft heeft hierin een belangrijke rol. Daarnaast stimuleren we techniekonderwijs op alle niveaus met extra aandacht voor het middelbaar beroepsonderwijs. Hiervoor zijn we partner van het programma Beethoven Zuid-Holland, gericht op opleiden van extra technici in Zuid-Holland. Ook maken we meer plekken die ontmoeting stimuleren, zowel in de openbare ruimte als in de gebouwen. Terminal 01 is een goed voorbeeld van een locatie waar succesvolle ontmoetingen plaatsvinden en onderwijs op alle niveaus, bedrijfsleven en kennisinstituten samenwerken. De plannen voor Terminal 02 zijn in een vergevorderd stadium.
3. Economisch: we zetten in op het sterker en gericht profileren en positioneren van Delft. We blijven inzetten op meer ruimte voor de innovatieve bedrijvigheid, passend bij het Delftse profiel. En we zorgen daarbij voor extra werkgelegenheid op alle niveaus. We gaan de keten van innovatie versterken: onderzoek en prototyping op de campus, innovatieve productie/maakbedrijven op Schieoevers. We zoeken daarbij nadrukkelijk de samenwerking met complementaire ecosystemen in de regio, het land of Europa.

Financieel kader

Om het innovatiedistrict Delft te ontwikkelen, moeten we investeren. Voor deze ontwikkeling is in de Kadernota 2023 € 8 miljoen gereserveerd om in de komende jaren de eerste stappen te kunnen zetten om het innovatiedistrict ruimtelijk, sociaal en economisch verder te ontwikkelen. Dit is slechts een deel van de middelen die nodig zijn om onze doelen te bereiken. Ook onze partners dragen financieel bij.

De gemeentelijke middelen kunnen ook als cofinanciering worden ingezet voor andere bijdragen (bijvoorbeeld van het Rijk). We trekken hierbij samen op met partners voor het indienen van aanvragen.

In de tabel staat het verloop van de besteding van de reservering.

Vanaf 2030 is er geen budget meer opgenomen in de programmabegroting. In de Kadernota 2028 wordt een voorstel opgenomen voor de meerjarige financiering.

Opgave Innovatie District Delft (IDD)	Toegekend	Realisatie	Fasering	Bedragen x € 1.000			
	bedrag	tm 2025	2026	2027	2028	2029	2030
Uitvoeringsbudget IDD (intern)	1.010	20	270	240	240	240	

Opgave Innovatie District Delft (IDD)	Toegekend	Realisatie	Fasering	Bedragen x € 1.000		
Programmakosten IDD (extern)	1.200	400	200	200	200	200
Actief werken aan de stad	50	50				
Gebundeld budget visie en strategie	605	240	200	165		
Uitvoeringsbudget ontwikkelagenda visie en strategie	2.410	200	310	800	600	500
Uitvoeringsbudget verbindingzone kruithuisweg	555	155	150	250		
Kwalitatief openbare ruimte	1.214	15	300	450	194	255
Circulaire economie	50		50			
Planet B.io	600	300	150	150		
Smart Makers Delft (Regiodeal)	306		102	102	102	
Totaal	8.000	1.380	1.732	2.357	1.336	1.195

Wat gaan we doen

Om het innovatiedistrict te ontwikkelen, pakken we verschillende concrete projecten op. Een deel van deze projecten is onderdeel van de samenwerking met de vijf partners en een deel wordt uitgevoerd onder de vlag van het programma Schieoevers. De vijf partijen die samenwerken aan het Innovatiedistrict Delft stellen elk jaar een jaarplan op voor de belangrijkste activiteiten.

Voor veel projecten geldt dat eerst verder onderzoek nodig is of dat een visie of strategie wordt opgesteld. Deze onderzoeken en visies leiden vervolgens tot voorstellen voor concrete maatregelen die in de jaren erna investeringen vragen. Een voorbeeld is de post Gebundeld budget Visie en Strategie of het realiseren van meer bedrijfsruimte in het gebied.

Een deel van de reservering wordt in 2027 ingezet voor uitvoering van de volgende projecten:

- Uitvoeringsbudget IDD intern: middelen die nodig zijn voor de gemeentelijke inzet (projectmanagement, beleidsadvies, communicatie) voor de uitvoering van Innovatiedistrict Delft.
- Programmakosten IDD (samenwerkingsverband van de vijf partners): een gezamenlijke werkorganisatie en een uitvoeringsbudget zijn randvoorwaardelijk om het Innovatiedistrict Delft stevig neer te zetten. Alle partners dragen hier naar draagkracht aan bij met middelen en capaciteit. De inzet is om komende jaren meer partners aan te laten sluiten. Naast het uitvoeren van concrete projecten worden gezamenlijke profilering en het voeren van een gezamenlijke lobby (onder meer voor externe financiering) een kerntaak van deze werkorganisatie.
- Gebundeld budget Visie en strategie: de partners hebben een gezamenlijk ambitiedocument opgesteld. Voor de deelgebieden Schieoevers-Zuid, Vulcanusweg en de Rotterdamseweg worden deelvisies opgesteld die hierop aansluiten. De genoemde deelgebieden zijn belangrijke schakels in en buiten het Innovatiedistrict Delft. Er zijn middelen gereserveerd om een bescheiden bijdrage te leveren voor de uitvoeringskracht die nodig is voor het uitvoeren van de gebiedsvisies.
- Uitvoeringsbudget verbindingzone Kruithuisweg: de Kruithuiswegzone is een belangrijke verbindingzone tussen station Delft Campus en TU Delft Campus. We gaan door met het verbeteren en aantrekkelijker maken van de openbare ruimte van deze verbindingzone. We bevorderen een hoger beheerniveau, maken loop- en fietsroutes aantrekkelijker en aangenamer en zetten in op een heldere bewegwijzering. Ook worden placemaking en positionerings-activiteiten voor het Innovatiedistrict Delft georganiseerd rondom de Kruithuiswegzone en station Delft Campus.

- Kwalitatief openbare ruimte: vanuit deze post wordt bijgedragen aan een aantrekkelijke, innovatieve en veilige openbare ruimte. Zo werken we door aanpassingen in de openbare ruimte mee aan het programma Werklandschappen van de Toekomst voor onder andere Schieoevers-Zuid. Het doel van dit programma is een toekomstbestendig bedrijventerrein, gericht op een duurzame, gezonde en groene toekomst. Ook worden er Innovation Cubes geplaatst in het gebied om bezoekers en ondernemers het gevoel van innovatie te laten beleven.
- Smartmakers Delft bouwt aan een duurzaam netwerk tussen onderwijs en bedrijfsleven in Delft. Leerlingen krijgen al tijdens hun opleiding inzicht in de praktijk en welke banen aansluiten bij hun opleiding. Hiermee zorgt Smartmakers Delft ook voor verbinding tussen ondernemers, onderwijs en het uitvoeringsprogramma Innovatiedistrict Delft. Smartmakers Delft wordt gefinancierd met behulp van de regiodeal Delft-West en cofinanciering vanuit uitvoeringsprogramma IDD.
- Planet B.io: de Biotech Campus is een belangrijk onderdeel van het Delftse ecosysteem van kennis en innovatie. De plannen voor de groei van de campus bieden kansen voor onderwijs en werkgelegenheid voor zowel praktisch als academisch geschoolden en er zijn nauwe contacten met de TU Delft Campus. We geven invulling aan de gemaakte afspraak over de gemeentelijke bijdrage aan Planet B.io. Daarmee houden we gemeentelijke sturing op de ontwikkeling van de locatie, tonen we commitment aan de andere partners en maken we de verdere groei van de Biotech Campus Delft mogelijk tot de internationale hotspot op het gebied van biotechnologie. Hier zit een grote potentiële groei van werkgelegenheid voor zowel praktisch opgeleide vakspecialisten als wetenschappelijk opgeleiden.

3. Energietransitie

Algemeen

In Delft werken inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties samen aan een schone toekomst, voor onszelf én voor toekomstige generaties. We stappen over op duurzame manieren van verwarmen en wekken op steeds meer plekken schone energie op. Ondertussen is ook duidelijk geworden dat we voor onze energievoorziening onafhankelijker willen worden van geopolitieke spanningen. Het richten op meer lokale energiesystemen, zoals een warmtenet met aardwarmtebron, kan daarbij helpen.

De ambitie van Delft om in 2050 klimaatneutraal te zijn, zoals in de Nederlandse Klimaatwet is vereist, blijft staan. Om dit te bereiken, vragen we iedereen die dit kan, om hier een bijdrage aan te leveren. En we zetten ons ervoor in dat iedereen mee kan doen in de overstap naar duurzame en ook betaalbare energie. In de Routekaart Delft Klimaatneutraal 2050 zijn hiervoor de doelstellingen, mijlpalen en transitiepaden vastgesteld. Delft heeft als tussendoel geformuleerd dat in 2030 60% reductie van de uitstoot van CO₂ ten opzichte van 1990 moet zijn bereikt. Deze routekaart geeft goed aan welke tussenresultaten op welk moment bereikt moeten worden en biedt daarmee houvast in de plannen van de gemeente en de bewoners en bedrijven in de stad. In 2025 is de routekaart uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma voor de jaren 2025-2028. Aan de plannen uit dit uitvoeringsprogramma wordt in 2027 doorgewerkt.

Transitiepad Wonen

Delft heeft een aanpak staan om inwoners te ondersteunen en te ontzorgen bij het verduurzamen van hun woning. Dit doen we met het Energieloket, het VvE-loket, energiecoaches, energiehulpen en energie-ambassadeurs, waarbij de focus ligt op isoleren en verduurzamen. Zo brengen we snelheid in energie besparen en het verlagen van de energierekening. Met de woningcorporaties is een intensieve samenwerking op verduurzaming; zij isoleren hun woningvoorraad naar energielabel D uiterlijk in 2028 en sluiten hun gebouwen waar mogelijk aan op het warmtenet en zorgen dat de woningen voorzien worden van elektrische koken.

Het inzicht geven in het handelingsperspectief voor bewoners in de overgang van gas naar hernieuwbare warmte gaat buurt voor buurt in een participatieve aanpak: het warmte-uitvoeringsplan. Bij de uitvoering wordt tegelijkertijd gewerkt aan fysieke opgaven – welke impuls kan de buitenruimte in die buurt gebruiken – en sociale opgaven in de buurt. We maken waar mogelijk de verbinding met de vervanging van het riool, de herinrichting van de buitenruimte en de opgave Delft-West met haar focus op leefbaarheid en veiligheid. Het proces heeft participatie als basis en de leefwereld van de bewoner staat centraal. Meedoen aan deze participatie is laagdrempelig. De gemeente is aanwezig in de buurt én online. We ondersteunen daarbij ook nadrukkelijk initiatieven van inwoners. Zo worden met name kwetsbare buurten integraal verduurzaamd. Ook wordt ingezet op intensivering van de samenwerking met bewonersinitiatieven zoals 015Duurzaam. Zij en andere buurtinitiatieven kunnen de komende jaren inzetten op lokale energievoorziening (mini warmtenetten, zonnepanelen) en energieopslag (buurtbatterijen) als er in een buurt enthousiasme en animo voor is. Als gemeente faciliteren wij deze buurtinitiatieven van harte.

In 2027 zal, na intensieve participatie, het Warmteprogramma Delft worden vastgesteld. Hiermee krijgen bewoners meer handelingsperspectief over het warmtealternatief voor hun wijk.

Transitiepad Industrie & commerciële dienstverlening

Om de industrie en commerciële dienstverlening te verduurzamen, volgt de gemeente het landelijke beleid. Dit betekent dat Delft geen extra ambities bovenop de landelijke regelgeving heeft gezet. Deze verplichtingen vragen actieve verduurzaming van de bedrijven, en de gemeente informeert en stimuleert dit proces. Bedrijven hebben wettelijk de verplichting om energiebesparende maatregelen te nemen en aan de overheid te laten zien hoe zij dat (gaan) doen. Delft brengt die verplichting actief onder hun aandacht en speelt een activerende rol met de communicatiecampagne 'Delft Doet Duurzaam', die we samen met partners in de stad invulling geven. Daarnaast voert de gemeente een dialoog met industriële partijen in de stad. Steeds meer ondernemers pakken de uitdaging om te verduurzamen op, bijvoorbeeld in het Innovatiedistrict Delft. We ondersteunen initiatieven die bedrijven ontplooiën. Inmiddels is door de netcongestie de verduurzaming van bedrijven extra uitdagend geworden. Wij helpen als gemeente in samenwerking met Stedin in het versnellen van innovatieve oplossingen om stroomproblematiek te verminderen, bijvoorbeeld met energy-hubs. Zo werken we aan een energy-hub voor Bedrijvenkring Schieoevers en voor Delftechpark en samen met TU Delft aan een energy valley. Daarnaast bieden we actief het ontzorgingsprogramma verduurzaming MKB van de provincie aan Delftse bedrijven aan. Kennisuitwisseling faciliteren we in het bedrijvennetwerk Delft Energieneutraal 2050. Om de naleving van de energielabel-eis voor kantoren te kunnen waarborgen, wordt het inzicht daarop vergroot en indien mogelijk en nodig wordt toezicht en handhaving ingezet.

Transitiepad Publieke dienstverlening

Onder de publieke dienstverlening vallen alle organisaties met een maatschappelijke functie, zoals overheidsgebouwen, onderwijs, gezondheids- en welzijnszorg, cultuur, sport en recreatie. Faciliteren en subsidiëren van het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed wordt al vormgegeven door de provincie en het Rijk. Ons gemeentelijk vastgoed wordt stapsgewijs verduurzaamd richting klimaatneutraal in 2050, zoals is weergegeven in de routekaart verduurzaming vastgoedportefeuille. Ook zetten we in op het meetbaar maken van de vermindering van het energiegebruik van gemeentelijk vastgoed. Voor het basis- en voortgezet onderwijs maakt verduurzaming van het vastgoed onderdeel uit van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs. Voor sportverenigingen werken we aan een Strategie Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed Derden. Voor eigenaren van overige gebouwen zetten we in op informatievoorziening en stimuleren we dat partijen hun verantwoordelijkheid hiervoor oppakken. Doel is het uitfaseren van label G naar label C in 2027.

Transitiepad Mobiliteit

De mobiliteitstransitie vindt haar basis in het Mobiliteitsprogramma Delft 2040, in samenhang met het Schone Lucht Akkoord en het Programma Duurzame Mobiliteit van de MRDH. We geven prioriteit aan schone en actieve vormen van verplaatsen. Deelmobiliteit en duurzaam zoneren dragen hieraan bij, net als de voetganger op één, Ruimte in de Binnenstad en fietsparkeren. Concreet zal aandacht nodig zijn voor de uitbreiding van de laadinfrastructuur in de stad, waarbij de laadpalen netbewust zullen moeten worden uitgevoerd om deze gerealiseerd te krijgen (in verband met netcongestie). Daarnaast is onderzoek naar deelmobiliteit hubs aan de orde om autodelen te stimuleren.

Transitiepad Energie infrastructuur

Er zullen de komende jaren flinke aanpassingen in het energiesysteem (warmte en elektriciteit) plaatsvinden. Het Rijk, de provincie en de gemeente pakken elk op hun niveau de regie om het energiesysteem te programmeren, ruimtelijk in te passen en projecten te coördineren. De prioriteiten voor Delft zijn de aanleg van het warmtenet in Voorhof en Buitenhof, samen met de technische voorzieningen voor de geothermiebron. In 2026 is de TU Delft met zijn gebouwen, enkele studentencomplexen en een enkele corporatieflat aangesloten op dit warmtenet. De overige gebouwen van de corporaties worden in 2027 aangesloten (dit is fase 1 van het warmtenet). In 2027 wordt intensief ingezet op het haalbaar en betaalbaar maken van de tweede fase van het warmtenet. Rijksgeld is daar cruciaal voor; Delft voert een actieve lobby voor dit geld op zowel regionaal als landelijk niveau. Daarnaast zal in de eerste helft van 2027 duidelijk worden of de gemeente definitief gaat deelnemen in het op te richten warmtebedrijf en zullen de kavels die een warmtenet krijgen, moeten worden vastgesteld.

Belangrijke andere prioriteit is het verminderen van de effecten van netcongestie door intensief samenwerken met Stedin voor het versterken van het elektriciteitsnet door Stedin en door innovatieve oplossingen in te zetten. Via de buurtaanpak starten we in 2027 samen met Stedin het uitwerken van de plaatsing in de wijken van nieuwe elektriciteitshuisjes ten behoeve van het uitbreiden van de capaciteit van het elektriciteitsnet. Aan het faciliteren van initiatieven voor Energy hubs en buurtbatterijen zal komende jaren aandacht worden gegeven.

Meer gedetailleerde toelichting op de opgave Energietransitie is te vinden in het programma Duurzame stad en het programma Bereikbare stad.

Financieel kader

Het financieel kader geeft een overzicht van de beschikbare en gealloceerde middelen voor de opgave Energietransitie. Daarnaast wordt inzicht gegeven in het verloop van de bestemmingsreserves voor de energietransitie.

Dekking van de budgetten komt vanuit meerdere stromen:

- Het Rijk financiert gemeenten meerjarig voor uitvoering van het Klimaatakkoord. Tot en met 2025 was dit een specifieke uitkering (SPUK). Voor 2026 en 2027 is dit een decentralisatie uitkering uit het gemeentefonds. Vanaf 2028 geschiedt dit ook via het gemeentefonds, alleen de vorm waarin is nog onderwerp van gesprek.
- Projecten voor isoleren en energiearmoede worden met name gedekt vanuit specifieke uitkeringen (SPUK's).
- De gemeente Delft draagt financieel bij aan de aanleg van het Open Warmtenet vanuit de reserve Stad. Deze subsidie heeft een revolverend karakter. Dit betekent dat we initiatieven ondersteunen, maar ook afspraken maken over het terugbetalen en/of niet uitbetalen als het niet nodig is van (een deel van) de bijdrage.
- In de reserve Energie in de wijken staan de middelen toegekend vanuit de motie 'Energie in de wijken'. Deze zullen bijdragen aan verduurzamen door inwoners van kwetsbare wijken door hen te ontzorgen, te helpen en, waar nodig, te subsidiëren. De integrale benadering van de warmteuitvoeringsplannen vormgegeven door activiteiten van Klimaatmaat in Voorhof en Buitenhof worden vanuit deze reserve gefinancierd.

- In de reserve Beleid en uitvoering is € 2 miljoen gereserveerd voor het warmtenet. De aanleg van een warmtenet, gevoed door duurzame warmte vanuit Geothermie Delft, start in Voorhof en Buitenhof. In eerste instantie sluiten hier woningen van de woningcorporaties op aan. In de tweede fase van het project kunnen particulieren, verenigingen van eigenaren (VvE's), bedrijven en maatschappelijk vastgoed aansluiten. Aanleg van een warmtenet betaalt zich nog niet terug. Hier ligt een rol voor de overheid. De eenmalige aansluitkosten behoeven subsidie vanuit het Rijk. Daarnaast zijn voor het aansluiten van particulieren en VvE's aanpassingen nodig in de woning. En om volledig van het gas af te gaan, moet het gasfornuis worden vervangen door een elektrische kookplaat, wat ook om nieuwe pannen vraagt. Voor deze maatregelen zullen subsidies worden opgezet. Dit zal komende jaren snelheid brengen in de uitrol van het warmtenet fase 2.
- In de reserve Beleid en uitvoering zijn middelen (€ 7,5 miljoen) gereserveerd voor het isolatieplan. Voor een deel (€ 5,5 miljoen) gebruiken wij deze middelen als cofinanciering voor aanvragen van extra rijksmiddelen. Met behulp van toegekende aanvragen in het kader van Volkshuisvestingsfonds kunnen wij onder meer VvE's (587 woningen in Delft-West) ondersteunen bij het isoleren. Met behulp van € 3,8 miljoen cofinanciering is € 8,8 miljoen rijkssubsidie binnengehaald.
- In de (nieuwe) reserve Netcongestie-verzachters is conform het coalitieakkoord € 1 miljoen gereserveerd voor het oplossen van knelpunten rondom netcongestie.

	bedragen x € 1.000				
	2026	2027	2028	2029	2030
Exploitatie (lasten)					
Energietransitie - uitvoeringskosten	4.269	3.880	3.488	3.453	
Warmtenet (incl. Subsidie NetVerder en uitvoeringskosten)	0	757			
Warmtenet	500	200	500	500	
Nul-emissiezone (Duurzaam zoneren)			155	155	155
Aanpak energiearmoede (SPUK)	900	540			
Lokale aanpak Isoleren (SPUK)	883	370	445	445	
Volkshuisvestingsfonds (VHF)	2.526	1.753	2.845	704	
Advies en begeleiding bij isolatiemaatregelen bij VvE's	220				
Inzet reserve Beleid en uitvoering - Isolatieplan (Subsidies)	100	100			
Inzet reserve Beleid en uitvoering - Warmte uitvoeringsplannen	p.m.				
Inzet reserve Beleid en uitvoering - Klimaatmaat	98	98	98		
Totaal exploitatielasten	9.496	7.698	7.531	5.257	155
Exploitatie (baten)					
Energietransitie - uitvoeringskosten (restant SPUK tm 2025)	-4.269	-2.304			
Energietransitie - uitvoeringskosten (stelpost)			-3.488	-3.453	
Aanpak energiearmoede (SPUK)	-900	-540			
Lokale aanpak Isoleren (SPUK)	-883	-370	-445	-445	
Volkshuisvestingsfonds (VHF)	-1.809	-1.227	-1.992	-493	
Totaal exploitatiebaten	-7.861	-4.441	-5.925	-4.391	0
Totaal exploitatiesaldo (lasten -/- baten)	1.635	3.257	1.606	866	155

Verloop reserves Energietransitie	Beschikbaar	Uitgaven	Raming	2027	2028	2029	2030	Saldo ultimo
(bedragen x € 1.000)	t/m 2025		2026					2030
Reserve Beleid en uitvoering - Isolatieplan (cofinanciering aanvragen VHF)	7.050		-717	-526	-853	-21		4.743
						1		
Reserve Beleid en uitvoering - Isolatieplan	2.000	-100	-100	-100				1.700
Reserve Beleid en uitvoering - Warmtenet	2.000			-200				1.800
Reserve Beleid en uitvoering - Motie STIP	430		-220		-			210

Verloop reserves Energietransitie	Beschikbaar	Uitgaven	Raming 2026	2027	2028	2029	2030	Saldo ultimo 2030
(bedragen x € 1.000)	t/m 2025							
Reserve Energie in de wijken - Warmte uitvoeringsplannen	5.500	-195	-98	-98	-98			5.013
Reserve Energie in de wijken - CDOKE middelen via GF	14.143		-500	-1.576	-655	-655	-155	10.602
Reserve Energie in de wijken - Voorbereidingskosten Warmtenet	200							200
Reserve Energie in de wijken - Flankerend beleid energiearmoede	343	-213						131
Reserve Stad - Futureproof open warmtenet	3.784	-3.027		-757				-
Reserve Stad - Futureproof Warmtepompcentrale	4.000	-4.000						-
Reserve Netcongestieverzachter	1.000							1.000
	40.450	-7.535	-1.635	-3.257	-1.606	-866	-155	25.398

Besteding

Dekking komt meerjarig vanuit het Rijk, dat gemeenten financiert voor uitvoering van het Klimaatakkoord. Daarnaast worden projecten voor isoleren en energiearmoede deels gedekt vanuit rijksregelingen op deze thema's. De gemeente probeert optimaal gebruik te maken van deze regelingen. Daardoor komt het voor dat gedurende een jaar extra middelen beschikbaar komen.

Algemene dekkingsmiddelen en Overhead

Overhead

Algemeen

De gemeente Delft streeft naar een efficiënte bedrijfsvoering en transparantie van inkomsten en uitgaven voor overhead. Dit omvat het optimaliseren van bedrijfsprocessen, het voorkomen van onnodige kosten en het verhogen van de effectiviteit van de organisatie. Bij de effectiviteit gaat het om verbetering van dienstverlening door digitalisering en datagedreven werken.

Om inzicht te geven in de totale kosten voor de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces hebben we een apart overzicht gemaakt van de overhead. Bij de programma's zijn de kosten van het primaire proces opgenomen.

De overhead bestaat uit:

- Leidinggevendend primair proces (hiërarchisch)
Het betreft leidinggevendend die personele verantwoordelijkheden hebben zoals het voeren van personeelsgesprekken.
- Managementondersteuning primair proces
Het betreft secretariaten, officemanagement en managementassistentie in het primair proces.
- Juridische zaken
Het betreft juridische medewerkers die op de bedrijfsvoeringsafdeling werken of belast zijn met een bedrijfsvoeringstaak op een afdeling.
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning
Het betreft strategen, bestuursadviseurs en bestuursondersteuners, zijnde de ambtelijke ondersteuning en beleidsadvisering van de burgemeester en het college van burgemeester en wethouders.
- Interne en externe communicatie
Het gaat om zowel interne als externe communicatie.
- Control en Financiën
Toezicht en controle gericht op de eigen organisatie. Het betreft functies als controllers, financieel adviseurs en specialisten, planning & control, financiële verantwoording, administratieve organisatie, risicomanagement, (EDP) auditing, interne kwaliteitszorg.
- Personeel en Organisatie (P&O) / HRM
Het betreft salarisadministratie, P&O / HRM advies, organisatie- en formatieadvies, OR-ondersteuning, mobiliteitscentrum, coaching, leren en ontwikkelen, bedrijfsmaatschappelijk werk, ARBO, recruitment, arbeidsvoorwaarden, HR control.
- Inkoop (inclusief aanbesteding en contractmanagement)
- Informatievoorziening en automatisering (ICT)
Het betreft medewerkers informatisering en automatisering, systeem- en netwerkbeheer, werkplekondersteuning, helpdesk, ontwikkeling ICT projectmanagement, technisch applicatiebeheer en functioneel applicatiebeheer dat door bedrijfsvoering medewerkers wordt gedaan.
- Facilitaire zaken en Huisvesting
Het is inclusief receptie, beveiliging en catering en gebouwenbeheerders. Huisvesting die wordt gerekend tot de overhead heeft betrekking op kantoorruimten. Dit zijn ruimten voor de uitvoering van de algemene taken van de eigen gemeentelijke organisatie. Hieronder valt ook een gemeenteloket in bijvoorbeeld een winkelcentrum.

- Documentaire Informatievoorziening (DIV)

Het betreft medewerkers die kaders stellen en richtlijnen ontwikkelen, zich bezighouden met expertise-ontwikkeling, adviseren bij procesinrichting en -aansluitingen op e-depot, DMS inrichten en beheren, zich bezighouden met postregistratie en e-depot, archiefonderzoeken en coördineren (niet zijnde leidinggevende), fysieke en digitale documenten verwerken, vernietigen en overbrengen en fysiek en digitaal archief opbouwen en beheren.

Jaarlijks wordt er circa € 6.400.000 doorbelast aan Overhead. Dit betreft met name de doorbelasting van overhead aan een gemeenschappelijke regeling (€ 5.900.000) en inhoudingen WGA-premies (€ 500.000).

Zie voor verdere informatie de paragraaf Bedrijfsvoering.

Overzicht baten en lasten

Op basis van de hierboven beschreven afbakening bestaat de overhead uit de volgende posten:

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Baten	6.792	6.792	6.742	6.742
Lasten	60.799	61.393	61.504	60.679
Saldo	-54.007	-54.601	-54.762	-53.937

Specificatie overhead

<i>(bedragen x 1.000)</i>	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Directie	697	697	697	697
Bestuur en controlling	6.232	6.237	6.224	6.230
Management beleidsafdelingen	4.007	4.007	3.941	3.941
Gemeentelijke huisvesting	7.300	7.659	7.767	7.074
Interne dienstverlening	34.161	34.396	34.529	34.391
Gemeentebrede personele uitgaven	1.394	1.394	1.394	1.394
Riskmanagement en verzekering	216	211	211	211
	54.007	54.601	54.762	53.937

Overzicht mutaties

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Overhead				
Stand Programmabegroting 2026-2029	-46.841	-47.314	-47.770	-47.141
Kadernota 2027	-	-	-	-140
Coalitieakkoord 'Delft pakt door'	-100	-	-	-
Nominale ontwikkeling	-5.765	-5.876	-5.889	-5.246
Actualisering kapitaallasten	25	-186	-253	-231
Reserves en voorzieningen	-300	-300	-150	-580
Bijstelling bestaand en nieuw beleid				
- herfasering Erfgoed	140	140	-	-
- coördinatie TU convenant	-75	-75	-75	-75
- integraal veiligheids en hospitalityplan	-368	-368	-368	-368
- overige mutaties	-722	-621	-257	-156

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Totaal - Overhead	-54.007	-54.601	-54.762	-53.937

Toelichting op de mutaties

Stand Programmabegroting 2026-2029

Het saldo van de Programmabegroting 2026-2029 is het vertrekpunt voor de opbouw van de nieuwe Programmabegroting 2027-2030. In dit saldo is rekening gehouden met de begroting die is vastgesteld in de raadsvergadering van 13 november 2025, de septembercirculaire (15e begrotingswijziging 2025) en de decembercirculaire (5e begrotingswijziging 2026) over de uitkeringen uit het gemeentefonds.

Kadernota 2027

In de Kadernota 2027 (vastgesteld op 2 juli 2026) zijn geen voorstellen opgenomen die het niveau van de baten en lasten op programmaniveau wijzigen. Toegevoegd is de jaarlijkse investering ICT (€ 700.000) in 2029 (10e begrotingswijziging 2026) die leidt tot hogere kapitaallasten vanaf 2030.

Coalitieakkoord 'Delft pakt door' (hogere lasten € 100.000)

Voor de uitvoering van het coalitieakkoord is in het jaar 2027 een budget geraamd voor de beweging Gezonde en eerlijke stad. Dit betreft met name digitale soevereiniteit. Voor de verdere uitwerking in 2027 volgt begin volgend jaar een nader voorstel in de voorjaarsrapportage. De vertaling voor de jaren 2028 tot en met 2030 is onderdeel van de Kadernota 2028.

Nominale ontwikkeling 2027 (hogere lasten € 5,851 miljoen, hogere baten € 86.000)

De nominale ontwikkeling betreft de aanpassing van de budgetten aan het prijspeil voor 2027. Een nadere toelichting is opgenomen in het hoofdstuk Toelichting op financiële positie. Binnen de bouwsteen nominale ontwikkeling zijn ook de effecten van de actualisering van de kostenverdeelstaat (de manier waarop afdelingskosten over de programma's worden verdeeld) verwerkt. Dit leidt op onderdelen tot een budgetneutrale herverdeling tussen programma's.

Actualisering kapitaallasten (lagere lasten € 25.000)

Op basis van de realisatie in 2025 is het investeringsprogramma geactualiseerd en zijn kapitaallasten bijgesteld. Toegevoegd zijn de kapitaallasten van de investering Integraal veiligheids- en hospitalityplan (€ 850.000).

Reserves en voorzieningen (hogere lasten € 300.000)

Tijdens de opbouw van de Programmabegroting 2027-2030 zijn de bestedingen en het verloop van de reserves en voorzieningen geactualiseerd. Hieruit is een aantal aanpassingen naar voren gekomen. De aanpassingen van de bestedingen zijn zichtbaar in de beleidsprogramma's. Hiertegenover staan aanpassingen (van gelijke omvang) van stortingen in en onttrekkingen aan de reserves in hoofdstuk Financiën. Hierdoor is deze actualisatie op begrotingsniveau per saldo budgetneutraal.

Vanaf 2027 is een structureel hogere toevoeging aan de voorziening Verlofsparen verwerkt (€ 150.000). Daarnaast zijn voor 2027 en 2028 de uitgaven voor beleidsvisie digitalisering geraamd (deze worden onttrokken aan de reserve Automatiseringsmiddelen). Voor 2030 is de onttrekking aan de reserve Gemeentelijke huisvesting (inclusief de bijbehorende lasten) nog niet geraamd.

Bijstelling bestaand en nieuw beleid

- Herfasering Erfgoed Delft (lagere lasten € 140.000)
Voor het project Herhuisvesting Erfgoed is een overall planning van alle werkzaamheden opgesteld. Op basis van deze planning zijn de kosten geherfaseerd en bijgesteld, o.a. voor facilitaire kosten (zie ook programma's Samenleven, onderwijs en cultuur en Economie en vastgoed).
- Coördinatie TU convenant (hogere lasten € 75.000)
Dit betreft structurele middelen voor samenwerking c.q. overleg met TU Delft, waarbij voor 2027 gewerkt wordt aan een nieuwe vorm van samenwerking.
- Integraal veiligheids- en hospitalityplan (hogere lasten € 368.000)
In 2026 hebben we in Delft te maken gehad met meerdere agressie-incidenten binnen het stadskantoor. Ook is sprake van toenemende maatschappelijke spanningen, mondiale ontwikkelingen die leiden tot verhoogde dreigingsniveaus richting overheid en publieke dienstverlening in het algemeen. Om de veiligheid van onze medewerkers en onze bezoekers beter te kunnen waarborgen, is het noodzakelijk om maatregelen te treffen. We zijn naar aanleiding van de incidenten gestart met het opstellen en uitvoeren van een integraal veiligheid- en hospitalityplan. Het plan omvat organisatorische, fysieke en technische maatregelen, om medewerkers, bezoekers en bestuurders beter te beschermen. Daarbij proberen we waar mogelijk de verbetering van de publiekdsdienstverlening mee te nemen. Voor de exploitatie van het plan is structureel € 368.000 geraamd. Daarnaast is een investering van € 850.000 benodigd
- Overige mutaties (hogere lasten € 661.000, lagere baten € 61.000)
De overige mutaties bestaan voornamelijk uit (personeels-)kosten die (budgetneutraal) worden herverdeeld tussen programma's.

Investerings

Investeringen		Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2025	Jaarschijf 2026 o.v.v. NJR26	Fasering				
(bedragen × € 1.000)									
Overhead	Cat.			2026	2027	2028	2029	2030	
Het nieuwe kantoor (HNK)	BM	3.012	2.774	50	188	-	-	-	
MJOP-facilitair (overhead)	BM	5.479	-	230	898	1.138	1.923	1.290	
MJOP-facilitair (samenleven)	BM	pm	-	pm	pm	pm	pm	pm	
Integraal veiligheid en hospitalityplan	BM	850	-	-	850	-	-	-	
ICT Investerings	BM	16.135	4.060	966	8.753	1.550	806	-	
Verledden (HNK)	BM	750	8	742	-	-	-	-	
Totaal		26.226	6.842	1.988	10.689	2.688	2.729	1.290	

Toelichting op Investerings

Het nieuwe kantoor (HNK) (€ 188.000)

Dit krediet is beschikbaar voor aanpassingen in het HNK die bijdragen aan een inspirerende, moderne en sfeervolle werkomgeving.

MJOP-facilitair (overhead) (€ 898.000)

De geherfaseerde investeringen van het MJOP facilitair zijn voor 2027 begroot op € 898.000.

Integraal veiligheid en hospitalityplan (€ 850.000)

Vanwege toenemende risico's met betrekking tot de veiligheid in overheidsgebouwen wordt een integraal veiligheids- en hospitalityplan uitgevoerd. Voor de investeringen uit dit plan is in 2027 € 850.000 benodigd.

ICT Investerings (€ 8.753.000)

We bieden alle medewerkers de mogelijkheid om plaats- en tijdsafhankelijk te werken. Daarbij hebben we een moderne softwareomgeving nodig. De investeringen in de ICT hangen samen met deze moderne ICT-omgeving en hebben betrekking op geplande gemeentebrede vervangingsinvesteringen voor voornamelijk hard- en software. Op basis van de verwachte uitgaven en lopende aanbestedingsprocedures stellen we de meerjarenplanning jaarlijks bij.

Doorberekening Overhead

Na de herziening van het Besluit Begroting en Verantwoording voor gemeenten (BBV) in 2017 nemen we de overheadkosten apart op en vindt geen doorberekening meer plaats naar de taakvelden. Daarmee vervalt de mogelijkheid om integrale kostprijzen in beeld te brengen op basis van de administratie van de baten en lasten per taakveld in de begroting en jaarstukken. Om die reden berekenen we nu de integrale kostprijzen extracomptabel. Extracomptabel is het verwerken van (financiële) gegevens buiten de financiële administratie om. Daarbij houden we rekening met de overheadkosten die kunnen worden toegerekend aan gesloten circuits, investeringen, grondexploitaties, projecten en tarieven. Dit is de grondslag voor de berekening van de overheadkosten voor de tarieven van de taakvelden Reiniging en Riolerings en de overheadkosten per fte en per uur, conform de uitgangspunten van de Financiële verordening.

Overhead o.b.v. artikel 12 van de Financiële verordening						Bedragen x € 1.000
Totale gemeentelijke lasten						
Specificatie gemeentelijke lasten voor de berekening:						
Overhead						53.479
Reiniging (excl. kwijtschelding)						17.582
Riolerings (excl. kwijtschelding)						15.894
Lasten overige taakvelden						476.205
Totaal						563.160
Gemeentelijk lasten exclusief overhead						509.681
Berekening grondslag Reiniging en Riolerings		Bruto grondslag en correctie		Netto grondslag overhead		
Totale lasten Reiniging (incl kwijtschelding)		19.034				
Aandeel Avalex		16.547		-		
				/-		
Grondslag Reiniging -/- Avalex				2.487		
Grondslag Riolerings (incl. kwijtschelding)				16.151		
Berekening aandeel overhead Reiniging en Riolerings	Grondslag	X	Overhead	/	Lasten (excl. overhead)	Aandeel overhead
<u>Aandeel overhead Reiniging -/- Avalex</u>	2.487	x	53.479	/	509.681	261
<u>Aandeel overhead Riolerings</u>	16.151	x	53.479	/	509.681	1.695
Aandeel overhead overige tarieven (op basis van personeelsomvang):	Aandeel overhead	Overhead		Te verdelen overhead		
Overhead		53.479				
Aandeel Reiniging -/- Avalex	261					
Aandeel Riolerings	1.695					
		+/-				

Overhead o.b.v. artikel 12 van de Financiële verordening				Bedragen x € 1.000
			1.956 - /-	
Aandeel overhead voor de overige tarieven				51.523
Berekening personeelsomvang waaraan overhead kan worden toegerekend		Aantal FTE		
Totale personeelsomvang		956		
Personeelsomvang overhead		340	-/-	
Personeelsomvang waaraan overhead kan worden toegerekend		616		
Aandeel overhead per FTE of per productief uur	Te verdelen / overhead	Aantal FTE / 0 productief uur	Aandeel overhead	
Aandeel overhead voor de overige tarieven	51.523	616	84	
Aantal uur volgens handboek basisprincipes		1362	61	(in euro's)

Financiën

Algemeen

Het hoofdstuk Financiën betreft algemene dekkingsmiddelen en omvat de lasten en baten voor de Lokale heffingen, Algemene uitkering, Dividend, Financieringsfunctie, (Treasury), Deelnemingen, Onvoorzien, Overige algemene dekkingsmiddelen en Heffing vennootschapsbelasting. In het hoofdstuk Financiën zijn ook de onttrekkingen en toevoegingen aan reserves opgenomen.

Algemene dekkingsmiddelen

(bedragen × 1.000)	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lokale heffingen	43.120	43.120	43.120	43.120
Algemene uitkering	334.055	321.130	317.325	321.018
Dividend	2.043	2.443	2.595	2.595
Saldo financieringsfunctie	204	182	210	304
Deelnemingen	-4	-15	-16	-25
Onvoorzien	-100	-100	-100	-100
Overige Algemene dekkingsmiddelen	145	-5.117	-2.822	-4.716
Heffing vennootschapsbelasting	-105	-105	-105	-105
Saldo van baten en lasten	379.358	361.538	360.207	362.092
Onttrekkingen reserves	71.237	13.079	11.364	7.556
Toevoegingen reserves	-73.008	-2.175	-2.003	-1.870
Toevoegingen onttrekkingen reserves	-1.771	10.904	9.362	5.687
Resultaat na bestemming	377.588	372.442	369.569	367.779

Toelichting op de algemene dekkingsmiddelen

Lokale heffingen

In deze post zijn de opbrengsten en beheerkosten opgenomen van de lokale heffingen zoals de onroerendezaakbelasting (OZB), toeristenbelasting, reclamegelden en de beheerskosten van de Regionale Belasting Groep (RBG).

Algemene uitkering (Gemeentefonds)

Het betreft hier de uitkering uit het gemeentefonds (algemene uitkering, decentralisatie-uitkeringen, integratie-uitkeringen) op basis van de meicirculaire 2025.

Dividend

De gemeente ontvangt dividend van Stedin, Evides en van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG).

Saldo financieringsfunctie

Dit betreft het saldo van de te betalen rente, te ontvangen rente en de toegerekende rente aan de taakvelden.

Deelnemingen

Dit is het saldo van de niet-overheidstaken van Werkse!

Onvoorzien

De post Onvoorzien is bedoeld voor tegenvallers die onvoorzien, onontkoombaar en onuitstelbaar zijn. Als de tegenvaller structureel is, moet deze in het volgende begrotingsjaar op een andere wijze gedekt worden.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Hier is een aantal stelposten geraamd, onder meer voor de areaaluitbreiding.

Overzicht baten en lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Baten	387.154	375.162	371.890	375.925
Lasten	7.795	13.624	11.683	13.833
Onttrekkingen	-71.237	-13.079	-11.364	-7.556
Stortingen	73.008	2.175	2.003	1.870
Saldo	377.588	372.442	369.569	367.779

Overzicht mutaties

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Financiën				
Stand Programmabegroting 2026-2029	362.535	357.720	356.140	328.621
Gemeentefonds - meicirculaire 2026	2.894	1.850	-2.991	-1.743
Kadernota 2027	2.428	1.658	2.256	2.248
Coalitieakkoord 'Delft pakt door'	-1.084			
Nominale ontwikkeling	10.954	11.234	11.215	10.834
Actualisering kapitaallasten	107	-714	-284	414
Reserves en voorzieningen	-138	1.608	2.176	634
Bijstelling bestaand en nieuw beleid				
- Poptahof veld 4	126	129	132	134
- uitbreiding gereguleerd parkeergebied vanaf 2027	148	148	148	148
- areaaluitbreiding OZB	280	280	280	280
- actualisering rente	11	49	9	1.927
- realistisch ramen	-	-	-	-1.009
- vrijval stelpost	1.026	-2.936	-385	-
- overige mutaties	-1.699	1.415	874	25.291
Totaal - Financiën	377.588	372.442	369.569	367.779

Toelichting op de mutaties

Stand Programmabegroting 2026-2029

Het saldo van de Programmabegroting 2026-2029 is het vertrekpunt voor de opbouw van de nieuwe Programmabegroting 2027-2030. In dit saldo is rekening gehouden met de begroting die is vastgesteld in de raadsvergadering van 13 november 2025, de septembercirculaire (15e begrotingswijziging 2025) en de decembercirculaire (5e begrotingswijziging 2026) over de uitkeringen uit het gemeentefonds.

Gemeentefonds - meicirculaire 2026 (hogere lasten € 13,580 miljoen, hogere baten € 16,474 miljoen)

In de meicirculaire zijn mutaties verwerkt in de algemene uitkering en (bijstellingen van) decentralisatie- en integratie-uitkeringen. Per saldo is voor Delft sprake van extra baten die zijn geraamd in het hoofdstuk Financiën (€ 17,174 miljoen). Deze baten zijn als dekking benut voor een reservering voor loon- en prijsbijstelling (€ 9,5 miljoen, waarvan € 1,5 miljoen door verlaging van de stelpost Nominale ontwikkeling), een correctie van de stelpost BCF (-/- € 0,7 miljoen) en het aframen van verwachte opbrengsten door groei van de stad vanaf 2028 die nu daadwerkelijk zijn toegevoegd (-/- € 1,6 miljoen). Voor 2029 en 2030 is opnieuw een verwachte extra opbrengst door groei van de stad verwerkt.

Voor de taakmutaties waarmee een korting wordt verwerkt als gevolg van het afschaffen van de huishoudelijke hulp en de extra middelen worden verstrekt voor een vangnet voor de huishoudens die zelf geen hulp kunnen regelen, zijn stelposten geraamd.

- Huishoudelijke hulp uit de Wmo en Vangnetregeling huishoudelijke hulp uit de Wmo
Het kabinet-Jetten heeft de maatwerkvoorziening huishoudelijke hulp met ingang van 1 januari 2029 afgeschaft en hiervoor een bezuiniging verwerkt in de rijksbegroting (Delft: structureel nadeel € 7,1 miljoen). Voor de mensen die niet zelf huishoudelijke hulp kunnen regelen, blijft de gemeente daarin voorzien. Hiervoor zijn middelen toegevoegd aan het gemeentefonds (Delft: structureel voordeel € 2,1 miljoen). Wat nu precies wordt beoogd en/of dit realistisch is, is nog onduidelijk. Daarom worden stelposten voor de taakstellende bezuiniging en het vangnet geraamd totdat er meer duidelijkheid is vanuit het Rijk (zie programma Gezonde en sociale stad). Voor de decentralisatie-uitkering CDOKE is een storting in de reserve Energie in de wijken geraamd:
- Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE) (DU Delft: € 7,080 miljoen)
Voor uitvoering van het klimaat- en energiebeleid in 2027 zijn middelen beschikbaar gesteld. Delft staat voor de grote opgave om 15.000 woningen aardgasvrij te maken. Een belangrijk instrument hiervoor is het nieuw aan te leggen warmtenet. De extra middelen CDOKE worden daarom gestort in de reserve Energie in de wijken ten behoeve van de bekostiging van het warmtenet en (eventuele) aanverwante kosten (zie programma Duurzame stad).
- Voor de overige taakmutaties en (bijstellingen van) decentralisatie- en integratie-uitkeringen zijn voorstellen voor aanpassing van budgetten verwerkt bij de begrotingsprogramma's.

Kadernota 2027 (lagere lasten € 446.000 en hogere baten € 1,982 miljoen)

In de Kadernota 2027 (vastgesteld op 2 juli 2026) zijn voorstellen opgenomen voor verlaging van de stelposten Sociaal domein, Nominale ontwikkeling, onttrekkingen aan de reserves Onderwijshuisvesting, Dekking kapitaallasten en aan de Algemene reserve (t.b.v. het Innovatiedistrict) (10e begrotingswijziging 2026).

Coalitieakkoord 'Delft pakt door' (hogere lasten € 1,084 miljoen en € 970.000 onttrekking)

Voor de uitvoering van het coalitieakkoord is in het jaar 2027 een budget geraamd voor onvoorzien. Tevens zijn in het hoofdstuk Financiën onttrekkingen aan de Algemene reserve en inzet van de financiële ruimte voor de groei van de stad geraamd voor de dekking van de (nieuwe) bestemmingsreserves Betaalbaar wonen, Betaalbare bedrijfsruimte en Netcongestie-verzachters. Uit de bestemmingsreserves Betaalbaar wonen en Betaalbare bedrijfshuisvesting wordt € 970.000 onttrokken voor specifieke bestedingsvoorstellen. Voor de verdere uitwerking in 2027 volgt begin volgend jaar een nader voorstel in de voorjaarsrapportage. De vertaling voor de jaren 2028 tot en met 2030 is onderdeel van de Kadernota 2028.

Nominale ontwikkeling 2027 (lagere lasten € 9,823 miljoen, hogere baten € 1,131 miljoen)

De nominale ontwikkeling betreft de aanpassing van de budgetten aan het prijspeil voor 2027. Binnen het programma Financiën is hiervoor de stelpost nominale ontwikkeling ingezet ter dekking (€ 8,877 miljoen in 2027). Een nadere toelichting is opgenomen in het hoofdstuk Toelichting op financiële positie. Binnen de bouwsteen nominale ontwikkeling zijn ook de effecten van de actualisering van de kostenverdeelstaat (de manier waarop afdelingskosten over de programma's worden verdeeld) verwerkt. Dit leidt op onderdelen tot een budgetneutrale herverdeling tussen programma's.

Actualisering kapitaallasten (lagere lasten € 107.000)

Op basis van de realisatie in 2025 is het investeringsprogramma geactualiseerd en zijn kapitaallasten bijgesteld. Tevens is de stelpost voor de verwachte realisatie van het totale investeringsprogramma geactualiseerd en aangepast aan de voorschriften van de financieel toezichthouder provincie Zuid-Holland (zie Stelpost Kapitaallasten).

Reserves en voorzieningen

In de Programmabegroting 2027-2030 is de vertaling van het coalitieakkoord 'Delft pakt door' voor 2027 op hoofdlijnen verwerkt. Dit betekent concreet dat middelen zijn gestort in de (nieuwe) bestemmingsreserves Betaalbaar wonen (€ 20 miljoen), Betaalbare bedrijfshuisvesting (€ 2 miljoen) en Netcongestie-verzachters (€ 1 miljoen). De dekking hiervoor is afkomstig uit de Algemene reserve (€ 17,75 miljoen) en de stelpost Groei van de stad (€ 5,25 miljoen). Voor de uitvoering van de maatregelen in het coalitieakkoord zijn onttrekkingen geraamd uit de reserve Betaalbaar wonen (€ 770.000) en Betaalbare bedrijfshuisvesting (€ 200.000).

Binnen de Algemene reserve is ruimte gereserveerd voor de buffer waarmee incidentele dekkingsmiddelen beschikbaar zijn voor Delft-West, Innovatiedistrict Delft, Museum Prinsenhof Delft en de Gelatinebrug. Deze incidentele dekkingsmiddelen worden afgezonderd in een aparte bestemmingsreserve Opgaven (onttrekking € 14,109 miljoen). Ook is in de Algemene reserve financiële ruimte geoormerkt voor de kosten van de groei van de stad. Deze (deels) structurele middelen worden opgenomen in een nieuwe stelpost Groei van de stad (onttrekking € 5,619 miljoen). De stelpost is beschikbaar voor uitvoering van het coalitieakkoord, de Strategische Investeringsagenda (SIA), areaaluitbreiding en autonome groei Sociaal domein.

Deze verfijningen hebben inhoudelijk geen financieel effect, maar zorgen wel voor een duidelijker beeld van de geoormerkte en vrij besteedbare middelen in de Algemene reserve. Bovendien is de stelpost Groei van de stad te kwalificeren als structurele dekking, waardoor het behoud van structureel evenwicht van de begroting wordt vergemakkelijkt.

Tijdens de opbouw van de Programmabegroting 2027-2030 zijn de bestedingen en het verloop van de reserves en voorzieningen geactualiseerd. Hieruit is een aantal aanpassingen naar voren gekomen:

- In de reserve Dekking kapitaallasten is € 1,1 miljoen opgenomen voor het Rietveld Theater en € 2,24 miljoen voor een investeringsimpuls in de openbare ruimte (i.c. extra capaciteit). Omdat de ramingen van de investeringen hiermee geen rekening houden, kunnen de reserveringen vrijvallen (voordeel € 3,34 miljoen).
- In de reserve Investeringsplan zijn middelen gereserveerd voor uitvoering van het Klimaatplan (€ 55.000), bodemsanering ISV (€ 41.000) en extra capaciteit voor realisatiekracht (€ 320.000). Omdat de bijbehorende investering is afgesloten en/of omdat een actuele onderbouwing ontbreekt, kunnen de reserveringen vrijvallen (voordeel € 416.000).
- In 2022 is abusievelijk € 5 miljoen gestort in de reserve Schieoevers ten laste van de reserve Dekking kapitaallasten. Dit wordt nu gecorrigeerd (budgetneutraal).
- In 2022 heeft de gemeente Delft een financiële bijdrage gekregen van de ontwikkelaar in het Kabeldistrict (conform de anterieure overeenkomst over de bovenwijkse voorzieningen). Er is toen een storting gedaan vanuit reserve Schieoevers naar de reserve Kostenverhaal Bovenwijkse voorzieningen. Maar omdat de bijdrage niet is gestort in de reserve Schieoevers, ontstaat nu een tekort in deze reserve. Dit wordt nu gecorrigeerd (nadeel € 1,736 miljoen).
- De actualisering van de bestedingen ten laste van reserves in de verschillende programma's leiden tot dezelfde aanpassingen van stortingen in en onttrekkingen aan de reserves in programma Financiën waardoor deze actualisatie budgetneutraal is.

Bijstelling bestaand en nieuw beleid

- Meerjarenprogramma Grond (MPG) (lasten € 7.628)
Met de 6e begrotingswijziging 2026 is de oprenting van de verliesvoorziening opgehoogd. Omdat de wijziging in de Kadernota 2027 onjuist is gepresenteerd, is hiervoor een correctie verwerkt (zie ook programma Goed wonen).
- Poptahof veld 4 (hogere baten € 126.000)
Met het openen van de grondexploitatie Poptahof veld 4 en de bijbehorende begrotingswijziging komt de oprenting verliesvoorziening ten laste van programma Goed wonen. Deze lasten worden gedekt door een onttrekking aan de Algemene reserve.
- Voorgenomen uitbreiding gereguleerd parkeergebied (hogere baten € 148.000)
In de begroting is rekening gehouden met een voorgenomen uitbreiding van het gereguleerd parkeergebied naar de Indische Buurt en Voorhof-Oost vanaf 2027.
- Areaaluitbreiding OZB (hogere baten € 280.000)
De stijging van de OZB opbrengst in 2027 is 3,42% en bestaat uit de inflatiecorrectie 2027 (€ 1,1 miljoen) en areaaluitbreiding (€ 280.000).
- Actualisering rente (hogere baten € 2,009 miljoen, hogere lasten € 1,999 miljoen)
Op basis van de huidige investeringsplanning en het saldo op onze rekening schatkistbankieren daalt de toegerekende rente en stijgen de renteopbrengsten.
- Stelpost Realistisch ramen (hogere lasten -/- € 1,009 miljoen in 2030)
In de Programmabegroting 2025-2028 en de Kadernota 2026 is, naar aanleiding van de positieve rekeningresultaten van de afgelopen jaren, een stelpost voor structurele verlaging van de lasten opgenomen van € 2,5 miljoen per jaar. Het nog openstaande deel van de taakstelling in 2030 wordt ten laste van het positieve begrotingsaldo afgegraamd.

- Overige stelposten (lagere lasten € 1,026 miljoen)
Bij de opschoning van alle taakstellingen en stelposten in de financiële administratie is, na beoordeling van nut en noodzaak, voor de jaren 2026 (+ € 938.000), 2027 (+ € 1,026 miljoen), 2028 (-/- 2,936 miljoen) en 2029 (-/- € 385.000) een saldo overgebleven waarvoor geen onderbouwing is. Deze stelpost wordt nu afgeraagd en verrekend met het positieve saldo van het begrotings- en meerjarenbeeld.
- Overige mutaties (hogere lasten € 1,7 miljoen)
De overige mutaties bestaan voornamelijk uit (personeels-)kosten die (budgetneutraal) worden herverdeeld tussen programma's.

Met de middelen die in de Algemene reserve zijn gereserveerd voor de groei van de stad wordt een stelpost Groei van de stad in de exploitatie geraamd. De middelen komen beschikbaar uit het gemeentefonds als gevolg van de (verwachte) groei van de stad (€ 5,619 miljoen in 2027). De financiële ruimte wordt ingezet voor uitvoering van het coalitieakkoord in 2027 (€ 5,25 miljoen) en voor dekking van de verlaging van de stelpost Kapitaallasten als gevolg van de richtlijnen van de provincie Zuid-Holland (2027: € 369.000). Vanaf 2028 is deze stelpost beschikbaar voor de verdere vertaling van het coalitieakkoord, de Strategische Investeringsagenda (SIA), areaaluitbreiding en autonome groei Sociaal domein.

De provincie Zuid-Holland heeft in haar rol als financieel toezichthouder aanvullende eisen gesteld aan de uitgangspunten en de omvang van de stelpost voor onderuitputting van de kapitaallasten. De provincie verwijst daarbij tevens naar de notitie Structurele en incidentele baten en lasten van de Commissie BBV. De spelregels gaan over nieuwe investeringen waarvan de kapitaallasten ten laste van de exploitatie komen. De stelpost mag maximaal 20% van geraamde kapitaallasten zijn (inclusief rente). Uiteindelijk stimuleert dus ook de provincie vanuit haar toezichtsrol de gemeenten om de investeringen realistischer te ramen. Het effect van de bijstelling van deze stelpost wordt gedekt uit de stelpost Groei van de stad.

Stortingen en onttrekkingen (bestemmings-)reserves

In onderstaande tabel zijn de mutaties opgenomen van de Algemene reserve en de bestemmingsreserves.

In de Programmabegroting 2027-2030 wordt ongeveer € 73,0 miljoen toegevoegd aan de bestemmingsreserves, de voorgenomen bestedingen bedragen circa € 71,2 miljoen. Hiermee wijzigt de omvang van de bestemmingsreserves met € 1,8 miljoen.

De ontwikkeling van de Algemene reserve is toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

(bedragen × 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Algemene reserve Weerstandscapaciteit	21.006	14.842	-100	900	900	900
Reserve Opgaven	-	-	41.712	-	-	-
Reserve Automatiseringsmiddelen	345	-644	-	-	-	-
Reserve Beleid en Uitvoering	7.311	6.636	-	-	-	-
Reserve Cultureel Erfgoed Delft	172	72	72	72	72	72
Reserve DUVO	650	-	-	-	-	-
Reserve Energie in de wijken	-	7.063	7.080	-	-	-
Reserve Investeringsplan	1.400	1.300	1.300	-	-	-
Reserve Kostenverhaal Bovenwijkse voorzieningen	1.741	34	-	-	-	-
Reserve Maatschappelijke Voorzieningen	-	-	-	-	-	-
Reserve MO/BW/Begeleiding	1.500	660	-	-	-	-

(bedragen × 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Reserve Openbare Ruimte	900	-	-	-	-	-
Reserve Project Prinsenhof	11.222	255	255	-	-	-
Reserve Schieoevers	876	2.763	-3.264	-	-	-
Reserve Sociaal domein	4.633	1.136	-376	-	-	-
Reserve Stad		-	-	-	-	-
Reserve VAK		221	-	-	-	-
Reserve WGA-ERD	430	430	430	430	430	430
Reserve Bomenfonds	526	-	-	-	-	-
Reserve Degeneratiekosten	2.893	831	-	-	-	-
Reserve Verplaatsing flexwoningen	1.300	-	-	-	-	-
Reserve Betaalbare bedrijfshuisvesting		-	2.000	-	-	-
Reserve Netcongestieverzachters		-	1.000	-	-	-
Reserve Betaalbaar wonen		-	20.000	-	-	-
Reserve Dekking Kapitaallasten		4.637	2.431	306	133	-
Reserve Gemeentelijke Huisvesting	9.025	-	-	-	-	-
Reserve Onderwijshuisvesting	512	467	467	467	467	467
Reserve Werkse!		599	-	-	-	-
Toevoegingen reserves	66.442	41.303	73.008	2.175	2.003	1.870
Algemene reserve Weerstandscapaciteit	31.734	13.047	52.837	126	120	128
Reserve Opgaven	-	-	3.688	2.052	2.587	-
Reserve Automatiseringsmiddelen	325	765	860	860	500	314
Reserve Beleid en Uitvoering	2.026	1.321	1.475	2.209	211	-
Reserve Cultureel Erfgoed Delft	107	-	-	-	-	-
Reserve DUVO	200	-	-	-	-	-
Reserve Energie in de wijken	98	598	1.673	753	655	155
Reserve Investeringsplan		-	416	-	-	-
Reserve Kostenverhaal Bovenwijkse voorzieningen	7.100	-	-	-	-	-
Reserve Maatschappelijke Voorzieningen		15	-	-	-	-
Reserve MO/BW/Begeleiding	8.022	500	500	-	-	-
Reserve Openbare Ruimte	1.000	1.125	755	125	125	-
Reserve Project Prinsenhof		-	-	-	-	-
Reserve Schieoevers	1.555	1.900	1.426	686	635	729
Reserve Sociaal domein	750	1.250	1.000	1.000	1.000	1.000
Reserve Stad	7.027	11.213	757	-	-	-
Reserve VAK		-	-	-	-	-
Reserve WGA-ERD	430	430	430	430	430	430
Reserve Bomenfonds		-	-	-	-	-
Reserve Degeneratiekosten		550	635	510	410	325
Reserve Verplaatsing flexwoningen		-	-	-	-	-
Reserve Betaalbare bedrijfshuisvesting		-	200	-	-	-
Reserve Netcongestieverzachters		-	-	-	-	-
Reserve Betaalbaar wonen		-	770	-	-	-
Reserve Dekking Kapitaallasten		1.963	425	3.272	3.774	4.063
Reserve Gemeentelijke Huisvesting		2.425	2.250	375	250	-
Reserve Onderwijshuisvesting	481	253	852	522	522	412
Reserve Organisatieontwikkeling Werkse!		90	100	-	-	-
Reserve Werkse!		89	188	158	145	-
Onttrekkingen reserves	60.855	37.535	71.237	13.079	11.364	7.556
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	5.587	3.769	1.771	-10.904	-9.362	-5.687

Stelposten (reserveringen)

(bedragen × € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Stelposten	B/L				

(bedragen × € 1.000)		2026	2027	2028	2029	2030
1. GF - BTW CompensatieFonds (BCF)	B	2.000	1.300	1.300	1.300	1.300
2. GF - Verrekening oude jaren	B	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250
3. GF - Groei van de stad	B	-	-	-	1.275	2.300
4. SD - Eigen bijdrage jeugdzorg	B	-	-	1.182	1.178	1.178
5. SD - Sturen op trajectduur jeugdzorg	L	-	-	308	307	307
6. SD - Huishoudelijke hulp uit de Wmo	L	-	-	-	7.087	7.164
7. SD - Vangnet huishoudelijke Hulp Wmo	L	-	-	-	-2.116	-2.139
8. SD - Inkoop jeugdzorg	L	-	-	800	800	800
9. SD - SPUK's	B	300	-	-	-	-
Te realiseren hogere baten en/of lagere lasten		3.550	2.550	4.840	11.081	12.160
10. Nominale ontwikkeling	L	-	-	-50	-106	-
11. Inflatiecorrectie investeringen	L	-	-400	-400	-400	-400
12. Kapitaallasten	L	-	660	881	663	764
13. Areaaluitbreiding	L	-	-	-1.765	-1.055	-966
14. Groei van de stad	L	-	-	-8.007	-6.708	-9.834
Financiële ruimte geoormerkt voor specifiek doel		0	260	-9.340	-7.607	-10.436

Toelichting stelposten (reserveringen)

Toelichting:

1. Gemeentefonds - BTW Compensatiefonds

Vanaf 2019 wordt alleen de raming van de ruimte onder het plafond BCF voor het huidige jaar verwerkt in de circulaires over het gemeentefonds. Voor de overige jaren mag een stelpost worden geraamd, die maximaal gebaseerd is op de meest recente, gerealiseerde ruimte onder het plafond BCF. Voor de begroting 2027 is dit de realisatie 2025 zoals die in de meicirculaire 2026 is vastgesteld (zie 'Bestuurlijke reactie meicirculaire 2026' van 24 juni 2026, zaaknummer 2626408).

2. Gemeentefonds - Verrekening oude jaren

Gedurende het jaar ontvangen gemeenten specificaties van de uitkeringen uit het gemeentefonds voor het lopende jaar en voor oude jaren. Vorig jaar is afgesproken voor de extra inkomsten voor oude jaren een stelpost op te nemen.

3. Gemeentefonds - Groei van de stad

Vorig jaar is afgesproken aanvullend rekening te houden met extra inkomsten uit het gemeentefonds die samenhangen met de groei van de stad vanaf jaar t+3. Jaarlijks wordt hiervan een berekening gemaakt op basis van de meicirculaire. De extra opbrengsten worden toegevoegd aan de stelpost voor de kosten van de groei van de stad.

4. Sociaal domein – Eigen bijdrage jeugdzorg

In de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk is een korting op het gemeentefonds verwerkt die kan worden ingevuld door introductie van een eigen bijdrage in de jeugdzorg. Voor de concrete invulling is wetgeving van het Rijk benodigd. Zolang die ontbreekt, is het ramen van een stelpost toegestaan door de provinciaal financieel toezichthouder. Deze stelpost is al geraamd in de Programmabegroting 2026-2029.

5. *Sociaal domein – Sturen op trajectduur jeugdzorg*
In de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk is een korting op het gemeentefonds verwerkt die kan worden ingevuld door te sturen op verkorting van behandeltrajecten in de jeugdzorg. Voor de concrete invulling is wetgeving van het Rijk benodigd. Zolang die ontbreekt, is het ramen van een stelpost toegestaan door de provinciaal financieel toezichthouder. Deze stelpost is al geraamd in de Programmabegroting 2026-2029.
6. *Sociaal domein – Huishoudelijke Hulp uit de Wmo*
In de Voorjaarsnota 2026 van het Rijk is een korting op het gemeentefonds verwerkt die kan worden ingevuld door afschaffing van de huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening. Voor de concrete invulling is wetgeving van het Rijk benodigd. Zolang die ontbreekt, is het ramen van een stelpost toegestaan door de provinciaal financieel toezichthouder.
7. *Sociaal domein – Vangnet huishoudelijke hulp Wmo*
In de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk zijn middelen toegevoegd aan het gemeentefonds die bestemd zijn voor het leveren van huishoudelijke hulp aan mensen die niet zelf hulp kunnen regelen. Voor de concrete invulling is wetgeving van het Rijk benodigd. Zolang die ontbreekt, is het ramen van een stelpost toegestaan door de provinciaal financieel toezichthouder.
8. *Sociaal domein – Inkoop jeugdzorg*
In de Kadernota 2027 is een stelpost geraamd voor een te behalen voordeel als gevolg van de nieuwe inkoopstrategie die in de regio wordt voorbereid.
9. *Sociaal domein – SPUK's*
In de Kadernota 2024 is rekening gehouden met incidentele inkomsten tot en met 2026 door specifieke uitkeringen voor jeugdzorg.
10. *Nominale ontwikkeling*
In de mei- en septembercirculaire over het gemeentefonds wordt de financiële ruimte voor loon- en prijsbijstelling (inflatiecorrectie) geactualiseerd op basis van het Centraal Economisch Plan (CEP) en de Macro Economische Verkenningen (MEV). Vanaf 2024 is de trap-op-trap-af systematiek vervangen door een nieuwe normeringssystematiek op basis van de ontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product. Omdat deze systematiek ongunstiger is en omdat jaarlijks de extra inflatie vanaf het tweede kwartaal niet wordt gecompenseerd, ontstaan tekorten bij de financiële ruimte voor inflatiecorrectie. Hier is op geanticipeerd door de instelling van de stelpost Nominale ontwikkeling. Hierin worden de middelen opgenomen die jaarlijks beschikbaar komen voor loon- en prijsbijstelling (jaar t+1) in de septembercirculaire.
11. *Inflatiecorrectie investeringen*
In de Programmabegroting 2027-2030 zijn middelen geraamd voor bijstelling van investeringskredieten. Door de lange looptijd van investeringen en de sterk gestegen inflatie is dit noodzakelijk.

12. *Kapitaallasten*

Jaarlijks is sprake van een afwijking tussen de geraamde investeringsbedragen en de daadwerkelijke realisatie. Analyse leert dat dit verklaard wordt door diverse (externe) factoren. Zoals beschikbaarheid van aannemers, beschikbaarheid van materieel, inspraak op bestemmingsplannen en ambtelijke capaciteit.

Op basis van de afgelopen jaren is de verwachting dat van het totale investeringsprogramma per jaar circa 60% à 70% kan worden gerealiseerd. Vanwege de eerdergenoemde factoren is het niet mogelijk om vooraf aan te geven op welke specifieke investeringen dit betrekking heeft. In het begrotings- en meerjarenbeeld is daarom een bijstelling (stelpost) voor realistisch ramen opgenomen die aansluit bij de aanname dat in een jaar maximaal 70% wordt besteed. Voor de lagere kapitaallasten die hiervan het gevolg zijn, is een stelpost geraamd. Door aangescherpte regelgeving voor stelposten vanuit de provinciaal financieel toezichthouder kent de stelpost vanaf 2027 een maximum.

13. *Areaaluitbreiding*

In de Kaderbrief 2022 is een financieel kader ingesteld voor de kosten van areaaluitbreidingen in de openbare ruimte, Toezicht & Handhaving, Interne en Publieke Dienstverlening. Jaarlijks wordt een voorstel opgewerkt voor actualisering van de benodigde middelen voor areaaluitbreiding. De verwerking is onderdeel van de nieuwe begroting. Tot nu toe passen de voorstellen binnen het afgesproken financiële kader.

14. *Groei van de stad*

De financiële ruimte die ontstaat door extra baten uit het gemeentefonds, wordt opgenomen in de stelpost Groei van de stad. Hiermee is dekking beschikbaar voor de uitvoering van het coalitieakkoord, de Strategische Investeringsagenda, areaaluitbreiding en autonome groei van het Sociaal domein.

Paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen en financiële positie

Het Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de *beschikbare* weerstandscapaciteit en de *benodigde* weerstandscapaciteit.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de volgende middelen en mogelijkheden om onverwachte en substantiële kosten te dekken, die niet zijn opgenomen in de begroting:

- Incidentele weerstandscapaciteit
Dit betreft het saldo van de Algemene reserve dat eind 2027 € 55,9 miljoen is. De nadere toelichting op de Algemene reserve en de financiële ruimte op basis van incidentele dekkingsmiddelen volgt hieronder.
- Structurele weerstandscapaciteit
Dit betreft de post Onvoorzien (€ 100.000) en onbenutte belastingcapaciteit. De post Onvoorzien is structureel beschikbaar voor incidentele tegenvallers die onvoorzien, onontkoombaar en onuitstelbaar zijn. Als de tegenvaller toch structureel is, dan moet deze in het volgende begrotingsjaar op een andere wijze worden gedekt. De onbenutte belastingcapaciteit voor onroerendezaakbelasting (OZB) is gelijk aan de belastingheffing die nog kan plaatsvinden tot het niveau dat een gemeente moet heffen om voor toelating van een artikel 12-aanvraag in aanmerking te komen. Voor Delft is de onbenutte belastingcapaciteit circa € 3,3 miljoen.

De *benodigde* weerstandscapaciteit is afhankelijk van de aard, kans van optreden en de omvang van de risico's waarmee de gemeente wordt geconfronteerd. De optelling van de risico's is € 41,8 miljoen (zie het risicoprofiel voor het actuele overzicht van de risico's).

Het weerstandsvermogen wordt bepaald door de verhouding tussen de beschikbare weerstand (2027: € 55,9 miljoen) en benodigde weerstand (€ 41,8 miljoen). In 2027 is de score van 1,3 als 'voldoende' (>1,0) te karakteriseren.

Algemene Reserve

Hieronder is een actueel overzicht opgenomen van de ontwikkeling van de Algemene reserve voor de jaren 2026-2030. Het saldo van de Algemene reserve is eind 2026 in totaal € 108,8 miljoen. De binnen de Algemene reserve gelabelde incidentele dekkingsmiddelen voor Delft-West, IDD, Gelatinebrug, Museum Prinsenhof Delft en cofinanciering (in totaal € 41,7 miljoen) maken geen onderdeel uit van het weerstandsvermogen en worden mede daarom in 2027 overgeheveld naar de nieuwe bestemmingsreserve Opgaven. Daarnaast daalt de Algemene reserve na 2026 door de inzet voor het coalitieakkoord (-/- € 11,0 miljoen) en de dekking voor het tekort op de GREX Poptahof veld 4 (-/- € 0,1 miljoen). Het saldo stijgt door de overheveling van de reserve Stad naar de Algemene reserve (na aftrek van de afgesproken inzet voor het Fonds Delft 2040) (+ € 0,9 miljoen). Naar verwachting bedraagt het saldo van de Algemene reserve eind 2030 € 58,2 miljoen.

Algemene reserve	Bedragen x 1.000	2026	2027	2028	2029	2030
Beginsaldo		107.037	108.831	55.894	56.668	57.448
Jaarstukken 2025						
Afrekenvoorstellen		169	-	-	-	-

Resultaat na afrekenvoorstellen	1.993	-	-	-	-
Overheveling naar reserve Opgaven					
Inzet voor Delft-West	-	-4.660	-	-	-
Inzet voor IDD	-	-4.888	-	-	-
Gelatinebrug	-	-4.600	-	-	-
Museum Prinsenhof Delft	-	-3.500	-	-	-
Cofinanciering	-	-24.064	-	-	-
Overig					
NJ 2026 overheveling Implementatie Omgevingswet naar reserve B&U	-433	-	-	-	-
PB 2026 - Incidentele dekkingsmidd. van BR Stad naar AR (dotatie Mobiliteitsgelden)	900	900	900	900	900
PB 2026 - Incidentele dekkingsmidd. van BR Stad naar AR	11.213	-	-	-	-
PB 2026 - Reservering Groei van de stad	1.000	-1.000	-	-	-
NJ 2026 Bevordering opkomst verkiezingen	-40	-	-	-	-
NJ 2024 - Extra leegstandskosten 2025 en 2026	-50	-	-	-	-
JR 2025 Delftse rekenkamer	-4	-	-	-	-
NJR25 Delft-West	-198	-	-	-	-
onttrekking budget Delft-West JR2024	-667	-	-	-	-
KN 2023 - amendement oprichting Delftse volwassenenfonds sport en cultuur	-117	-	-	-	-
OHV Karrepad 2 - huur	-167	-	-	-	-
PB 2027 Dekking Coalitieakkoord	-	-11.000	-	-	-
8e BGW 2026 - Dekking tekort GREX Poptahof veld 4	-6.551	-125	-126	-120	-128
PB 2026 Indexatie investering MPD (toevoeging res. dekk. kap.last)	-2.119	-	-	-	-
Uitgaven Delft-West (geactualiseerd)	-1.402	-	-	-	-
Uitgaven IDD (geactualiseerd)	-1.732	-	-	-	-
	108.831	55.894	56.668	57.448	58.219

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van de inkomende en de uitgaande geldstromen die samenhangen met transacties en investeringen in een bepaalde periode, overeenkomstig de voorschriften van de Europese Unie. Het EMU-saldo geeft aan met welk bedrag de schuldpositie van een gemeente in een bepaalde periode is gemuteerd (een nadelig saldo betekent een afname van het eigen vermogen en een toename van de schuld). Conform deze voorschriften is het beeld van het EMU-saldo van de gemeente Delft als volgt.

(bedragen × 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
EMU saldo						
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	24.614	8.393	1.827	-8.718	-6.293	-2.570
Mutatie (im)materiële vaste activa (investeringen -/-)	29.405	36.681	31.763	30.282	25.536	24.705
Mutatie voorzieningen	2.371	4.409	-507	-23.950	-352	1.370
Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie -/-)	1.662	-8.474	437	5.318	-	-
Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	-	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo	-4.082	-15.405	-30.880	-68.268	-32.181	-25.905

Het Economische en Monetaire Unie (EMU)-saldo is in alle jaren negatief. Dit betekent dat op kasbasis de uitgaven hoger zijn dan de inkomsten bij de gemeente Delft. Uitgaven aan investeringen zijn hiervoor de belangrijkste verklarende factor. Met het EMU-saldo is rekening gehouden in de financieringsbehoefte van de gemeente.

In de regeling vaststelling gelijkwaardige inspanning decentrale overheden inzake het EMU-saldo is het collectieve en individuele aandeel van provincies en gemeenten in het EMU-saldo voor de jaren 2027 tot en met 2030 bepaald. De referentiewaarde in 2027 voor Delft is € 28,832 miljoen negatief (bron: septembercirculaire 2026).

Een individuele EMU-referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. In het bestuurlijk overleg tussen Rijk, provincie, gemeenten en waterschappen (18 januari 2013 en 14 september 2015) is afgesproken dat er geen sturingsmaatregelen door het Rijk op basis van EMU-saldo worden bepaald.

Meerjarige balans

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat gemeenten een meerjarige balans moeten opstellen voor het begrotingsjaar en de drie volgende jaren. Dit is gebeurd op basis van de Jaarstukken 2025, cijfers van het EMU-overzicht en een beoordeling van de mutaties op de leningenportefeuille.

Balans (bedragen x € 1000)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Activa						
Vaste activa	490.296	526.977	558.740	589.022	614.558	639.263
Immateriele vast activa	85.237	84.236	82.849	81.462	80.075	78.688
Materiele vaste activa	405.059	442.741	475.891	507.560	534.483	560.575
Financiële vaste activa	64.758	63.291	61.824	60.357	58.890	57.423
Kapitaalverstrekking deelneming	8.740	8.740	8.740	8.740	8.740	8.740
Leningen aan deelnemingen	42.417	41.350	40.283	39.216	38.149	37.082
Leningen aan corporaties	1.717	1.545	1.373	1.201	1.029	857
Overige verstrekte leningen	11.884	11.656	11.428	11.200	10.972	10.744
Vlottende activa	204.514	179.407	133.685	98.484	56.386	20.630
Gronden in exploitatie	2.719	-5.755	-5.318	-	-	-
Gronden niet in exploitatie	-	-	-	-	-	-
Overige voorraden	-	10	10	10	10	10
Vorderingen	201.795	185.152	138.993	98.474	56.376	20.620
Liquide middelen	5.520	5.520	5.520	5.520	5.520	5.520
Overlopende activa	45.151	45.151	45.151	45.151	45.151	45.151
Totaal activa	810.239	820.346	804.920	798.535	780.507	767.989
Passiva						
Eigen vermogen	339.196	337.818	339.588	328.684	319.322	313.635
Algemene reserve	112.484	108.832	55.895	56.669	57.449	58.221
Bestemmingsreserve	226.712	228.986	283.693	272.015	261.873	255.414
Voorzieningen	45.134	49.543	48.059	24.358	24.230	25.599
Vaste schulden	212.820	197.284	188.454	169.337	151.512	144.032
Vlottende schulden	50.757	27.888	27.888	27.888	27.888	27.888
Overlopende passiva	162.332	207.813	200.931	248.268	257.555	256.835
Totaal passiva	810.239	820.346	804.920	798.535	780.507	767.989

De bruto stadsschuld omvat de vaste schulden, vlottende schulden en de overlopende passiva (verplichtingen die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen). De bruto schuld bedraagt ultimo 2026 € 433 miljoen en daalt in het nieuwe begrotingsjaar naar circa € 417 miljoen. De mutatie van de stadsschuld hangt samen met de actuele

leningenportefeuille, het investeringsprogramma en de vooruitontvangen – meerjarige – subsidies van het Rijk.

Financiële kengetallen

Om goed inzicht in de financiële positie te geven, schrijft het BBV voor zes financiële kengetallen op te nemen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Een kengetal (of financiële ratio) is een verhoudingsgetal dat is opgebouwd uit exploitatie- en/of balanscijfers. Bij de kengetallen hoort een samenhangende beoordeling van de scores in relatie tot de signaleringswaarden die de provincie als financieel toezichthouder hanteert.

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Ratio			
Netto schuldquote	< 90%	90%-130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	< 90%	90%-130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20%-50%	< 20%
Grondexploitaties	<20%	25%-35%	> 35%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	< 0%
Belastingcapaciteit	<95%	95%-105%	> 105%

bron: Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK) 2026 gemeenten

De signaleringswaarden zijn geen doel, maar gelden als maximum (schuldquotes, grondexploitaties) c.q. minimum (solvabiliteit) en fungeren als referentie voor de beoordeling. Een sterk afwijkende score (bijvoorbeeld meest risicovol voor de netto schuldquote) kan reden zijn voor actief overleg met de raad.

Op verzoek van de raad zijn drie kengetallen toegevoegd.

Ratio's	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028	Prognose 2029	Prognose 2030
Door BBV voorgeschreven						
<u>Weerbaarheid</u>						
Netto schuldquote	31,4%	34,0%	39,3%	52,0%	57,7%	62,7%
Gecorrigeerde netto schuldquote	21,3%	24,6%	30,1%	43,0%	48,9%	54,1%
Solvabiliteitsratio	41,9%	41,2%	42,2%	41,2%	40,9%	40,8%
<u>Wendbaarheid</u>						
Kengetal grondexploitaties	0,5%	-1,0%	-0,9%	0,0%	0,0%	0,0%
Structurele exploitatieruimte	2,6%	3,5%	0,3%	0,2%	0,4%	0,6%
Belastingcapaciteit	113,9%	116,2%	120,2%	120,2%	120,2%	120,2%
Gemeentelijke aanvulling						
De ontwikkeling van de netto schuld per inwoner	1.576	1.777	2.044	2.656	2.960	3.180

Ratio's	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028	Prognose 2029	Prognose 2030
Het saldo van baten en lasten als percentage van de baten	4,2%	1,8%	0,3%	-1,5%	-1,1%	0,1%
Onbenutte belastingcapaciteit (OZB)	2.132	2.049	3.342	3.342	3.342	3.342
Onbenutte belastingcapaciteit (OZB) als percentage van de baten	0,39%	0,35%	0,58%	0,59%	0,58%	0,59%
Inwoneraantal (bron: CBS en afdeling O&S)	110.044	110.960	111.379	111.597	111.470	112.416

Op basis van de scores van de kengetallen is de financiële positie van de gemeente houdbaar.

Netto schuldquote

Het kengetal netto schuldquote geeft de verhouding tussen de schuldenlast (saldo van bruto schuld en geldelijke bezittingen) en de inkomsten. Op basis van de score kan een oordeel worden gevormd in hoeverre het inkomen van de gemeente toereikend is om de schuldverplichtingen te voldoen. De hoogte van de inkomsten bepaalt namelijk in belangrijke mate hoeveel schulden een gemeente kan dragen. Hoe hoger het inkomen, des te meer schuld een gemeente kan aangaan. De netto schuldquote is eind 2027 39,3% en krijgt als waardering 'Minst risicovol' (zie Waarderingscijfer GTK 2026 gemeenten).

Doordat het saldo schatkistbankieren (vordering op het Rijk) de komende jaren daalt, laat de score van de netto schuldquote een stijging zien.

Gecorrigeerde netto schuldquote

Bij de gecorrigeerde netto schuldquote wordt de schuldquote verlaagd met doorgeleende middelen, omdat de rentebetaling en aflossing bij die andere partij ligt. Delft heeft in 2027 € 53 miljoen doorgeleend aan andere partijen die de rente betalen en jaarlijks aflossen, bijvoorbeeld woningcorporaties en ParkerenDelft (zie paragraaf Financiering). Overigens is het uitlenen van geld niet zonder risico. Als de lenende partij de lening niet kan terugbetalen, is de gemeente het uitgeleende geld kwijt en blijft zij zitten met de schuld. In Delft wordt de kans dat dit risico zich voordoet laag ingeschat. In 2027 is de gecorrigeerde netto schuldquote 30,1% ('Minst risicovol').

Conclusie is dat de schuldpositie van de gemeente beheersbaar is. De komende jaren wordt een stijging voorzien die goed gemonitord moet worden.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft aan in hoeverre er geen schulden op het bezit rusten. Als er veel eigen vermogen is (algemene reserve en bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De signaleringswaarde voor de solvabiliteitsratio is een ondergrens van 20%. De solvabiliteitsratio van de gemeente is eind 2027 42,2 %.

Als de toename van de investeringen volledig door schuldfinanciering wordt gedekt, stijgt de stadsschuld en daalt de solvabiliteit. Voor behoud van de financiële gezondheid moet dus ook de ontwikkeling van de solvabiliteit in samenhang met de schuldquote gemonitord worden. Voor behoud van voldoende solvabiliteit kan het nodig zijn om te sturen op een positief exploitatieresultaat.

Grondexploitaties

Omdat grondexploitaties een forse impact kunnen hebben op de financiële positie, is het kengetal grondexploitatie toegevoegd. Dit kengetal geeft de grondpositie (de waarde van de grond) ten opzichte van de totale baten. Hoe lager het percentage voor dit kengetal, hoe beter. Een kengetal grondexploitatie van 35% of hoger wordt beschouwd als risicovol. In Delft is de grondpositie beperkt en voor reële marktwaardes opgenomen op de balans. Het risico op de voorraad bouwgrond en de schuld die ermee samenhangt is daarmee gering. Het kengetal is eind 2027 -0,9%.

Structurele exploitatieruimte

Het kengetal structurele exploitatieruimte vergelijkt de structurele baten en structurele lasten met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten (bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de onroerendezaakbelasting) toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De structurele exploitatieruimte is positief.

Belastingcapaciteit (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing)

Het kengetal belastingcapaciteit laat zien hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot de landelijk gemiddelde woonlasten. Naast de onroerendezaakbelasting (OZB) wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing, omdat deze heffingen niet kostendekkend hoeven te zijn, maar ook lager vastgesteld mogen worden (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt). Het kengetal geeft inzicht in de ruimte voor belastingverhoging om bijvoorbeeld een financiële tegenvaller op te vangen of om nieuw beleid te dekken (in het volgende begrotingsjaar). Hiermee geeft dit kengetal – naast de schuld en de verhouding tussen structurele lasten en structurele baten – een indicatie van de wendbaarheid van de begroting, oftewel de mate waarin bijgestuurd kan worden op een tegenvaller (de wendbaarheid wordt verder beperkt door een hoge schuld en structurele lasten die hoger zijn dan de structurele baten). De score voor het kengetal belastingcapaciteit is met 120,2% risicovol. Dit betekent concreet dat de wendbaarheid beperkt is.

Conclusie: de financiële positie is op basis van de financiële kengetallen ultimo 2027 goed; met uitzondering van de belastingcapaciteit voldoen de scores aan de signaleringswaarden van de financieel toezichthouder. Om financieel gezond te blijven, monitoren we de ontwikkeling van de stadsschuld en de solvabiliteit, mede in relatie tot de financieringsbehoefte, de liquiditeit en de benodigde aflossingscapaciteit.

Gemeentelijke aanvulling

Met de raad is een aantal extra indicatoren afgesproken.

Netto schuld per inwoner

De netto schuld per inwoner brengt de ontwikkeling van de schuld (de zogenaamde schuldevolutie) in beeld. Door de netto schuld per inwoner eind jaar t-1 af te trekken van de netto schuld per inwoner eind jaar t verkrijgt je de schuldevolutie per inwoner in jaar t.

Saldo van baten en lasten als percentage van de baten

Het saldo van baten en lasten als percentage van de baten is positief. In 2028 en 2029 is deze indicator negatief omdat gebruik gemaakt wordt van de inzet van reserves.

Onbenutte belastingcapaciteit OZB

Het kengetal onbenutte belastingcapaciteit (OZB) laat de ruimte voor stijging van de OZB

zien als gekozen wordt voor 120% van het landelijk gemiddelde. Voor Delft is deze ruimte 0,58% van de totale begroting.

Risicoprofiel

Risicoprofiel

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van het risicoprofiel van de gemeente Delft. Bij de inventarisatie van de risico's hanteren we de volgende definitie: een onvoorziene gebeurtenis met wellicht een negatieve materiële financiële impact waarvoor nog geen maatregelen getroffen zijn. De risico's met een (in de planperiode) verwachte omvang groter dan € 0,1 miljoen zijn zichtbaar gemaakt. Verder hebben we onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele risico's. Na de tabel en risicomatrix is per risico een korte tabel met specificaties opgenomen en daaronder een inhoudelijke toelichting. Deze toelichting op ieder risico in het risicoprofiel wordt afgesloten met een overzicht 'Overige operationele risico's' die *pro memorie* worden opgenomen, omdat ze nog erg onzeker zijn in omvang en waar ook nog rijksmiddelen tegenover kunnen komen te staan. De paragraaf sluit af met de meer strategische risico's voor de gemeente op langere termijn en de zogeheten kerndossiers.

Voor de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit wordt de omvang van de risico's gewogen met de kans van optreden, aangeduid in het kolomhoofd met 'zonder weging' en 'met weging', respectievelijk. De weging betekent:

1. dat we voorheen ongewogen risico's nu wegen met de kans, waarbij de waarde 1 = 10%, 2 = 30%, 3 = 50%, 4 = 70% en 5 = 90% (= kolom Kans (%)), en
2. dat we structurele risico's vermenigvuldigen met een factor twee (= kolom Factor).

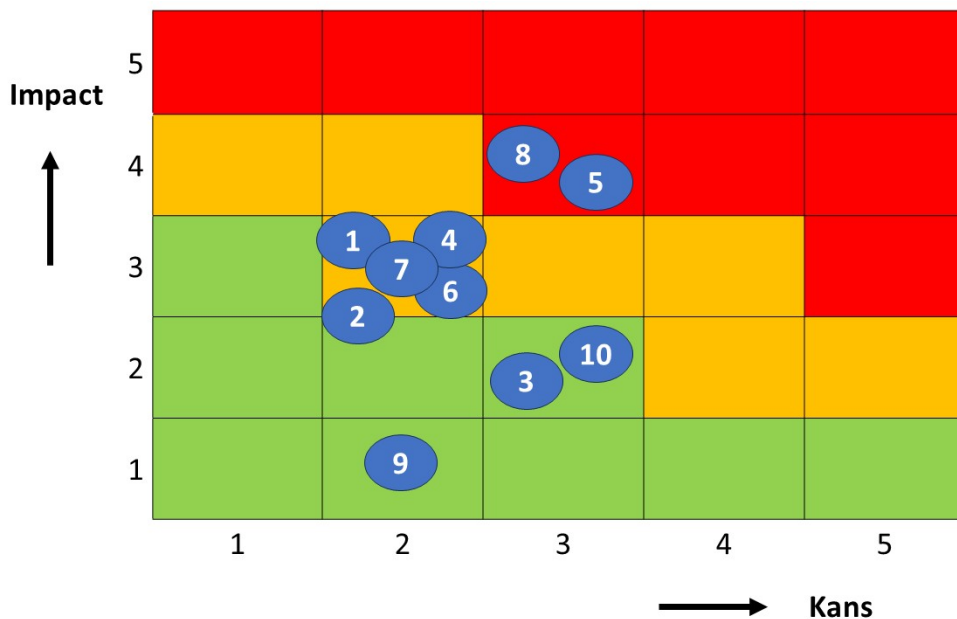
De genummerde risico's vormen het huidige risicoprofiel en worden na de figuur per stuk toegelicht met detailtabel en toelichting. We maken in het risicoprofiel voor grondexploitaties al gebruik van gewogen bruto risico's. Dat is het geval bij de risico's '4. Bouwgrondexploitaties' en '5. Schieoevers'. (Nadere informatie over grondexploitaties staat in de [paragraaf Grondbeleid](#) en in het [TMPG](#) (Tussentijds Meerjarenprogramma Grondontwikkeling)).

In totaal komt het operationeel risicoprofiel uit op € 41,8 miljoen. Dat betekent een afname met € 4,6 miljoen ten opzichte van de stand bij de Jaarstukken 2025 (€ 46,4 miljoen). De grootste daling ligt bij het risico programma Schieoevers dat met € 2,0 miljoen is afgenomen. De eerstvolgende bijdrage in de daling komt van het project Prinsenhof dat met € 1,2 miljoen afnam. De overige wijzigingen zijn updates van bestaande risico's, met kleinere effecten. De tabel hieronder toont het overzicht van de verschillende risico's die het benodigde weerstandsvermogen onderbouwen. Elk van de risico's wordt vervolgens met een korte tabel verder tekstueel toegelicht.

Risico's (bedragen x € 1.000)	Nr	I/S	Begroting 2026 met weging	Jaarverslag 2025 met weging	Begroting 2027 zonder weging	kans %	kans	Impact	factor	Begroting 2027 met weging
Duurzame stad										
Bodemsanering TU Delft Campus Zuid	1	I	245	245	350	2	30%	3	1,0	105
Grondwateronttrekking schade	2a	I	900	900	3.000	2	30%	3	1,0	900

Risico's (bedragen x € 1.000)	Nr	I/S	Begroting 2026 met weging	Jaarverslag 2025 met weging	Begroting 2027 zonder weging	kans %	kans	Impact	factor	Begroting 2027 met weging
Grondwateronttrekking uitstel	2b	I	225	195	650	2	30%	2	1,0	195
Goed wonen										
Bodemverontreiniging	3	I	125	250	500	3	50%	2	1,0	250
Bouwgrondexploitaties	4	I	9.100	14.514	13.832	2	(reeds gewogen)			13.832
Schieoevers	5	I	19.800	20.700	18.700	3	(reeds gewogen)			18.700
Schone en veilige stad										
Verbrandingkosten en grondstoffenopbrengsten	6	I	150	150	500	2	30%	3	1,0	150
Gezonde en sociale stad										
WMO en Jeugdhulp	7a	S	2.970	2.970	6.600	2	30%	3	1,5	2970
Rijksbeleid ontwikkelingen	7b	I	195	195	1.000	2	30%	3	1,0	300
Samenleven, onderwijs en cultuur										
Doorontwikkeling welzijnswerk		S	300	300						
Project Prinsenhof	8	I	5.000	5.000	13.900	3	(separate weging)			3.800
Verruiming btw- sportvrijstelling	9	S	120	120	200	2	30%	1	2,0	120
Werk en inkomen										
Participatie in balans		S	400	400						
Overig										
Vpb benzinever- kooppunten	10	I	325	498	1.049	3	50%	2	1,0	525
Totaal			39.855	46.437	60.281					41.847
<i>Waarvan incidenteel</i>			<i>36.065</i>	<i>42.647</i>	<i>53.481</i>					<i>38.757</i>
<i>Waarvan structureel</i>			<i>3.790</i>	<i>3.790</i>	<i>6.800</i>					<i>3.090</i>

Ieder risico is gescoord op kans en impact. Daarbij is gewerkt met een schaal van 1 tot 5 (1 = zeer laag, 5 = zeer hoog). De kans maal impact geeft de risicoscore. Samengevat ziet de risicomatrix van de gemeente Delft er dan als volgt uit:

Voor de risico's met betrekking tot Schieoevers (5) en het project Prinsenhof (8), hier beiden in het rood, is ook nadere toelichting te vinden bij de kerndossiers (zie Risicomanagement: de Delftse aanpak).

1. Bodemsanering TU Delft Campus Zuid

Naam risico	Programma	Kans	Impact	Score	Bedrag (x € 1.000)	Tijdspanne
Bodemsanering TU Delft Campus Zuid	Duurzame stad	2	3	12	350	I

Wat is het risico?

De bodem is vervuild en de verantwoordelijkheid voor sanering ligt bij de gemeente. De wijze van sanering is afhankelijk van het soort ontwikkeling. Dus afhankelijk van wat er ontwikkeld wordt, schatten we de kosten met moderne saneringstechnieken op orde grootte € 0,35 miljoen. In het overleg met TU Delft is duidelijk geworden dat er naar verwachting op afzienbare termijn geen ontwikkeling gaat plaatsvinden. De kans dat bodemsanering de komende 4 jaar nodig gaat zijn is beperkt en daarom op 2 (=30%) gezet, maar op termijn kan de kans wel weer toenemen.

Wat zijn de oorzaken?

Op Campus Zuid was eerder een motorcrossterrein gevestigd waarvoor de gemeente verantwoordelijk was. Na beëindiging bleek de bodem vervuild te zijn.

Beheersmaatregelen:

Met de Technische Universiteit Delft is afgesproken om het terrein te saneren wanneer hier ontwikkelingen op plaatsvinden. Op dit moment is nog niet bekend wat er ontwikkeld gaat worden en wanneer dit gaat plaatsvinden.

2. Grondwateronttrekking (gwo)

Naam risico	Programma	Kans	Impact	Score	Bedrag (x € 1.000)	Tijdspanne
Grondwateronttrekking schade	Duurzame Stad	2	3	6	3.000	I
Grondwateronttrekking uitstel	Duurzame Stad	2	2	4	650	I (over 3 jaar)

Wat is het risico?

Door de afbouw van de onttrekking veranderen de grondwaterdrukken in de bodem en kan de bodem bewegen. Als dat te snel gebeurt, kan dat schade veroorzaken aan gebouwen van circa € 3 miljoen. In 2021 heeft uit voorzorg geen afbouw van de onttrekking plaatsgevonden, omdat de bodem sneller steeg dan verwacht (wel binnen de normen). Uit monitoring is gebleken dat dit zich weer stabiliseerde. In 2022 en ook in 2023 is daarom verdergegaan met de afbouw. Vanwege de natte winter en voorjaarsperiode in 2024 was de grondwaterstand hoger dan normaal. Daarom is in 2024 de afbouwstap later gerealiseerd. In 2025 is een reguliere afbouwstap gerealiseerd. Voor 2026 wordt eveneens een reguliere afbouwstap voorzien. Het al dan niet nemen van een afbouwstap wordt ieder jaar opnieuw afgewogen. De kosten voor een jaar uitstel bedragen cumulatief voor de resterende periode circa € 0.65 miljoen. De laatste afbouwstap is voorzien in 2027 en daarom zijn de kosten voor mogelijk uitstel met € 1 ton verlaagd ten opzichte van de programmabegroting 2026-2029.

Wat zijn de oorzaken?

De gemeente kan aansprakelijk worden gesteld voor gevolgschade als gevolg van veranderende grondwaterstanden. Eventueel uitstel leidt tot meerkosten.

Beheersmaatregelen:

Jaarlijks zijn en worden de risico's en beheersmaatregelen geactualiseerd op basis van gedegen monitoring. Aan de hand daarvan is en wordt afgewogen of de volgende reductiestap wel, gedeeltelijk of niet wordt doorgevoerd. Bij twijfel wordt uitgesteld, omdat dit de laagste impact heeft.

3. Bodemverontreiniging

Naam risico	Programma	Kans	Impact	Score	Bedrag (x € 1.000)	Tijdspanne
Bodemverontreiniging	Goed Wonen	3	2	6	500	I

Wat is het risico?

Het ontdekken van onbekende locatie(s) met hevige verontreiniging van bodem, waar ingrijpen dringend nodig is. Regelmatig worden door (leiding)werkzaamheden, door nieuwe onderzoeken, en door nieuwe regelgeving, onbekende verontreinigingen geconstateerd in gemeentelijk grondbezit. Door deze vondsten kunnen de beschikbare budgetten voor saneringen in de begroting worden overschreden; er wordt voor de verwachte bodemsaneringen budget gereserveerd. Door recente ervaringen met de sanering Kalverbos en Noordeinde is de schatting van het risico met € 2 ton verhoogd ten opzichte van de Programmabegroting 2026-2029. En vanwege de impact op de omgeving en de vertraging van een eventueel (bouw)project ter plekke is die waarde nu verhoogd van 1 naar 2.

Wat is de oorzaak?

De gemeente is wettelijk verplicht bij verontreiniging van de bodem deze te saneren of te beheersen, maar de locatie, omvang, de aanpak en de kosten zijn nog onzeker.

Wat is het gevolg?

De gemeente zal kosten moeten maken voor sanering of beheersing van nog onbekende omvang.

Beheersmaatregelen:

De onzekerheid over de aanpak en de kosten managen we door een stapsgewijze projectmatige werkwijze.

4. Bouwgrondexploitaties

Naam risico	Programma	Kans	Impact	Score	Bedrag (x € 1000)	Tijdperiode
Bouwgrondexploitaties	Goed Wonen	2	3	6	13.832	I

Wat is het risico?

Grondexploitaties kennen projectspecifieke risico's en algemene risico's. Het totale risicobedrag gemoeid met de projectspecifieke risico's is € 12,0 miljoen. Algemene risico's zijn risico's die voor alle grondexploitaties gelden. Kwantificering hiervan leidt tot een risicobedrag van € 2,7 miljoen. Het totale risicobedrag, voor beide typen risico's, komt daarmee uit op € 14,7 miljoen (reeds gewogen). Omdat een drietal positieve grondexploitaties hun risico's (deels) zelf kan opvangen, komt het te dekken totale risicobedrag uit op € 13,8 miljoen. Dit is € 0,7 miljoen lager dan ten tijde van de Jaarstukken 2025. De wijziging in het totale risicoprofiel (€ 1,4 miljoen voordelig binnen de projectspecifieke risico's) is met name het gevolg van afnemend risicoprofiel bij de projecten Nieuw Delft en Kop van de Buitenhof.

Wat zijn de oorzaken?

Er zijn onzekerheden rond netcongestie die vooralsnog leiden tot vertraging. Verder blijven de bouwkosten stijgen en is de bouwlogistiek complex bij binnenstedelijk en op compacte kavels bouwen. Locaties worden veelal gefaseerd ontwikkeld en saneringsopgaven moeten nader worden uitgezocht. De geopolitieke instabiliteit in algemene zin kan leiden tot plotselinge verhogingen van grondstofprijzen.

Wat zijn de gevolgen?

Dalende grondwaarden, claims, langere doorlooptijd van projecten, hogere rentes, oplopende inflatie en intensievere afstemming van werkzaamheden .

Beheersmaatregelen:

- Nadere onderzoeken doen
- Aanpassen programmering
- Afstemmen bouwprocessen op elkaar
- Besparen op kwaliteit en duurzaamheidsmaatregelen
- Zakelijk aansturen van processen

5. Schieoevers

Naam risico	Programma	Kans	Impact	Score	Bedrag (x € 1.000)	Tijdspanne
Schieoevers	Goed Wonen	3	4	12	18.700	I

Wat is het risico?

De gemeente Delft wil Schieoevers-Noord transformeren van een werklocatie naar een gemengd woon-werkgebied. De ambitie is om in fase 1 ruim 1.800 arbeidsplaatsen en circa 4.500 woningen toe te voegen. De gemeente zelf heeft weinig grondpositie en is afhankelijk van initiatieven van derden. De gemeente legt zich met name toe op het investeren in noodzakelijke bovenwijkse voorzieningen, zoals de Gelatinebrug.

Binnen het programma Schieoevers zijn de risico's op programma- en deelprojectniveau geïnterpreteerd. Deze risicoanalyse heeft voor het laatste plaatsgevonden ten behoeve van de Voortgangsrapportage Projecten Schieoevers 2026; hierin worden de risico's gebaseerd op de RISMAN-methode voor risicomanagement in de bouw- en infrasector. Ten opzichte van de vorige risicoanalyse zijn de grootste wijzigingen doorgevoerd in de risicodossiers Kabeldistrict en Gelatinebrug. Daarbij is goed gekeken vanuit de faciliterende rol van de gemeente in het project Kabeldistrict. Op basis van de ingeschatte kans x effect, is het gewogen risicobedrag voor het programma Schieoevers vastgesteld op circa € 18,7 miljoen, wat een verlaging van € 2 miljoen betekent ten opzichte van de Jaarstukken 2025.

Wat zijn de oorzaken?

Belangrijke oorzaak van de vertraging is de lopende procedure bij de Raad van State. Daarnaast speelt netcongestie ook een rol in de uitwerking van de plannen van ontwikkelaars. De stapeling van kaders en ambities kan voor ontwikkelaars de haalbaarheid onder druk zetten. Ten slotte zijn vertraging door afhankelijkheden tussen plannen en krapte op de arbeidsmarkt en de inzet van capaciteit belangrijke oorzaken.

Wat zijn de gevolgen?

De gevolgen op hoofdlijnen zijn dat de doelen van Schieoevers-Noord mogelijk gedeeltelijk niet behaald worden, dat bijvoorbeeld Schieoevers-Noord een minder bruisend stadsdeel wordt. Ook kunnen de geplande investeringen hogere kosten met zich meebrengen wanneer cofinanciering wegvalt doordat een ontwikkelaar zijn businesscase niet rond krijgt, door indexatie en prijsstijgingen, omdat de investeringen later dan gepland worden uitgevoerd. Ten slotte kan het programma verdere vertraging oplopen, die weer leidt tot verhoging van de kosten (voor bijvoorbeeld plankosten).

Beheersmaatregelen:

Op hoofdlijnen zijn de beheersmaatregelen voor Schieoevers: de verdere voorbereiding op de zitting bij de Raad van State. En daarnaast het optimaal ondersteunen van de uitvoering van de planvorming die nu in voorbereiding is bij de ontwikkelaars. De ontwikkelaars zetten

hun werkzaamheden voort, ondanks de onzekerheid rondom de procedure. Daarnaast is een mogelijkheid de plannen deels te herzien, of te heroverwegen, en het is nodig in gesprek te blijven met de subsidieverstrekkers over de subsidies. Ook zal het programma energietransitie actief betrokken blijven worden in verband met de netcongestie. Tot slot is van belang te blijven inzetten op kostenverhaal in anterieure overeenkomsten, en bewaking en beheersen van gestelde subsidievoorwaarden en deadlines.

6. Afvalverbrandingskosten en grondstoffenopbrengsten

Naam risico	Programma	Kans	Impact	Score	Bedrag (x € 1.000)	Tijdspanne
Avalex	Schone en Veilige Stad	2	3	6	500	I

Wat is het risico?

Enerzijds onverwachts hogere verwerkingskosten van het afval en hogere rijksbelasting op verbranding en CO₂-toeslag, en anderzijds vermindering van inkomsten door daling van verkoopprijzen van ingezamelde grondstoffen zoals gerecycled plastic. In de plannen van de regering zijn al hogere verbrandingsbelastingen aangekondigd. De exacte hoogte is nog onzeker, maar de verwachting is dat het weer hoger kan uitpakken en daarom is de omvang met € 2 ton verhoogd ten opzichte van de Programmabegroting 2026-2029. Tegelijkertijd is de kans in de Jaarstukken 2025 omlaag gebracht van 3 (=50%) naar 2 (=30%), omdat de afvalstoffenheffing tot op heden steeds tijdig kon worden verhoogd. De reserve is bovendien beter gevuld dan in afgelopen jaren. Daarmee is effectief het beslag op het weerstandsvermogen onveranderd op €150k (zie de overzichtstabel voorin het Risicoprofiel).

Wat is de oorzaak?

Extra heffingen op afvalverwerking (meestal verbranding) of verhoging van die heffingen zijn soms pas na vaststelling van het tarief bekend. En de prijzen voor ingezamelde grondstoffen volgen de ontwikkelingen op de markt, en op de huidige markt is nieuw plastic goedkoper dan gerecycled plastic. De voorziening Reiniging is op dit moment ontoereikend om extra belasting en/of tegenvallers op te vangen. Het risico is als incidenteel bestempeld, omdat bij de eerstvolgende mogelijkheid het tarief voor inwoners erop kan worden aangepast. Overigens is met de overeenkomst met HVC voor afvalverwerking het risico op onverwachte verhoging van de verwerkingskosten zelf kleiner door de samenwerking en het tijdig en open delen van informatie.

Wat is het gevolg?

De stijging van kosten leidt tot verhoging van het lokale tarief voor de inwoners, wat nodig is voor het opvangen van deze extra kosten.

Beheersmaatregelen:

Volgen van de actualiteiten en hierop anticiperen en eventuele tariefsverhoging, indien mogelijk, tijdig doorvoeren.

7. Sociaal domein: autonome groei Wmo en Jeugdhulp

Naam risico	Programma	Kans	Impact	Score	Bedrag (x € 1.000)	Tijdspanne
-------------	-----------	------	--------	-------	--------------------	------------

a) Sociaal domein	Gezonde en Sociale Stad	2	3	6	6.600	S
b) Rijksbeleid ontwikkelingen	Gezonde en Sociale Stad	2	3	6	1.000	S

Wat is het risico?

a. Het financieel risico bedraagt voor jeugd circa € 2 miljoen voor 2027 en circa € 4 miljoen voor 2028 verder. Voor Wmo bedraagt het risico € 0,75 miljoen voor 2027 en € 2,6 miljoen voor 2028 en verder. In totaal bedraagt het risico € 2,75 miljoen in 2027 en € 6,6 miljoen vanaf 2028.

De kosten van de jeugdhulp en de Wmo worden door veel verschillende factoren bepaald. Prognoses zijn daarom in hoge mate onzeker. Met enige mate van zekerheid kunnen de verwachte kosten tot en met 2027 worden geraamd. Daarna is de onzekerheid te groot en wordt een eventuele verdere kostenstijging als risico gezien. De externe factoren betreffen demografische ontwikkelingen, dubbele vergrijzing en aanbesteding/inkooptrajecten waarbij rekening gehouden moet worden met hogere tarieven vanwege de Algemene Maatregel van Bestuur Reële kostprijs. Waar de vergrijzing betekent dat er meer ouderen zijn van een bepaalde leeftijdsgroep, betekent autonome groei dat de fractie van een leeftijdsgroep die ondersteuning nodig heeft, toeneemt. En het is ook onzeker of die autonome groei afremt of stopt. De factoren die te maken hebben met landelijke beleidsontwikkelingen worden onder b) meegenomen. Ten slotte blijft het een risico of de rijkscompensatie voor indexatie de komende jaren toereikend is.

b. Landelijk wordt er gewerkt aan diverse nieuwe wetten, akkoorden en programma's waarvan de uitvoering bij gemeenten zal worden belegd. Dit leidt zowel bij jeugd als bij Wmo tot uitvoeringskosten zonder het Rijk daarvoor de volledige dekking verschaft. Denk hierbij aan (de Veranderstrategie) Toekomstscenario kind en gezinsbescherming, Convenant Stevige Lokale Teams, Hervormingsagenda Jeugd. Voor dit risico is 1% van de totale omzet voor jeugdhulp en Wmo genomen. Toelichting: dit risico had in Jaarstukken 2025, en eerder, betrekking op Jeugdhulp Plus; dat meer specifieke risico valt onder 'Rijksbeleid ontwikkelingen' en hierbij wordt dit risico verbreed naar meer ontwikkelingen die landelijk spelen.

Wat zijn de oorzaken?

a. Doordat de Wmo en de Jeugdhulpwet zogeheten open-einderegelingen zijn, moet de gemeente zorg en hulp leveren ongeacht het aantal aanvragen. Gelijktijdig is de beïnvloedbaarheid van de hoeveelheid en zwaarte van deze aanvragen beperkt en de geboden rijksfinanciering ontoereikend. Het Integraal Zorgakkoord en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord zien het sociaal domein als onderdeel van de oplossing voor de druk op de zorg. Indien een individuele oplossing voor een inwoner niet in algemene voorzieningen (de basis) gevonden kan worden, ligt de oplossing in de maatwerkvoorzieningen, maar ook hierin schuilt weer een nieuw risico op kostenstijging.

b. Exogene ontwikkelingen (wetswijzigingen, nieuwe taken) die tot toenemende kosten (blijven) leiden.

Wat zijn de gevolgen?

a. Zelfs relatief marginale effecten kunnen vanwege de financiële omvang van het sociaal domein leiden tot forse tekorten op de gemeentemiddelen. Daarom is het logisch om eventuele kostenstijging vanaf 2028 als groter risico te zien, ondanks dat het procentueel niet om grote afwijkingen gaat en we via diverse wegen inzetten op kostenbeheersing.

b. Beleidsontwikkelingen zoals hierboven geschetst kunnen leiden tot hogere uitgaven. Daarnaast kunnen landelijke ontwikkelingen ook invloed hebben op de continuïteit van aanbieders binnen de regio. Risico's zitten met name op jeugdzorg plus en de jeugdbescherming die (boven) regionaal worden ingekocht en waar gemeenten de verplichting hebben om deze vormen van jeugdhulp te continueren.

Beheersmaatregelen:

a. Aandacht voor mogelijkheden van kostenbeheersing in het sociaal domein heeft hoge prioriteit. Dit bestaat uit meerdere delen:

1. borgen van succesvolle kostenbeheersende maatregelen uit het inmiddels afgeronde Actieplan sociaal domein en nieuw maatregelen van de afgelopen jaren die bijdragen aan het transformeren van het sociaal domein binnen de gemeentelijke mogelijkheden. Dat wil zeggen middels nieuwe werkwijzen en pilots interventies treffen binnen de volle breedte van het sociaal domein, bijvoorbeeld door inzet op preventie (betreft regionale en lokale inzet);
2. in de nieuwe ronde regionale inkoop kosten beheersende maatregelen (voorwaarden) vóór 2028 afspreken met de jeugdzorg instellingen.

b. Tijdig voorbereiden en meedenken in de landelijke ontwikkelingen die impact gaan hebben op Delft. Denk hierbij aan meedoen aan de Proeftuin Toekomstscenario, maar ook bijdragen aan internetconsultaties bij voorstellen voor nieuwe wetgeving. Tot slot anticiperen we samen met onze partners op de implicaties van landelijke ontwikkelingen.

We blijven vanzelfsprekend inzetten op de lobby richting het Rijk voor aanvullende middelen. Daarnaast blijven we de exogene ontwikkelingen volgen om tijdig te kunnen anticiperen en wordt de (regionale) informatievoorziening daar waar mogelijk versterkt. Hierboven schetsen we de beheersing van het financiële risico binnen het sociaal domein. Er kunnen ook maatschappelijke risico's ontstaan op het moment dat hulp niet, of onvoldoende, beschikbaar is voor kwetsbare burgers. Denk bijvoorbeeld aan mensen met psychische problemen die bij gebrek aan voldoende ondersteuning uit onmacht dingen doen die een gevaar opleveren voor henzelf of hun omgeving.

Doorontwikkeling preventie/welzijnswerk

Met de start van de verantwoordelijkheid als aandeelhouder voor de continuïteit van Delft voor Elkaar BV zijn er geen grote onvoorziene zaken naar voren gekomen en is de kans daarop zo beperkt geworden dat het met ingang van de PB2027 als risico wordt verwijderd uit het risicoprofiel.

8. Project Prinsenhof

Naam risico	Programma	Kans	Impact	Score	Bedrag (x € 1.000)	Tijdspanne
-------------	-----------	------	--------	-------	-----------------------	------------

Project Prinsenhof	Samenleven, onderwijs en cultuur	3	4	12	3.800	I
-----------------------	-------------------------------------	---	---	----	-------	---

Wat is het risico?

Het risicoprofiel ziet op het opvangen van financiële effecten die veroorzaakt worden door exogene factoren die een risico vormen voor de realisatie van het project (zie raadsvoorstel 1 februari 2024). Hierbij moet worden gedacht aan onder meer: excessieve prijsstijgingen (boven de indexering uit), marktwerking, verborgen gebouwgebreken, vertraging door archeologische vondsten, juridische geschillen en niet tijdig kunnen beschikken over de benodigde nutsvoorzieningen. Op basis van het projectverloop wordt de risicoanalyse periodiek geactualiseerd. In juni 2026 is dit voor het laatst gebeurd, met als resultaat een ongewogen omvang van € 13,9 miljoen wat neerkomt op een gewogen omvang van € 3,8 miljoen. De omvang van het risico neemt mede af (daling €1,1 miljoen) doordat het project gestaag vordert. (Zie ook de sectie Kerndossiers).

Wat zijn de oorzaken?

- marktomstandigheden, zijnde de beschikbaarheid van materialen en capaciteit (intern en extern),
- de complexiteit van het werk, bijvoorbeeld de haalbaarheid van belangrijke ontwerpprincipes,
- exogene ontwikkelingen, zoals 'onverwachte' besluiten van hogere overheidsorganen en
- economische ontwikkelingen, zoals bovenmatige kostenstijgingen.

Wat zijn de gevolgen?

De oorzaken kunnen leiden tot hogere bouwkosten, langere doorlooptijd (uitstel van heropening museum), aanpassingen van het plan of verzwaarde exploitatielasten.

Beheersmaatregelen:

- Het werk gefaseerd in opdracht geven, prijsontwikkeling monitoren, en
- tijdig afschaalopties onderzoeken en alternatieve oplossingen beschikbaar hebben.

9. Verruiming btw-sportvrijstelling

Naam risico	Programma	Kans	Impact	Score	Bedrag (x € 1.000)	Tijdspanne
Verruiming btw-sportvrijstelling	Samenleven, onderwijs en cultuur	2	1	2	200	S

Wat is het risico?

Gemeenten worden in beginsel gecompenseerd via de Specifieke Uitkering Stimulering Sport (SPUK). De uitkering bedraagt 18% (in de regeling 2025-2026) van de gerealiseerde bestedingen (inclusief btw). Het ministerie van VWS is voornemens de SPUK Stimulering Sport samen te voegen met de Brede Regeling Combinatiefuncties tot een regeling. Op het moment van opstellen van deze programmabegroting is hier nog niet meer over bekend. Op basis van een inschatting van de praktijk schatten we het risico in op een bedrag van € 0,2 miljoen. Het risico is:

- De aanvraag voor de SPUK wordt niet geheel gehonoreerd.
- Het totaalbedrag van de aanvragen is hoger dan het uitkeringsplafond. Wanneer het totaal van de aangevraagde uitkeringen het beschikbare budget overschrijdt, worden de aanvragen naar rato verleend.

Wat zijn de oorzaken?

Sinds 1 januari 2019 is de btw-sportvrijstelling verruimd. Door deze wetswijziging is het recht vervallen op aftrek van btw voor gemeenten en niet-winstbeogende exploitanten van sportaccommodaties. De gemeente heeft geen recht meer op aftrek van btw via de btw-aangifte. Voor compensatie heeft het Rijk een SPUK-regeling geopend. Deze biedt slechts voor een deel compensatie.

Wat zijn de gevolgen?

De uitbreiding van de btw-sportvrijstelling heeft tot gevolg dat de btw op de bouw en het onderhoud van de accommodaties en de btw op de kosten van het geven van gelegenheid tot sportbeoefening voor gemeenten geheel of gedeeltelijk een kostenpost wordt.

Beheersmaatregelen:

1. Tijdige en volledige aanvraag indienen voor de SPUK en zorgen voor een goede verantwoording met de bruto gerealiseerde bedragen.
2. Monitoren in 2026 om op basis van de eventuele continuering van de SPUK Sportstimulering in onze eigen ambities een afweging te maken voor 2027 (tarieven, uitgaven, investeringen).

10. Vennootschapsbelasting (vpb)

Naam risico	Programma	Kans	Impact	Score	Bedrag (x € 1.000)	Tijdspanne
Vpb benzineverkooppunten	Financiën	3	2	6	1.049	I

Wat is het risico?

Vpb-heffing met betrekking tot gunning van het recht tot exploitatie van benzineverkooppunten in de gemeente. Voor de jaren 2020 tot en met 2025 wordt de omvang geschat op circa € 1.049.000 inclusief rente. Dit is een stijging van € 50.000 ten opzichte van de Programmabegroting 2026 - 2029. Deze schatting is aangepast aan de gerealiseerde omzet en gewijzigde belastingrente van de recente jaren, waarbij rekening is gehouden met de vermoedelijke verjaring voor de periode 2016 tot en met 2019.

Wat zijn de oorzaken?

De Belastingdienst is van mening dat onder voorwaarden de activiteit brandstofverkooppunten een vpb-plichtige activiteit betreft en stemt niet in met het standpunt dat sprake is van normaal vermogensbeheer. Hierover loopt momenteel een procedure bij de Hoge Raad van een buurgemeente.

Wat zijn de gevolgen?

Het gevolg is dat de gemeente mogelijk de vpb-naheffing moet betalen over de afgelopen jaren. Daarnaast zal de gemeente een openingsbalans moeten opstellen en jaarlijks de fiscale resultaten moeten aangeven in de aangifte.

Beheersmaatregel:

De gemeente volgt de ontwikkelingen in een lopende bezwaar- en beroepsprocedure van een buurgemeente. De hoogste rechter zal een uitspraak moeten doen of deze inkomsten onder de reikwijdte vallen van de Wet VPB. Uitgangpunten zijn dat gemeente een pleitbaar standpunt heeft (met 50% slagingskans) gelet op een lopende procedure van een buurgemeente.

Overige operationele risico's

Prijsstijgingen onderhoud en investeringen openbare ruimte, scholen, sportvoorzieningen en cultuurvoorzieningen etc.

Het reguliere (groot) onderhoud door de gemeente in onder meer de openbare ruimte, onderwijsgebouwen en sportvoorzieningen/cultuurvoorzieningen wordt uitbesteed aan marktpartijen. Daarmee maken we optimaal gebruik van de markt(werking). Het nadeel is dat de prijzen ook volledig afhankelijk zijn van de markt. Dit betekent dat de economische situatie van invloed is op de kosten, waarvan momenteel niet te voorspellen is wat het effect (positief dan wel negatief) zal zijn. In 2021 heeft dit risico zich voorgedaan (al dan niet als gevolg van een door Covid-19 veroorzaakt grondstoffentekort). In 2022 heeft dit risico zich ook voorgedaan.

De investeringsportefeuille van de gemeente is ook gevoelig voor kostenstijgingen in de bouwmarkt (onder meer scholen, sportvoorzieningen en infrastructuur). Bij de Kadernota 2026 is opgenomen dat niet alleen de exploitatie bedragen geïndexeerd worden, maar dat in het vervolg ook structurele investeringsbudgetten geïndexeerd gaan worden. Voor de investeringen in schoolgebouwen verwijzen we ook naar het kerndossier Integraal Huisvestingsplan Onderwijs.

Uitbreiding areaal

Delft is volop in ontwikkeling en heeft in de ontwikkelagenda uitgesproken verder te willen groeien (bouw van ongeveer 15.000 woningen). Dit brengt extra baten (aanvullende opbrengsten onroerendzaakbelasting, hogere gemeentefondsuitkering) en lasten (extra voorzieningen en onderhoudskosten) met zich mee. De verwachte ontwikkelingen brengen we via verbeterde prognoses in kaart, zodat we in de meerjarenbegroting op de diverse ontwikkelingen kunnen anticiperen. Daarom blijft dit onderwerp in de komende jaren in de risicoparaagraaf alleen gehandhaafd als PM-post.

Risicomanagement informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging is van cruciaal belang om de continuïteit van onze bedrijfsvoering te garanderen in een wereld met steeds sneller veranderende digitale bedreigingen. De dreiging is dat informatiesystemen (tijdelijk) niet beschikbaar zijn (Beschikbaarheid), de informatie niet integer is (Integriteit) en/of deze informatie in verkeerde handen valt (Vertrouwelijkheid). Het strategisch informatiebeveiligings- en privacybeleid sluit aan op de doelstellingen van de organisatie om een moderne en weerbare overheidsorganisatie te zijn. De recent in werking getreden Cyberbeveiligingswet en het BIO2 framework bieden handvatten voor een weerbare organisatie, met maatregelen geborgd in de hele organisatie. In de [verantwoordingsrapportage](#) die in mei 2026 naar de raad is gestuurd wordt geconstateerd dat de gemeente nog flinke stappen te zetten heeft om de doelstellingen uit het strategisch informatiebeveiligings- en privacybeleid te realiseren (zie Paragraaf bedrijfsvoering voor meer toelichting). Het risico wordt als PM-post opgenomen; een kwantificering vergt nadere aandacht.

Opvang en huisvesting ontheemden, statushouder en asielzoekers

De opgave opvang en huisvesting Oekraïense ontheemden, statushouders en asielzoekers is vastgelegd in landelijke wet- en regelgeving (waaronder de Spreidingswet) met bijbehorende financieringsregelingen voor gemeenten. Het aantal opvangplekken dat we als gemeente moeten regelen is hiermee voorspelbaar geworden en kent veel minder (financiële) risico's. Daarmee komt dit risico te vervallen in deze paragraaf vanaf deze programmabegroting.

Risico onderwijswetgeving

In het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2025-2041 (wettelijke verplichting) zijn bindende afspraken gemaakt met schoolbesturen over (de financiering van) nieuwbouw en vervangende huisvesting voor het onderwijs. Met de wetwijziging '[planmatige en doelmatige aanpak van onderwijshuisvesting in het funderend onderwijs](#)', die 7 juli 2026 door de Eerste Kamer is aangenomen, is de verplichting ontstaan voor het vaststellen van een IHP voor gemeenten en meerjarenonderhoudsplan (MJOP), op basis van een bouwkundige inspectie, voor schoolbesturen. (De invoering is afhankelijk van een AMvB en wordt verwacht in 2027.) Daarnaast is het voorstel om gegevens in het IHP te standaardiseren. Het huidige IHP is vormvrij en voldoet niet aan alle (voorgestelde) eisen uit het wetsvoorstel en de eventuele verdere regels over de verplichte gegevens die worden gesteld aan een IHP. Het aanpassen van het IHP aan de voorgestelde regelgeving kan leiden tot extra inzet en administratieve lasten, en dus ook tot extra kosten. Voor andere risico's: zie in volgende sectie het kerndossier IHP.

Daarnaast is per 1 juni 2021 de wet 'Meer ruimte voor nieuwe scholen' in werking getreden. Hierdoor is voor initiatiefnemers de drempel voor het oprichten van een nieuwe school verlaagd. Deze stelselwijziging is bedoeld voor meer ruimte voor vernieuwing in het onderwijs. Na een positief besluit van de minister heeft de gemeente, samen met het schoolbestuur, veertien maanden de tijd om de start van de school voor te bereiden en heeft de gemeente de opgave om in (tijdelijk) passende huisvesting te voorzien. Jaarlijks kan de gemeente geconfronteerd worden met een nieuwe opgave op het gebied van onderwijshuisvesting.

In 2035 is er in Nederland een inclusief onderwijssysteem. Dat is het doel van de 'Werkagenda Route naar inclusief onderwijs 2035' van OCW. Leerlingen zullen steeds minder specifiek speciaal onderwijs aangeboden krijgen en steeds meer in het regulier onderwijs een plek krijgen. Eén van de actielijnen is 'Bouwen aan een toegankelijke en inclusieve huisvesting'. Gebouwen moeten flexibel worden ingericht, zodat ze voor zoveel mogelijk leerlingen toegankelijk zijn en ze ruimte bieden aan jongeren met verschillende ondersteuningsbehoeften. Het is nog niet duidelijk in hoeverre dit huisvestingsconsequenties heeft, maar te denken valt aan meer m² per leerling en verbouwingen voor specifieke ruimten.

BUIG: Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten

Het BUIG-budget is het door de gemeente niet-beïnvloedbare bedrag dat zij ontvangt om onder meer bijstandsuitkeringen te verstrekken. Het BUIG-budget kent sinds 2022 een aparte component voor het verstrekken van loonkostensubsidies (LKS). Het macrobudgetdeel daarvoor wordt verdeeld op basis van gerealiseerde aantallen in het voorafgaand jaar in heel Nederland. Zolang de aantallen uitkeringen in de pas loopt met de landelijke trend is er geen probleem. Als de gemeente hoger uitkomt dan het landelijk model voorspelt, moet zij zelf 7,5% van het rijksbudget uit algemene middelen bijpassen. Dit risico effectueert zich wanneer de BUIG-middelen niet toereikend zijn voor de uitkeringen.

Bouwproject Zwembad met sporthal Maria Duystlaan

Het risico van de grondexploitatie Maria Duystlaan is opgenomen in risicoprofiel onder risico nr 4 Bouwgrondexploitaties. Dat betreft bouwrijp maken van de grond. Naast dat risico speelt op die locatie dat in samenwerking met Sportfondsen een zwembad met sporthal en parkeergelegenheid is gepland. De aanbesteding daarvan is voorgenomen in 2026.

Waarschijnlijk leidt de complexiteit van het te bouwen object tot meer en hogere risico's, en dat geeft ook meer kans op vertraging en ook daarmee hogere kosten. Met de feitelijke aanbesteding zullen ook de risico's nader gekwantificeerd worden en kan bepaald worden of het risico wordt opgenomen in het kwantitatieve risicoprofiel.

Dividend

Gezien de grote kapitaal intensieve investeringen die zowel Stedin als Evides de komende jaren moeten doen, komt het jaarlijkse dividend onder druk te staan.

Risicomanagement: de Delftse aanpak

Algemeen

In aanvulling op de gedefinieerde risico's binnen programma's (zie sectie Risicoprofiel) en het weerstandsvermogen, brengen we hier onzekerheden in beeld die de stad als geheel raken en een langetermijnperspectief kennen (voor nadere toelichting zie 'Delftse aanpak risico's in beeld', 2016). De risico's bij verbonden partijen zijn opgenomen in de betreffende paragraaf, waarin per partij de relevante risico's zijn benoemd. De aanpak onderscheidt:

- strategische risico's die een langetermijnperspectief kennen en van belang zijn voor de stad als geheel, en deels of geheel liggen binnen de invloedssfeer van de stad, en anderzijds
- kerndossiers die betrekking hebben op het beleid, de maatregelen of de projecten die horen bij de aanpak van de strategische risico's.

Strategische risico's en kerndossiers

Hieronder is een geactualiseerd overzicht opgenomen van de *strategische risico's*.

nr.	Strategische risico's zijn:	Werkwijze
1	De veelheid van ontwikkelingen die op Delft afkomen zet de leefbaarheid onder druk	Verkennen van het effect van de opgaven voor de fysieke, economische en sociale infrastructuur op mogelijke tweedeling
2	De complexiteit van regelgeving en frequente wijzigingen van, in het bijzonder, het Omgevingsbeleid van de provincie Zuid-Holland hebben twee belangrijke gevolgen. Inhoudelijk belemmert en vertraagt het provinciale omgevingsbeleid de uitvoering van onze ruimtelijke ambities, onder ander in lopende gebiedsontwikkelingen en projecten. Ook kost het alle gemeenten, inclusief Delft, veel tijd en inspanning om te participeren en formeel te reageren op de voorgestelde wijzigingen van het provinciale omgevingsbeleid.	Gebruik makend van de mogelijkheden van kennismanagement en omgevingsmanagement, blijft Delft participeren en reageren richting de provincie. De provincie heeft de vraag opgepakt of de omgevingsverordening minder vaak aangepast kan worden en wat de mogelijkheden zijn voor een meer gebiedsgerichte uitwerking van de regelgeving en meer mogelijkheden voor maatwerk, zodat er minder kans is op onbedoelde effecten als gevolg van de wijzigingen in regelgeving.
3	Vanaf 2027 kunnen als gevolg van de Europese Kader Richtlijn Water (KRW) nieuwe lozingsvergunningen mogelijk niet worden verleend en bestaande vergunningen komen onder druk te staan.	Voor het behalen van de KRW-doelen zijn het Rijk, provincie Zuid-Holland, waterschappen en Omgevingsdienst naast de gemeente ook verantwoordelijk. De gemeente heeft haar (beperkte) rol met

	Dit is bijvoorbeeld het geval bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zoals woningbouw en bedrijfslocaties, maar ook bij verbouw, beheer en onderhoud van bijvoorbeeld infrastructuur. Het is op dit moment onduidelijk wat de impact gaat zijn, of en hoe hoog boetes gaan uitpakken, maar ook welke (financiële) risico's er ontstaan door het niet kunnen verlenen van nieuwe vergunningen of het moeten aanpassen van bestaande vergunningen of werkzaamheden. Bovendien is het risico dat er meer inzet nodig zal zijn (bij de gemeente en de ODH) voor de 'juridisering', zoals verzoeken tot handhaving en bezwaar- en beroepsprocedures, en voor het daadwerkelijk handhaven van vergunningen en het aanpassen van de vergunningen.	name in de vergunningverlening voor lozingen op het riool en voor grondverzet en de handhaving daarvan. Verder is de gemeente verantwoordelijk voor lozingen vanuit het gemeentelijk rioleringsstelsel. Aan de hand van de landelijke en regionale kennisontwikkeling op dit gebied wordt voor Delft de komende periode/jaren een inschatting gemaakt van de genoemde risico's. In 2026 is duidelijk geworden dat de KRW-doelen voor 2027 niet worden gehaald. Het is nog onzeker welke consequenties dit heeft voor de gemeente. Hiernaast genoemde mogelijke impact, zoals beperkingen voor het verlenen van vergunningen, kan zich gaan voordoen.
4	Netcongestie: te weinig capaciteit op het elektriciteitsnet waardoor bedrijven, inwoners en organisaties te maken krijgen met schaarste. Die schaarste kan ertoe leiden dat ruimtelijke projecten of bedrijfsvestigingen geen doorgang vinden.	Netbeheerders zijn verantwoordelijk voor netverzwaring. Zolang de capaciteit nog niet toereikend is, stimuleren wij slim omgaan met elektriciteit, opslag en andere maatregelen die de claim op het elektriciteitsnet verminderen.
5	Bedrijfsprocessen zijn door hun afhankelijkheid van IT kwetsbaar als de IT/het internet uitvalt	Verkennen van de wijze van versterking van de business continuïteit, waarbij de organisatie plannen formuleert om de bedrijfsprocessen minder afhankelijk te maken van IT en het risico op IT-uitval
6	Lokale gevolgen van bovenregionale crisis, zoals een nieuwe pandemie, of gevolgen van de klimaatcrisis, zoals een overstroming of grote droogte	In strategie en beleid wordt de klimaatverandering meegewogen waar relevant en waar deze (lokaal) kan worden beïnvloed, zoals bij de energietransitie, de ruimtelijke ontwikkelingen en bij waterbeheersing (zie Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie, de investeringsbudgetten Waterplan en Waterberging en het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan). De effecten van grote droogte in de zomer van 2026 hebben duidelijk gemaakt dat we ons beter moeten voorbereiden op drogere zomers en net zo goed op nattere winters. Op regionaal niveau wordt in samenwerking met

Delft de komende periode een inschatting gemaakt van de risico's en, waar mogelijk, wordt een adaptatie pad ontwikkeld.

Bij een bovenregionale gebeurtenis als overstroming of ernstige ziekte-uitbraak, of zelfs pandemie, treedt de lokale crisisorganisatie in werking, waarbij de gemeente ook verantwoordelijkheid heeft voor de dochterondernemingen en deels voor de andere verbonden partijen. Er komt dan samenwerking met andere relevante organisaties in de regio en provincie en met andere overheden voor de beheersmaatregelen.

Voor strategische risico's 1 tot en met 6 geldt dat het onderwerpen betreft die naar hun karakter en/of de fase van inventarisatie (nog) niet in een concreet beslag op het weerstandsvermogen zijn te vertalen.

Bij het bereiken van bestuurlijke doelen spelen ook niet-financiële risico's. Bijvoorbeeld voor de bouwopgave valt daarbij te denken aan de krappe arbeidsmarkt en de stikstofcrisis.

Kerndossiers

Hieronder is het overzicht opgenomen van de bestaande kerndossiers. Voor dossier Schieoevers en het project Prinsenhof is op de voorgaande pagina's in het operationele risicoprofiel een gekwantificeerd risicobedrag te vinden. In verband met de huisvesting van scholen is ook relevant het risico Onderwijswetgevingsplannen in de subsectie 'overige operationele risico's'.

Kerndossiers/projecten	Voortgang	Informatievoorziening
Schieoevers	Om de transitie van Schieoevers van bedrijventerrein naar gemengd werk-woongebied mogelijk te maken, heeft de gemeenteraad in 2022 het bestemmingsplan met bijbehorende MER vastgesteld. Daarop is beroep ingesteld bij de Raad van State, zijn er een tweetal	De raad ontvangt twee keer per jaar een voortgangsrapportage, naast de reguliere informatievoorziening via de P&C-cyclus.

herstelbesluiten genomen en heeft de Stichting Advisering Bestuursrechtspraak (STAB) eind 2025 een tweede advies uitgebracht. Dit heeft voor aanzienlijke vertraging gezorgd voor de projecten Kabeldistrict en Nieuwe Haven. Een zittingsdatum bij de Raad van State wordt verwacht eind 2026 / begin 2027.

In de tussentijd wordt doorgewerkt aan de plannen en in de zomer van 2026 heeft Kabeldistrict het voorlopig ontwerp voor bouwveld K ter toetsing aan de AOK, het kwaliteitsteam en het ambtelijke team aangeboden. Op basis van de reacties worden de plannen verder uitgewerkt, zodat er direct na de uitspraak bij de Raad van State een bouwaanvraag gedaan kan worden, waarna gestart kan worden met de uitvoering.

In juli 2025 is de gebiedsvisie Station Delft Campus vastgesteld. Voor de Noordkavel wordt nu gewerkt aan een schetsontwerp. In het najaar van 2026 start de Europese aanbesteding voor ontwerpdiensten voor de Gelatinebrug en voor de naastgelegen Terminal 2 wordt een bouwaanvraag voorbereid. De provincie Zuid Holland is gestart met de eerste voorbereidende werkzaamheden voor het verbreden van de Schie. Tenslotte wordt najaar 2026 het verenigingsgebouw van roeivereniging Laga feestelijk geopend.

Project Prinsenhof	Eind 2025 heeft de gemeenteraad ingestemd met het ter beschikking stellen van een aanvullend budget van € 9,0 miljoen, waarmee het projectbudget is opgehoogd naar € 48,0 miljoen. De realisatie is inmiddels gestart en verloopt voorspoedig. In juli 2026 heeft het college ingestemd met de acceptatie van een unieke schenking van € 8 miljoen voor de vernieuwing van de Glazen Zaal van Museum Prinsenhof Delft. In september heeft de gemeenteraad ingestemd met de besteding van deze schenking aan het beoogde doel. De Glazen Zaal wordt als apart deelproject onderdeel van het project MPD. De ontwerpfase voor de Glazen Zaal is inmiddels in volle gang en wordt naar verwachting spoedig afgerond. Zoals nader toegelicht in de Kadernota 2027 (vastgesteld in de raad van 2 juli 2026) speelt hiernaast een actualisering van het exploitatiebudget voor 2028 en verder. De financiële effecten daarvan worden bepaald in aanloop naar de Kadernota 2028, welke de raad in mei 2027 ontvangt.	Naar aanleiding van de besluitvorming rondom het ter beschikking stellen van de aanvullende middelen is de informatievoorziening verbeterd. De periodieke bijeenkomsten van de raads werkgroep zijn en worden voortgezet. Aan de hand van een dashboard worden de leden van de raads werkgroep geïnformeerd over de (financieel) voortgang van het project. Daarnaast krijgt de raad twee keer per jaar een uitgebreidere financiële rapportage toegestuurd. Voor het deelproject Glazen Zaal wordt een separate projectadministratie ingericht en wordt het deelproject onderdeel van de rapportage structuur van project Prinsenhof. Dit betekent dat de voortgang van de Glazen Zaal ook wordt meegenomen in de raads werkgroep en de halfjaarlijkse voortgangsrapportages aan de gemeenteraad. Na raadsbesluit in het najaar 2026 wordt de Glazen Zaal ook opgenomen in het risicoprofiel.
Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP) 2025-2041	Samen met de schoolbesturen geven we invulling aan de strategische huisvestingsopgave. Het IHP is een dynamisch plan. Nieuwe wetgeving, maatschappelijke ontwikkelingen, bestuurlijke fusies/wijzigingen, gewijzigde beleidsambities vanuit het onderwijs hebben consequenties voor	Jaarlijks wordt de raad geïnformeerd over de voortgang van de projecten middels de raadsinformatiebrief. Zie de meest recente van 2 juni 2026: Ontwikkelingen en voortgang onderwijshuisvestingsprojecten Gemeente Delft (zaaknr 2624365)

onderwijshuisvesting en groei van de stad. Op 6 maart 2025 heeft de raad het geactualiseerde IHP 2025–2041 vastgesteld.

Theater de Veste

In april 2024 zijn de resultaten van een verkenning naar de toekomst van Theater de Veste aan de raad gestuurd (RIS-nummer 2415212). Navolgend heeft de gemeenteraad op 3 december 2024 het raadsvoorstel aangenomen, inclusief het amendement 'Wel onderzoek naar nieuwbouw, maar nog geen voorkeur'. Dit besluit bestaat uit onder andere het uitwerken van een financiële strategie voor zowel het investeringsbedrag als de dekking van de structurele lasten voor een nieuw te bouwen theater in (of aangrenzend aan) de binnenstad. Daarnaast is toen ook besloten uit te werken hoe het huidige Theater de Veste in stand kan worden gehouden tot het moment van nieuwbouw. Over dit plan voor instandhouding heeft besluitvorming plaatsgevonden bij de Kadernota 2026. Echter, gezien de samenhang tussen de stukken zijn beide voorstellen wel tegelijkertijd aan de raad voorgelegd. De raad heeft de [Financiële Strategie](#) vastgesteld met nog drie moties (17 juli 2025).

Over nieuwbouw Theater de Veste is afgesproken jaarlijks, vanaf 2028, bij de kadernota af te wegen of een volgende verkennende fase voor het project nieuwbouw Theater de Veste gestart wordt. De informatievoorziening verloopt dan ook langs de reguliere P&C-cyclus (deze tabel in programmabegroting en in de jaarstukken).

Najaar 2026 neemt het college een besluit over een opdracht voor de initiatieffase voor Theater de Veste, waarmee in lijn met de eerdere besluitvorming door de gemeenteraad in juli 2025 de eerste stappen ter voorbereiding op de beoogde besluitvorming in 2028 worden gezet. De gemeenteraad wordt hierover in het najaar 2026 nader geïnformeerd.

Algemeen

De paragraaf begint met een toelichting op het weerstandsvermogen en de financiële positie van de gemeente Delft. Dit gebeurt aan de hand van de Algemene reserve, het EMU-saldo (Economische en Monetaire Unie), de meerjarige balans en de financiële kengetallen. Vervolgens is het risicoprofiel opgenomen, dat inzichtelijk maakt welke risico's de benodigde weerstandscapaciteit onderbouwen. Tot slot volgt een toelichting op het Delftse risicomanagement met de strategische risico's en de kerndossiers.

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft een overzicht van de geraamde inkomsten uit de gemeentelijke heffingen en van het fiscaal beleid in 2027. Verder biedt de paragraaf een overzicht van de tariefontwikkelingen, een opgave van de woonlasten, informatie over de kostendekkendheid van tarieven en over de kwijschelding.

Lokale heffingen algemeen

De gemeente mag alleen die belastingen opleggen die zijn toegestaan volgens de wet (meestal de Gemeentewet). We noemen dit de decentrale of lokale heffingen. De lokale heffingen die Delft in 2027 oplegt, zijn:

- onroerendezaakbelasting (OZB): eigenaren woningen en niet-woningen en gebruikers niet-woningen
- afvalstoffenheffing voor huishoudens en reinigingsrechten voor bedrijven
- rioolheffing
- parkeerbelasting
- precariobelasting
- reclamebelasting
- toeristenbelasting
- kadegelden
- leges

Er zijn drie soorten lokale heffingen:

1. algemene belastingen
2. bestemmingsheffingen
3. retributies (rechten en leges)

De algemene belastingen komen ten goede aan de algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen kunnen worden ingezet. De gemeenteraad bepaalt waarvoor. Onder de algemene belastingen vallen de OZB, de reclamebelasting, de precariobelasting, de parkeerbelasting en de toeristenbelasting.

Bestemmingsheffingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Dit zijn de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. De gemeente mag niet meer heffen dan de kosten die zij voor de taak of voorziening maakt.

Retributies heft de gemeente bij een specifieke dienstverlening die voor die persoon een individueel voordeel oplevert. Dit zijn bijvoorbeeld de kadegelden of de leges voor een paspoort. Ook hier mogen de tarieven niet meer dan kostendekkend zijn.

De tariefvoorstellen voor de gemeentelijke heffingen biedt het college aan in het raadsvoorstel tot vaststelling van de afzonderlijke belastingverordeningen en de legesverordening. De heffing en inning van belastingen en een groot deel van de leges wordt voor de gemeente gedaan door de Regionale Belasting Groep (RBG). Parkeren Delft is verantwoordelijk voor de heffing en inning van de parkeerbelasting.

Actuele ontwikkelingen rond gemeentelijke belastingen

Nominale ontwikkeling

Bij het opstellen van de begroting worden de budgetten aangepast aan de trendmatige kostenontwikkelingen om uit te komen op het prijspeilniveau van 2027; dit is de nominale ontwikkeling. Doel is het behoud van de dienstverlening op het niveau van 2026. Het stijgingspercentage voor gemeentelijke tarieven is hiervoor gekoppeld aan de Consumentenprijsindex (CPI) van het Centraal Planbureau. Voor 2027 is dit 2,1%. De tarieven van de gemeentelijke heffingen zijn met dit percentage aangepast, tenzij er reden is hiervan af te wijken. Deze omstandigheden zijn dan toegelicht in de begroting of bij de betreffende verordening. Voor een aantal legesproducten geldt een landelijk maximumtarief, zoals bij een paspoort en een rijbewijs.

Toeristenbelasting

Per 1 januari 2026 is de btw op overnachtingen verhoogd van 9% naar het hoge tarief van 21%. Dit kan zowel voor de toeristische markt als de zakelijke markt voor congressen grote impact hebben op het aantal overnachtingen en daarmee op de opbrengst van de toeristenbelasting. In 2027 zal met de sector een evaluatie van het effect van de btw-verhoging worden gedaan. Voor 2027 is daarom geen aanpassing van de tarieven opgenomen. In 2026 is het Campanile hotel Delft nog in gebruik als locatie voor opvang van asielzoekers. De gemeente ontvangt van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) compensatie voor de gedeelde toeristenbelasting. De gemeente is nog in gesprek met het COA over eventuele voortzetting van de opvang in 2027.

Regeerakkoord 'Aan de slag'

In het coalitieakkoord tussen D66, VVD en CDA, met de titel 'Aan de slag, bouwen aan een beter Nederland' is niets opgenomen over decentrale belastingen en de Invorderingswet. Wel zijn er enkele punten die raakvlakken hebben met de praktijk van de lokale belastingheffing. De coalitie wil het mogelijk maken dat rechters wetten kunnen toetsen aan de Grondwet. Hiervoor wordt artikel 120 van de Grondwet aangepast. Fiscale bepalingen (Gemeentewet, Waterschapswet, Invorderingswet, AWR, AWB) kunnen dan in (hoger) beroep aan de klassieke grondrechten getoetst worden, wat nu niet mag. Het wetsvoorstel 'Versterking waarborgfunctie Algemene wet bestuursrecht' wordt door dit kabinet verder opgepakt. Dat betekent onder andere: meer dienstbaarheid, het recht om je als burger te vergissen en het recht op brieven in begrijpelijk taal. Ook staan voor de wetten rondom werkloosheid en arbeidsongeschiktheid versoberingen gepland, wat gevolgen kan hebben voor de kwijschelding.

Ontwikkelingen rond de RBG

De gemeente Zuidplas is per 1 januari 2026 toetreden tot de RBG. Met de gemeente Maassluis is een intentieverklaring tot toetreding gesloten. De gemeente Maassluis zal mogelijk begin 2027 een definitief besluit nemen over toetreding vanaf 2028.

Geraamde inkomsten

Hieronder het overzicht van de werkelijke inkomsten in 2025 en de geraamde inkomsten voor 2026 en 2027:

Bedragen x € 1.000	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
--------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Woonlastenheffingen			
OZB*	38.076	38.860	40.192
Afvalstoffenheffing (voor aftrek kwijtschelding)	19.136	19.621	21.824
Rioolheffingen (voor aftrek kwijtschelding)	15.751	15.424	17.695
Overige heffingen			
Reinigingsrechten	612	565	577
Havendienst	326	270	275
Leges omgevingsvergunningen	3.161	2.979	3.041
Overige Leges	3.407	2.790	2.328
Parkeerbelastingen	9.786	9.749	10.492
Reclamebelasting	295	257	262
Precariobelasting	641	342	349
Toeristenbelasting	1.697	1.682	1.682
	92.888	92.539	98.717

* De opbrengst OZB is inclusief opbrengst voor het ondernemersfonds

Op de OZB-tarieven voor niet-woningen zit een vaste opslag van 8,22%, bestemd voor het Ondernemersfonds. Het beheer van dit fonds ligt bij de ondernemers. Het geraamde bedrag voor 2027 is circa € 1,4 miljoen.

Woonlasten

Visie woonlasten

De visie van het college op de woonlasten is dat:

1. voor de OZB een gematigde ontwikkeling het uitgangspunt is. Dit betekent in principe alleen de jaarlijkse indexatie van de opbrengst voor inflatiecorrectie. Extra verhogen gebeurt alleen als het echt niet anders kan;
2. de afvalstoffenheffing en de rioolheffing volledig de kosten voor deze taken moeten blijven dekken.

Totaal opbrengst woonlasten:

Bedragen x € 1.000	2026	Areaal	Nominaal	%	2027
Opbrengsten woonlasten					
OZB	38.860	281	1.051	3,42%	40.192
Afvalstoffenheffing	19.621	367	1.836	11,22%	21.824
Rioolheffing	15.424	455	1.816	14,72%	17.695

Hieronder volgt een toelichting per component van de woonlasten:

Onroerendezaakbelastingen

De OZB-opbrengst stijgt met de indexatie en het nieuw areaal. Verder is geen aanvullende verhoging opgenomen.

- De indexatie bedraagt 2,71%. Dit is het gewogen gemiddelde van de indexatie op het deel dat het Rijk in mindering brengt op de algemene uitkering uit het gemeentefonds (indexatie met 3%) en het overige deel (indexatie met CPI van 2,1%).
- De geraamde meeropbrengst voor het nieuw areaal bedraagt € 281.000.

Ontwikkeling geraamde opbrengst OZB

Bedragen x € 1.000	2026	Indexatie	Indexatie %	Grondslag tarieven	Nieuw areaal	Stijging opbrengst	Raming 2027
	38.860	1.051	2,71%	39.911	281	1.332	40.192

* Deze raming is inclusief de opbrengst van het Ondernemersfonds.

De meeropbrengst uit nieuw areaal is een extern effect. Deze is niet meegenomen bij de grondslag voor de tariefberekening.

De berekende tarieven zijn:

- eigenaren woningen: 0,09079%
- eigenaren niet-woningen: 0,38586%
- gebruikers niet-woningen: 0,30994%

De grondslag voor de OZB is de WOZ-waarde van de woningen en niet-woningen. De uitvoering van de WOZ heeft de gemeente overgedragen aan de RBG, die voor deze taak onder toezicht staat van de landelijke Waarderingskamer. Deze instantie toetst geregeld de uitvoering door de RBG en heeft hiervoor het (hoogst mogelijke) oordeel 'Goed - 5 sterren' gegeven. Het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van Lagere Overheden) publiceerde tot 2024 jaarlijks gegevens over de woonlasten in de Nederlandse gemeenten. In de tabel hieronder zijn de gegevens tot en met 2023 verwerkt uit de aparte COELO-publicatie over de woonlasten bij de grote gemeenten met meer dan 100.000 inwoners. Vanaf 2024 zijn in de tabel de gegevens uit de Atlas lokale lasten van COELO over alle Nederlandse gemeenten opgenomen. Hierdoor is de gemiddelde aanslag in Delft gedaald ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Aanslag gemiddelde woning

	2023	2024	2025	2026	2027
Aanslag Delft	€ 436	€ 459	€ 494	€ 509	€ 527
Stijging/daling	€ 40	€ 23	€ 35	€ 15	€ 18
Gemiddeld NL	€ 375	€ 423	€ 453	€ 470	n.t.b.
Percentage t.o.v. gemiddeld NL	116%	108,5%	109%	108%	n.t.b.

bron: COELO

Gesloten circuits reiniging en riool

De opbrengsten van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing zijn gebonden aan de toerekenbare kosten voor die specifieke taken en mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. Het uitgangspunt in Delft is om alle kosten die voor doorberekening in aanmerking komen ook door te berekenen in de tarieven. In de enige afwijking hiervan zijn de kosten voor oninbaarheid voor 70% doorberekend. De reden hiervoor is dat deze betrekking hebben op een periode van vijf jaar, waarbij op dit moment een licht dalende trend zichtbaar is bij de oninbaarheid. Hieronder staan de tabellen met de geraamde toerekenbare kosten, de geraamde opbrengsten, de kostendekkendheid en de tariefvoorstellen op basis van de prognoses voor de aantallen huishoudens voor 2027. De aan de heffingen toerekenbare kosten en de aantallen huishoudens zijn geactualiseerd. Bij de reinigingsheffingen zijn de kosten van het taakveld gestegen met € 1,93 miljoen. De voornaamste reden daarvan is de verhoging van de rijksbelasting op de verbranding van restafval. De kostendekkendheid van de heffing komt uit op 96,30%.

Bij de rioolheffing zijn de kosten van het taakveld gestegen met € 1,95 miljoen vanwege stijging van de jaarlijkse onderhoudskosten en een stijging van de jaarlijkse reservering voor vervanging. Hierin is een bedrag van € 1,0 miljoen opgenomen voor klimaatmaatregelen. In 2024 is gestart met een reeks onttrekkingen aan de egalisatievoorziening rioolheffing voor beheersing van de tariefstijging. Deze onttrekking bedraagt voor 2027 € 1,0 miljoen. Voor overige baten buiten de heffing is een bedrag van € 500.000 geraamd. De kostendekkendheid van de rioolheffing komt uit op 92,01%. De tariefstijging bedraagt 12%.

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing (x € 1.000)			
Lasten		Baten	
Taakveld	€ 17.567	Eenpersoons huishoudens	€ 7.160
Schoonmaakkosten	€ 1.073	Meerpersoons huishoudens	€ 13.533
Kwijtschelding	€ 1.422	Kamerbewoning	€ 1.129
Overhead	€ 261	Totaal	€ 21.824
BTW	€ 1.680		
Perceptiekosten	€ 520	Kostendekkendheid	96,30%
Dekking oninbaar	€ 144		
Totale lasten taak reiniging	€ 22.668	Tariefmutatie	9,8%
Baten buiten de heffing	€ - 801	Tarief eenpersoons	€ 311,33
Toerekenbaar aan de heffing	€ 21.867	Tarief meerpersoons	€ 487,71

Kostendekkendheid rioolheffing (x € 1.000)			
Lasten		Baten	
Taakveld	€ 14.977	Eigenaren	€ 13.587
Schoonmaakkosten	€ 1.073	Gebruikers tot 500 m3	€ 3.614
Kwijtschelding	€ 257	Gebruikers boven 500 m3	€ 493
Overhead	€ 1.688	Totaal baten uit de heffing	€ 17.695
BTW	€ 710	Baten buiten de heffing	€ 1.500

Perceptiekosten	€ 423	Gedekte kosten	€ 19.195
Dekking oninbaar	€ 123	Kostendekkendheid van de heffing	92,01%
Totale lasten taak riolering	€ 19.232	Tariefmutatie	12%
		Tarief eigenaren	€ 235,08
		Tarief gebruikers tot 500 m3	€ 65,96
		Tarief gebruikers boven 500 m3	€ 0,78

Tarief ontwikkeling bij de woonlasten

De ontwikkeling van de tarieven OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing is in onderstaande tabellen weergegeven voor de belastingjaren 2023 tot en met 2027.

Onroerendezaakbelastingen	Woningen		Niet-woningen	Niet-woningen	
Jaar	eigenaren	mutatie	eigenaren	gebruikers	mutatie
2023	0,09485%	-1,90%	0,33657%	0,26385%	10,66%
2024	0,09743%	2,72%	0,34625%	0,26926%	2,87%
2025	0,09983%	2,50%	0,37854%	0,30733%	8,53%
2026	0,09322%	-6,62%	0,38414%	0,30188%	1,48%
2027	0,09079%	-2,60%	0,38586%	0,30994%	0,45%

Bij de OZB zijn de tarieven mede afhankelijk van de waardeontwikkeling. Bij de woningen is de juli-prognose voor de peildatum OZB 2027 van de RBG 6,4% en bij de niet-woningen 2,4%. De tariefontwikkeling wordt daarnaast bepaald door de jaarlijks vastgestelde beginwaarde waarover de geschatte waardeontwikkeling wordt toegepast. Verder geeft de RBG jaarlijks prognoses voor de correctiefactoren voor het effect van bezwaren, oninbaarheid en leegstand.

Reinigingsheffing en	Afvalstoffenheffing			Reinigingsrecht	
Jaar	Meerpersoonshuishouden	Eenpersoonshuishouden	Mutatie	Zakelijke gebruikers	mutatie
2023	€ 400,50	€ 255,66	0,00%	€ 454,39	0,00%
2024	€ 417,09	€ 266,25	4,14%	€ 473,20	4,14%

2025	€ 432,30	€ 275,96	3,65%	€ 490,47	3,65%
2026	€ 444,25	€ 283,59	2,80%	€ 504,20	2,80%
2027	€ 487,71	€ 311,33	9,8%	€ 553,61	9,8%

Rioolheffingen	Afvoerrecht per m3				Aansluitrecht	
Jaar	Tot en met 500 m3	500 - 500.000 m3	Boven 500.000 m3	Mutatie	Eigenarentarief	mutatie
2023	€ 54,42	€ 0,64	€ 0,24	12,90%	€ 193,94	12,90%
2024	€ 55,28	€ 0,65	€ 0,24	1,59%	€ 197,02	1,59%
2025	€ 58,32	€ 0,69	€ 0,25	5,50%	€ 207,85	5,50%
2026	€ 58,92	€ 0,70	€ 0,26	1,03%	€ 209,98	1,03%
2027	€ 65,96	€ 0,78	€ 0,29	12%	€ 235,08	12%

Lastendruk belastingjaar 2025

Huishoudens

In onderstaande tabel zijn de lokale lasten voor 2027 opgenomen voor vier basistypen huishoudens, uitgaande van een gemiddelde WOZ-waarde voor een woning in Delft:

- een gezin met een woning in eigendom met een waarde van € 580.000;
- een gezin dat een woning huurt;
- een alleenstaande met een woning in eigendom met een waarde van € 580.000;
- een alleenstaande die een woning huurt.

Het CBS stelt de gemiddelde woningwaarde per twee jaar vast. Voor deze begroting is de gemiddelde waarde van 2026 zoals die door COELO voor Delft is gebruikt (€ 546.000), aangepast met de prognose van het stijgingspercentage van 6,4% zoals opgegeven door de RBG.

Woonlasten in Delft op basistype huishouden			Bedragen x € 1,-	
	OZB	Afval	Rioolaansluiting	Rioolafvoer
Gezin met eigen woning met waarde van € 580.000	527	488	235	66
Gezin met een huurwoning		488		66

Alleenstaande met eigen woning met waarde van € 580.000	527	311	235	66
Alleenstaande met een huurwoning		311		66

Vergelijking met gemeenten in de regio (afgelopen jaar)

De lokale lasten van Delft zijn in de onderstaande grafiek vergeleken met die van andere gemeenten in de regio en met het landelijk gemiddelde. De lokale lasten van Leiden zijn toegevoegd, omdat dit een stad is van vergelijkbare grootte met eveneens een universiteit en een historisch centrum. Het betreft een vergelijking van de lasten in 2026, omdat de tarieven voor 2027 van andere gemeenten nog niet bekend zijn.

Woonlastenvergelijking per huishouden in andere gemeenten in 2026

De tabel hieronder laat de vergelijking zien van de totale woonlasten voor éénpersoons- en meerpersoonshuishoudens (EPH-MPH) in verschillende gemeenten in 2026. De woonlasten zijn: het bedrag aan OZB voor de gemiddelde woning, rioolheffing en afvalstoffenheffing.

Woonlasten in de regio	Bedragen x € 1,-			
	Gemiddelde woonlasten EPH (eigenaar bewoner)	Gemiddelde woonlasten MPH (eigenaar bewoner)	Gemiddelde woonlasten EPH (huurder)	Gemiddelde woonlasten MPH (huurder)
Delft	1.062	1.222	553	713
Leiden	1.068	1.367	427	726
Midden-Delfland	1.234	1.340	558	664
Pijnacker-Nootdorp	1.001	1.119	531	649
Westland	982	1.110	578	706

bron: <https://coelo.nl/atlas-lokale-lasten-2026/>

Overzicht tarieven met maximale kostendekkendheid van 100%

Voor heffingen met de zogenaamde opbrengstlimiet is hieronder een overzicht van het percentage van kostendekkendheid opgenomen. Hierbij geldt dat bij een percentage van onder de 100% niet alle geraamde kosten worden gedekt uit de geraamde opbrengsten; daarboven is sprake van een mogelijke meeropbrengst. De betreffende heffingen zijn:

- rioolheffing,
- afvalstoffenheffing,
- leges,
- kadegelden.

Toe te rekenen kosten zijn directe en indirecte kosten.

Directe kosten: dit zijn kosten voor de activiteiten die in een meer dan zijdelings verband staan met de geleverde dienst, zoals:

- directe loonkosten,
- directe materiaalkosten,
- perceptiekosten (kosten van heffen en invorderen),
- kosten kwijtschelding,
- btw-kosten,
- voorlichtingskosten, voor zover niet samenhangend met beleidsvoorbereiding en beleidsvaststelling,
- kosten voor handhaving, toezicht en controle, voor zover het de eerste controle op het nakomen van vergunningverlening betreft of specifiek samenhangt met de verleende dienst zoals de milieucontrole bij afvalstoffenheffing.

Indirecte kosten: dit zijn de overheadkosten, dus alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Niet toerekenbare kosten zijn:

- kosten voor beleidsvoorbereiding,
- kosten voor handhaving, toezicht en controle, tenzij het om de bij toerekenbare kosten genoemde uitzonderingen gaat,
- kosten van inspraak- en bezwaarprocedures.

Leges

De legesverordening is, conform de nieuwe modelverordening van de VNG, onderverdeeld in drie hoofdstukken:

- Hoofdstuk 1: Algemene dienstverlening
- Hoofdstuk 2: Omgevingsvergunning
- Hoofdstuk 3: Diensten vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn

Wettelijk geldt dat de opbrengsten uit leges op het niveau van de totale verordening maximaal 100% kostendekkend mogen zijn. Binnen hoofdstuk 1 en 2 is kruisfinanciering tussen of binnen de verschillende paragrafen toegestaan. Dit betekent dat een tekort op de ene legessoort mag worden gecompenseerd met overdekking uit een andere legessoort

Tabel: overzicht geraamde kostendekkendheid Legesverordening 2026 (bron: Kostendekkendheid.nl)

Kostendekkendheid Legesverordening (x € 1.000)	Directe kosten	Overhead	Totale lasten	Totale baten	Kostendekking
Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening	1.300	1.250	2.550	2.118	83%
Hoofdstuk 2 Omgevingsvergunning zie hieronder uitgewerkt					

Hoofdstuk 3 Europese Dienstenrichtlijn	60	57	117	64	55%
--	----	----	-----	----	-----

De legesverordening voldoet op het vereiste niveau aan de wettelijke opbrengstlimiet, doordat het totaal en elke titel afzonderlijk onder de 100% kostendekkendheid blijven.

Binnen hoofdstuk 1 past de gemeente kruisfinanciering toe tussen de verschillende producten, zoals huwelijken, huisvestingsvergunning en de uitgifte van huisnummers. Bij hoofdstuk 1 is een grote component directe kosten die niet onder de loonkosten vallen. Dit zijn grotendeels (90%) verplichte afdrachten aan het Rijk voor producten waarvoor landelijk bepaalde maxumprijzen gelden, zoals reisdocumenten en de verklaring omtrent gedrag. Delft hanteert deze maximumtarieven. Door de grote aantallen zijn de landelijke tarieven sterk bepalend voor het percentage van kostendekkendheid in hoofdstuk 1. Door de cao-stijgingen zijn de personeelslasten sterk gestegen. De toerekenbare overheadkosten zijn gestegen. Hierdoor is de kostendekkendheid licht gedaald ten opzichte van 2026. Het dekkingspercentage bij Hoofdstuk 3 heeft te maken met beleidskeuzes, zoals een relatief laag tarief bij evenementen.

Binnen hoofdstuk 2, de omgevingsvergunningen, is het na de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in 2024 de verwachting dat er op termijn een verschuiving komt van activiteiten waarvoor leges kunnen worden geheven zoals toetsing van aanvragen, naar activiteiten die uit algemene middelen bekostigd moeten worden, zoals toezicht en handhaving. Om het inzicht in opbrengsten en toerekenbare kosten te vergroten, is in 2026 het zogeheten referentiejaar ingevoerd. Dit is als standaard bepaald voor de kosten en opbrengsten en het daaruit berekende percentage aan kostendekkendheid. Voor het referentiejaar zijn daarbij de soorten en aantallen aanvragen, toe te rekenen uren en overige kosten en uurtarieven genormeerd.

De komende jaren verwacht de gemeente vergunningaanvragen voor enkele zeer grote bouwprojecten met een uitzonderlijk hoge bouwsom van meer dan € 20 miljoen. De vergunningverlening voor bouwen gebeurt via twee toetsen: de bouwtechnische toets en de omgevings(plan)toets. Beide toetsen hebben een eigen tarief en hadden tot 2024 elk een eigen legesplafond (dit is een maximaal legesbedrag). In 2024 is het legesplafond bij de omgevingstoets geschrapt. De motivering was dat bij de toen verwachte aantallen en bouwsommen het systeem van kruisfinanciering mogelijk niet in stand kon blijven. Hierbij worden activiteiten met een relatieve lage legesopbrengst gecompenseerd door activiteiten met een relatief hoge legesopbrengst. Dit is toegestaan binnen de activiteiten van hetzelfde hoofdstuk van de legesverordening. De projecten met een hoge bouwsom ondersteunen hiermee de kleinere projecten met een lage bouwsom.

Inmiddels is er meer inzicht in de verwachte bouwsommen bij deze grote projecten. Die zullen op enkele locaties een veelvoud zijn van de eerdere aannames. Hiermee is invoering van het legesplafond bij de omgevingstoets weer noodzakelijk geworden. Zonder dit plafond zullen de legesopbrengsten de toegestane kostendeckendheid van 100% overschrijden en ontstaan juridische risico's voor de gemeente. Een complicatie bij deze grote bouwprojecten is dat de aanvraagdatum van de vergunning vaak onzeker is. Verder blijft ook bij het nieuw in te stellen legesplafond de behoefte aan kruisfinanciering bestaan. Om een goed evenwicht te vinden tussen de ambitie om te bouwen, de voordelen van kruisfinanciering en de eis van maximale kostendeckendheid van 100% is voor de bouwprojecten boven € 20 miljoen de *Agenda grote projecten 2027 - 2031* opgesteld. Hierin zijn de grote projecten op jaarschijf opgenomen. Vervolgens is de kostendeckendheid als geheel bepaald voor de hele periode. In de legesverordening is weer een herberekend legesplafond bij de omgevingstoets opgenomen van € 365.000. Bij de projecten boven € 20 miljoen ontstaat daarmee kruisfinanciering tussen projecten met een lagere en een hogere bouwsom. Verder wordt van de overige kosten voor heel hoofdstuk 2 (zoals software licenties) 65% uitsluitend toegerekend aan de projecten met bouwsom boven € 20 miljoen. Hiermee blijft kruisfinanciering tussen projecten met een bouwsom boven € 20 miljoen en de overige aanvragen (de kleine bouwprojecten) binnen hoofdstuk 2 in stand. Het gaat om een bedrag van ruim € 550.000. Bij de Agenda grote projecten is nog geen volledig inzicht in de omvang en bouwsom van alle projecten. De kostendeckendheid staat bij de huidige inventarisatie op 92%, maar de verwachting is dat, gelet op de omvang van de nog op te nemen projecten, deze nog zal stijgen. Dit zal dan aanleiding zijn om de Agenda grote projecten te actualiseren. De uitkomst daarvan kan aanleiding geven voor wijzigingen in de legestarieven of het legesplafond.

Met de invoering van de Agenda grote projecten en het herstellen van het legesplafond omgevingstoets wordt de financiële drempel voor grotere bouwprojecten verlaagd. Dit ondersteunt de doelen van het coalitieakkoord, terwijl het systeem van kruisfinanciering in stand blijft, binnen de grenzen van de maximale kostendeckendheid.

Na verwerking van de aanpassingen is het overzicht van de kostendeckendheid voor het referentiejaar als volgt:

Kostendeckendheid Referentiejaar omgevingsvergunningen	Aantal len	Tota al uren	Kosten uren	Overig e kosten	Totale kosten	Totale opbreng st	Geraamd e Kostende kking
Voorfase	98	848	€ 111.868	€ 14.917	€ 126.785	€ 32.331	
Activiteit bouwen < € 5.000.000	367	6.037	€ 796.375	€ 104.416	€ 900.790	€ 1.108.875	
Activiteit bouwen > € 5.000.000 - € 20.000.000	6	538	€ 70.920	€ 11.933	€ 82.853	€ 1.002.135	
Ruimtelijke ordening	287	4.820	€ 635.802	€ 74.583	€ 710.384	€ 278.092	

Monumenten / beschermd stadsgezicht	247	4.44 6	€ 588.5 16	€ 74.5 83	€ 661.0 99	€ 142.2 57	
Overige (kappen, uitweg, aanleg)	115	1.03 5	€ 136.5 44	€ 14.9 17	€ 151.4 60	€ 29.22 9	
Vermindering	229	229	€ 28.38 2	€ 2.98 3	€ 31.36 5	- € 17.33 5	
Totaal	1.349	17.9 52	€ 2.366. 407	€ 298. 330	€ 2.664. 737	€ 2.575. 584	97%

Bij de legesopbrengst binnen het referentiejaar is er kruisfinanciering tussen de activiteit bouwen met bouwsom van € 5 tot € 20 miljoen en de overige activiteiten.

Voor de Agenda grote projecten 2027-2031 ziet het overzicht kostendekkendheid er als volgt uit:

Kostendekkendheid Agenda grote projecten 2027-2031	Toe te rekenen kosten	Geraamde legesopbrengst	Geraamde kostendekking 2027 - 2031
2027 - 2031	€ 5.741.000	€ 5.314.000	92%

De bekostiging van de ureninzet, de overhead en de overige kosten voor zowel de activiteiten in het referentiejaar als voor de Agenda grote projecten is opgenomen in de begroting 2027 en het meerjarenbeeld. Voor de projecten uit de Agenda grote projecten is hierbij rekening gehouden met een doorlooptijd van meerdere jaren. Aan legesopbrengst is in de begroting 2027 een bedrag van € 3.041.663 geraamd. Hiervan is € 2.575.584 voorzien is opbrengst uit de activiteiten uit het referentiejaar. In de Agenda grote projecten is voor 2027 een project gepland. De legesopbrengst hiervan voorziet in het verschil tussen de opbrengst uit het referentiejaar en de het bedrag in de begroting. Als er daarnaast in de loop van 2027 een meeropbrengst ontstaat zal hiervoor een begrotingswijziging worden gemaakt.

Binnen hoofdstuk 3 heeft de beleidskeuze om voor evenementen een beperking van de kostendekkendheid te hanteren een sterk effect op het totale percentage van de titel. Vanwege de maatschappelijke betekenis is dit onderdeel bij veel gemeenten niet kostendekkend.

Kadegelden

De rechten voor het zogenaamde kadegeld vanwege overslag van goederen zijn geregeld in de verordening Kadegelden Delft. De verordening heeft één hoofdstuk met een tarief voor bulkgoederen en een tarief voor stukgoederen. Het dekkingspercentage is 32%. De verhaalbare kosten betreffen het totaal van de geraamde onderhoudskosten aan kademuren. Omdat het gaat om een zeer klein aantal belastingplichtigen, wordt de geraamde opbrengst vooral begrensd door de redelijkheid van de tarieven, eerder dan door het percentage aan kostendekkendheid.

Kadegelden	(bedragen x € 1.000)
Lasten	508
Baten	165
Kostendekking	32%

Kwijtscheldingsbeleid

Kwijtschelding is bedoeld voor mensen met een laag inkomen zonder vermogen of waardevolle bezittingen. Bij de kwijtschelding wordt rekening gehouden met het vermogen en met de betalingscapaciteit. De gemeentelijke regels voor de kwijtschelding zijn opgenomen in de Kwijtscheldingsverordening Delft 2013. Kwijtschelding valt onder de aan de RBG overgedragen taken. In Delft kan kwijtschelding worden aangevraagd voor de afvalstoffenheffing, de rioolheffing gebruik, leges huisvestingsvergunning en het gemeentelijk deel van de leges voor een identiteitsbewijs. Het aantal kwijtscheldingsverzoeken stabiliseert de laatste jaren. Een groeiend aantal wordt automatisch toegekend via de informatie van het Inlichtingenbureau.

Kwijtschelding (bedragen x 1.000)	Jaarrekening 2025	Programmabegroting 2026	Programmabegroting 2027
Kwijtschelding afvalstoffenheffing	1.475	1.422	1.422
Kwijtschelding rioolheffing gebruik	242	257	257
Kwijtschelding leges	3	15	15

Grondbeleid

Grondbeleid en doelstellingen

Het grondbeleid is één van de middelen die de gemeente tot haar beschikking heeft om (ruimtelijke) doelstellingen te kunnen realiseren. Het grondbeleid is daarmee ondersteunend aan beleidsvelden als wonen, werken, onderwijs, cultuur, zorg en recreatie. Gegeven deze doelstellingen streeft de gemeente naar het optimaliseren van de financiële uitkomsten. De financiële uitkomsten zijn in deze begroting opgenomen in het programma Goed Wonen. Nadere uitleg over de in deze paragraaf gepresenteerde cijfers is te vinden in het Tussentijds Meerjarenprogramma Grondontwikkeling (TMPG) 2026.

Uitvoering van de nota grondbeleid

In de nota Grondbeleid legt een gemeente vast langs welke weg zij haar ruimtelijke doelstellingen wil bereiken en welke instrumenten zij hiervoor tot haar beschikking heeft. Een gemeente kan zich actief en/of faciliterend opstellen om gebiedsontwikkelingen mogelijk te maken. Daarnaast zijn er tussenvormen mogelijk waarin gemeente en private partijen samenwerken. In mei 2025 heeft de raad de nota Grondbeleid vastgesteld. Gekozen is voor een situationeel grondbeleid, waarbij de gemeente na een afweging vier rollen kan aannemen namelijk:

1. Geen rol nemen binnen het grondbeleid. Deze keuze maakt de gemeente als een initiatief niet bijdraagt aan ambities of geen publieke inzet vraagt. De gemeente blijft dan wel publiekrechtelijk toetsen en vergunningen verlenen.
2. Passief faciliterend: Wanneer een initiatief beperkt bijdraagt aan gemeentelijke ambities of de noodzaak tot handelen vanuit de gemeente beperkt is, wordt voor deze rol gekozen. De gemeente treedt in deze rol vooral toetsend en randvoorwaardelijk op.
3. Actief faciliterend: De markt ontwikkelt en de gemeente ondersteunt financieel bij maatschappelijke meerwaarde (geen grondpositie, maar er is wel een beperkt financieel risico).
4. Actief grondbeleid: Hierbij wordt grond als stuurmiddel gebruikt. De gemeente voert dan de grondexploitatie zelf uit. Dit geeft maximale sturing, maar vraagt middelen en brengt hogere risico's. Deze rol wordt ingezet wanneer een project in grote mate bijdraagt aan ambities én borgen van zeggenschap noodzakelijk en gerechtvaardigd is.

Informatievoorziening

Jaarlijks stellen we het Meerjarenprogramma Grondontwikkeling (MPG) op. Dit document geeft inzicht in de te verwachten resultaten per grondexploitatie en het verloop van het risicoprofiel. De in het MPG benoemde risico's worden opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing en lopen mee in de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit van de gemeente Delft. Naast het MPG wordt ook jaarlijks het TMPG opgesteld. Dit betreft een tussentijdse actualisatie (peildatum 1 juni) van de grondexploitaties om te zien of de projecten financieel nog op koers liggen. Het TMPG loopt mee met de Najaarsrapportage. Bij het MPG wordt ook gerapporteerd over de stortingen in en onttrekkingen aan de ingestelde bestemmingsreserve Reserve kostenverhaal bovenwijkse voorzieningen en ruimtelijke ontwikkelingen. Deze Reserve is ingesteld op grond van de Nota Kostenverhaal (raadsbesluit juli 2021).

Parameters

De parameters, op basis waarvan de netto contante waarde (NCW=verwacht resultaat in € per 1-1-2026) en de eindwaarde (EW=verwacht resultaat in € per einddatum project) van grondexploitaties worden berekend, zijn deels gebaseerd op BBV-regelgeving (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) en deels gebaseerd op gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Parameters bij het TMPG 2026 zijn gelijk gehouden aan die bij het MPG 2026. Bij het MPG 2027 zullen de parameters opnieuw worden ingeschat. De toegepaste parameters zijn in de volgende tabel weergegeven.

Parameters (T)MPG 2026		
	2026	2027 en volgend
Bouw- en woonrijp maken	4,3%	3,5%
Overige kosten	3,2%	2,9%
Opbrengstenstijging	3,2%	2,9%
Rentetoerekening	0,49%	0,39%
Discontovoet	2%	2%

Verwachte financiële resultaten

Alle grondexploitaties zijn tussentijds geactualiseerd. Zij geven een stabiel tussentijds resultaat te zien. In de onderstaande tabel zijn de verwachte resultaten weergegeven.

TMPG 2026				
Bedragen x € 1.000, per ultimo	NCW	Winst / Verlies	EW	Looptijd
	1-1-2026		einde looptijd	
Kop van de Buitenhof	0	Winst	-	2035
Kop Nieuwe Haven	-400	Verlies	-408	2026
Maria Duystlaan	-1.649	Verlies	-1.784	2029
Nieuw Delft	247	Winst	268	2029
Voorhof Noord-West	1.228	Winst	1.329	2029
Haring	-1.363	Verlies	-1.390	2026

Ontwikkeling boekwaarde

In onderstaande tabel* is het verwachte verloop van de boekwaarde voor de grondexploitaties gedurende het begrotingsjaar 2027 weergegeven. De tabel geeft daarnaast inzicht in de nog resterende kosten en opbrengsten**.

* Deze cijfers zijn nog niet verwerkt in de programmabegroting 2026-2029. Deze begrotingswijziging leveren we mee bij het MPG 2026.

** Kosten worden als positieve bedragen en opbrengsten als negatieve bedragen weergegeven.

Verloop boekwaarde en kosten/opbrengsten	Boekwaarde verloop 2027			Resterend		
	per 1-1-2027	Kosten	Opbrengsten	per 1-1-2028	Kosten	Opbrengsten
Bedragen x €1.000						
Kop van de Buitenhof	9.136	2.162	-1.414	9.884	64.100	-76.193
Kop Nieuwe Haven	n.v.t.	-	-	-	-	-
Maria Duystlaan	2.008	886	-3.888	-994	2.778	-

Verloop boekwaarde en kosten/opbrengsten	Boekwaarde verloop 2027			Resterend		
Nieuw Delft	-8.900	5.930	-2.055	-5.025	7.074	-2.316
Voorhof Noord-West	605	506	-	1.111	2.293	-4.732
Haring	n.v.t.	-	-	-	-	-
Totalen	2.849	9.484	-7.357	4.976	76.245	-83.241

Systematiek van winstneming

De gemeente heeft met de projecten Kop van de Buitenhof, Nieuw Delft en Voorhof Noord-West drie winstgevende grondexploitaties. Voor een winstgevende grondexploitatie bestaat de verplichting om via een voorgeschreven methode te berekenen of er tussentijds winst genomen moet worden. Deze berekening vindt plaats bij het eerstvolgende P&C -document (de Jaarrekening 2026).

Systematiek van verliesneming

Voor alle verliesgevende grondexploitaties moet een verliesvoorziening worden gevormd. Deze voorziening is gewaardeerd op de netto contante waarde. De omvang van de voorziening per 1-1-2026 bedraagt € 3,4 miljoen. Eventuele aanpassing vindt plaats op basis van het MPG 2027 bij de Jaarrekening 2026.

Benodigd weerstandsvermogen

Aan actieve gebiedsontwikkeling zijn risico's verbonden. Deze worden per project bij zowel het MPG als het TMPG in beeld gebracht. Ieder risico kent een kans van optreden (maximaal 50%) en een financieel effect als het risico zich voordoet. Kans van optreden maal het financieel effect levert een risicobedrag op. De volgende tabel geeft inzicht in het totale risicobedrag (optelsom van alle risicobedragen) voor zowel de projectspecifieke risico's als de algemene (voor iedere grondexploitatie geldende) risico's. Bij het TMPG 2026 is sprake van een risicobedrag van € 14,7 miljoen voor alle grondexploitaties tezamen. Met beide typen risico's wordt rekening gehouden in het gemeentelijk weerstandsvermogen. Het totale benodigde weerstandsvermogen, gecorrigeerd voor het verwachte positief resultaat van Voorhof Noord-West en Nieuw Delft, bedraagt € 12,8 miljoen. Dit is € 1,4 miljoen minder dan ten tijde van het MPG 2026.

<i>Projectspecifieke risico's in uitvoering zijnde grondexploitaties</i>	
TMPG 2026	bedragen x € 1.000
Totalen	12.018
Op te nemen in weerstandsvermogen	11.290
<i>Algemene risico's in uitvoering zijnde grondexploitaties</i>	
TMPG 2026	bedragen x € 1.000
Totalen	2.726
Op te nemen in weerstandsvermogen	2.541
<i>Projectspecifieke + algemene risico's</i>	
TMPG 2026	bedragen x € 1.000
TOTAAL	14.744
OP TE NEMEN IN WEERSTANDSVERMOGEN	13.831

Vennootschapsbelasting

Bij de invoering van de vennootschapsbelasting in 2016 bleek dat het Grondbedrijf zich niet kwalificeerde als onderneming in fiscale zin. Omdat de grondexploitatie Nieuw Delft bij de Jaarrekening 2024 (MPG 2025) en 2026 (MPG 2026) positief is geworden zal deze kwalificatie nader bekeken moeten worden. Hierbij zullen ook de nieuw te openen grondexploitaties Poptahof veld 4 (De reiger) en Gillis Delfia worden betrokken.

Overige gebiedsontwikkelingen en grondposities

Gemeente Delft heeft ook nog een aantal grondposities. In het TMPG 2026 worden de overige gebiedsontwikkelingen met hierin de gemeentelijke grondposities beschreven.

Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Deze paragraaf gaat over de voortgang van het geplande onderhoud en het eventuele achterstallig onderhoud aan openbaar groen, water, wegen en kunstwerken, verlichting, speeltoestellen, riolering, gebouwen en maatschappelijke voorzieningen. In deze paragraaf geven we aan hoe we kapitaalgoederen in gemeentelijk eigendom beheren. In de Financiële verordening is onder andere opgenomen hoe en wanneer de gemeente haar kapitaalgoederen afschrijft. De paragraaf is opgebouwd uit de volgende onderdelen: openbare ruimte, vastgoed en maatschappelijke voorzieningen. Per onderdeel gaan we in op de specifieke beleidskaders, beheerplannen en financiën. In de onderstaande tabel is het overzicht van de beheer- en beleidsplannen opgenomen.

	Vastgesteld (jaar)	Loop tijd (t/m jaar)	Financiële vertaling in begroting (ja/nee)	Financiering via reserve /voorzieningen/ex exploitatie/ investering (V/E/I/R)	Actueel beleids plan (ja/nee)	Achterstallig onderhoud (ja/nee)
Wegen	2023	2027	Ja	E/R/I	Ja	Ja
Riolering	2021	2026	Ja	E/V	Ja	Nee
Groen en water	2023	2027	Ja	E/R/I	Ja	Nee
Civiele constructies	2023	2027	Ja	E/I	Ja	Nee
Verlichting	2023	2027	Ja	E/I	Ja	Nee
Speeltoestellen	2023	2027	Ja	E/I	Ja	Nee
Verkeersregels tallaties	2022	2025	Ja	E/I	Ja	Nee
Straatmeubilair en bebording	-	-	Ja	E	Nee	Nee
Vastgoed*	2024	2029	Ja	V/E	Ja	Nee

Sportparken	2023	2027	Ja	E/V	Ja	Nee
-------------	------	------	----	-----	----	-----

- Nota Vastgoedbedrijfanalyse 2024

Openbare ruimte

Beheer en onderhoud van de openbare ruimte is een kerntaak van de gemeente. Een goede openbare ruimte draagt bij aan het welzijn en de veiligheid van de gebruikers van de openbare ruimte. Daarnaast is een functionele én goed onderhouden openbare ruimte van groot economisch belang en draagt deze ertoe bij dat Delft een aantrekkelijke plaats is om te verblijven en in te investeren.

Voor het beheer van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte heeft de gemeente een aantal instrumenten. Dit zijn het integrale beheersysteem en de diverse schouw- en inspectierondes voor de vaststelling van de onderhoudsgesteldheid van de openbare ruimte. Op basis hiervan maken we via de beheerplannen keuzes voor de instandhouding en/of vervanging en de daarvoor benodigde middelen.

De beheerplannen geven op korte en middellange termijn (twintig jaar) aan welke onderhouds- en vervangingsmaatregelen in welk jaar genomen worden om het kapitaalgoed in stand te houden. Ook wordt er inzichtelijk gemaakt welke financieringsbehoefte er is op de korte termijn (vijf jaar). Voor de langere termijn is de Nota Kapitaalgoederen opgesteld. Deze geeft een theoretische weergave van de vervangingsopgave voor de periode van twintig tot honderd jaar.

Beheerplannen

Tot nu toe werden de beheerplannen (civiel, wegen, groen, openbare verlichting, verkeerssystemen) separaat per asset vastgesteld. Om beter aan te sluiten bij de gemeentelijke ambities op het gebied van participatie, integraal werken, klimaatadaptatie en mobiliteit werken we toe naar een integraal beheerplan openbare ruimte. De voorstellen hiervoor zullen vóór de kadernota 2028 worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

De technische en beeldkwaliteitsniveaus zijn in de vigerende beheerplannen vastgesteld op de ondergrens van duurzaam technische instandhouding (CROW-niveau 'C'). Dit met uitzondering van de binnenstad en het beschermd stadsgezicht, waar we CROW-niveau 'B' hanteren. De beheerplannen zijn gebaseerd op een technische controle en/of schouw van het areaal in het terrein en geven een realistisch beeld van de uit te voeren werkzaamheden en de budgetten die hiervoor nodig zijn.

Areaaluitbreidingen (stelpost areaaluitbreiding gebiedsontwikkelingen)

De financiële consequenties voor de areaaluitbreidingen zijn inzichtelijk gemaakt. De kosten zijn primair te verdelen over het programma Schone en veilige stad en de Overhead. Alle gebieden of onderwerpen waar sprake is van areaaluitbreiding zijn opgenomen in onderstaande tabel. Elk jaar bij de kadernota actualiseren we deze tabel. De tabel geeft een totaal overzicht van benodigde en op dit moment beschikbare middelen. Voor de toekomstige (nog niet begrote) kosten areaaluitbreiding is een stelpost beschikbaar. De stelpost is opgenomen in het programma Schone en veilige stad (zie Stelposten).

Areaaluitbreiding gebiedsontwikkelingen

Bedragen * € 1.000	2027	2028	2029	2030	2031	2032 e.v.
Nieuw Delft	550	550	550	550	550	550
Schoemakerplantage	100	100	100	100	100	100
Schieoever station Campus	30	30	30	30	30	30
Schieoever Kabeldistrict		75	121	177	931	931
De Staal				89	89	89
Gelatinebrug			495	495	495	495
Gelatinetunnel				63	63	63
Nieuwe Haven	55	55	55	55	55	55
Gele Scheikunde	107	107	107	107	107	107
Delfia	100	100	100	100	100	100
Bethelpark	50	50	50	50	50	50
Ecofietsbrug A13			110	110	110	110
Kop van de Buitenhof			88	88	88	88
Subtotaal S&R	992	1.067	1.806	2.014	2.768	2.768
Handhaving	320	398	398	478	510	510
Subtotaal Handhaving	320	398	398	478	510	510
Interne Dienstverlening (overhead BAG BGT)	125	150	175	200	225	225
KCC	210	245	280	350	385	385
Subtotaal ID	275	335	395	455	550	610
Totaal kosten	1.647	1.860	2.659	3.042	3.888	3.888

Stijgende kosten

Bovenop de reguliere aanpassing van de budgetten aan het prijspeil 2027, bestaat bij alle kapitaalgoederen het risico dat zich extra kostenstijgingen voordoen. Dit als gevolg van sterk stijgende grondstofprijzen, materieel- en materiaalkosten. Als dit risico optreedt, zijn de beschikbare middelen niet toereikend voor de beoogde werkzaamheden en kan sprake zijn van consequenties voor de leefbaarheid en het veilig gebruik van de openbare ruimte. Bij de Kadernota 2027 is besloten om niet alleen de exploitatiebudgetten te indexeren maar ook de investeringen.

Wegen

Uit de meest recente inspecties blijkt dat we met 14% op niveau D achterstanden hebben in het onderhoud. Daarom zetten we verder in op het onderhoud van het areaal en stellen we conform het beheerplan aanvullend investeringsbudget beschikbaar. Een groot deel van het achterstallig onderhoud bevindt zich in wijken waar het riool vervangen moet worden (Voorhof en Buitenhof) en in de binnenstad waar het convenant met de nutspartijen leidend is. Het nieuwe beheerplan Wegen zal worden gebundeld in het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte.

Bedragen * € 1.000	Begroot 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Wegen/spelen/speelmeubiliar				
Regulier onderhoud (E)	618	618	618	618
Groot onderhoud (E)	2.326	2.326	2.326	2.326
Kapitaallasten (E)	735	872	1.000	137
Totaal	3.679	3.816	3.944	3.081
Investerings	439	2.632		
Totaal investeringen	439	2.632	-	-

Riolering

In 2021 is het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2022-2026 vastgesteld. Het nieuwe vGRP 2027-2031 wordt ongeveer gelijktijdig met de begroting 2027 aan de raad voorgelegd. Binnen dit vGRP is er naast de aandacht voor de afvalwaterzorgplicht – de duurzame instandhouding van het rioolstelsel – ook aandacht voor de hemelwater- en grondwaterzorgplicht en klimaatadaptatie. Het beoogde kwaliteitsniveau hebben we vastgelegd en vertaald naar de hiervoor benodigde inspanningen en financiële middelen. Om invulling te geven aan de verschillende zorgplichten voeren we projecten uit. Denk hierbij aan het aanleggen van een gescheiden rioolstelsel en het vervangen van riolering na einde levensduur. Denk daarbij ook aan het onderhouden, het vergroten van de capaciteit en de vervanging van gemalen.

De bewoners en bedrijven in Delft betalen rioolheffing. De opbrengst hiervan besteden we geheel aan het vervullen van de drie zorgplichten. Bij het bepalen van het riooltarief gaan we uit van een 100% kostendekkend tarief. Vanaf 2029 is er gedurende ongeveer tien jaar een vervangingspiek in de riolering. Deze wordt veroorzaakt door een niet-homogene opbouw van het stelsel. De kostendekkendheid van het tarief lichten we toe in de paragraaf lokale heffingen.

Bedragen * € 1.000	Begroot 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Riolering				
Regulier onderhoud (E)	1.908	1.908	1.908	1.908
Dotatie voorziening (E)	10.000	10.000	10.000	10.000
Kapitaallasten (E)	1.143	1.151	1.139	654
Totaal exploitatie	13.050	13.059	13.047	12.561
Investerings				-
Totaal investeringen	-	-	-	-

Groen en water

Het openbaar groen en water zijn een beeldbepalend onderdeel van de openbare ruimte. In 2023 is het beheerplan Groen, Water en Recreatie vastgesteld voor de periode 2024-2027. Het beheerplan geeft een verdere uitwerking van de beleidskaders die de raad heeft

vastgesteld in de nota Groen. In het beheerplan zijn aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor de standplaatsverbetering van bomen en onderhoud aan parken in de stad. Er is tevens extra inzet nodig om de klimaatadaptieve inrichting te kunnen onderhouden. Het nieuwe beheerplan zal worden gebundeld in het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte.

Bedragen * € 1.000	Begroot 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Groen en Water				
Regulier onderhoud (E)	4.391	4.391	4.391	4.391
Groot onderhoud (E)	455	127	127	127
Kapitaallasten (E)	709	883	1.057	1.145
Totaal exploitatie	5.555	5.400	5.575	5.663
Investerings	1.111	1.573		
Totaal investeringen	1.111	1.573		-

Civiele constructies

In 2023 heeft de raad het beheerplan Civiele constructies vastgesteld. In dit beheerplan zijn de civiele kunstwerken en de constructieve beschoeiingen samengevoegd. De inzet van de middelen is gericht op duurzaam technische instandhouding (minimale instandhouding, functionaliteit en voorkoming van kapitaalvernietiging). Voor het uitvoeren van regulier onderhoud op het beoogde onderhoudsniveau en vervanging hebben we daarom de investeringsbudgetten aangepast.

Bedragen * € 1.000	Begroot 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Civiele constructies				
Regulier onderhoud (E)	214	214	214	214
Groot onderhoud (E)	552	552	552	552
Kapitaallasten (E)	1.820	1.998	2.210	1.811
Totaal exploitatie	2.586	2.764	2.976	2.577
Investerings	3.213	1.537		1.676
Totaal investeringen	3.213	1.537		1.676

Openbare verlichting

In 2023 is het beheerplan Openbare verlichting vastgesteld. Het beleid is gericht op duurzaam instandhouding van de openbare verlichting in Delft. Hierbij kijken we ook naar het slim verduurzamen van het areaal. Daarnaast is in 2025 de vervangingsstrategie opgesteld voor de vervanging van de openbare verlichting in de binnenstad. De financiële middelen die nodig zijn voor uitvoering van de instandhouding van de openbare verlichting zijn opgenomen in de reguliere exploitatiebegroting. De vervanging van lichtmasten, het kabelnetwerk, schakelkasten en armaturen (draagconstructie lichtbron) worden via investeringen gefinancierd. In het vastgestelde beheerplan is met name extra budget beschikbaar gesteld voor de vervanging van armaturen en de vervanging van de kabelstructuur. Ook vervangen we de spanverlichting in de binnenstad die aan het einde van de levensduur is. In gebieden waar we de buitenruimte integraal aanpakken gaat de straatverlichting over op gelijkspanning. Hiermee besparen we substantieel op gebruik van schakelkasten, koper en energie. Het nieuwe beheerplan zal worden gebundeld in het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte.

Bedragen * € 1.000	Begroot 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Openbare verlichting+VRI				
Regulier onderhoud (E)	459	459	459	459
Kapitaallasten (E)	370	442	510	221

Bedragen * € 1.000	Begroot 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Totaal exploitatie	828	901	969	680
Investerings	2.109	2.617		
Totaal investeringen	2.109	2.617		-

Speeltoestellen

Het speelbeleid 'Ruimte voor spelen' is een aantal jaren geleden opgesteld. Begin 2026 is de Visie Spelen, Bewegen en Ontmoeten door de raad vastgesteld. De nadere uitwerking hiervan volgt in een implementatieplan dat in 2027 aan de raad ter besluitvorming wordt voorgelegd. In 2023 is het beheerplan Speelvoorzieningen vastgesteld. Het nieuwe beheerplan zal worden gebundeld in het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte.

Verkeersregelinstallaties

In 2022 is het beheerplan Verkeersregelinstallaties vastgesteld. Het beleid is gericht op duurzaam instandhouding van de verkeersregelinstallaties, het parkeerrouteinformatiesysteem (PRIS) en afsluitingen in Delft. De voor uitvoering hiervan benodigde financiële middelen zijn deels opgenomen in de reguliere exploitatiebegroting. De vervanging van de verkeersregelinstallaties wordt gefinancierd via investeringen. De actualisatie van het beheerplan is uitgesteld, zodat er één integraal beheerplan opgesteld kan worden. Ook investeren we in innovatie waarmee de doorstroming voor met name fietsers wordt bevorderd. Het nieuwe beheerplan zal worden gebundeld in het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte.

Bedragen * € 1.000	Begroot 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Verkeersinstallatie				
Regulier onderhoud (E)	415	415	415	415
Kapitaallasten (E)	351	420	488	200
Totaal exploitatie	766	835	904	615
Investerings	394	394		
Totaal investeringen	394	394		-

Straatmeubilair en bebording

Op dit moment worden de kosten van straatmeubilair en bebording gefinancierd vanuit de exploitatiebegroting. Dit onderdeel zal worden gebundeld in het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte.

Vastgoed

Kaders

Het bezitten van vastgoed betekent dat we verantwoordelijk zijn voor het uitvoeren van tijdig en voldoende onderhoud. Door onderhoudsmiddelen optimaal in te zetten, kan ons vastgoed zo lang mogelijk bijdragen aan de gemeentelijke doelen en is er geen sprake van kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties. Het onderhoudsniveau dat we nastreven voor de objecten die we in eigendom hebben, is van invloed op de waarde, levensduur en kwaliteit van een object. Het onderhoud bepaalt hiernaast een substantieel deel van de huurprijs gebaseerd op de integrale kostprijs.

Het onderhoudsbeleid van de gemeente Delft gaat op hoofdlijn uit van sober en doelmatige instandhouding op basis van een objectieve conditiemeting volgens NEN767 in een 4-jaarlijkse cyclus. Voor monumenten voeren we aanvullend tussentijdse warme inspecties uit. Wijzigingen, aanpassing of upgradering van het bestaande voorzieningenniveau zijn geen onderdeel van de instandhouding en zijn op basis van het huidige onderhoudsbeleid en de beschikbare middelen niet in de onderhoudsbegroting opgenomen. Onze panden zijn in 2023 en 2024, per pand en per gebouwonderdeel, geïnspecteerd door een onafhankelijke inspecteur. De ernst, omvang en intensiteit van gebreken is vastgesteld en voorzien van een conditiescore. De meerjarige onderhoudsbegroting is herijkt op basis van deze conditiemetingen. Op basis van deze cijfers is een onderhoudsplanning opgesteld, waarbij we een koppeling maken met de routekaart verduurzaming vastgoedportefeuille en het uitvoeringsplan.

Planning

De onderhoudsplanning is financieel vertaald en verwerkt in de begroting. De cijfers zijn hierbij een globale langetermijnplanning. In werkelijkheid fluctueert het onderhoudsvolume. Jaarlijks maken we een concrete jaarplanning, waarbij we rekening houden met de marktomstandigheden, de ambities en wetgeving over verduurzaming en de capaciteitsplanning. Het groot onderhoud (vervangingsonderhoud) wordt vanaf 2023 verrekend met de onderhoudsvoorziening Vastgoed. Dit betekent dat jaarlijks sprake is van een storting vanuit de exploitatie in de voorziening en een besteding ten laste van de voorziening. De storting in de voorziening bedraagt € 2.409.318. Dit is de gemiddelde onderhoudslast voor de komende twintig jaar. Deze dotatie vindt voor € 397.000 plaats vanuit het programma Algemene dekkingsmiddelen en Overhead en voor € 2.012.318 uit het programma Economie en vastgoed.

Bij het onderdeel 'Overzichten' (achterin deze programmabegroting) zal het verloop van de voorziening zichtbaar worden.

Risico's in verband met marktomstandigheden

In de begroting is rekening gehouden met een aanname van stijgende bouwkosten. Langere doorlooptijden door de krapte op de markt en aanvullende stijging van bouwkosten (materiaal en loopkosten) zijn mogelijk.

Maatschappelijke voorzieningen

De gemeente heeft een zorgplicht om voor het primair onderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en het voortgezet onderwijs voldoende lesuren bewegingsonderwijs aan te bieden. De gemeente is ook verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de gemeentelijke sportaccommodaties. Uitgangspunt daarbij is dat de Delftse sportaccommodaties toegankelijk, functioneel en veilig moeten zijn en daarmee voldoen aan de normering van de sportbonden. Op basis van deze uitgangspunten actualiseren we jaarlijks het beheerplan Buitensport.

Onderwijshuisvesting

Voor het primair onderwijs krijgt de gemeente middelen van het Rijk voor instandhouding van de voorziening bewegingsonderwijs. Op basis van gemiddelde ramingen van de meerjarenonderhoudsplanning (MOP) is er structureel budget beschikbaar conform het reguliere vastgoedbeleid.

Sportvoorzieningen

Het beheerplan Buitensport maakt inzichtelijk wat de verwachte kosten zijn voor (dagelijks) beheer en onderhoud en voor groot onderhoud. Daarnaast bevat het beheerplan Buitensport ook renovatieplanning (investeringen) voor de bestaande sportvelden en inrichting van de buitensportaccommodaties.

Verbonden partijen en subsidies

Algemeen

Deze paragraaf behandelt de verbonden partijen (gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen) en de algemene subsidiezaken van de gemeente. Informatie over de regionale samenwerking is te vinden in het programma Stad en Bestuur.

De bron van de gegevens is de meest recente beschikbare jaarstukken of jaarverslag van de organisatie.

Verbonden Partijen

De gemeente participeert, met andere organisaties of zelfstandig, in verbonden partijen voor effectieve en efficiënte uitvoering van gemeentelijke taken, beleid en/of beleidsdoelen. De verbonden partijen zijn daarmee van maatschappelijk en politiek belang. Participatie door de gemeente in deze organisaties heeft niet alleen voordelen, maar levert ook financiële en bestuurlijke risico's op. Want inherent aan het vormen van een verbonden partij is dat de risico's gezamenlijk worden gedragen. Om de synergie vanuit de samenwerking optimaal te benutten en de risico's te beheersen, is aandacht voor de sturingsrelatie en risicobeheersing essentieel. Het beleidskader hiervoor is vastgelegd in de 'Nota Bestuurlijke Rolneming & Verbonden partijen 2025', vastgesteld in de gemeenteraad op 19 juni 2025.

Per 1 januari 2026 is de organisatie Delft voor Elkaar BV (handelsnaam) met de beleidsopdracht van de gemeente voor het welzijnswerk van start gegaan. Deze opdracht is overgenomen van het gesubsidieerde partnernetwerk Delft voor Elkaar. Vanaf deze vorige versie van deze paragraaf (Jaarstukken 2025) is de vennootschap, dan ook als verbonden partij opgenomen.

Definitie: een verbonden partij is een *privaat- of publiekrechtelijke organisatie, waarin de gemeente én een bestuurlijk én een financieel belang heeft.*

Van een bestuurlijk belang wordt gesproken als er zeggenschap bestaat uit hoofde van stemrecht of een vertegenwoordiging in het bestuur van de organisatie. Er is een direct financieel belang wanneer een ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is bij faillissement, of als er een financiële aansprakelijkheid bestaat als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Binnen deze definitie van verbonden partij vallen de gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen waarin de gemeente aandelen heeft, die ook vaak als deelneming worden aangeduid. Gerangschikt naar beide soorten geven we hieronder beknopt relevante informatie weer over elke verbonden partij.

Voor wat betreft de koppeling van de uitvoering door de verbonden partij met beleidsdoel(en) van de gemeente is de stand van zaken aangegeven in de tabel. Met uitzondering van de gemeentelijke bijdrage komen de genoemde financiële cijfers uit het jaarverslag 2025 van de verbonden partij. De bijdrage betreft de bijdrage aan de verbonden partij in het begrotingsjaar 2027 gebaseerd op de financiële administratie van de gemeente, in lijn met de begroting van de verbonden partij. Alleen bij de gemeenschappelijke regeling MRDH is er sprake van uitstaande leningen (aan OV-bedrijven) en is de daarvoor *gecorrigeerde schuldquote* ook opgenomen. Voor alle partijen geldt dat de *indicator grondexploitatie* en *belastingcapaciteit* niet van toepassing is en daarom niet is opgenomen in de tabellen. Voor meer toelichting verwijzen we hier naar die onderliggende stukken.

Gemeenschappelijke regelingen

Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (SbJH)

Algemene informatie	Het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (SbJH) is een uitvoeringsorganisatie gericht op ondersteuning van de inkoop van specialistische jeugdzorg voor Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer (H9-gemeenten).
Vestigingsplaats / link	Den Haag / https://sbjh.nl
Doel / openbaar belang	SbJH voert namens de gemeenten taken uit voor een efficiëntie en adequate administratieve verwerking van de jeugdhulp. Opgedragen taken betreffen onder meer de ondersteuning van de aanbesteding en/of inkoop van jeugdhulp in lijn met de gewenste transformatie in de jeugdhulp, voorbereiden (en eventueel in mandaat aangaan) en het beheer van de contracten, de administratieve verwerking van transacties en de monitoring van de uitvoering van de contracten en de analyse van de gegevens per gemeente. Daarnaast wordt er ingezet op inzicht d.m.v. data & trends en is er een projectorganisatie voor de inkoop van jeugdhulp per 1 januari 2028.
Koppeling beleidsdoel(en)	Het SBJH faciliteert en ondersteunt de gemeenten in Haaglanden met contractbeheer en monitoring bij het behalen van de volgende beleidsdoelen: • Versterken van het gewone opvoeden • Tijdig inzetten van de best passende hulp • Kinderen en jongeren groeien zo thuis mogelijk op • Duurzaam veilig opgroeien • Jeugdhulp en onderwijs werken effectief samen
Deelname wel/niet verplicht	Op grond van artikel 2.8 van de Jeugdwet en in lijn met het wetsvoorstel Reikwijdte Jeugdwet werkt de gemeente samen in de jeugdhulpregio Haaglanden (één van de 42 regio's in Nederland).
Ontwikkelingen	De landelijke Hervormingsagenda Jeugd geeft gemeenten de opdracht om kwaliteitsverbetering en kostenbesparing te realiseren met het doorvoeren van diverse (regionale en lokale) maatregelen. Een aantal elementen, zoals inperken van de reikwijdte van de Jeugdwet, eenvoudigere uitvoering en inkoop en verstevigen van de lokale teams, krijgen regionaal vorm. Lokaal wordt, naast andere maatregelen, de Verordening Jeugdhulp geactualiseerd. De SbJH leidt een projectorganisatie om tot nieuwe jeugdhulpovereenkomsten te komen per 2028.
Risico's (financieel,	De gemeenten financieren de jeugdzorg en zijn opdrachtgever. Het SbJH levert ondersteunende diensten. Het functioneren van SbJH

bestuurlijk, maatschappelijk)	draagt bij aan het beperken van de risico's voor de gemeenten. De (financiële) risico's voor SbJH zelf zijn daarmee beperkt.	
Programma	Gezonde en sociale stad	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling: Bedrijfsvoeringsorganisatie	
Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2025)	Eindstand (31-12-2025)
Eigen vermogen	€ 199.000	€ 204.000
Vreemd vermogen	€ 3.573.000	€ 5.147.000
Resultaat 2025		€ 6.000
Financieel belang		9,03%
Reguliere bijdrage (2027)	€ 482.000	
Financiële kengetallen		
Solvabiliteit		3,81%
GGD Haaglanden/Veilig Thuis (GGD/VTH)		
Algemene informatie	GR GGD en VTH bestaan uit twee regionaal opererende organisaties (onderdelen van de gemeente Den Haag) die samen een openbaar lichaam vormen, vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling (GR) GGD en Veilig Thuis Haaglanden (VTH). De GGD is verantwoordelijk voor publieke gezondheid en Veilig Thuis is het regionale advies- en meldpunt voor Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Deelnemende gemeenten zijn: Den Haag, Delft, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer. De operatie is georganiseerd met gemeente Den Haag als gastheer.	
Vestigingsplaats / link	Den Haag / https://www.ggdhaaglanden.nl & https://veiligthuishaaglanden.nl	
Doel / openbaar belang	De GGD behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van: Het bevorderen, beschermen en bewaken van de publieke gezondheid; dit is nader uitgewerkt tot taken op het gebied van i) gelijke kansen op een goede gezondheid, ii) gezonde leefomgeving, iii) acute problemen publieke gezondheid, iv) veilig vangnet waar dat (nog) ontbreekt, en v) deskundige proactieve organisatie.	

De VTH heeft als doelstelling:

- Het voorkomen van, en de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Daartoe vervult VTH de taken van de advies- en meldfunctie op het terrein van huiselijk geweld voor de gemeenten en is zij het expertisecentrum voor huiselijk geweld.

Voor informatie en rapportages over gezondheid zie de [gezondheidsgids](#), met onder meer, de Gezondheidsmonitor (GM) volwassenen en ouderen 2024 en de GM Jongvolwassenen 2024; bijvoorbeeld met gemeenteprofielen, van verslaving tot vaccinatiegraad.

Koppeling
beleidsdoel(en)

De beleidsambities van de GGD zijn ontleend aan de notitie Gezondheidsbeleid van de gemeente, die zijn grondslag vindt in de rijksnota Gezondheidsbeleid en de akkoorden IZA, GALA, AZWA (zie blokje 'Ontwikkelingen' verderop in deze tabel). Deze ambities zijn: i) gelijke kansen op een goede gezondheid, ii) een gezonde leefomgeving, iii) regionale partner acute problemen publieke gezondheid en iv) veilig vangnet waar dat (nog) ontbreekt.

In [Jaarstukken 2025](#) van de GR staan behalve de financiële cijfers ook enkele overzichtscijfers, bijvoorbeeld over de wachtlijst van VTH (bladzijde 33). De raad ontvangt ook twee keer per jaar een bestuursrapportage.

Verplicht op grond van:

Deelname
wel/niet verplicht

- Wet publieke gezondheid, Wet op de lijkbezorging en Wet kinderopvang voert de GGD haar taken uit;
- de Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015 voert Veilig Thuis Haaglanden de gemeentelijke taken uit rondom huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarnaast stelt de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling voor professionals de norm om melding te doen bij Veilig Thuis bij (vermoedens van) acute en structurele onveiligheid.

GGD:

Ontwikkelingen

1. Regionale uitvoering van het Integraal Zorg Akkoord (IZA), het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO) door onder andere het verder vormgeven van de regionale preventie-infrastructuur, het versterken van de kennisfunctie van GGD Haaglanden en het ontwikkelen van passende monitoring en evaluatie. Het Aanvullend Zorg- en

Welzijnsakkoord (AZWA), getekend 8 september 2025, bouwt voort op het IZA en GALA.

2. Het versterken van de uitvoering van infectieziektebestrijding en advisering over een gezonde leefomgeving.
3. Intensiveren samenwerking met GGD Hollands Midden op het gebied van forensische geneeskunde om deze taak toekomstbestendig uit te kunnen voeren.

VTH werkt samen met partners specifiek aan:

1. Terugdringen van de wachtlijst en voortzetten van de ontwikkelde werkwijze daarin.
2. Expertiseontwikkeling over femicide.
3. Veilig Thuis Haaglanden volgt de landelijke ontwikkelingen rondom de inzet op vroegtijdig herkennen van rode vlaggen van intieme terreur en femicide.
4. Tot slot wordt in 2026 naar verwachting een volgende stap gezet in de ontwikkeling van het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. Dit kan impact hebben op de werkzaamheden van Veilig Thuis.

Aantoonbaar hogere directe en indirecte kosten komen voor rekening van opdrachtgever GGD-Veilig Thuis Haaglanden als ze verband houden met:

Risico's
(financieel,
bestuurlijk,
maatschappelijk)

- Veranderingen in de taken van, of eisen aan, de GGD-Veilig Thuis die door externe autoriteiten worden opgelegd;
- Verandering in de bekostiging door de rijksoverheid van taken die direct door de rijksoverheid worden bekostigd, zoals de ASG-regeling;
- Calamiteiten (bijvoorbeeld uitbraak infectieziekten of maatschappelijke calamiteiten);
- Calamiteiten in de bedrijfsvoering van opdrachtnemer (bijvoorbeeld cyberattack, ICT-kosten die niet van tevoren waren te voorzien);
- Veranderingen in (de interpretatie van) het fiscale regime dat van toepassing is op één of meer van de GGD-VT-taken;
- Hogere kosten dan voorzien door stijging van de cao-lonen van het personeel en indien achteraf blijkt dat indexering conform de Kaderbrief gemeenschappelijke regelingen lager uitvalt dan de consumentenprijsindex zoals door het CBS gepubliceerd;
- Kosten die voortvloeien uit wijzigingen in het financieel statuut als bedoeld in artikel 25, lid 3 van de Regeling.

Programma	Gezonde en sociale stad
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling: openbaar lichaam

Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2025)	Eindstand (31-12-2025)
Eigen vermogen	€ 1.838.000	€ 3.043.000
Vreemd vermogen	€ 765.000	€ 573.000
Resultaat 2025		€ 1.741.000
Financieel belang	10,59%	
Verstrekte garanties / geldleningen	Geen	
Bijdrage (2027)	€ 1.649.000 (GGD), € 2.679.000 (VTH), € 31.000 (GR ondersteuning)	

Financiële kengetallen		
Netto schuldquote	1,5%	1,1%
Solvabiliteit (eigen vermogen/ totaal vermogen)	71%	84%
Structurele exploitatieruimte	0,0%	0,0%

Omgevingsdienst Haaglanden (ODH)

Algemene informatie	De ODH is een regionale uitvoeringsdienst die zich richt op de uitvoering en handhaving van diverse milieuwetten en de groene wetgeving. Het gaat daarbij om toetsing van meldingsplichten, vergunningverlening, adequaat toezicht op legale en mogelijk strijdige situaties, behandeling van overlastmeldingen en handhaving. Andere deelnemende partijen zijn de gemeenten Den Haag, Pijnacker-Nootdorp, Westland, Midden-Delfland, Leidschendam-Voorburg, Zoetermeer, Rijswijk, Wassenaar en de provincie Zuid-Holland.
Vestigingsplaats / link	Den Haag / https://OmgevingsdienstHaaglanden.nl
Doel / openbaar belang	Uitvoering van wettelijk taken in verband met vergunningverlening, toezicht en handhaving voor milieubelastende activiteiten en bodemtaken. De verplichte bundeling van middelen moet de kwaliteit van organisatie en uitvoering borgen en tegelijkertijd leiden tot een meer uniforme en efficiëntere uitvoering op regionaal niveau.
Koppeling beleidsdoel(en)	In 2025 heeft de ODH de onderstaande aantallen op de VTH-taken gerealiseerd voor de gemeente Delft: Afgehandelde beschikkingen: 21

- Uitgebrachte adviezen: 96
- Uitgevoerde controles: 701
- Overlast meldingen: 176
- Handhavingszaken 44
- Bezwaar en beroep vergunningverlening: 0
- Bezwaar en beroep handhaving: 4

Daarnaast adviseert de ODH desgevraagd ook op beleidsontwikkelingen en initiatieven. Voor meer informatie zie de [jaarimpressies](#) en de [pdf jaarcijfers](#) aldaar in de link.

Deelname wel/niet verplicht	Een verplichte samenwerking op grond van de Omgevingswet (art 18.21) en de regio-indeling op basis van de Ministeriële Regeling (op basis van afspraken tussen het Rijk, IPO en de VNG)
Ontwikkelingen	Doorontwikkeling van taakuitvoering, dienstverlening en organisatie: • Doorontwikkeling taakuitvoering Omgevingswet en groene wetten • Vormgeven ketensamenwerking • Versterken regionale samenwerking met de overige omgevingsdiensten binnen Zuid-Holland • Doorontwikkeling organisatie • Meedenken met en adviseren aan deelnemers in beleidsvorming, grote ontwikkelingen en uitdagingen in de fysieke leefomgeving • Borging van kennis en expertise • Versterken informatievoorziening en datahuishouding
Risico's (financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)	• Implementatie Koersplan ODH 2024-2028 • Hogere (kwaliteits)ambities vanuit Interbestuurlijk Programma VTH-stelsel en onzekerheden vanuit financiering vanuit het Rijk • De ODH gaat het financieringsstelsel in de komende jaren herijken en daarbij ook het financieel verdeelmodel onderzoeken. Dit zou een verhoging van de deelnemersbijdrage voor Delft kunnen betekenen. • De Omgevingsdienst heeft de gevraagde bezuiniging weten te bewerkstelligen door een combinatie van generieke maatregelen en vermindering op de uitvoering van het jaarwerkplan. De vermindering heeft plaatsgevonden door een niet wettelijke taak te schrappen, verminderen op de uitvoering van de wettelijke taken is niet verantwoord.
Programma	Duurzame stad
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling: openbaar lichaam
Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2025) Eindstand (31-12-2025)

Eigen vermogen	€ 2.654.000	€ 2.346.000
Vreemd vermogen	€ 9.757.000	€ 11.117.000
Resultaat		€ 465.000 (negatief)
Financieel belang		5%
Verstrekte garanties / geldleningen		geen
Omvang van de bijdrage (2027)	€ 1.765.000	

Financiële kengetallen

Netto schuldquote	10,0%	14,2%
Solvabiliteit	21,4%	27,4%
Structurele exploitatieruimte	-3,0%	-4,0%

Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)

Algemene informatie	De VRH voert uit en behartigt de belangen van de gemeenten in de regio Haaglanden op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening en het beheer van de gemeenschappelijke meldkamer. De gemeenten (Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer) besturen en de VRH voert uit met gezamenlijke beleidsvorming.
Vestigingsplaats / link	Den Haag / https://www.vrh.nl
Doel / openbaar belang	De VRH is verantwoordelijk voor risicobeheersing (door middel van planvorming, toetsing en opleiden) en crisisbeheersing (door het beheren van de multidisciplinaire crisisorganisatie en het actief uitvoeren van operationele taken ten tijde van incidenten en crises). Door dit vanuit een gemeenschappelijke regeling te doen, kan er centraal materiaal en middelen worden ingekocht, kunnen specialismes verdeeld worden en is er uniformiteit in de werkwijze.
Koppeling beleidsdoel(en)	Voor een overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden in 2025, heeft de VRH het jaaroverzicht 2025 opgesteld. (www.vrh.nl/over-de-vrh/documenten/jaarstukken-veiligheidsregio-haaglanden)
Deelname wel/niet verplicht	Wettelijke verplichte deelname (wet Veiligheidsregio's: artikel 8 [wijziging per AMvB])

De negen gemeenten in Haaglanden werken intensief samen aan de gemeentelijke taken op het gebied van crisisbeheersing. Hierbij worden gezamenlijk plannen, piketten en vakbekwaamheidsprogramma's ontwikkeld en beheerd.

De (landelijke) weerbaarheidsopgave is een belangrijk ontwikkeling voor de VRH. Alle gemeenten moeten zich voorbereiden op de situatie van 72 uur stroomuitval. Ook hulpverleningsorganisaties en nutsbedrijven moeten zich hierop voorbereiden. De veiligheidsregio heeft gekozen om zich eerst te richten op haar eigen bedrijfscontinuïteit en het borgen van inzet van de hulpdiensten. De thema's Cyber continuïteit (inclusief alarmering en onderlinge communicatie) zijn landelijk gesignaleerd als kwetsbaarheden in het kader van weerbaarheid.

Ontwikkelingen De Veiligheidsregio heeft een evaluatie laten uitvoeren van haar financieel verdeelmodel (basis voor het bepalen van de gemeentelijke bijdragen aan de VRH). Hierbij zijn alle gemeenten geïnterviewd. De aanbeveling aan het Algemeen Bestuur van de VRH is om het historisch component los te laten en de ratio verdeling van de gemeentelijke bijdrage te berekenen op basis van de uitkering uit het sub cluster brandweezorg en crisisbeheersing van het gemeentefonds. Besluitvorming over de deze aanbeveling moet nog plaatsvinden. Indien hiermee wordt ingestemd, zal de uitwerking van de nieuwe bijdragen nog worden voorgelegd aan gemeenten, evenals het implementatie en inlooptraject.

De verwachting is dat bij een herziening van de verdeelsystematiek het aandeel van Delft in de totale gemeentelijke bijdragen aan de VRH een beperkte stijging zal zien. De ambitie is om een gewijzigde verdeelsystematiek vanaf de begroting 2029 in te voeren.

Risico's (financieel, bestuurlijk, maatschappelijk) De VRH heeft een weerstandsvermogen van 1,0. Belangrijke geïnterviewde risico's zijn: dat binnen het loopbaanbeleid voor operationele brandweermensen duurzame inzet (tot aan regulier pensioen) niet slaagt, forse kostenstijging ten bate van vrijwilligers door van toepassing verklaring van de WNRA, niet-verzekerbare risico zoals letsel of overlijden bij terrorismegevolgbestrijding, cyberdreiging en nieuwe PTSS-regeling.

Programma Schone en Veilige stad

Rechtsvorm Gemeenschappelijke regeling: Openbaar lichaam

Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2025)	Eindstand (31-12-2025)
Eigen vermogen	€ 10.041.000	€ 11.123.000
Vreemd vermogen	€ 126.974.000	€ 132.502.000
Resultaat		€ 1.848.000

Financieel belang	9%
Verstrekke garanties / geldleningen	geen
Omvang van de bijdrage (2027)	€ 10.661.000

Financiële kengetallen

Netto schuldquote	49,9%	58,7%
Solvabiliteit	7,3%	7,7%
Structurele exploitatieruimte	3,0%	1,4%

Regionale Belastinggroep (RBG)

Algemene informatie	De RBG is een samenwerking met andere gemeenten en waterschappen en heeft tot taak de heffing en inning van decentrale belastingen. Deelnemers zijn Hoogheemraadschap Delfland, Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard, gemeenten Delft, Schiedam, Vlaardingen, en sinds 1-1-2026 is gemeente Zuidplas toegetreden.	
Vestigingsplaats / link	Schiedam / https://www.derb主.nl	
Doel / openbaar belang	Efficiënte heffing en inning van decentrale belastingen zoals OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing en waterschapsbelasting.	
Koppeling beleidsdoel(en)	Realiseren van belastingopbrengst naar ramingen in de begroting.	
Deelname wel/niet verplicht	Geen verplichting tot deelname	
Ontwikkelingen	- Invoeren van maatschappelijk verantwoord incassobeleid bij problematische schuldsituaties. - De RBG houdt haar digitale veiligheid en weerbaarheid op peil, en volgt daarin de landelijke ontwikkelingen. - De RBG en gemeente Maassluis hebben intentieverklaring getekend eind 2025 en begin 2027 is besluitvorming door de gemeenteraad gepland. De eventuele toetreding vindt niet plaats vóór 1-1-2028.	
Risico's (financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)	Beleidstaak ligt bij de deelnemers. De RBG zal alleen geld aantrekken voor de uitvoeringstaak. Er vindt geen uitzetting van gelden plaats en er wordt geen gebruik gemaakt van financiële instrumenten zoals	

	derivaten. De belastingopbrengsten voor de deelnemers vallen buiten de financieringsparagraaf.	
Programma	Stad en bestuur	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling: openbaar lichaam	
Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2025)	Eindstand (31-12-2025)
Eigen vermogen	€ 3.308000	€ 4.412.200
Vreemd vermogen	€ 2.864.000	€ 2.413.200
Resultaat		€ 1.924.800
Financieel belang		12,5%
Verstreckte garanties / geldleningen		geen
Omvang van de bijdrage (2027)	€ 2.100.000	
Financiële kengetallen		
Netto schuldquote	-20%	-9%
Solvabiliteit	54%	65%
Structurele exploitatieruimte	3%	7%
Avalex (Afvalinzameling)		
Algemene informatie	Avalex is het gemeenschappelijk afvalinzamelingsbedrijf met deelnemers de gemeenten Midden-Delfland, Leidschendam-Voorburg, Wassenaar, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk en Delft.	
Vestigingsplaats / link	Den Haag / https://www.avalex.nl	
Doel / openbaar belang	Uitvoering van de wettelijke afvalinzamelingstaak / hogere efficiëntie en kwaliteit door de samenwerking.	
Koppeling beleidsdoel(en)	Zie infographic onderaan https://www.avalex.nl/over-avalex-2/	
Deelname wel/niet verplicht	Geen wettelijke verplichting tot deelname	
Ontwikkelingen	Stijging kosten door overheidsmaatregelen (onder andere belastingverhoging op verbranding). De plannen voor sloop en	

(ver)nieuwbouw van de locatie Delft zijn verder ontwikkeld en zal waarschijnlijk in 2027 gaan plaats vinden.

Het plan van de gemeente Midden-Delfland om in 2028 het restafvaltarief in te voeren is komen te vervallen met het nieuwe college in die gemeente. De voorbereiding vroeg veel inzet van Avalex. De opgedane kennis en ervaring neemt Avalex mee in het verder innoveren van de dienstverlening om betere afvalscheiding in alle deelnemende gemeenten te realiseren.

Risico's
(financieel,
bestuurlijk,
maatschappelijk)

De deelneming door Avalex in HVC betekent een maximale garantstelling voor Delft van € 24,5 miljoen waar een provisie tegenover staat van 1%. Risico's voor Avalex zijn verder personeelstekort door arbeidsmarkttekorten en onvoorzien hoge prijsstijgingen en beperkte beschikbaarheid van materialen bij leveranciers. Zie voorts paragraaf weerstandsvermogen begroting Avalex (sectie 2.4). De weerstandsratio van Avalex is 0,8.

Programma

Schone en veilige stad

Rechtsvorm

Gemeenschappelijke regeling: bedrijfsvoeringsorganisatie

Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2025)	Eindstand (31-12-2025)
Eigen vermogen	€ 7.070.000	€ 7.503.000
Vreemd vermogen	€ 38.461.000	€ 42.418.000
Resultaat		€ 455.000
Financieel belang		11/36 = 30,6%
Verstreckte garanties / geldleningen		n.v.t.
Omvang van de bijdrage (2027)	€ 15.378.000	

Financiële kengetallen

Netto schuldquote	65%	54%
Solvabiliteit	16%	15%
Structurele exploitatieruimte	0%	0%

Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)

Algemene
informatie

De [MRDH](#) is sinds 2015 verantwoordelijk voor de beleidsvelden 'Bereikbaarheid en Mobiliteit' en 'Economisch Vestigingsklimaat'. De 21 deelnemers zijn: Albrandswaard, Barendrecht, Capelle aan den

	IJssel, Delft, Den Haag, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Leidschendam-Voorburg, Maassluis, Midden-Delfland, Nissewaard, Pijnacker-Nootdorp, Ridderkerk, Rijswijk, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, Voorne aan Zee, Wassenaar, Westland en Zoetermeer. De inkomsten van de MRDH zijn een jaarlijkse brede doeluitkering (BDU) van het Rijk, rijkssubsidies en inwonersbijdragen van gemeenten.
Vestigingsplaats / link	Rotterdam / https://www.mrdh.nl
Doel / openbaar belang	De MRDH is de vervoersautoriteit en heeft als een belangrijke taak het aanbesteden van de OV-concessies voor het stads- en streekvervoer. De MRDH investeert in de aanleg van (regionale) infrastructuur voor auto, fiets en openbaar vervoer. De MRDH helpt bij het realiseren van de investeringsagenda van Delft op het gebied van bereikbaarheid. Voor het economische vestigingsklimaat zet de MRDH zich in voor toekomstbestendige arbeidsplaatsen, het verhogen van de (innovatieve) productiviteit en bedrijvigheid en het creëren van voldoende ruimte voor economische activiteiten op de juiste plek.
Koppeling beleidsdoel(en)	Via mobiliteitsverbeteringen draagt Delft met de MRDH bij aan de energietransitie en aan de duurzame en veilige bereikbaarheid van de groeiende stad. In het Delftse mobiliteitssysteem staat de voetganger op de eerste plaats, als schoonste vorm van vervoer, die de minste ruimte inneemt. Daarnaast stimuleren we ook het gebruik van de (deel)fiets en het openbaar vervoer. Voor de langere termijn willen we samen met de MRDH en de concessiehouders het OV-systeem versterken. De MRDH versterkt de (regionale) economie door het Delftse ecosysteem, dat werkt als kraamkamer voor innovaties en innovatieve bedrijven, te ondersteunen met fondsen en (kennis)bijeenkomsten. Zo werkt Delft met de MRDH onder meer aan innovaties in de energievoorziening voor kantoren en bedrijventerreinen bij het realiseren van ruimte voor ondernemen. Bovendien wordt de aansluiting tussen het onderwijs en het bedrijfsleven verbeterd door cofinanciering van het campus ecosysteem, de aansluiting innovatieve opleidingen op de arbeidsmarkt te onderzoeken en campusnetwerkbijeenkomsten te organiseren. Ook worden zo de mogelijkheden verkend om talent aan te trekken en te behouden voor Delft. In jaarverslag 2025 (of in één oogopslag) rapporteert de MRDH in tabel hoe ze bijdroeg aan ieder doel en de status van alle activiteiten.
Deelname wel/niet verplicht	De MRDH is een vrijwillig samenwerkingsverband. De Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) heeft vanuit het Rijk de status van vervoerregio en daarmee ook wettelijke taken rond verkeer en vervoer. Om die reden is de MRDH opdrachtgever van het regionale

	en stedelijke openbaar vervoer in de 21 gemeenten. De MRDH is bovendien directe ontvanger van de rijksmiddelen voor regionaal verkeer en vervoer en subsidieverstrekker voor lokale bereikbaarheidsprojecten.	
Ontwikkelingen	Begin 2027 wordt besloten over de focus voor de MRDH tot en met 2030, in de Strategische agenda van de MRDH. De vastgestelde MRDH-visie op het economisch vestigingsklimaat en de mobiliteitsvisie vormen daarvoor het kader. In 2027 volgt ook een concreet uitvoeringsprogramma.	
Risico's (financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)	De risico's voor het economisch vestigingsklimaat zijn beperkt en kunnen uit het weerstandsvermogen worden gedekt. Voor de projecten voor de bereikbaarheid en openbaar vervoer gaan de risico's die uitstijgen boven het weerstandsvermogen ten koste van uitvoering van andere projecten (faseren). Daarnaast zijn er risico's met lage kans in verband met de financiering van OV-maatschappijen en verlenen van (rail)concessies en de Verordening bussenlening ten behoeve van de elektrificatie.	
Programma	Bereikbare stad & Economie en vastgoed	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling: openbaar lichaam	
Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2025)	Voorlopige Eindstand (31-12-2025)
Eigen vermogen	€ 42.000.000	€ 46.552.000
Vreemd vermogen	€ 1,75 miljard	€ 1,90 miljard
Resultaat		€ 604.000
Financieel belang		
Verstreckte garanties / geldleningen	€ 1,0 miljard	€ 1,1 miljard
Omvang van de bijdrage (2027; inwonerbijdrage)	€ 342.000	
Financiële kengetallen		
Netto schuldquote	158,7%	162,7%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstreckte leningen	- 6,4%	-7,1%
Solvabiliteit	2,3%	2,4%
Structurele exploitatieruimte	1,9%	1,0%

Gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoering (GRB) Delft-Rijswijk

Algemene informatie	Samenwerking Delft-Rijswijk op het gebied van ICT-beheer (bedrijfsvoering). Deze GRB is opgericht om de IT-infrastructuur en werkplek van de gemeente Delft en Rijswijk onder te brengen om daarmee kwetsbaarheid te verminderen, kwaliteit te verhogen en kosten te beperken. Beide gemeenten voeren zelf applicatiebeheer en functioneel beheer uit. Het bestuur van de GRB Delft-Rijswijk stelt het ICT-pakket vast, gericht op werkplek, netwerk, informatiebeveiliging en hosting. Dit pakket bevat zowel gezamenlijke diensten als diensten per gemeente. De governance-afspraken zijn zodanig dat de organisatie geen eigen (vrije) exploitatieruimte kent, er geen leningen worden afgesloten en geen eigen vermogen wordt opgebouwd.
Vestigingsplaats	Delft
Doel / openbaar belang	Efficiëntie in effectief ICT-beheer (bedrijfsvoering) van voldoende kwalitatief niveau.
Koppeling beleidsdoel(en)	De GRB levert ondersteunende diensten om de uitvoering van de beleidsdoelen van beide gemeenten mogelijk te maken. Periodiek wordt er een evaluatie uitgevoerd, en werkt de GRB aan de realisatie van de aanbevelingen uit het evaluatierapport. In 2027 zal de GRB opnieuw worden geëvalueerd, en zal het evaluatierapport worden gedeeld met de raad.
Deelname wel/niet verplicht	geen verplichting tot deelname
Ontwikkelingen	Vanaf 2024 zijn nieuwe afspraken gemaakt over de diensten en het kwaliteitsniveau. Bij deze herziening van de dienstverleningsovereenkomst zijn heldere afspraken gemaakt met als doel meer inzicht en overzicht te creëren. De ontwikkelingen rond ICT gaan snel, met name als het gaat om werken in de cloud. Steeds meer applicaties worden als dienstverlening afgenomen (verSaasing: <i>software as a service</i>). De betekenis hiervan voor de GRB en de mogelijke ontwikkeling naar een regieorganisatie worden afgestemd met de deelnemers. In 2025 en 2026 vonden verschillende strategische sessies plaats met de deelnemers en de GRB over de doorontwikkeling van de GRB. In 2026 wordt er gestart met het proces van een nieuwe evaluatie, om deze in 2027 aan te kunnen bieden aan de raad.
Risico's (financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)	Voor de risico's in IT-beheer zoals cyberattacks zie paragraaf bedrijfsvoering en de paragraaf Weerstandsvermogen - risicoprofiel . Uitdaging voor de GRB is de dienstverlening aan te laten sluiten op de wensen en eisen van de deelnemers (en eventuele verschillen tussen de deelnemers) in een snel veranderende wereld. Risico's voor de GRB zijn verstoringen van de IT-dienstverlening en bedreigingen voor de informatiebeveiliging. Hier zijn verschillende beschermings- en beheersingsmaatregelen voor ingericht.

Programma	Overhead	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling: bedrijfsvoeringsorganisatie	
Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2025)	Eindstand (31-12-2025)
Eigen vermogen	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	€ 825.739	€ 641.612
Resultaat	€ 0	€ 0
Financieel belang	stemgewicht 50% - doorberekening naar rato gebruik	
Verstrekte garanties / geldleningen	geen	
Omvang van de bijdrage (2027) (voor beheer, licenties en vaste kosten, zonder vergoeding per werkplek)	€ 1.382.200	
Financiële kengetallen		
Netto schuldquote	n.v.t.	n.v.t.
Solvabiliteit	n.v.t.	n.v.t.
Structurele exploitatieruimte	n.v.t.	n.v.t.
Privaatrechtelijke organisaties (coöperatie en vennootschappen)		
Coöperatief Beheer Groengebieden Midden-Delfland (CBG)		
Algemene informatie	In 2019 is het Coöperatief Beheer Groengebieden Midden-Delfland (CBG) opgericht als opvolger van het Recreatieschap Midden-Delfland. Overige deelnemers zijn de gemeenten Midden-Delfland, Maassluis, Schiedam, Vlaardingen en Westland. De uitvoering van de taken is opgedragen aan Staatsbosbeheer (https://www.staatsbosbeheer.nl/uit-in-de-natuur/locaties/midden-delfland). De deelnemende partijen hebben daarvoor een samenwerkingsovereenkomst opgesteld. Behalve de deelnemende partijen draagt de provincie Zuid-Holland via een subsidie bij aan het beheer van de groengebieden.	
Vestigingsplaats	Gemeente Midden-Delfland	

Doel / openbaar belang	De coöperatie heeft als doel gezamenlijk met aanliggende gemeenten de belangen te behartigen van natuur, landschap en openlucht recreatie en het beheer, onderhoud en exploitatie van de natuur- en recreatiegebieden in Midden-Delfland. De gebieden die de gemeente Delft in beheer bij de CBG heeft ondergebracht zijn Abtswoudse Bos, Ackerdijkse Bos en Kerkpolder.
Koppeling beleidsdoel(en)	CBG geeft de uitvoering van het beheer in opdracht aan Staatsbosbeheer (SBB). En SBB werkt aan de hand van beheerplannen voor de verschillende deelgebieden. SBB heeft daarbij aandacht voor de toegankelijkheid en spreiding van drukte over het gebied, de natuurwaarde en de klimaat-impact van de groene, waterrijke buffer tussen stedelijke gebieden.
Ontwikkelingen	Tot en met 2027 lopen de verjongingswerkzaamheden in de deelgebieden: Tanthof, Abtswoudse Bos en Ackerdijkse Bos (Delft). Verder is de gemeente Delft pilotgemeente om hondenbeleid vorm te geven, zodat in het gehele gebied dezelfde regels gelden, veiligheid geborgd is voor ruiters en fietsers en dat daar ook op gehandhaafd kan worden. Hier wordt rekening gehouden met de wensen van de inwoners en ambtelijk om duidelijkheid te creëren in losloopegebieden en rustgebieden. Ook wordt er meer richting gegeven aan biodiversiteit in het gebied in samenwerking met LTO, gemeenten en Staatsbosbeheer. Belangrijke ontwikkeling voor de CBG betreft de publicatie van de provinciale groenbeheer regeling. Daarmee wordt de 'vaste' boekjaarsubsidie van de provincie vervangen door de Subsidieregeling beheer recreatiegebieden. De bijdrage is afhankelijk van het aantal hectare aan recreatiegebied dat de provincie toerekent voor de CBG. Op basis van het nieuwe rekenmodel is subsidie aangevraagd en toegekend voor 2026 tot en met 2029 à € 8 ton per jaar (indicatief - beschikking volgt in najaar 2026). De deelnemersbijdragen zijn gebaseerd op het nieuwe geharmoniseerde model, gebaseerd op het Harmonisatieonderzoek (inwoneraantallen tellen voor 75% en oppervlakte beheerd gebied telt voor 25% in de verdeelsleutel). Na 2026 zijn de deelnemersbijdragen niet verder geïndexeerd, maar worden jaarlijks bijgesteld o.b.v. inwoneraantallen.
Rol van de gemeente t.o.v. verbonden partij	De gemeente is actief lid van de coöperatie en draagt haar deel bij aan de exploitatie.
Risico's (financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)	Risico's zijn beperkt door langjarige samenwerking. De dienstverlening door SBB is gebaseerd op de Samenwerkingsovereenkomst CBG-SEG-SBB en de daarop gebaseerde Uitvoeringsovereenkomst. Voor de jaren 2026-2029 is de intentie van de betrokken partijen de samenwerking voort te zetten.

[NB: in Jaarstukken 2025 stonden de voorlopige cijfers die zijn hier vervangen door de definitieve jaarcijfers 2024.]

Programma	Duurzame stad	
Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2025)	Eindstand (31-12-2025)
Eigen vermogen	€ 6.916.855	€ 8.217.453
Vreemd vermogen	€ 1.825.975	€ 2.104.231
		€ 900.405
Resultaat	€ 238.694 (in 2024)	(waarvan €9 ton incidenteel)
Aandelen kapitaal	n.v.t.	
Financieel belang	17%	
Verstreckte garanties / geldleningen	geen	
Omvang van de bijdrage (2027)	€ 454.227	
Yes!Delft BV (Young Entrepreneurs society Delft)		
Algemene informatie	Yes!Delft is een BV waarin de gemeente minderheidsaandeelhouder is. TU Delft Services BV (TU Delft) en de Erasmus Universiteit zijn eveneens aandeelhouders.	
Vestigingsplaats / link	Delft / https://yesdelft.com/	
Doel / openbaar belang	Aantrekken, behouden en vernieuwen bedrijvigheid. Ondersteunen studenten, professionals, wetenschappers in het succesvol oprichten van een eigen onderneming met een technologisch product of proces als basis.	
Koppeling beleidsdoel(en)	De activiteiten van YES!Delft dragen bij aan de groei van technische startups in Delft en daarmee aan de volgende beleidsdoelstellingen uit de Ruimtelijke Economische Visie (2018) van gemeente Delft: • Delft doorontwikkelen als stad van innovatie en technologie; • De realisatie van 10.000 extra banen op alle niveaus tot aan 2040.	
Ontwikkelingen	YES!Delft heeft na 2026 een financieringsopave met als basis de in 2023 vastgestelde strategie. De aandeelhouders van YES!Delft blijven in gesprek over haar financiële positie.	

Rol van de gemeente t.o.v. verbonden partij	De gemeente draagt bij in kapitaal en exploitatie.	
Risico's (financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)	Financiering van YES!Delft op de lange termijn is en blijft een aandachtspunt	
Programma	Economie en vastgoed	
Rechtsvorm	Besloten vennootschap	
Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2025)	Eindstand (31-12-2025)
Eigen vermogen	€ 461.000	€ 606.000
Vreemd vermogen	€ 279.000	€ 331.000
Resultaat	€ 67.000	-/- € 11.000
Aandelen kapitaal	€ 18.000	€ 18.000
Financieel belang	20% (=gestort kapitaal)	
Verstrekke garanties / geldleningen	geen	
Omvang van de bijdrage (2026)	€ 168.135 (subsidie)	

Innovation Quarter BV

Algemene informatie	InnovationQuarter BV is sinds 2014 de regionale ontwikkelingsmaatschappij voor Zuid-Holland. Aandeelhouders zijn ministerie van Economische Zaken en Klimaat, provincie Zuid-Holland, Stichting Holdingsfonds Economische Investerings Den Haag (HEID), gemeenten Rotterdam, Leiden, Delft, Den Haag, Dordrecht en Westland, Technische Universiteit Delft, Libertatis Ergo Holding (Universiteit Leiden), Erasmus MC Holding, Leids Universitair Medisch Centrum	
Vestigingsplaats / link	Den Haag / https://www.innovationquarter.nl/over-innovationquarter/	
Doel / openbaar belang	De economische structuur van de regio duurzaam versterken en het innovatief vermogen van Zuid-Holland ontsluiten door het aantrekken, behouden en vernieuwen van bedrijvigheid in de provincie.	
Koppeling beleidsdoel(en)	De activiteiten van InnovationQuarter BV dragen bij aan de doelen van de gemeente Delft zoals omschreven in de Ruimtelijk Economische Visie 2030:	

- De realisatie van 10.000 extra banen op álle niveaus tot aan 2040
- De realisatie van 100.000 m2 extra bedrijfsruimte tot aan 2040;
- Delft doorontwikkelen als stad van innovatie en technologie.

InnovationQuarter (IQ) heeft in 2026 gewerkt aan de realisatie van de meerjarenstrategie 2023-2026. Momenteel wordt in afstemming met de aandeelhouders een nieuwe meerjarenstrategie opgesteld.

Ontwikkelingen IQ richt zich op de maatschappelijke vraagstukken in sectoren met een sterke technologische focus, waaronder Energie & Chemie, Life Sciences & Health, Maritiem & Haven, Digital Technology & Cybersecurity, High Tech Maakindustrie & Aerospace en Horticulture & Food.

Rol van de gemeente t.o.v. verbonden partij De gemeente draagt bij in kapitaal en exploitatie.

Risico's (financieel, bestuurlijk, maatschappelijk) In de jaarrekening 2025 zijn geen materiële onzekerheden ten aanzien van de continuïteit geïdentificeerd. De subsidiebijdrage in 2027 wordt door IQ nog aangevraagd.

Programma Economie en vastgoed

Rechtsvorm Besloten vennootschap

Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2025)	Eindstand (31-12-2025)
Eigen vermogen	€ 114.785.000	€ 112.287.000
Vreemd vermogen	€ 42.073.000	€ 31.695.000
Resultaat	-/- € 2.845.000	-/- € 2.498.000
Aandelen kapitaal	€ 125.836.000	€ 125.836.000
Financieel belang		2,58 %
Verstreckte garanties / geldleningen		geen
Omvang van de bijdrage (2026)	€ 227.609	(subsidie)

Delft Support BV

Algemene informatie	Delft Support BV is uitvoerder van gemeentelijke taken in het sociaal domein met 100% van de aandelen in eigendom van de gemeente. Delft Support vormt de lokale toegangsorganisatie voor de inzet van jeugdhulp en begeleiding en voorzieningen vanuit de Wmo.	
Vestigingsplaats / link	Delft / https://www.delftsupport.nl/	
Doel / openbaar belang	Zelfstandig en onafhankelijk kunnen beslissen over inzet van jeugdhulp en begeleiding en voorzieningen vanuit de Wmo met efficiënte bedrijfsvoering.	
Koppeling beleidsdoel(en)	Delft Support heeft cliëntportaal ontwikkeld en in gebruik genomen. Twee pilots met samenwerkingsorganisaties hielp in ondersteuning van cliënten met onbegrepen gedrag. Aantal meldingen voor WMO steeg gestaag verder en door sturing door Delft Support en de gemeente is de wachttijd beheersbaar gebleven. De wachttijd voor gezinnen is fors teruggebracht, terwijl het aantal aanmeldingen verder steeg. Zie voor overige doelen en onderbouwende cijfers het jaaroverzicht: Jaaroverzichten - Delft Support jaarverslagen terugblik.	
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	Opdrachtgever wettelijke taken op domein jeugd en wmo en enig aandeelhouder.	
Ontwikkelingen	Landelijke ontwikkelingen zoals Hervormingsagenda, GALA, IZA/RIGA en Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming hebben invloed op de uitvoering van de diverse wetten door Delft Support. Delft Support is mede betrokken bij de stappen die de gemeente zet in het welzijnswerk in Delft: dat wil zeggen dat de werkzaamheden naadloos moeten aansluiten bij de nieuwe andere verbonden partij Delft voor Elkaar.	
Risico's (financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)	geen	
Programma	Gezonde en veilige stad	
Rechtsvorm	Besloten vennootschap	
Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2025)	Eindstand (31-12-2025)
Eigen vermogen	€ 349.000	€ 146.000
Vreemd vermogen	€ 2.722.000	€ 2.681.000

Resultaat	€ 90.000	-/- € 202.000
Aandelen kapitaal	€ 100	€ 100
Financieel belang	100%	100%
Verstreckte garanties / geldleningen	geen	geen
Omvang van de bijdrage (2027)	€ 18.658.000	

Werkse! Holding BV

Algemene informatie	Werkse! Holding BV (100% dochteronderneming van de gemeente) is een onderdeel van Werkse! Organisatie , waar ook de gemeentelijke afdeling Werk en Inkomen onder valt. De taken omvatten: ontwikkelen, plaatsen en begeleiden van medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt. Werkse! voert in opdracht ook taken uit voor gemeenten Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland.
Vestigingsplaats / link	Delft / https://www.werkse.nl/
Doel / openbaar belang	Op bestuurlijke afstand ondernemend kunnen optreden in opdrachtverwerving voor arbeid voor de doelgroep.
Koppeling beleidsdoel(en)	Werkse! biedt dienstverlening aan inwoners die elders niet aan het werk komen, verstrekken arbeidsgerichte opleidingen en helpen uitkeringsgerechtigden bij het vinden van een baan. Zie https://www.werkse.nl/over-ons-over-werkse/ en voor meer informatie bekijk het sociaal jaarverslag https://werkse.jaarverslag.org/
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	Opdrachtgever van gemeentelijke taken en enig aandeelhouder.
Ontwikkelingen	De sociale werkvoorziening wordt afgebouwd en in plaats daarvan komt beschut werk. Dat betekent dat een deel van de doelgroep die voorheen onder de WSW viel nu volgens landelijke kaders regulier aan het werk dient te kunnen. De praktijk blijkt weerbarstiger, waardoor Werkse! middels allerlei re-integratievoorzieningen deze doelgroep gedeeltelijk blijft bedienen. Daarnaast is er jaren sprake van arbeidsmarktkrapte. Dat brengt extra uitdagingen voor Werkse! met zich mee, omdat de toeleiding van inwoners naar werk die nu nog bijstand ontvangen gemiddeld genomen intensiever is dan een paar jaar geleden. De constructie van Werkse! bestaande uit een gemeentelijke dienst én een Holding BV geeft de ruimte om overheidstaken te kunnen

	uitvoeren én flexibel op de markt te kunnen opereren. Tegelijkertijd leidt de complexe constructie tot administratieve onduidelijkheid en vragen bij de accountant van de gemeente. De onduidelijkheid rond de constructie is opgehelderd en de vragen worden beantwoord.
Risico's (financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)	Voor de beleidsmatige risico's in programma Werk & inkomen zie paragraaf Weerstandsvermogen en het risicoprofiel. In de bedrijfsvoering van Werkse! zijn de financiële risico's beperkt. Werkse! volgt de wettelijke verplichtingen en voorschriften om haar digitale veiligheid en weerbaarheid op peil te houden.
Programma	Werk en inkomen / Begeleide participatie en Arbeidsparticipatie
Rechtsvorm	Besloten vennootschap
Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2025) Eindstand (31-12-2025)
Eigen vermogen	€ 2.580.000 € 2.345.000
Vreemd vermogen	€ 2.341.000 € 2.817.000
Resultaat	€ 129.000 -/- € 333.000
Aandelen kapitaal	€ 90.000
Financieel belang	100%
Verstreckte garanties / geldleningen	geen
Omvang van de bijdrage (2027)	€ 11.359.000 (Participatiebudget)
Delft voor Elkaar BV	
Algemene informatie	Delft voor Elkaar BV is uitvoerder van gemeentelijke beleid in het sociaal domein (welzijnswerk) met 100% van de aandelen in eigendom van de gemeente. Delft voor Elkaar is als lokale uitvoeringsorganisatie in de sociale basis actief.
Vestigingsplaats / link	Delft / https://www.delftvoorElkaar.nl/
Doel / openbaar belang	Het belang van Delft voor Elkaar is het versterken van de sociale basis van de inwoners van de gemeente Delft. Het doel is om de samenredzaamheid en de sociale veiligheid in een buurt of wijk te vergroten. Delft voor Elkaar draagt hieraan bij door ondersteuning in de wijken dichtbij inwoners te bieden, te mobiliseren en te faciliteren zodat zwaardere hulpvragen voorkomen kunnen worden.

Koppeling beleidsdoel(en)	Delft voor Elkaar zet in op het actief betrekken van inwoners bij het stimuleren en faciliteren van ontmoeting in de wijken zodat het sociaal netwerk rondom inwoners versterkt wordt. En Delft voor Elkaar zet daarnaast in op het versterken van de zelfredzaamheid van inwoners vanuit de inclusieve benadering dat iedereen mee doet en ertoe doet. Bij het bovenstaande wordt uitgegaan van wat inwoners zelf kunnen, door inwoners te activeren, en door inwoners in staat te stellen hun eigen leven en omgeving vorm te geven. Een monitor sociale basis is in ontwikkeling om de doelstellingen en prestatieafspraken op structurele basis te kunnen volgen.	
Ontwikkelingen	Delft voor Elkaar BV is gevormd vanuit de gelijknamige netwerkorganisatie van vier samenwerkende organisaties met een subsidierelatie met een formele overgang van onderneming. Landelijke akkoorden zoals, het GALA, IZA/RIGA, AZWA, Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming zijn gericht op de beweging van zorg naar preventie en gezondheid. Met de nieuwe inrichting van Delft voor Elkaar geeft de gemeente uitvoering aan het welzijnswerk binnen de uitgangspunten en doelen van de visie op de sociale basis en dienen de werkzaamheden passend aan te sluiten bij de afspraken en uitvoering van andere maatschappelijke organisaties zoals Delft Support. Bij de oprichting is notarieel vastgelegd dat Delft voor Elkaar BV een verlengd boekjaar kent vanaf oprichtingsdatum 30 juli 2025 tot en met 31 december 2026. Begin 2027 levert de BV daarom haar eerste jaarrekening op.	
Rol van de gemeente t.o.v. verbonden partij	Opdrachtgever uitvoering beleid voor de sociale basis én enig aandeelhouder (100% eigenaar). De gemeente sluit jaarlijks met Delft voor Elkaar een prestatieovereenkomst waarin de vereiste inspanningen van de Delft voor Elkaar als verbonden partij (opdrachtnemer) worden vastgelegd, tegen vergoeding van de kosten, om de beleidsdoelen te realiseren.	
Risico's (financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)	De risico's bij de vorming van de BV zijn adequaat gemanaged. Vanwege de sturing via begroting zijn de financiële risico's beperkt. Na de start van de werkzaamheden in de vennootschap volgt begin 2027 een risico-inventarisatie voor de BV in vol bedrijf.	
Programma	Samenleven, onderwijs en cultuur	
Rechtsvorm	Besloten vennootschap	
Financiële gegevens		
	Beginstand (1-1-2025)	Eindstand (31-12-2025)
Eigen vermogen	€ 0	€ 100

Vreemd vermogen	€ 0	€ 240.685 (voorschot)
Resultaat	€ 0	n.v.t.
Aandelen kapitaal	€ 0	€ 100
Financieel belang	100%	
Verstrekte garanties / geldleningen	-	
Omvang van de bijdrage (2027)	€ 6.733.000	

ParkerenDelft BV

Algemene informatie	ParkerenDelft BV (voorheen Parking Delft of Integraal Parkeerbedrijf Delft) is 100% dochteronderneming van de gemeente.
Vestigingsplaats / link	Delft / https://parkerendelft.com
Doel / openbaar belang	Uitvoeren van het parkeerbeleid Delft en de exploitatie van parkeergarages.
Koppeling beleidsdoel(en)	ParkerenDelft geeft rechtstreeks uitvoering aan parkeer beleidsdoelen als parkeren voor verschillende doelgroepen (inwoners, bezoekers, ondernemers en voor gehandicapten), een autoluwe binnenstad en toegankelijkheid van de stad met behulp van parkeergarages.
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	Enig aandeelhouder én opdrachtgever straatparkeren. De uitvoerende taken op het gebied van straatparkeren zijn middels een dienstverleningsovereenkomst (DVO) door de gemeente belegd bij ParkerenDelft BV
Ontwikkelingen	ParkerenDelft voert een dialoog met de stad om te kijken waar kansen en/of verbeteringen zijn op het vlak van parkeren. De bezettingsgraden van de garages zijn weer op het niveau van vóór de coronatijd. De gemeente werkt aan een parkeertransitie.
Risico's (financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)	Risico op waarde aandelen en de garantiestelling / financiering. De parkeertransitie draagt positief bij aan de bezetting van de garages en beperkt aldus het financiële risico. De businesscase blijft echter een punt van aandacht, omdat er een negatieve kasstroom wordt voorzien tot 2032. Hierin wordt uitgegaan van een verhoging van de parkeertarieven in de garages elke twee jaar met een stabiel bezettingspercentage. Met betrekking tot de businesscase vormt een structurele daling parkeervraag ondanks de groei van de stad en aantal bezoekers een risico en voor de operatie zijn dat de integriteit en de beschikbaarheid van data in verband met parkeervergunningen, onvoldoende gekwalificeerd personeel, incidenten met de garages als brand of overstroming.

Programma	Bereikbare stad / Parkeren	
Rechtsvorm	Besloten vennootschap	
Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2025)	Eindstand (31-12-2025)
Eigen vermogen	€ 9.741.000	€ 8.308.000
Vreemd vermogen	€ 65.774.000	€ 63.623.000
Resultaat	€ 672.000	€ 1.215.000
Aandelen kapitaal	€ 90.000	€ 90.000
Financieel belang	100%	100%
Verstreckte garanties / geldleningen	€ 42.417.000	€ 41.312.000
Omvang van de bijdrage (2027)	€ 2.734.000	voor activiteiten straatparkeren conform Dienstverleningsovereenkomst

Stedin Holding NV

Algemene informatie	Stedin NV is energielevering en -infrastructuurbedrijf in overheidshanden. In totaal 42 gemeenten zijn de aandeelhouder van deze N.V.
Vestigingsplaats /	Rotterdam / https://www.stedingroep.nl/aandeelhouders
Doel / openbaar belang	Netwerkbedrijf
Koppeling beleidsdoel(en)	Geen (de gemeente heeft hier een maatschappelijk (verplichte) rol en geen direct beleidsdoel).
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	Publieke aandeelhouder (energienetwerk in de gemeente)
Ontwikkelingen	Gezien de energietransitie zal Stedin in de toekomst grote investeringen moeten gaan doen. In december 2023 is de rijksoverheid aandeelhouder geworden bij Stedin met aandelen ter waarde van € 500 miljoen. Tevens zijn enkele gemeenten in het verzorgingsgebied van Stedin toegetreden. Hierdoor is het aandelenbelang van de gemeente Delft gedaald van 2,15% naar

	2,135%. Dividend voor de komende jaren zal zich bewegen tussen ongeveer € 1 miljoen en € 1,5 miljoen voor de gemeente Delft, naast de uitkering per jaar voor de cumulatief preferente aandelen van € 146.000.	
Risico's (financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)	Risico op waarde aandelen en lager / geen dividend. Het netwerk van Stedin kan de vraag naar energie(stroom) niet bijhouden (netcongestie). De netcongestie kan bovendien tot grote politieke druk en stress op en in de organisatie leiden. Denk hierbij aan bv woningbouw en het wel niet kunnen aansluiten op stroomnet	
Programma	Algemene dekkingsmiddelen	
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap	
Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2025)	Eindstand (31-12-2025)
Eigen vermogen	€ 3,4 miljard	€ 3,6 miljard
Vreemd vermogen	€ 5,7 miljard	€ 6,5 miljard
Resultaat (totaal)	€ 180 miljoen	€ 278 miljoen
Aandelen kapitaal	121.380 aandelen a € 100 nominaal; niet op de balans geactiveerd. En 10.152 cumulatief preferente aandelen.	
Financieel belang	2,135 % gestort aandelenkapitaal. Ontvangen dividend in 2026 over boekjaar 2025 uitkering regulier dividend voor Delft € 1,5 miljoen. Tevens ontvangen dividend over de cumulatief preferente aandelen voor Delft over 2024 en 2025 is structureel € 0,146 miljoen per jaar.	
Verstreckte garanties / geldleningen	geen	geen
Omvang van de bijdrage (2027)	n.v.t.	

Evides NV

Algemene informatie	Delft is onderdeel van een groep van 15 gemeenten in Zuid-Holland die Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE) vormen die 50% aandeelhouder is van Evides N.V. De andere 50% is in bezit van Agua
---------------------	---

	B.V. met als aandeelhouders de provincie Zeeland en 13 Zeeuwse, 2 Brabantse en 1 Zuid-Hollandse gemeenten.	
Vestigingsplaats / link	Rotterdam / https://www.evides.nl/over-evides/de-organisatie/bestuur-en-governance	
Doel / openbaar belang	Beheren en exploiteren van een waterbedrijf	
Koppeling beleidsdoel(en)	Geen (de gemeente heeft hier een maatschappelijk (verplichte) rol en geen direct beleidsdoel)	
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	Aandeelhouder met in totaal 31 gemeenten en provincie Zeeland, waarmee Evides N.V. geheel in overheidshanden verkeert.	
Ontwikkelingen	Evides zal de komende jaren veel gaan investeren om de beschikbaarheid en kwaliteit van het drinkwater te kunnen blijven garanderen. Dit zou een neerwaarts effect kunnen hebben op het uit te keren dividend de komende jaren.	
Risico's (financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)	Evides heeft zes prioritaire risico's vastgesteld: 1. Cybersecurity incident; 2. Gebrek aan grondstoffen, bouw materiaal en chemicaliën (nieuw); 3. Ernstig ongeval; 4. Personeelstekort (nieuw); 5. Non-compliance ten aanzien van biologische stabiliteit; 6. Verscherpte normstelling PFAS.	
Programma	Algemene dekkingsmiddelen	
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap	
Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2025)	Eindstand (31-12-2025)
Eigen vermogen	€ 626 miljoen	€ 675 miljoen
Vreemd vermogen	€ 885 miljoen	€ 875 miljoen
Resultaat (2025)		€ 62 miljoen
Aandelen kapitaal	€ 431.000	
Financieel belang	5,8% gestort aandelenkapitaal (in GBE die 50% heeft van Evides N.V.). Ontvangen dividend in 2026 over boekjaar 2025 is € 342.000	
Verstrekte garanties / geldleningen	geen	

Omvang van de bijdrage (2027)	n.v.t.	
BNG Bank NV (Bank voor Nederlandse gemeenten)		
Algemene informatie	De BNG Bank is een bank ten dienste van de overheid en Delft neemt deel sinds de oprichting in 1914. Aandeelhouders zijn gemeenten door het hele land en de rijksoverheid is de grootste aandeelhouder met 49% van de aandelen.	
Vestigingsplaats / link	Den Haag / https://www.bngbank.nl/over-BNG-Bank	
Doel / openbaar belang	De BNG Bank draagt met haar dienstverlening bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten voor de financiering van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	
Koppeling beleidsdoel(en)	Geen (de gemeente heeft hier een maatschappelijk (verplichte) rol en geen direct beleidsdoel).	
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	Aandeelhouder sinds de oprichting en klant bij de bank.	
Ontwikkelingen	De BNG Bank gaat haar kantoor in Den Haag de komende jaren grondig renoveren.	
Risico's (financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)	Beperkt risico. Waarde van aandelen niet geactiveerd. Jaarlijks dividend is beperkt.	
Programma	Algemene dekkingsmiddelen	
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap	
Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2025)	Eindstand (31-12-2025)
Eigen vermogen	€ 4,8 miljard	€ 4,9 miljard
Vreemd vermogen	€ 123,2 miljard	€ 110,7 miljard
Resultaat	€ 294 miljoen (in 2024)	€ 172 miljoen
Aandelen kapitaal	47.385 aandelen van € 2,50. Niet op de balans geactiveerd	

Financieel belang	0,085% van het geplaatst aandelen kapitaal. De BNG Bank keert 50% van het netto resultaat uit in de vorm van dividend. Ontvangen dividend in 2026 over boekjaar 2025 is € 67.000
Verstreckte garanties / geldleningen	geen
Omvang van de bijdrage (2027)	n.v.t.

Subsidie

Subsidiebeleid

Subsidie is de aanspraak op financiële middelen, door een bestuursorgaan verstrekt met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager, anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten.

In deze paragraaf zijn opgenomen:

- de hoofdlijnen van het beleid en de ontwikkeling in de subsidiesystematiek voor het verlenen van subsidies (uitgaande subsidies);
- de uitgangspunten voor te ontvangen subsidies (inkomende subsidies).

Uitgaande subsidies

In deze subparagraaf zijn de hoofdlijnen van het beleid opgenomen voor het verlenen van subsidies en ontwikkelingen in de subsidiesystematiek.

Subsidiesystematiek

De Delftse subsidiesystematiek bestaat uit de Algemene Subsidieverordening Delft 2026 (ASV), de Verordening op het lokaal onderwijsbeleid gemeente Delft 2025 (VLO), de Subsidieregeling gemeente Delft 2026, de Subsidieregeling Maatschappelijke initiatieven gemeente Delft 2026, de Subsidieregeling onderwijsachterstandenbeleid en voorschoolse voorzieningen, Subsidieregeling Ondersteuning Nationaal Programma Onderwijs Delft, Subsidieregeling Delfts Sportakkoord en de Subsidieregeling Bescherming, behoud en beleving van het Joods erfgoed. De ASV, en de VLO voor het onderwijs, bieden samen met de Algemene wet bestuursrecht het wettelijk kader voor de subsidieverlening. De subsidieregelingen omvatten praktische en specifieke spelregels voor het verlenen van de subsidies. Het is een middel om het door de raad vastgestelde beleid uit te voeren.

Daarnaast lenen zich een aantal subsidies ervoor om op de begroting op te nemen; de begrotingssubsidies. De subsidieontvanger, het maximale bedrag en een korte omschrijving van de activiteiten worden in dit geval vastgesteld in de begroting. Een begrotingspost subsidie wordt gebruikt in het geval er maar een enkele partij in aanmerking komt voor de subsidie en er anders een aparte regeling vastgesteld zou moeten worden om de activiteiten van deze partij te subsidiëren. Het voornemen om deze subsidies te verlenen wordt vooraf gepubliceerd zodat er ook bij deze subsidies mededingingsruimte geboden wordt.

Subsidieregeling gemeente Delft 2026

Deze regeling bestaat uit een aantal hoofdstukken die concrete doelstellingen en activiteiten omschrijven waarvoor er subsidie aangevraagd kan worden. Daarnaast zijn de voorwaarden en criteria rondom de subsidieaanvraag uitgewerkt per hoofdstuk:

- Jeugd
- Onderwijs
- Onderhoud Speeltuinen
- Cultuur
- Evenementen
- Economie
- Schuldhulpverlening
- Armoedebestrijding
- Onderhoud Monumentale bomen
- Inclusief Samenleven
- Het versterken van de Sociale Basis
- Ondersteuning inwoners bij verduurzaming en energiebesparing woningen
- Investerings opstellen sportverenigingen Delft
- Isolatiesubsidie voor woningen en VvE's
- Overige subsidie die bijdragen aan de doelstellingen het behoud en verbetering van Delft en bevorderen van de verbinding in Delft.
- Inzet woningcorporaties vanuit specifieke rijksuitkering energiearmoede
- Tijdelijke evenementen in de wijk
- Onderhoud en beheer skatebaan
- Participatieplekken
- Volkshuisvestingsfonds Multatulibuurt
- Creatieve makers en kleine culturele initiatieven of organisaties 2025 2026
- Noodsteun energiekosten culturele instellingen en creatieve makers 2025
- Subsidie elektrisch koken en tapwater verwarmen

Subsidieregeling maatschappelijke initiatieven gemeente Delft 2026

Deze subsidie wordt verleend voor incidentele activiteiten en projecten die bijdragen aan de gemeentelijke doelen én die gericht zijn op:

- Participatie van inwoners van Delft
- Eigen kracht van inwoners van Delft
- Sociaal klimaat en veiligheid in Delft
- Duurzaamheid en het Delftse milieu
- Versterken van de eigen kracht van de organisatie van de subsidieontvanger.

Subsidieregeling onderwijsachterstandenbeleid en voorschoolse voorzieningen

Het doel van deze subsidieregeling is:

- het bevorderen van gelijke en optimale ontwikkelkansen voor alle Delftse peuters en basisschool leerlingen;

- het stimuleren van activiteiten die gericht zijn op de ontwikkeling, coördinatie, uitvoering en/of kwaliteitsverbetering van activiteiten die aanvullend zijn op het aanbod voor- en vroegschoolse educatie in Delft en die bijdragen aan het voorkomen dan wel terugdringen van onderwijsachterstanden bij Delftse peuters en basisschoolleerlingen.

Subsidieregeling Ondersteuning Nationaal Programma Onderwijs Delft

Deze subsidie wordt verleend voor zover zij bijdraagt aan het wegnemen van opgelopen vertragingen in de ontwikkeling van kinderen en jongeren uit het Delftse onderwijs als gevolg van de coronapandemie.

Subsidieregeling Delfts Sportakkoord

Het doel van deze subsidieregeling is het stimuleren van deelname aan sport- en beweegactiviteiten en het bestendigen daarvan als onderdeel van een gezonde leefstijl.

Subsidieregeling Bescherming, behoud en beleving van het Joods erfgoed

De subsidie helpt organisaties die zich inzetten voor het Joodse erfgoed van Delft. Dit erfgoed kan tastbaar zijn, zoals gebouwen, maar ook immaterieel, zoals verhalen. Activiteiten moeten aandacht besteden aan de geschiedenis, het heden en de positie van Joodse inwoners van Delft.

Begrotingssubsidies

In de onderstaande lijsten zijn de namen opgenomen van organisaties die in 2026 begrotingssubsidie kunnen aanvragen voor het jaar 2027, gerangschikt naar programma. Met het vaststellen van de begroting wordt per organisatie het maximale bedrag aan begrotingssubsidie voor 2027 bepaald. Binnen het maximale bedrag mag het college besluiten over het verstrekken van begrotingssubsidie.

In alle gevallen betreft het bij de hiervoor beschreven situaties het omzetten van regulier programmabudget in subsidiebudget. De gevolgen van deze wijzigingen voor het financieel beeld zijn neutraal.

Programma	Subsidieontvanger	Activiteiten	Subsidiebedrag
Samenleving, onderwijs en cultuur	Stichting DOK	Stichting DOK ontvangt subsidie voor de volgende activiteiten: - Taaleducatie - Taalhuis - Informatiepunt Digitale Overheid - Cultuurhelden - DOK centrum - cultuureducatie	€ 5.517.680

Samenlev n, onderwijs en cultuur	Stichting Buytendelft	Stichting Buytendelft ontvangt een exploitatiesubsidie voor het openhouden van de stadsboerderij en waterspeeltuin, het verzorgen van dieren en het onderhouden van de dierverblijven en het bieden van een leerzame omgeving voor (met name) gezinnen met jonge kinderen.	€ 101.346
Samenlev n, onderwijs en cultuur	Stichting Kinderboerderij en waterspeeltuin Tanthof	Stichting Kinderboerderij Tanthof ontvangt een exploitatiesubsidie voor het openhouden van de stadsboerderij en waterspeeltuin, het verzorgen van dieren en het onderhouden van de dierverblijven en het bieden van een leerzame omgeving voor (met name) gezinnen met jonge kinderen.	€ 101.346
Samenlev n, onderwijs en cultuur	Sportraad van Delft	De Sportraad van Delft ontvangt subsidie voor : - Het huldigingsbeleid - Het organiseren vereniging ondersteunende activiteiten: - Organisatie Nationale Sportweek - Het ontplooiën nieuwe activiteiten - Themabijeenkomsten - Kwartaalpublicatie Delft op Zondag - Vacatiegelden bestuur - Administratieve ondersteuning	€ 17.000
Samenlev n, onderwijs en cultuur	Sportfondsen Delft B.V.	Sportfondsen krijgt subsidie voor de exploitatie van het Sportfondsenbad Weteringlaan.	€ 516.415
Samenlev n, onderwijs en cultuur	Stichting Omroep Delft	Stichting Omroep Delft krijgt subsidie voor het creëren en onder de aandacht brengen van lokaal nieuws in beeld en geluid door middel van radio,	€ 112.335

		TV en een interactieve website.	
Samenlev n, onderwijs en cultuur	Stichting Reservefonds de VAK	De VAK krijgt subsidie voor cultuureducatie in de vrije tijd, het cursusaanbod en OPEN.	€ 972.319
Samenlev n, onderwijs en cultuur	Theater De Veste	Theater de Veste krijgt subsidie voor het organiseren van theatervoorstellingen.	€ 2.654.705
Samenlev n, onderwijs en cultuur	Stichting Open Monumentendag Delft	Stichting Open Monumentendag Delft krijgt subsidie voor het organiseren van Open Monumentendag in Delft.	€ 33.071
Samenlev n, onderwijs en cultuur	Stichting Sportaccommodatie Concordia	Stichting Sportaccommodatie Concordia krijgt subsidie voor de exploitatie en onderhoud van de golfbaan.	€ 52.289
Samenlev n, onderwijs en cultuur	Korfbalvereniging Fortuna Delft	Korfbalvereniging Fortuna krijgt subsidie voor het onderhoud van de korfbalvelden.	€ 11.915
Samenlev n, onderwijs en cultuur	Kynologenclub Delft en omstreken	Kynologenclub Delft en omstreken krijgt subsidie voor het onderhoud van het hondensportterrein.	€ 5.368
Samenlev n, onderwijs en cultuur	Stichting Sportpark Biesland	Stichting Sportpark Biesland krijgt subsidie voor het onderhoud van de korfbalvelden en rugbyvelden.	€ 64.906
Samenlev n, onderwijs en cultuur	Stichting DelftsPeil	Stichting DelftsPeil krijgt subsidie voor de uitvoering van verschillende culturele activiteiten en projecten voor en met bewoners van Delft en omstreken, waaronder ook kwetsbare doelgroepen. De activiteiten hebben een positieve impact op bewoners en dragen bij aan sociale inclusie, cultuurparticipatie en	€ 475.692

		talentontwikkeling. Deze activiteiten beslaan diverse wijk- en Stadsprojecten, advisering en ondersteuning nieuwe initiatieven en Cultuurhuis Delft met inzet van cultuurcoaches (combinatiefunctionarissen).	
Samenleving, onderwijs en cultuur	Delftse Werkgroep Homoseksualiteit	Delftse Werkgroep Homoseksualiteit (DWH) krijgt subsidie voor het geven van voorlichting, het organiseren van kennismakingsgroepen en het (mede) organiseren van evenementen. Met deze activiteiten vergroot DWH de zichtbaarheid en bevordert het de bewustwording en acceptatie van LHBT+'ers in de regio Delfland.	€ 20.000
Schone en veilige stad	Stichting Slachtofferhulp Nederland	Stichting Slachtofferhulp Nederland krijgt subsidie voor het verlenen van (na)zorg bij rampen of calamiteiten, de 1-loketfunctie in Delft en een 24/7 piketregeling voor eerste opvang van slachtoffers of nabestaanden.	€ 46.136
Schone en veilige stad	Stichting Halt	Stichting Halt krijgt subsidie voor het geven van voorlichtingen op bo, vo en so scholen in Delft over de volgende onderwerpen: - Invloed van de groep - Online veiligheid - Online fraude en cybercriminaliteit - Geweld en wapenbezit	€ 20.500
Gezonde en sociale stad	Brijder Verslavingszorg	Brijder Verslavingszorg krijgt subsidie voor de activiteiten rondom verslavingspreventie en verslavingszorg.	€ 750.000

Gezonde en sociale stad	Stichting KesslerPerspektief	Stichting KesslerPerspektief krijgt subsidie voor de vrouwen opvang, begeleiding tijdelijk huisverboden en ambulante begeleiding huiselijk geweld.?	€ 2.200.000
Gezonde en sociale stad	Stichting KesslerPerspektief	Stichting KesslerPerspektief krijgt subsidie voor de maatschappelijke opvang namens de DWO-regio, Delft, Westland, Pijnacker-Nootdorp en Midden-Delfland de wettelijke taak op het gebied van Maatschappelijke Opvang (opvang en begeleiding dak- en thuislozen) uitvoert.	€ 4.335.000
Gezonde en sociale stad	GGZ Rivierduinen	Het Centrum Seksueel Geweld (CSG) Zuid-Holland is ondergebracht bij GGZ Rivierduinen en krijgt subsidie (vanuit DUVO-middelen) voor het verlenen van de juiste hulp aan slachtoffers van seksueel geweld.	€ 115.000
Gezonde en sociale stad	Stichting Jeugdgezondheidszorg ZHW	Stichting Jeugdgezondheidszorg ZHW krijgt subsidie voor de activiteiten: - Basispakket JGZ - Rijksvaccinatieprogramma - Basispakket JGZ flexibel	€ 3.000.000
Gezonde en sociale stad	Stichting Exodus Nederland	Stichting Exodus Nederland ontvangt subsidie voor het organiseren van nazorg voor ex-gedetineerden: afspraken maken over sociale re-integratie en inschakelen van partijen in Delft voor uitvoering hiervan.	€ 51.206
Duurzame stad	Stichting Duurzaamheidscentrum De Papaver	Stichting Duurzaamheidscentrum De Papaver krijgt subsidie voor de Klimaatmaat en Natuur- en milieueducatie.	€ 374.959

Economie en vastgoed	Ondernemersfonds Delft	De gemeente legt een opslag op de onroerendezaakbelasting niet-woningen die door het Ondernemersfonds worden besteed.?	€ 1.500.000
Samenleving, onderwijs en cultuur	Sportfondsen Delft-Kerkpolder B.V.	Het aanbieden van schoolzwemlessen aan OAB-scholen in het zwembad Kerkpolder aan de Kerkpolderweg in Delft.	€ 100.000

Inkomende subsidies

Delft ziet en benut kansen om bij Rijk, provincie, regio (MRDH) en de EU subsidies binnen te halen voor de eigen ambities en beleidsdoelstellingen. Het Subsidie Servicepunt (SSP) heeft hierin een centrale rol door als adviseur, facilitator en monitor te fungeren voor de verschillende beleids- en uitvoeringsafdelingen binnen de gemeente.

Het SSP heeft de verantwoordelijkheid om een gedegen advies te geven over het indienen van subsidieaanvragen. Dit omvat een zorgvuldige afweging van de criteria die van invloed zijn op de haalbaarheid van een aanvraag, waarbij niet alleen naar de directe voordelen, maar ook naar de lange termijn wordt gekeken. Factoren zoals uitvoeringsgereedheid, de noodzakelijke eigen bijdrage, en de beschikbare capaciteit worden meegenomen in deze afweging. Dit zorgt ervoor dat de gemeente niet alleen kortetermijnkansen benut, maar ook rekening houdt met de duurzaamheid en effectiviteit van de aanvragen op de lange termijn. Ook blijft het SSP goed op de hoogte van het subsidielandschap en de projecten in de organisatie. Hierdoor kan het SSP proactief signalen uitsturen over nieuwe subsidiekansen en de verbinding leggen tussen subsidiemogelijkheden en projecten die in ontwikkeling zijn binnen de organisatie.

Naast de adviserende rol, faciliteert het SSP ook het aanvraagproces zelf. Dit houdt in dat het SSP niet alleen helpt bij het opstellen van de aanvragen, maar ook bij het verzamelen van de benodigde documentatie en het voldoen aan de specifieke eisen die aan de aanvragen gesteld worden. Bovendien biedt het SSP voorlichting en ondersteuning met betrekking tot de administratieve processen die volgen op de toekenning van subsidies. Dit omvat het waarborgen van een correcte verantwoording en rapportage, zodat de gemeente voldoet aan de vereisten van de subsidieverstrekkers.

Door de inzet van het SSP wordt het onderzoek naar mogelijke subsidies een integraal en actief onderdeel van de bedrijfsvoering binnen de gemeente Delft. Dit geldt voor alle gemeentelijke afdelingen, waardoor er gemeentebreed een cultuur ontstaat waarin subsidies effectief worden ingezet ter ondersteuning van beleidsinitiatieven en projecten. Het SSP fungeert als een centrale schakel tussen verschillende afdelingen en externe subsidieverstrekkers, en draagt bij aan een efficiënte en transparante uitvoering van het subsidiebeleid.

Bedrijfsvoering

Algemeen

De wereld van bedrijfsvoering ontwikkelt zich in een razend tempo. Daarom streven we voortdurend naar modernisering van onze interne dienstverlening. Dit onderzoeken we in nauwe samenwerking met de gebruikers van deze dienstverlening. Waar nodig passen we onze dienstverlening aan.

Organisatie

Omvang van de organisatie en samenstelling personeelsbestand

In de huidige arbeidsmarkt blijft het een uitdaging om goed gekwalificeerd personeel aan te trekken en te behouden. Op 31 december 2025 bestond het personeelsbestand uit 956 fte formatie, tegen 937 fte formatie in 2024. Deze groei hangt samen met de uitbreiding van capaciteit voor diverse investeringsprojecten.

Doel voor 2027 is een passende en toekomstbestendige personele capaciteit, waarbij de formatie aansluit op de strategische opgaven en de beschikbare financiële ruimte.

Daarbij sturen we op:

- een stabiele formatie, waarbij afwijkingen van de vastgestelde formatie worden onderbouwd vanuit opgaven, capaciteit en financiële ruimte;
- het jaarlijks actualiseren van de strategische personeelsplanning (SPP) voor alle afdelingen;
- het tijdig signaleren van kritieke functies, schaarse expertise en verwachte uitstroom;
- het jaarlijks vaststellen van concrete maatregelen voor functies waarvoor op termijn schaarste of kennisverlies wordt verwacht.

Delftsblauwe werkgever

Werken voor Delft betekent werken aan complexe maatschappelijke opgaven die direct van invloed zijn op de stad en haar inwoners. Om deze opgaven te kunnen realiseren, is een professionele organisatie met betrokken, deskundige en vitale medewerkers essentieel. Daarom investeren we continu in goed werkgeverschap en een werkomgeving waarin medewerkers de ruimte krijgen om professioneel, veilig en met plezier hun werk te doen.

Het Delftsblauwe werkgeverschap vormt daarbij het fundament onder onze arbeidsmarktpositie. We willen niet alleen voldoende medewerkers aantrekken, maar hen ook duurzaam aan de organisatie verbinden.

Doelen voor 2027 zijn:

- minimaal 95% van de vacatures succesvol invullen;
- 95% van de vacatures binnen 45 dagen invullen, of voor afwijkingen een onderbouwde reden vastleggen;
- de instroom, doorstroom en uitstroom jaarlijks monitoren en op basis daarvan gerichte maatregelen nemen;
- de medewerkerstevredenheid over de start binnen de organisatie verbeteren en het onboardingproces jaarlijks evalueren.

In 2025 is het onboardingproces verder doorontwikkeld, waardoor nieuwe medewerkers een goede start binnen onze organisatie krijgen. Sinds 2026 wordt het effect hiervan gemeten door nieuwe medewerkers gericht te bevragen na 100 dagen. De uitkomsten worden gebruikt om het onboardingproces in 2027 verder te verbeteren.

Het personeelshandboek is volledig geactualiseerd, zodat medewerkers beschikken over heldere en actuele informatie over hun rechtspositie, arbeidsvoorwaarden en personeelsregelingen. Deze wijzigingen zijn op deze wijze geborgd, zodat medewerkers vanaf 2027 de informatie digitaal eenvoudig kunnen vinden.

We blijven gericht investeren in ambtelijk vakmanschap, talentontwikkeling en interne mobiliteit. De ontwikkeling van een eigen carrièrecentrum ondersteunt medewerkers bij hun professionele ontwikkeling en loopbaanperspectief binnen de organisatie.

Concrete doelen voor 2027:

- het gebruik van het carrièrecentrum wordt geëvalueerd;
- het aantal interne vacatures dat wordt ingevuld door interne kandidaten wordt als KPI gevolgd;

In 2026 hebben we een integraal beleid voor duurzame inzetbaarheid ontwikkeld. Vanaf 2027 wordt deze verder geïmplementeerd met als doel dat medewerkers gedurende hun loopbaan gezond, gemotiveerd en met de benodigde competenties inzetbaar blijven.

Strategische personeelsplanning (SPP)

Na de gestructureerde implementatie in 2025 is de strategische personeelsplanning in 2026 verder geborgd in de organisatie. SPP vormt de basis voor het tijdig anticiperen op ontwikkelingen in formatie, expertise, leeftijdsopbouw, uitstroom, schaarste en de veranderende eisen aan medewerkers.

Doel is dat alle afdelingen jaarlijks beschikken over een actuele personeelsplanning en dat de belangrijkste personele risico's en maatregelen onderdeel zijn van de reguliere planning- en controlcyclus.

Daarbij willen we in 2027 de volgende resultaten realiseren:

- 100% van de afdelingen beschikt jaarlijks over een actuele SPP;
- per afdeling zijn de belangrijkste kwetsbare functies, schaarse expertise en verwachte uitstroom in beeld;
- de voortgang van de belangrijkste SPP-maatregelen wordt minimaal twee keer per jaar besproken.

Een belangrijk aandachtspunt blijft het kritisch en doelgericht inzetten van externe professionals. Per 31 december 2025 bedroeg de externe inhuur 18% van de loonsom. We streven naar een duurzaam evenwicht tussen externe inzet en capaciteit in eigen dienst. Doel is om de externe inhuur structureel te verlagen, waarbij kwaliteit, continuïteit en arbeidsmarktschaarste worden meegewogen.

Diversiteit en veilige werkomgeving

Onze organisatie bestaat uit mensen met diverse achtergronden en eigenschappen. Wij beschouwen deze diversiteit als een fundamentele verrijking en willen een organisatie zijn waarin medewerkers zich welkom, gerespecteerd en veilig voelen.

De inzet op diversiteit en inclusie is structureel geborgd in werving, selectie en samenwerking. In 2026 hebben we ons gericht op het nadrukkelijker zichtbaar maken van resultaten en het meten van de ervaren inclusie en sociale veiligheid.

Concrete doelen voor 2027 zijn:

1. diversiteit en inclusie standaard meenemen in het wervings- en selectieproces;
2. minimaal jaarlijks de ervaren sociale veiligheid meten;
3. opvolging geven aan signalen uit medewerkersmetingen en onderzoeken;
4. voor belangrijke verbeterpunten een concrete actie, eigenaar en planning vastleggen.

We blijven de werkomgeving verbeteren via pulse-metingen, waarbij we met korte en gerichte enquêtes snel inzicht krijgen in de ervaren veiligheid, werkdruk, betrokkenheid en het welzijn van medewerkers.

De uitkomsten van de pulse-metingen worden niet alleen gemeten, maar vertaald naar concrete verbeteracties op team- en organisatieniveau. Per meting worden de belangrijkste aandachtspunten vastgesteld en wordt gemonitord welke acties zijn uitgevoerd en welk effect deze hebben gehad.

Daarnaast blijven laagdrempelige voorzieningen beschikbaar, zoals de app *Zou ik wat zeggen* en de inzet van vertrouwenspersonen. De bekendheid en het gebruik van deze voorzieningen worden periodiek geëvalueerd.

In aanvulling op de RI&E is in 2025 verdiepend onderzoek uitgevoerd naar psychosociale arbeidsbelasting (PSA), waaronder werkdruk, (seksuele) intimidatie, agressie en pesten. De uitkomsten worden in 2026 vertaald naar een concrete aanpak met prioriteiten, maatregelen, verantwoordelijkheden en planning. De voortgang wordt jaarlijks gemonitord.

Informatievoorziening

Digitalisering

Een efficiënte en effectieve informatievoorziening vormt het fundament van onze moderne, digitale samenleving. Als gemeente werken we continu aan de modernisering van onze informatiesystemen en -processen om zo door te groeien naar een steeds meer data gestuurde organisatie. Ons doel is het optimaliseren van de dienstverlening en het versterken van onze besluitvorming op basis van actuele data-inzichten. We zorgen voor betrouwbare, veilige en toegankelijke informatie voor al onze belanghebbenden – waaronder inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners. Hierdoor kunnen zij weloverwogen beslissingen nemen en werken we, met data als verbindende factor, gezamenlijk aan de verdere ontwikkeling van onze stad.

Digitale autonomie

Wij willen vanuit deze positie autonoom kunnen handelen bij de digitale inrichting van onze samenwerking. De komende jaren zetten we een stevige koers in naar een zo hoog mogelijke mate van digitale autonomie. **Om dit in de praktijk te brengen, starten we met een onderzoek naar soevereine oplossingen voor de digitale werkomgeving. Dit onderzoek doen wij in samenwerking met de VNG en andere participerende gemeenten. De resultaten delen wij centraal en dienen als input voor onze nieuwe visie op de toekomstbestendige digitale werkomgeving.**

Digitaal wendbaar

Digitale data vormt de basis voor onze informatie-uitwisseling en dienstverlening. Om met onderbouwde besluiten in te spelen op snelle veranderingen, moeten onze digitale middelen wendbaar zijn. We maken onze informatiehuishouding flexibel en schaalbaar via een modulaire, API-gedreven architectuur. We zetten in op strategische integratie om de samenhang en interoperabiliteit van onze bedrijfssystemen te vergroten .

Digitaal weerbaar

Voortgaande digitalisering verandert onze samenleving constant en brengt nieuwe risico's met zich mee. Wij zorgen dat we hiertegen weerbaar zijn met een veilige, betrouwbare infrastructuur. We gaan aan de slag met modern werkgeverschap, waarbij we nadrukkelijk onderzoeken wat digitalisering doet met onze hybride werkcultuur en de duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers. Om te borgen dat iedereen digitaal bewust en vaardig is, werken we ook vanuit ons centraal opleidingsplan aan digitale vaardigheden.

Verantwoorde inzet kunstmatige intelligentie

Kunstmatige intelligentie raakt meer en meer verweven in onze organisatie door de explosief toegenomen mogelijkheden. Inmiddels hebben we onze eigen Delft GPT ontwikkeld. Het gebruik ervan ontwikkelen we verder door de komende jaren.

Integrale meerjarige doelen:

1. Doorontwikkelen van ethische kaders en ethische commissie. Hiermee kunnen we verantwoorden over de inzet van algoritmes en kunnen we de inzet van AI in onze dienstverlening gecontroleerd integreren. Dit verhoogt de uitlegbaarheid van besluiten aan inwoners
2. Doorontwikkelen van data ondersteund en datagestuurd werken door inzet op data eigenaarschap. Hiermee verhogen we de datakwaliteit, krijgen we meer inzicht op de publieke waarde van data en weten inwoners wat er gebeurt met hun data.
3. Borging van digitale continuïteit. Hiermee borging we werking van de bedrijfskritische dienstverlening aan de stad.
4. Inzet op common ground en interoperabiliteit tussen systemen, waardoor we meer strategisch onafhankelijk kunnen zijn van leveranciers, componenten kunnen hergebruiken en moderne en snellere dienstverlening aan te stad kunnen bieden.

Financiën

Sinds de implementatie van de nieuwe financiële applicatie is er nog maar één basisapplicatie voor de ontsluiting van financiële informatie. Om de betrouwbaarheid van informatie te vergroten, is een groot aantal koppelingen met andere applicaties tot stand gebracht.

In 2027 bouwen we verder aan de ontsluiting van informatie. Dashboards en rapportages die helpen bij de sturing worden verder uitgewerkt. Dit moet het inzicht in de budgetten en de financiële besluitvormingsprocessen verder ondersteunen.

Facilitair

Belangrijkste doel voor de facilitaire dienstverlening blijft de aankomende periode ook het bieden van een veilige, duurzame en klantgerichte werkomgeving, die de efficiënte levering van gemeentelijke diensten ondersteunt. Dit doen we ook voor Delft Support. Daarbij streven we naar passende en betaalbare facilitaire diensten, die bijdragen aan het welzijn van onze inwoners, organisaties, bezoekers en medewerkers.

Om dit ook in de toekomst te borgen, passen we waar mogelijk innovatieve oplossingen toe en werken we planmatig aan het onderhoud. Dit helpt ons om de toekomstige onderhoudsbehoeften van onder meer het stadskantoor in beeld te hebben en kostenbewust uit te voeren. In het kader van Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen (MVOI) kiezen we ervoor om, waar mogelijk, de facilitaire dienstverlening bij onze eigen werk- en leerbedrijf (Werkse!) te beleggen.

We blijven de komende periode aandacht besteden aan het inclusief en toegankelijk inrichten van de gemeentelijke gebouwen en gaan we starten met de voorbereiding op de renovatie van het stadhuis die gepland staat voor 2029. Verder dragen we waar mogelijk bij aan de energietransitie en de verduurzamingsopgave maatschappelijk vastgoed. Enerzijds door in de reguliere bedrijfsvoering hier waar mogelijk op in te spelen, maar meer concreet ook door naast het verleden van het stadskantoor (het vervangen van bestaande verlichting door energiezuinige ledverlichting) ook nog slimme optimalisaties door te voeren voor het binnenklimaat. Ook vormt het binnenklimaat een belangrijk aandachtspunt bij de planvorming voor de renovatie van het stadhuis.

Inkoop

Sinds de aansluiting bij het landelijk manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) eind 2022 blijft Delft werken aan toekomstbestendige inkoop. In 2026 wordt de evaluatie van het actieplan over 2025 uitgewerkt en vindt rapportering plaats eind 2026. Op basis van de evaluaties uit voorgaande jaren wordt beoogd om in samenwerking met verschillende stakeholders een nieuw actieplan in 2027 op te stellen. Het aanstellen van een centraal coördinator MVOI binnen de organisatie zal daarnaast noodzakelijk zijn om MVOI naar een hoger niveau te tillen.

Voor de inkooporganisatie beginnen de contouren zichtbaar te worden van een versterkt centraal inkoopteam dat de gemeente kwalitatief begeleid en ondersteunt bij het uitvoeren van aanbestedingen en behandelen van inkoopvraagstukken. Op het gebied van contractbeheer en -management blijft de aandacht van de gemeente om de basis op orde te krijgen en daarin werkprocessen te uniformeren en standaardiseren. Dit biedt een solide basis die bijdraagt aan de verdere professionalisering van de inkooporganisatie in Delft en de verdere ontwikkeling van inkoop gestuurde managementinformatie.

Het oog blijft verder ook gericht op bredere ontwikkelingen binnen het inkoopvak. De trend van juridisering van het aanbesteden zet met de opkomst van kunstmatige intelligentie sterk door. Dit vraagt om een goede balans tussen rechtmatig en doelgericht werken. De gemeente beoogt hierop in te spelen door kunstmatige intelligentie in te zetten voor ondersteuning bij analyses, risicobeoordeling, uniformering en documentatie, met oog voor transparantie en menselijke afweging richting de markt. De trend voor een dalend aantal inschrijvingen blijft daarnaast merkbaar. De inzet blijft om de administratieve lasten voor marktpartijen te verlagen en de marktbenadering te versterken, met aandacht voor lokale en kleinere partijen.

Delft richt zich op duidelijke, proportionele kaders en ruimte voor professionele keuzes. De inzet van alternatieve aanbestedingsvormen blijft een afweging voor complexe opgaven en om samenwerking met de markt verder te stimuleren. Dit lijkt overeen te komen met de beoogde nieuwe aanbestedingsrichtlijnen die in ontwikkeling zijn vanuit de Europese Commissie. Zo blijft inkoop bijdragen aan maatschappelijke waarde, nu en in de toekomst.

Audits

Rechtmatigheid

Rechtmatigheid is een vast onderdeel in de bedrijfsvoering. De monitoring van rechtmatigheidsaspecten vindt plaats via de verbijzonderde interne controles (VIC's). In het VIC plan wordt op basis van een financiële risicoanalyse vastgelegd welke processen jaarlijks worden gecontroleerd.

De VIC richt zich op de opzet, het bestaan en de werking van de interne controle (IC) in de eerste en tweede lijn worden uitgevoerd binnen de reguliere processen. Het doel is om onvolkomenheden tijdig te signaleren, te corrigeren en structureel te verbeteren. Daarmee levert de VIC een bijdrage aan de interne beheersing van de organisatie en ondersteunt deze het directieteam en het college.

De kwaliteit van de (V)IC is voor de accountant bepalend voor de reikwijdte en diepgang van de accountantscontrole. Op basis van de uitkomsten van de VIC legt het college in de jaarstukken verantwoording af over de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties via de verplichte Rechtmatigheidsverantwoording. De accountant toetst of de jaarrekening een getrouw beeld geeft en geeft een oordeel over de rechtmatigheidsverantwoording van het college. Het VIC plan richt zich daarnaast ook op het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik en de beheersing van frauderisico's.

Audit

Ons auditteam is in ontwikkeling: we bouwen aan meer structuur in de uitvoering van audits, sturen actiever op de opvolging van bevindingen en bepalen op basis van risico-inschattingen welke audits we uitvoeren. In aansluiting daarop oriënteren we ons ook op de mogelijkheid om ondersteunende software (GRC-tool) in gebruik te nemen voor de uitvoering van de verbijzonderde interne controle.

Doelmatigheid en doeltreffendheid

Op grond van de Gemeentewet (artikel 213a) verricht het college periodiek onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde bestuur. In de Verordening Onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Delft is vastgelegd dat het college in de bedrijfsvoeringsparagraaf van de begroting en bij de jaarstukken van de jaarrekening rapporteert over de voortgang van deze onderzoeken. De ambtelijke sturing op de audits en onderzoeken ligt bij het Auditcomité, onder voorzitterschap van de gemeentesecretaris.

Het Auditcomité stelt in oktober 2026 de audit- en onderzoeksplanning vast. Het Auditcomité selecteert in beginsel twee onderwerpen/thema's voor onderzoek in 2027. In de planning wordt ruimte gelaten om lopende het jaar onderzoek te doen naar aanleiding van actuele vraagstukken. Daarnaast wordt gewerkt aan het onderzoeksprogramma voor 2027 en verder. Naar verwachting zal deze in het eerste kwartaal 2027 gereed zijn.

Niet financiële (on)rechtmatigheid: Frauderisico en naleving Wet fido

In de Financiële verordening is voorgeschreven dat het college in de paragraaf bedrijfsvoering van de programmabegroting en de jaarstukken respectievelijk informeert en rapporteert over niet-financiële onrechtmatigheid, in het bijzonder fraude(s) binnen de organisatie en het niet naleven van de bepalingen in de Wet fido en bijbehorende regelingen.

Beheersing frauderisico

Bij fraude gaat het om een opzettelijke handeling, gebruikmakend van misleiding, om (al dan niet financieel) voordeel te krijgen. Binnen de gemeente betreft het gedrag van bestuurders/medewerkers waarbij sprake is van het bewust schenden van regels om een ander of zichzelf te bevoordelen. Het college actualiseert jaarlijks het frauderisico-overzicht. In de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarstukken wordt hierover gerapporteerd.

Openbaarheid

Algemeen

De Wet open overheid (Woo) is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Woo is op 1 mei 2022 in werking getreden. Met deze wet is een belangrijke stap gezet naar een opener overheid. Hoofdonderdelen van de Woo zijn: passieve openbaarmaking, actieve openbaarmaking en informatiehuishouding op orde. Passieve openbaarmaking betekent dat de gemeente op verzoek openbaar maakt (denk aan de oude Wob-verzoeken) en actief betekent dat de gemeente vanuit zichzelf de informatie openbaar maakt. Ook is één van de verplichtingen om in de begroting aandacht te schenken aan de beleidsvoornemens over de uitvoering van de Woo. Deze paragraaf is de invulling van die verplichting.

Passieve openbaarmaking

Sinds 2023 worden verzoeken op grond van de Woo om informatie openbaar te maken, centraal afgehandeld door twee Woo-adviseurs (1,8 fte) van afdeling Juridische Zaken. Het aantal Woo-verzoeken neemt toe in aantal, complexiteit en omvang (stijging van 33% in 2025 ten opzichte van 2024). Met name ten aanzien van politiek-bestuurlijke zaken, (lopende) rechtszaken, onderzoeken en dergelijke zien we dat er een of meerdere Woo-verzoeken worden ingediend. Met iedere Woo-verzoeker wordt telefonisch of per e-mailcontact gelegd om de informatiebehoefte te inventariseren. Er worden gesprekken georganiseerd tussen afdeling en Woo-verzoeker indien een mondelinge toelichting gewenst is. Dit leidt er regelmatig toe dat Woo-verzoeken worden ingetrokken.

De invloed van AI (ChatGPT) neemt toe. We zien dat Woo-verzoeken uitvoeriger worden geformuleerd. Eveneens zien wij een stijging in het aantal bezwaarschriften. Deze trend vereist dat er meer aandacht uitgaat naar de wijze waarop informatie in de organisatie wordt opgeslagen en daarmee goed vindbaar wordt. Kennis vergaren en kennisdeling is relevant. We gaan door met het uitdragen van het belang van openbaarheid van overheidsinformatie en de wijze van opslaan, bewaren en bewerken van documenten bij de vakafdelingen. Zo is de Wet open overheid onderdeel van de juridische leerlijn voor nieuwe medewerkers. De Woo-adviseurs houden hun kennis bij en volgen cursussen.

Actieve openbaarmaking

De implementatie van de actieve openbaarmaking loopt in 2027 door. Wij lopen het tempo mee wat de rijksoverheid oplegt aan de gemeenten.

Informatiehuishouding op orde

Als gemeente besteden wij voortdurend aandacht aan de verbetering van ons informatiebeheer en onze informatiehuishouding. We hebben continu aandacht voor het verbeteren van bewustzijn en vaardigheden op het gebied van informatiebeheer.

In 2027 gaan we onder meer stapsgewijs verder met het inrichten van de archiefbeheerfuncties van onze verschillende taak specifieke applicaties. Daarnaast zullen we in 2027 ons opgestelde metadataschema verder in gebruik nemen. Op deze manier verbeteren we de terugvindbaarheid van informatie, wat ons vervolgens in staat stelt om makkelijker te voldoen aan zowel de passieve als de actieve openbaarmakingsplicht.

Financiering

Kaders en beleid

Zoals beloofd tijdens de commissiebehandeling van de Kadernota 2026 schenken we in deze paragraaf extra aandacht aan het treasurybeleid. De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) vormt het wettelijke kader voor de financiering. De intentie van de wet is het bevorderen van de kredietwaardigheid en transparantie van het financieringsbeleid. Voor de beheersing daarvan is een aantal instrumenten geformuleerd:

- het stellen van een kwantitatieve kasgeldlimiet en renterisiconorm voor de begroting;
- het verplichten van een treasurystatuut, met onder meer het stellen van kwalitatieve en duurzame uitgangspunten voor uitzettingen en rente-instrumenten;
- het verplichten van een verantwoordingsrapportage in de jaarrekening en begroting.

De Treasury houdt zich bezig met alle toekomstige kasstromen en daarmee samenhangende risico's. Deze risico's komen zowel voort uit de financieringsbehoefte als uit de wijzigingen in de bestaande leningenportefeuilles, onder meer door vervroegde aflossingen, herfinanciering, herbeleggingen en renteaanpassingen. Het treasurybeleid is primair gericht op het waarborgen van financiële continuïteit door maatregelen te treffen zodat de organisatie financierbaar blijft. Voor de renterisico's en risico's uit financiële posities treffen we beheersmaatregelen (vermijden, spreiden). We gaan in de uitwerking verder dan de wettelijke kaders. In principe zijn de uitgangspunten als volgt:

- zorgdragen voor voldoende financierbaarheid op korte en lange termijn;
- bewerkstelligen van passende financieringslasten;
- beheersen van wettelijke en feitelijke rente- en of financieringsrisico's;
- risicomijdend uitzetten van gelden en afgeven van garanties;
- zorgdragen voor een effectief, veilig en efficiënt betalingsverkeer;
- actief onderhouden van contacten met marktpartijen om toegang tot de financiële markten open te houden.

Deze uitgangspunten leiden tot het zo nauwkeurig mogelijk toepassen van de matching tussen opgenomen en uitgezette gelden. Dit principe zetten we ook in de komende periode door. Verder maken we actief gebruik van de wettelijke mogelijkheden om passende financieringslasten te bewerkstelligen. Dit resulteert onder meer in het maximaal benutten van de kasgeldlimiet bij financieringsbeslissingen. In geen geval wordt de limiet onnodig overschreden.

Expliciet zijn de doelstellingen gericht op het versterken van de financierings- en vermogenspositie. Door de te betalen rente op de opgenomen leningen terug te dringen, willen we de rentekosten van de totale portefeuille minimaliseren. Hierbij mag de renterisiconorm niet worden overschreden, wordt het gebruik van kortlopende leningen beperkt tot de kasgeldnorm en moet de match tussen opgenomen gelden (o/g) en uitgezette gelden (u/g) niet in gevaar worden gebracht. Overtollige liquide middelen worden uitsluitend uitgezet bij het Ministerie van Financiën of andere gemeenten, waterschappen of provincies, met uitzondering van de provincie Zuid-Holland. Het zogenoemd 'schatkistbankieren' is landelijk voorgeschreven en heeft ten doel risico's voor gemeenten te verminderen.

We hanteren het bestuurlijke uitgangspunt dat terughoudend wordt omgegaan met het aangaan van nieuwe leningen en garantstellingen aan derden. Per geval wordt gezien of en in welke mate deze onontkoombaar zijn om noodzakelijke maatschappelijke doelen te

bereiken. Bij het verstrekken van leningen of garantstellingen eisen we maximale zekerheden en/of garanties.

Renteontwikkeling

In deze begroting gaan we ervan uit dat er geen leningen worden opgenomen. De rente die wij ontvangen bij het schatkistbankieren zal naar verwachting nog stijgen de komende jaren. Wij hebben rekening gehouden met een rentepercentage van 2,5 %

Het blijft zaak de renteontwikkeling in deze roerige tijden nauwlettend in de gaten te houden.

Op basis van de huidige leningenportefeuille (UG/OG), de maximale financieringsbehoefte en de verwachte renteontwikkeling, ontstaat het volgende beeld van de rente.

Rentekosten en -opbrengsten van de financieringsfunctie	2027	2028	2029	2030
Rentekosten	5.180	4.956	4.764	4.566
Renteopbrengsten (inclusief rekening-courant)	4.977	4.020	3.131	2.448
Saldo Rente	203	936	1.633	2.118

Vanaf 2030 is de verwachting dat het batig saldo op de rekening courant omslaat naar een negatief saldo. Vanaf dat moment zal er weer geld (kort of lang) moeten worden aangetrokken wat van invloed is op het saldo van rentekosten en -opbrengsten.

Renteschema

Op advies van de commissie BBV wordt een overzicht opgenomen waarmee we transparant inzicht bieden in de rentelasten en -baten en de wijze van rentetoerekening aan grondexploitaties, projectfinanciering en taakvelden (programma's). De rentetoerekening aan de taakvelden moet worden toegerekend met behulp van een rente-omslagpercentage.

Renteschema 2026-2029	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Bedragen x € 1.000				
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	5.180	4.956	4.764	4.566
b. De externe rentebaten over de korte en lange financiering	-4.977	-4.020	-3.131	-2.448
Saldo rentelasten en rentebaten	203	936	1.633	2.118
c1. Rente die aan facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal) moet worden doorberekend	-	-	-	-
c2. De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-	-	-	-
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-	-	-	-

Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	203	936	1.633	2.118
d1. Rente over eigen vermogen	-	-	-	-
d2. Rente over voorzieningen	-	-	-	-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	203	936	1.633	2.118
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	207	918	1.643	2.222
f. Renteresultaat op het taakveld treasury	4	-18	10	104
g. Boekwaarde immateriële, materiële en financiële vaste activa waarover rente wordt berekend	590.270	620.566	649.381	673.450
Omslagrente				
Berekende omslagrente	0,03%	0,15%	0,25%	0,31%
Meerjarig gemiddelde	0,19%			
Omslagrente (afgerond)	0,03%	0,15%	0,25%	0,31%

Onder projectfinanciering wordt het aantrekken van externe financiering voor een specifiek project verstaan. Financiering met eigen vermogen wordt niet aangemerkt als projectfinanciering. Er moet extern een lening zijn aangetrokken om het betreffende project te kunnen financieren. In het geval van projectfinanciering wordt de voor die aangetrokken lening geldende rente toegerekend aan het betreffende project. Dit kan een ander percentage zijn dan aan andere projecten wordt toegerekend op basis van de omslagrente.

De omslagrente wordt bij de begroting berekend door de werkelijk aan de taakvelden (programma's) toe te rekenen rente (in euro's) te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd. De omslagrente moet vervolgens op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de individuele activa. Het is niet toegestaan om per investering of taakveld (programma) te differentiëren in het toe te rekenen rentepercentage.

Aan taakvelden worden rentelasten toegerekend. De werkelijke rentelasten (in euro's) kunnen afwijken van de voorgecalculeerde renteomslag (in euro's). Als dit het geval is, kan de gemeente besluiten tot correctie. Correctie is verplicht als deze afwijking groter is dan 25%

Renterisico

Met de invoering van Wet fido geldt een renterisiconorm. Deze norm stelt dat het bedrag van de vaste schuld waarover de gemeente in enig jaar een renterisico loopt maximaal 20% mag zijn van het begrotingstotaal. Het risico bestaat uit de componenten: netto renteherzieningen en netto aflossingen.

Voor de komende periode houden we rekening met de volgende bedragen:

Renterisiconorm en renterisico's				
Bedragen x € 1.000	2027	2028	2029	2030
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g	-			
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g				
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	-	-	-	-
3a. Nieuw aangetrokken vaste schuld	-	-	-	
3b. Nieuwe verstrekte lange leningen				
4. Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a-3b)	-	-	-	-
5. Betaalde aflossingen	8.830	19.117	17.825	7.480
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	-	-	-	-

Renterisiconorm en renterisico's				
7. Renterisico op vaste schuld (2+6)	-	-	-	-
Renterisiconorm				
8. Begrotingstotaal	577.768	578.478	578.187	572.916
9. Percentage vastgesteld per ministeriele regeling	20%	20%	20%	20%
10. Renterisiconorm (8 x 9)	115.554	115.696	115.637	114.583
Toets renterisiconorm				
10. Renterisiconorm	115.554	115.696	115.637	114.583
7. Renterisico op vaste schuld	-	-	-	-
11. Ruimte(+) Overschrijding (-); (10-7)	115.554	115.696	115.637	114.583

De berekening laat zien dat de gemeente Delft binnen de wettelijke norm van de renterisico's blijft.

Kasgeldlimiet

De gemeente mag haar activiteiten niet onbeperkt met kort geld financieren. Daarom is er in de wet Fido (financiering decentrale overheden) de kasgeldlimiet opgenomen, die een maximum stelt aan de netto kortlopende schuld. Deze limiet is 8,5% van de begroting 2027. De prognose voor de kasgeldlimiet 2027 is dat de gemeente geen (kort geld < 1 jaar) geld moet opnemen in 2027 (en 2028, 2029 en 2030) en dus aan de wettelijke norm zal voldoen door de nog aanwezige liquiditeit.

Kredietrisico u/g portefeuille

Naast het renterisico moet ook het kredietrisico van de uitzettingen worden bepaald. De samenstelling van de portefeuille in 2027 van uitgezette gelden (u/g) bestaat voor het grootste deel uit leningen aan ParkerenDelft BV (76%) en lokale woningcorporaties (2,6%). De overige leningen zijn aan de SVN (stimuleringsfonds 20,%) en de sportsector (zie onderstaande overzicht voor alle partijen).

De uitzetting aan de woningcorporaties staat onder garantie van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Aan dit fonds hebben de twee toonaangevende rating-agencies de hoogste typering van kredietwaardigheid toegekend. Tegenover de leningen aan ParkerenDelft BV staat, als zekerheid, het recht van eerste hypotheek op de parkeergarages voor de gemeente.

Uitgezette geldleningen(UG lang)				
Bedragen x € 1.000 (ultimo boekjaar)	2027	2028	2029	2030
Woningcorporaties	1.360	1.174	985	792
ParkerenDelft BV	40.167	38.980	37.750	36.476
Voetbalvereniging DHL	154	130	107	84
Stimuleringsfonds	10.487	10.487	10.487	10.487
BUDO Gouweleew	56	49	41	34
St. Exploitatie Sport acc. Concordia	79	41	3	0
St. Kunstgras Sportpark Kruituisweg	64	47	29	12
St. Scholengemeenschap Spinoza	500	400	300	200
Totaal	52.867	51.308	49.702	48.085

Garanties

De gemeente Delft staat voor de verschillende partijen in totaal voor bijna € 20 miljoen garant per ultimo 2027. Waarbij ParkerenDelft voor € 7,9 miljoen. Zoals in de tabel duidelijk wordt, nemen de bedragen jaarlijks af, en daarmee ook het risico. Als zekerheid tegenover de garanties heeft de gemeente in nagenoeg alle gevallen het recht van eerste hypotheek op onroerende zaken.

De gemeente heeft nog een achtervangverplichting bij de stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Het theoretische geval dat de achtervangers op hun achtervangpositie worden aangesproken, doet zich pas voor als het garantievermogen van het WSW dreigt te dalen onder het garantieniveau. In dat geval zullen renteloze leningen aan het WSW moeten worden verstrekt om het garantievermogen weer aan te vullen. Daarbij geldt een vooraf bepaalde verdeling, namelijk dat het Rijk 50% voor zijn rekening neemt en de overige 50% wordt verdeeld onder de deelnemende gemeenten. Hierbij neemt de 'schade'-gemeente de helft op zich van het gemeentelijk aandeel.

Afgegeven garanties				
Bedragen x € 1.000 (ultimo boekjaar)	2027	2028	2029	2030
ParkerenDelft BV	7.938	6.519	5.020	3.437
Sport	1.291	1.201	1.111	1.021
Wonen	6.786	4.451	1.985	257
Filmhuis Lumen	2.497	2.336	2.175	2.014
*St. Onroerendgoed LAGA	1.445	1.416	1.386	1.355
Totaal	19.957	15.923	11.677	8.084

* tegenover deze garantie staat een garantie van de TU ten gunste van de gemeente

Prognose liquiditeitsbehoefte

Delft heeft naar verwachting geen leningen nodig de komende vier jaar om aan de liquiditeitsbehoefte van de gemeente te voldoen.

Liquiditeits overschot				
Bedragen x € 1.000 (ultimo boekjaar)	2027	2028	2029	2030
Liquiditeit overschot	103.772	63.251	30.568	9.225

Overzichten

Uitvoeringsinformatie

Taakvelden

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Begroting 2026 na wijzigingen	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Baten							
0.1 Bestuur	100	5	0	63	63	63	63
0.2 Burgerzaken	2.700	2.808	2.060	1.444	1.444	1.444	1.444
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	5.242	7.413	6.413	6.082	6.201	6.201	6.792
0.4 Overhead	5.959	5.901	6.700	6.792	6.792	6.742	6.742
0.5 Treasury	9.640	7.632	7.842	7.220	6.663	5.926	5.243
0.61 OZB woningen	17.704	19.156	20.106	20.546	20.546	20.546	20.546
0.62 OZB niet-woningen	16.205	18.944	19.054	19.648	19.648	19.648	19.648
0.63 Parkeerbelasting	2.457	2.587	2.616	2.820	2.820	2.820	2.820
0.64 Belastingen overig	1.588	3.240	3.100	2.865	2.865	2.865	2.865
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	288.205	312.634	320.389	334.055	322.620	320.085	324.803
0.8 Overige baten en lasten	57	-6	0	0	0	0	0
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	22	25	0	0	0	0	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.357	1.880	2.294	1.928	1.927	1.927	76
2.1 Verkeer en vervoer	1.201	2.631	1.972	1.189	1.034	1.034	1.034
2.2 Parkeren	7.314	7.463	7.445	8.026	8.026	8.026	8.026
2.3 Recreatieve havens	292	326	270	275	275	275	273
2.5 Openbaar vervoer	9	134	0	0	0	0	0
3.1 Economische ontwikkeling	186	682	929	567	386	15	15
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	30	30	0	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	1.947	96	29	29	29	29	29
4.1 Openbaar basisonderwijs	90	362	378	529	279	29	29
4.2 Onderwijshuisvesting	1.096	856	767	633	633	633	633
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	5.230	7.013	6.891	6.940	6.990	4.402	1.786
5.1 Sportbeleid en activering	65	0	0	0	0	0	0
5.2 Sportaccommodaties	1.297	784	781	615	615	615	615
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	651	512	275	80	80	0	0
5.4 Musea	1.654	1.111	665	1.764	1.764	1.764	1.764
5.5 Cultureel erfgoed	3	4	25	25	25	25	25
5.6 Media	308	308	0	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	484	204	135	40	40	40	40
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	11.990	9.392	8.424	1.582	1.582	227	227
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	1.555	51	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	61.011	68.628	66.815	66.669	66.669	66.334	66.334

Exploitatie	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Begroting 2026 na wijzigingen	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
6.4 Begeleide participatie	4.511	6.396	11.764	11.764	11.764	11.764	11.764
6.5 Arbeidsparticipatie	2.410	2.313	86	86	86	0	0
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	944	1.036	1.002	767	2.131	2.131	2.131
6.713 Dagbesteding (Wmo)	56	54	0	0	0	0	0
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	1.335	0	0	0	0	0	0
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	952	42	0	0	0	0	0
6.811 Beschermd Wonen (Wmo)	95	44	125	125	125	125	125
6.812 Maatschappelijke – en vrouwenopvang (Wmo)	855	176	105	105	25	0	0
6.821 Jeugdbescherming	130	0	0	0	0	0	0
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	2.997	2.846	4.104	1.034	0	0	0
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	117	188	0	0	0	0	0
7.1 Volksgezondheid	328	293	129	0	0	0	0
7.2 Riolerings	15.435	16.333	17.715	19.329	19.329	19.329	19.329
7.3 Afval	20.328	20.542	20.401	22.624	24.250	25.154	25.969
7.4 Milieubeheer	3.652	5.270	7.338	3.405	4.007	3.898	0
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	96	277	152	155	155	155	155
8.1 Ruimtelijke ordening	1.323	1.809	274	250	0	0	0
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	17.572	5.646	17.119	23.086	22.669	33.915	35.514
8.3 Wonen en bouwen	3.340	5.612	5.653	4.438	5.202	3.704	3.484
Totaal Baten	524.126	551.684	572.343	579.596	569.760	571.893	570.345
Lasten							
0.1 Bestuur	6.818	7.536	6.172	6.500	6.093	6.093	6.093
0.2 Burgerzaken	7.412	7.479	5.480	5.181	5.069	4.851	4.669
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	10.028	7.436	8.277	6.717	7.091	7.454	7.443
0.4 Overhead	52.198	53.693	60.018	60.790	61.384	61.495	60.670
0.5 Treasury	6.315	5.247	5.419	4.977	4.054	3.137	2.369
0.61 OZB woningen	88	85	0	0	0	0	0
0.63 Parkeerbelasting	0	3	0	0	0	0	0
0.64 Belastingen overig	2.049	2.222	2.201	2.190	2.190	2.190	2.190
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0	0	0	0	0	0
0.8 Overige baten en lasten	-2.032	274	100	924	7.676	6.651	9.570
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	21	15	104	105	105	105	105
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	9.664	9.618	10.208	10.791	11.071	11.071	11.071
1.2 Openbare orde en veiligheid	7.261	8.387	9.353	8.771	8.707	8.648	6.804
2.1 Verkeer en vervoer	15.987	19.138	21.183	21.069	22.674	23.180	23.515
2.2 Parkeren	4.902	5.661	5.711	6.918	6.530	6.517	6.467
2.3 Recreatieve havens	260	241	275	288	288	288	288

Exploitatie	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Begroting 2026 na wijzigingen	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
2.5 Openbaar vervoer	3.504	3.682	3.475	3.514	3.628	3.690	3.812
3.1 Economische ontwikkeling	1.746	2.561	3.184	3.390	2.322	1.793	1.793
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	5	5	0	0	1	1	1
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1.229	1.441	1.741	1.797	1.790	1.790	1.790
3.4 Economische promotie	3.183	2.949	2.811	2.793	2.610	2.611	2.611
4.1 Openbaar basisonderwijs	808	1.301	1.189	1.291	1.044	689	689
4.2 Onderwijshuisvesting	8.876	8.475	8.334	8.664	9.357	9.970	11.647
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	8.230	10.185	10.728	10.757	10.783	7.852	5.222
5.1 Sportbeleid en activering	567	0	100	0	0	0	0
5.2 Sportaccommodaties	6.454	7.903	6.525	8.237	9.976	9.544	9.551
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	6.495	6.195	6.421	7.304	6.230	6.351	6.339
5.4 Musea	8.759	7.527	8.701	10.122	11.313	11.393	10.959
5.5 Cultureel erfgoed	1.267	356	730	753	753	776	787
5.6 Media	4.839	5.404	5.408	5.016	5.016	5.016	5.012
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	7.768	10.031	9.992	9.760	9.133	9.299	9.395
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	16.783	18.734	21.080	16.153	15.399	15.289	14.297
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	0	2.237	2.547	2.630	2.630	2.630	2.630
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	3.869	3.999	4.142	4.142	4.142	4.142
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	17.754	10.911	10.916	11.964	11.520	11.499	11.519
6.3 Inkomensregelingen	73.934	78.638	81.675	82.055	81.954	82.258	82.177
6.4 Begeleide participatie	18.076	20.748	27.223	27.224	26.415	25.943	25.703
6.5 Arbeidsparticipatie	15.100	16.446	13.619	13.993	13.810	13.722	13.770
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	5.503	5.702	5.554	5.242	5.243	5.243	5.246
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	8.904	10.259	10.697	12.235	12.344	7.373	7.376
6.712 Begeleiding (Wmo)	10.699	11.659	12.893	14.401	14.350	14.360	14.360
6.713 Dagbesteding (Wmo)	3.030	3.507	3.617	3.806	3.863	3.965	3.837
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	829	4.125	4.501	4.803	4.783	4.783	4.775
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	21.021	20.460	22.227	23.722	23.410	23.405	24.964
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	1.463	0	0	0	0	0	0
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	10.174	10.156	11.063	11.802	11.884	11.830	11.832
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	1.675	1.600	1.746	1.863	1.896	1.896	1.896
6.791 PGB Wmo	1.429	751	828	864	864	864	864
6.792 PGB Jeugd	559	519	566	604	620	620	620

Exploitatie	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Begroting 2026 na wijzigingen	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
6.811 Beschermd Wonen (Wmo)	13.186	19.129	17.728	20.125	19.625	19.625	19.625
6.812 Maatschappelijke – en vrouwenopvang (Wmo)	10.542	11.341	10.740	11.367	10.955	10.930	10.908
6.821 Jeugdbescherming	2.213	2.116	2.003	2.464	2.485	2.485	2.485
6.822 Jeugdreclassering	261	268	289	309	275	278	278
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	3.630	3.536	5.793	2.978	1.918	1.929	1.928
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	984	2.168	2.859	2.116	1.954	1.966	1.958
7.1 Volksgezondheid	5.992	6.214	6.233	6.834	6.372	6.372	6.365
7.2 Riolerings	13.365	13.631	15.060	16.719	16.735	16.655	16.652
7.3 Afval	15.513	15.407	15.622	17.582	19.174	20.060	20.858
7.4 Milieubeheer	8.591	16.306	12.699	10.286	8.268	7.939	3.561
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	134	196	51	114	95	90	91
8.1 Ruimtelijke ordening	6.882	7.963	5.815	4.874	3.480	3.351	2.263
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	13.510	4.724	24.226	24.074	23.657	34.906	36.472
8.3 Wonen en bouwen	7.981	10.183	11.360	11.807	11.470	9.324	8.601
Totaal Lasten	494.420	528.552	569.072	577.768	578.478	578.187	572.916
Onttrekkingen							
0.10 Mutaties reserves	-19.440	-62.776	-42.981	-71.237	-13.079	-11.364	-7.556
Stortingen							
0.10 Mutaties reserves	35.865	80.461	41.303	73.008	2.175	2.003	1.870
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Stortingen	35.865	80.461	41.303	73.008	2.175	2.003	1.870
Saldo	13.281	5.447	4.950	57	2.186	3.068	3.117

Reserves en voorzieningen

Reserves

Reserves																
(bedragen × € 1.000)	Saldo begin boekjaar	Toevoeging g 2026	Onttrekking g 2026	Saldo einde boekjaar	Toevoeging g 2027	Onttrekking g 2027	Saldo einde boekjaar	Toevoeging g 2028	Onttrekking g 2028	Saldo einde boekjaar	Toevoeging g 2029	Onttrekking g 2029	Saldo einde boekjaar	Toevoeging g 2030	Onttrekking g 2030	Saldo einde boekjaar
Algemene reserve	107.037	14.842	13.047	108.832	-100	52.837	55.895	900	126	56.669	900	120	57.449	900	128	58.221
Weerstandscapaciteit																
Totaal algemene reserve	107.037	14.842	13.047	108.832	-100	52.837	55.895	900	126	56.669	900	120	57.449	900	128	58.221
Reserve Automatiseringsmiddelen	3.942	-644	765	2.534	-	860	1.674	-	860	814	-	500	314	-	314	0
Reserve Beleid en Uitvoering	20.433	6.636	1.321	25.748	-	1.475	24.273	-	2.209	22.064	-	211	21.852	-	-	21.852
Reserve Cultureel Erfgoed Delft	403	72	-	475	72	-	547	72	-	619	72	-	691	72	-	762
Reserve Decentralisatie uitkering	1.639	-	-	1.639	-	-	1.639	-	-	1.639	-	-	1.639	-	-	1.639
Vrouwenopvang																
Reserve Energie in de wijken	5.636	7.063	598	12.101	7.080	1.673	17.508	-	753	16.755	-	655	16.100	-	155	15.945
Reserve Investeringsplan	3.816	1.300	-	5.116	1.300	416	6.000	-	-	6.000	-	-	6.000	-	-	6.000
Reserve Kostenverhaal Bovenwijkse voorzieningen	4.421	34	-	4.456	-	-	4.456	-	-	4.456	-	-	4.456	-	-	4.456
Reserve Maatschappelijke Voorzieningen	61	-	15	46	-	-	46	-	-	46	-	-	46	-	-	46
Reserve MO/BW/Begeleiding	23.568	660	500	23.728	-	500	23.228	-	-	23.228	-	-	23.228	-	-	23.228
Reserve Openbare Ruimte	3.479	-	1.125	2.354	-	755	1.599	-	125	1.474	-	125	1.349	-	-	1.349
Reserve Project Prinsenhof	22.852	255	-	23.107	255	-	23.362	-	-	23.362	-	-	23.362	-	-	23.362
Reserve Schie-oeveren	24.768	2.763	1.900	25.631	-3.264	1.426	20.941	-	686	20.254	-	635	19.620	-	729	18.890
Reserve Sociaal domein	8.039	1.136	1.250	7.925	-376	1.000	6.549	-	1.000	5.549	-	1.000	4.549	-	1.000	3.549
Reserve Stad	26.112	-	11.213	14.899	-	757	14.142	-	-	14.142	-	-	14.142	-	-	14.142

Reserves																
Reserve VAK	31	221	-	252	-	-	252	-	-	252	-	-	252	-	-	252
Reserve WGA-ERD	300	430	430	300	430	430	300	430	430	300	430	430	300	430	430	300
Reserve Bomenfonds	526	-	-	526	-	-	526	-	-	526	-	-	526	-	-	526
Reserve Degeneratiekosten	2.893	831	550	3.174	-	635	2.539	-	510	2.029	-	410	1.619	-	325	1.294
Reserve Verplaatsing flexwoningen	1.300	-	-	1.300	-	-	1.300	-	-	1.300	-	-	1.300	-	-	1.300
Reserve Opgaven	-	-	-	-	41.712	3.688	38.024	-	2.052	35.972	-	2.587	33.385	-	-	33.385
Reserve Betaalbare bedrijfshuisvesting	-	-	-	-	2.000	200	1.800	-	-	1.800	-	-	1.800	-	-	1.800
Reserve Netcongestieverzachter	-	-	-	-	1.000	-	1.000	-	-	1.000	-	-	1.000	-	-	1.000
Reserve Betaalbaar wonen	-	-	-	-	20.000	770	19.230	-	-	19.230	-	-	19.230	-	-	19.230
Subtotaal bestemmings-egalisereserves	154.220	20.757	19.667	155.310	70.209	14.585	210.934	502	8.626	202.810	502	6.553	196.759	502	2.953	194.308
(bedragen × € 1.000)	Saldo begin boekjaar	Toevoeging g 2026	Onttrekking g 2026	Saldo einde boekjaar	Toevoeging g 2027	Onttrekking g 2027	Saldo einde boekjaar	Toevoeging g 2028	Onttrekking g 2028	Saldo einde boekjaar	Toevoeging g 2029	Onttrekking g 2029	Saldo einde boekjaar	Toevoeging g 2030	Onttrekking g 2030	Saldo einde boekjaar
Reserve Dekking Kapitaallasten	61.608	4.637	1.963	64.282	2.431	425	66.289	306	3.272	63.323	133	3.774	59.682	-	4.063	55.620
Reserve Gemeentelijke Huisvesting	9.350	-	2.425	6.925	-	2.250	4.675	-	375	4.300	-	250	4.050	-	-	4.050
Reserve Onderwijshuisvesting	892	467	253	1.105	467	852	720	467	522	665	467	522	610	467	412	665
Subtotaal dekkingsreserves	71.850	5.104	4.641	72.313	2.898	3.527	71.685	773	4.169	68.288	601	4.546	64.343	467	4.475	60.335
(bedragen × € 1.000)	Saldo begin boekjaar	Toevoeging g 2026	Onttrekking g 2026	Saldo einde boekjaar	Toevoeging g 2027	Onttrekking g 2027	Saldo einde boekjaar	Toevoeging g 2028	Onttrekking g 2028	Saldo einde boekjaar	Toevoeging g 2029	Onttrekking g 2029	Saldo einde boekjaar	Toevoeging g 2030	Onttrekking g 2030	Saldo einde boekjaar
Reserve Organisatie ontwikkeling Werkse!	443	-	90	353	-	100	253	-	-	253	-	-	253	-	-	253
Reserve Slapende dienstverbanden Werkse!	29	-	-	29	-	-	29	-	-	29	-	-	29	-	-	29

Reserves																
Reserve Werkse!	171	599	89	681	-	188	493	-	158	335	-	145	190	-	-	190
Subtotaal reserves inzake Werkse!	643	599	179	1.063	-	288	775	-	158	617	-	145	472	-	-	472
Totaal bestemmingsreserve s	226.712	26.461	24.487	228.686	73.108	18.400	283.393	1.275	12.953	271.715	1.102	11.244	261.573	969	7.428	255.114
Totaal reserves	333.749	41.303	37.535	337.518	73.008	71.237	339.288	2.175	13.079	328.384	2.003	11.364	319.022	1.870	7.556	313.336

Bestedingsoverzicht

Het vormen en beheren van reserves is een bevoegdheid van de gemeenteraad, wat voortkomt uit het budgetrecht van de raad. De raad beslist bij raadsbesluit of een reserve wordt ingesteld, opgeheven of dat de bestemming ervan wordt gewijzigd. Ook toevoegingen (dotaties) en onttrekkingen aan reserves zijn alleen mogelijk na goedkeuring van de raad.

In onderstaand overzicht zijn van iedere reserve het verloop, (bestedings)doel en de geraamde toevoegingen en onttrekkingen opgenomen.

Reserves	saldo per 31/12/2025	2026	2027	2028	2029	2030
Algemene reserve Weerstandscapaciteit	107.037	108.832	55.895	56.669	57.449	58.221
<i>Doel: De algemene reserve heeft een bufferfunctie, de beschikbare ruimte in de algemene reserve heet de weerstandscapaciteit. Met deze reserve worden onvoorziene financiële tegenvallers (risico's) opgevangen.</i>						
NJ 2026 overheveling Implementatie Omgevingswet naar reserve B&U		-433	-	-	-	-
JR 2025 Bevordering opkomst verkiezingen		40	-	-	-	-
JR 2025 Delftse rekenkamer		4	-	-	-	-
JR 2025 Informatiebeveiliging		125	-	-	-	-
JR 2025 Resultaat na afrekenvoorstellen		1.993	-	-	-	-
PB 2026 - Incidentele dekkingsmidd. van BR Stad naar AR (dotatie Mobiliteitsgelden)		900	900	900	900	900
PB 2026 - Incidentele dekkingsmidd. van BR Stad naar AR		11.213	-	-	-	-
PB 2026 - Reservering Groei van de stad		1.000	-1.000	-	-	-
Toevoegingen reserves		14.842	-100	900	900	900
NJ 2026 Bevordering opkomst verkiezingen		40	-	-	-	-
NJ 2024 - Extra leegstandskosten 2025 en 2026		50	-	-	-	-
JR 2025 Delftse rekenkamer		4	-	-	-	-
KN 2023 - amendement oprichting Delftse volwassenenfonds sport en cultuur		117	-	-	-	-
OHV Karrepad 2 - huur		167	-	-	-	-
PB 2027 Dekking Coalitieakkoord		-	11.000	-	-	-
8e BGW 2026 - Dekking tekort GREX Poptahof veld 4		6.551	125	126	120	128
PB 2026 Indexatie investering MPD (toevoeging res. dekk. kap.last)		2.119	-	-	-	-
Uitgaven IDD (geactualiseerd)		1.732	-	-	-	-
Uitgaven Delft-West (geactualiseerd)		2.267	-	-	-	-
PB 2027 Overheveling buffer naar reserve Opgaven		-	41.712	-	-	-
Onttrekkingen reserves		13.047	52.837	126	120	128
Saldo reservemutaties		1.795	-52.936	774	780	772

Reserve Opgaven	0	0	38.024	35.972	33.385	33.385
<i>Doel: Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor de dekking van een aantal specifieke grote opgaven en bevat de middelen voor cofinanciering, uitvoeringsprogramma's Delft- West en IDD, museum Prinsenhof Delft en Gelatinebrug. Deze middelen waren eerder afgezonderd binnen de Algemene reserve.</i>						
PB 2027 Overheveling Delft-West uit Algemene reserve	-	4.660	-	-	-	-
PB 2027 Overheveling IDD uit Algemene reserve	-	4.888	-	-	-	-
PB 2027 Overheveling museum Prinsenhof Delft uit Algemene reserve	-	3.500	-	-	-	-
PB 2027 Overheveling Gelatinebrug uit Algemene reserve	-	4.600	-	-	-	-
PB 2027 Overheveling cofinanciering uit Algemene reserve	-	24.064	-	-	-	-
Toevoegingen reserves	-	41.712	-	-	-	-
PB 2027 - Uitgaven Delft-West (geactualiseerd)	-	1.331	716	1.392	-	-
PB 2027 - Uitgaven IDD (geactualiseerd)	-	2.357	1.336	1.195	-	-
Onttrekkingen reserves	-	3.688	2.052	2.587	-	-
Saldo reservemutaties	-	38.024	-2.052	-2.587	-	-

Reserves	saldo per 31/12/2025	2026	2027	2028	2029	2030
----------	-------------------------	------	------	------	------	------

Reserve Automatiseringsmiddelen	3.942	2.534	1.674	814	314	0
<i>Doel: De reserve is ingesteld om gemeentebrede automatiseringsprojecten van de grond te tillen. Deze reserve is bedoeld voor alle nuttige voorzieningen op IT-gebied. Onderzoek naar op voorhand voor toepassing in de gemeente kansrijke technieken en/of hardware valt hier ook onder. Gemeentebrede ontwikkelingen (als opzet van het netwerk, een gezamenlijke e-mailvoorziening etc.) worden hieruit bekostigd.</i>						
NJ 2026 - Overheveling middelen Omgevingswet naar res. Bel.&Uitvoering	-644	-	-	-	-	-
Toevoegingen reserves	-644	-	-	-	-	-
Kadernota 2024 - Dienstverlening (geactualiseerd)	225	400	400	190	-	-
Samen Werken Met Informatie (geactualiseerd)	240	-	-	-	-	-
PB 2026 - Beleidsvisie digitalisering (geactualiseerd)	300	460	460	310	314	-
Onttrekkingen reserves	765	860	860	500	314	-
Saldo reservemutaties	-1.409	-860	-860	-500	-314	-

Reserve Beleid en Uitvoering	20.433	25.748	24.273	22.064	21.852	21.852
<i>Doel: Deze bestemmingsreserve is bedoeld om door de raad goedgekeurde projecten te financieren. Deze reserve is ontstaan door samenvoeging van verschillende bestemmingsreserves. De onderliggende bestedingsplannen van de oorspronkelijke reserves zijn opgenomen in deze reserve.</i>						
JR 2025 - Opvang Oekraïne	791	-	-	-	-	-
JR 2025 - Onderzoeksbudget zwembad Kerpolder	100	-	-	-	-	-
JR 2025 - Fietsparkeren Delft Campus	900	-	-	-	-	-
JR 2025 - Lau Mazirel fase 2	118	-	-	-	-	-
NJ 2026 - Overheveling middelen Omgevingswet uit Alg.res. en res. Automatisering	1.077	-	-	-	-	-
NJ 2026 - Slavernijverleden - inrichting gedenkplek(ken)	300	-	-	-	-	-
NJ 2026 - Reservering extra onderhoud Zwembad Weteringlaan	900	-	-	-	-	-
NJ 2026 - Opvang Oekraïne	2.450	-	-	-	-	-
Toevoegingen reserves	6.636	-	-	-	-	-
Middelen Volkshuisvestingsfonds	717	526	853	211	-	-
Isolatieplan	100	100	-	-	-	-
Motie STIP-energietoeslag	220	110	-	-	-	-
Implementatie Omgevingswet (doorontwikkeling organisatie)	75	-	-	-	-	-
PB 2026 - Aanpak ondermijning	50	50	50	-	-	-
NJ 2026 - Onderzoek zwembad Kerpolder	100	-	-	-	-	-
NJ 2026 - Vrijval Energiekostenregeling cultuur	19	-	-	-	-	-
NJ 2026 - Plankosten vervolg Staalweg	40	-	-	-	-	-
PB 2027 - RingPass en Blue Birds	-	494	1.206	-	-	-
PB 2027 - Aanpak armoede en schulden	-	105	100	-	-	-
PB 2027 - Energietransitie	-	90	-	-	-	-
Onttrekkingen reserves	1.321	1.475	2.209	211	-	-
Saldo reservemutaties	5.315	-1.475	-2.209	-211	-	-

Reserve Cultureel Erfgoed Delft	403	475	547	619	691	762
<i>Doel: Deze reserve heeft meerdere functies: aankopen, digitalisering en egalisatie tentoonstellingen/bedrijfsvoeringsrisico's.</i>						
Jaarlijkse dotatie	72	72	72	72	72	72
Toevoegingen reserves	72	72	72	72	72	72
Geen onttrekkingen geraamd						
Saldo reservemutaties	72	72	72	72	72	72

Reserve Decentralisatie uitkering Vrouwenopvang	1.639	1.639	1.639	1.639	1.639	1.639
<i>Doel: Met het instellen van een egaliseringsreserve wordt bereikt dat Delft haar regionale taak voor het realiseren en in stand houden van voorzieningen uit de DUVO optimaal kan uitvoeren. Daarbij wordt een verhoogde transparantie bereikt bij het inzichtelijk maken</i>						

Reserves	saldo per 31/12/2025	2026	2027	2028	2029	2030
<i>van financiële overzichten aan de regiogemeenten en blijven de regionale middelen (bij onderbesteding in een jaar) ook beschikbaar voor de regio.</i>						
Geen dotaties of onttrekkingen geraamd		-	-	-	-	-

Reserve Energie in de wijken	5.636	12.101	17.508	16.755	16.100	15.945
<i>Doel: Reserve ten behoeve van voorstellen die, vanuit een integrale aanpak van wijkopgaven in voornamelijk de kwetsbare wijken, het traject van warmte-uitvoeringsplannen versnellen.</i>						
middelen CDOKE (septembercirculaire 2025)	7.063	-	-	-	-	-
middelen CDOKE (meicirculaire 2026)	-	7.080	-	-	-	-
Toevoegingen reserves	7.063	7.080	-	-	-	-
Energietransitie (meerjarenprogramma Klimaatmaat)	98	98	98	-	-	-
JR 2024 Flankerend beleid energiearmoede	-	131	-	-	-	-
Uitgaven Energietransitie (geactualiseerd)	500	1.445	500	500	-	-
PB 2027 - Nul-emissiezone (Duurzaam zoneren)	-	-	155	155	155	-
Onttrekkingen reserves	598	1.673	753	655	155	155
Saldo reservemutaties	6.465	5.407	-753	-655	-155	-

Reserve Investeringsplan	3.816	5.116	6.000	6.000	6.000	6.000
<i>Doel: Deze reserve heeft tot doel de kosten van incidentele projecten te financieren.</i>						
KN 2024 - Dotatie rentevoordeel	1.300	1.300	-	-	-	-
Toevoegingen reserves	1.300	1.300	-	-	-	-
PB 2027 Vrijval reserve investeringsplan	-	416	-	-	-	-
Onttrekkingen reserves	-	416	-	-	-	-
Saldo reservemutaties	1.300	884	-	-	-	-

Reserve Kostenverhaal Bovenwijkse voorzieningen	4.421	4.456	4.456	4.456	4.456	4.456
<i>Doel: Reserveren van ontvangen financiële bijdragen van private initiatiefnemers (bovenwijkse voorzieningen; maatregelen vergroting rioolcapaciteit a.g.v. de uitbreidingsopgave/gebiedsontwikkelingen en ruimtelijke bijdrage) en eventuele gemeentelijke middelen. De middelen inzetten voor de maatregelen m.b.t. uitbreiding rioolcapaciteit en/of ruimtelijke ontwikkelingen.</i>						
NJ 2026 - Anterieure overeenkomst	34	-	-	-	-	-
Toevoegingen reserves	34	-	-	-	-	-
Geen onttrekkingen geraamd						
Saldo reservemutaties	34	-	-	-	-	-

Reserve Maatschappelijke Voorzieningen	61	46	46	46	46	46
<i>Doel: De Egalisatiereserve Maatschappelijke Voorzieningen heeft tot doel; het egaliseren van voor- en nadelen die ontstaan door transacties op het gebied van maatschappelijke voorzieningen en de instandhouding hiervan. De incidentele baten en lasten als gevolg van deze transacties, en de lasten die gemoeid zijn met de instandhouding van de maatschappelijke voorzieningen op het vastgestelde niveau en aanpassingen in het kader van multifunctionaliteit, kunnen niet altijd worden opgevangen binnen de exploitatie. De fluctuaties in de exploitatie worden opgevangen in deze reserve. Bij maatschappelijke voorzieningen gaat het om accommodaties in de beleidsvelden welzijn, sport, zorg, onderwijs, recreatie en cultuur.</i>						
Geen toevoegingen geraamd	-	-	-	-	-	-
Toevoegingen reserves	-	-	-	-	-	-
NJ 2025 / PB 2026 - Onderzoekskosten IHP Zorg/Welzijn	15	-	-	-	-	-
Onttrekkingen reserves	15	-	-	-	-	-
Saldo reservemutaties	-15	-	-	-	-	-

Reserve MO/BW/Begeleiding	23.568	23.728	23.228	23.228	23.228	23.228
<i>Doel: Deze reserve is ingesteld ter egalisatie van de middelen die vanuit de centrumfunctie maatschappelijke opvang en beschermd wonen worden ontvangen. Hiermee geven we uitvoering aan de regionale functie en de transformatie van Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen als gevolg van de verandering in wet- en regelgeving.</i>						

Reserves	saldo per 31/12/2025	2026	2027	2028	2029	2030
JR 2025 - Resultaat Beschermd wonen		660	-	-	-	-
Toevoegingen reserves		660	-	-	-	-
PB 2026 - financiering regionale initiatieven zorgaanbieders toekomstig beheersbaar houden kosten voor BW (geactualiseerd)		500	500	-	-	-
Onttrekkingen reserves		500	500	-	-	-
Saldo reservemutaties		160	-500	-	-	-

Reserve Openbare Ruimte	3.479	2.354	1.599	1.474	1.349	1.349
<i>Doel: De reserve Openbare Ruimte is bedoeld om de schommelingen in de lasten van het onderhoud wegen, straten, pleinen, groen, waterwegen en civiele kunstwerken over meerdere jaren te egaliseren. Daarnaast worden ook de schommelingen in de tijd tussen de geplande datum van onderhoudswerkzaamheden en de realisatie opgevangen.</i>						
Geen toevoegingen geraamd		-	-	-	-	-
Toevoegingen reserves		-	-	-	-	-
ARB 2026 - Dekking formatie-uitbreiding strateeg SB&R		125	125	125	125	-
KN 2023 - Beheerplan groen en water		1.000	630	-	-	-
Onttrekkingen reserves		1.125	755	125	125	-
Saldo reservemutaties		-1.125	-755	-125	-125	-

Reserve Project Prinsenhof	22.852	23.107	23.362	23.362	23.362	23.362
<i>Doel: De reserve is ingesteld om het Prinsenhof, als monumentaal complex incl. tuin, toekomstbestendig en duurzaam te maken door middel van renovatie en restauratie. Het resterende saldo van deze bestemmingsreserve dient bij realisatie van het project overgeheveld te worden naar de BR Dekking Kapitaallasten. Dit i.v.m. het dekken van de afschrijvingslasten van het investeringskrediet van € 34,5 miljoen dat de raad op 1 februari 2024 beschikbaar heeft gesteld voor Project Museum Prinsenhof Delft.</i>						
PB 2023 - Vrijval kapitaallasten Museum Prinsenhof		255	255	-	-	-
Toevoegingen reserves		255	255	-	-	-
Geen onttrekkingen geraamd						
Saldo reservemutaties		255	255	-	-	-

Reserve Schie-oeveren	24.768	25.631	20.941	20.254	19.620	18.890
<i>Doel: De reserve is ingesteld ter dekking van het ontwikkelplan Schieoeveren (fase 1) en de bijbehorende bovenwijkse voorzieningen.</i>						
PB 2027 - Correctie storting t.g.v. reserve Dekking Kapitaallasten			-5.000			
Geactualiseerde Businesscase Schieoeveren		2.763	1.736	-	-	-
Toevoegingen reserves		2.763	-3.264	-	-	-
Geactualiseerde Businesscase Schieoeveren		1.900	1.426	686	635	729
Onttrekkingen reserves		1.900	1.426	686	635	729
Saldo reservemutaties		863	-4.690	-686	-635	-729

Reserve Sociaal domein	8.039	7.925	6.549	5.549	4.549	3.549
<i>Doel: Deze reserve is bestemd als dekking voor tijdelijke initiatieven, instrumenten en projecten die bijdragen aan kostenbesparingen en innovatie binnen het sociaal domein en voor dekking wanneer deze initiatieven nog niet volledig effect sorteren. Daarnaast heeft de reserve als doel om incidentele voorbereidings- en frictiekosten hieromtrent te financieren.</i>						
Reservering indexering WMO		376	-376	-	-	-
KN 2024 - Inzet voor transitie		750	-	-	-	-
Decembercirculaire 2025 - Hervormingsagenda Jeugd (taakmutatie)		10	-	-	-	-
Toevoegingen reserves		1.136	-376	-	-	-
Besteding (geactualiseerd)		1.250	1.000	1.000	1.000	1.000
Onttrekkingen reserves		1.250	1.000	1.000	1.000	1.000
Saldo reservemutaties		-114	-1.376	-1.000	-1.000	-1.000

Reserves	saldo per 31/12/2025	2026	2027	2028	2029	2030
----------	-------------------------	------	------	------	------	------

Reserve Stad	26.112	14.899	14.142	14.142	14.142	14.142
<i>Doel: Het mogelijk maken van projectbijdragen die voor de lange termijn de structuur van de stad versterken op ruimtelijk en economisch gebied. De criteria voor de reserve richten zich op een solide businesscase, voldoende cofinanciering en de positieve impact die de voorstellen hebben op de stad.</i>						
Geen toevoegingen geraamd	-	-	-	-	-	-
Toevoegingen reserves	-	-	-	-	-	-
PB 2026 - Incidentele dekkingsmidd. van BR Stad naar AR	11.213	-	-	-	-	-
PB 2027 - cofinanciering t.b.v. Energietransitie	-	757	-	-	-	-
Onttrekkingen reserves	11.213	757	-	-	-	-
Saldo reservemutaties	-11.213	-757	-	-	-	-

Reserve VAK	31	252	252	252	252	252
<i>Doel: Het zelfstandig functioneren van de VAK (Vrije Akademie) te bevorderen door voorkomende schommelingen in jaarlijkse baten en lasten op te vangen. Deze reserve is ingesteld op 1-1-2011 en is een samenvoeging van de reserve Bedrijfsvoering VAK en de reserve Vervanging Instrumenten en apparatuur VAK.</i>						
JR 2025 - Geluidsoverlast OPEN	117	-	-	-	-	-
NJ 2026 - Geluidsoverlast OPEN	104	-	-	-	-	-
Toevoegingen reserves	221	-	-	-	-	-
Geen onttrekkingen geraamd	-	-	-	-	-	-
Onttrekkingen reserves	-	-	-	-	-	-
Saldo reservemutaties	221	-	-	-	-	-

Reserve WGA-ERD	300	300	300	300	300	300
<i>Doel: In verband met de stijgende verzekeringspremie en een inschatting van de toekomstige uitkeringen is er voor gekozen om het risico WGA-ERD (Eigenrisicodragers Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten) per 1 januari 2023 niet meer te verzekeren, maar eigenrisicodragers te worden. Op grond van de huidige kennis, omstandigheden en ervaringscijfers is het eigenrisicodragerschap voordeliger dan de jaarlijkse verzekeringspremie.</i>						
Jaarlijkse dotatie	430	430	430	430	430	430
Toevoegingen reserves	430	430	430	430	430	430
Jaarlijkse onttrekking	430	430	430	430	430	430
Onttrekkingen reserves	430	430	430	430	430	430
Saldo reservemutaties	-	-	-	-	-	-

Reserve Bomenfonds	526	526	526	526	526	526
<i>Doel: Bij de Jaarrekening 2024 is de Voorziening Bomenfonds vrijgevalen. De vrijval is via de resultaatbestemming per 1-1-2025 toegevoegd aan nieuw gevormde reserve Bomenfonds. In deze reserve worden ontvangen de gelden aangehouden die zijn ontvangen ter compensatie voor de bomenkap als gevolg van de verbreding van het spoor.</i>						
Geen dotaties of onttrekkingen geraamd	-	-	-	-	-	-

Reserve Degeneratiekosten	2.893	3.174	2.539	2.029	1.619	1.294
<i>Doel: Bij de Jaarrekening 2024 is de Voorziening Degeneratiekosten vrijgevalen. De vrijval is via de resultaatbestemming per 1-1-2025 toegevoegd aan nieuw gevormde reserve Degeneratiekosten. In deze reserve worden ontvangen de gelden aangehouden die zijn ontvangen ter compensatie voor herstelwerkzaamheden openbare ruimte.</i>						
Jaarlijkse dotatie	831	-	-	-	-	-
Toevoegingen reserves	831	-	-	-	-	-
Jaarlijkse onttrekking	550	635	510	410	325	
Onttrekkingen reserves	550	635	510	410	325	
Saldo reservemutaties	281	-635	-510	-410	-325	

Reserves	saldo per 31/12/2025	2026	2027	2028	2029	2030
Reserve Verplaatsing flexwoningen	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300
<i>Doel: Bij de Jaarrekening 2024 is deze reserve gevormd waarin de ontvangen rijks gelden aangehouden die bestemd zijn voor toekomstige verplaatsing van flexwoningen.</i>						
Geen dotaties of onttrekkingen geraamd		-	-	-	-	-

Reserve Dekking Kapitaallasten	61.608	64.282	66.289	63.323	59.682	55.620
<i>Doel: Doel is het dekken van afschrijvingslasten van investeringen.</i>						
KN 2026 - MJOP Facilitair		2.518	2.431	306	133	-
PB 2026 - Indexatie investering MPD		2.119				
Toevoegingen reserves		4.637	2.431	306	133	-
PB 2027 - Correctie onttrekking t.l.v. Reserve Schieoevers			-5.000			
PB2027 - Vrijval reserve - Rietveldtheater			1.100			
PB 2027 - Vrijval reserve - impuls investeringen SB&R			2.240			
Afschrijvingen geactualiseerd		1.963	2.085	3.272	3.774	4.063
Onttrekkingen reserves		1.963	425	3.272	3.774	4.063
Saldo reservemutaties		2.674	2.006	-2.966	-3.641	-4.063

Reserve Gemeentelijke Huisvesting	9.350	6.925	4.675	4.300	4.050	4.050
<i>Doel: Het financieren van alle niet activeerbare kosten van het project HNK en het opvangen van de risico's van deze niet activeerbare uitgaven.</i>						
Geen toevoegingen geraamd		-	-	-	-	-
Toevoegingen reserves		-	-	-	-	-
KN 2026 - MJOP Facilitair		2.325	2.150	250	250	
PB 2025 / PB 2026 / NJ 2025 - Afwikkeling project HNK		100	100	125		
Onttrekkingen reserves		2.425	2.250	375	250	-
Saldo reservemutaties		-2.425	-2.250	-375	-250	-

Reserve Onderwijshuisvesting	892	1.105	720	665	610	665
<i>Doel: Het opvangen van kosten van het onderhoud van de schoolgebouwen voor het primair en voortgezet onderwijs te Delft.</i>						
Jaarlijkse dotatie (geactualiseerd)		467	467	467	467	467
Toevoegingen reserves		467	467	467	467	467
Jaarlijkse onttrekking (geactualiseerd)		253	852	522	522	412
Onttrekkingen reserves		253	852	522	522	412
Saldo reservemutaties		214	-385	-55	-55	55

Reserve Organisatie ontwikkeling Werkse!	443	353	253	253	253	253
<i>Doel: De bestemmingsreserve is bedoeld voor organisatieverbeteringen.</i>						
Geen toevoegingen geraamd		-	-	-	-	-
Toevoegingen reserves		-	-	-	-	-
NJ 2026 - Standaardisering		90	100	-	-	-
Onttrekkingen reserves		90	100	-	-	-
Saldo reservemutaties		-90	-100	-	-	-

Reserve Werkse!	200	710	522	364	219	219
<i>Doel: De bestemmingsreserve is bedoeld om voor de kosten van SW-ers bovenop de taakstelling van het rijk die worden gemaakt om de wachlijsten weg te werken.</i>						
JR 2025 - Resultaat Werkse! 2025		599	-	-	-	-
Toevoegingen reserves		599	-	-	-	-
NJ 2026 - Scanopdracht archief		89	188	158	145	-

Reserves	saldo per 31/12/2025	2026	2027	2028	2029	2030
Onttrekkingen reserves		89	188	158	145	-
Saldo reservemutaties		510	-188	-158	-145	-

Reserve Betaalbare bedrijfshuisvesting	0	-	1.800	1.800	1.800	1.800
<i>Doel: De bestemmingsreserve is bedoeld voor investeringen in betaalbare bedrijfsruimte, sterke buurtwinkelcentra en ondernemerschap.</i>						
PB 2027 - Initiële storting (dekking vanuit de Algemene reserve)	-	2.000	-	-	-	-
Toevoegingen reserves	-	2.000	-	-	-	-
Geraamde onttrekking uitvoering coalitieakkoord	-	200	-	-	-	-
Onttrekkingen reserves	-	200	-	-	-	-
Saldo reservemutaties	-	1.800	-	-	-	-

Reserve Netcongestieverzachter	0	-	1.000	1.000	1.000	1.000
<i>Doel: De bestemmingsreserve is bedoeld om knelpunten met betrekking tot netcongestie op te lossen.</i>						
PB 2027 - Initiële storting (dekking vanuit de Algemene reserve)	-	1.000	-	-	-	-
Toevoegingen reserves	-	1.000	-	-	-	-
Jaarlijkse onttrekking (geactualiseerd)	-	-	-	-	-	-
Onttrekkingen reserves	-	-	-	-	-	-
Saldo reservemutaties	-	1.000	-	-	-	-

Reserve Betaalbaar wonen	0	-	19.230	19.230	19.230	19.230
<i>Doel: De bestemmingsreserve is bedoeld voor het versneld realiseren van het Actieplan Betaalbaar wonen. Aan deze reserve worden ook de bijdragen die we van het Rijk ontvangen voor de realisatie van betaalbare woningen (zoals de Rijksbijdrage Realisatiestimulans) toegevoegd.</i>						
PB 2027 - Initiële storting (dekking vanuit de Algemene reserve)	-	20.000	-	-	-	-
Toevoegingen reserves	-	20.000	-	-	-	-
Geraamde onttrekking uitvoering coalitieakkoord	-	770	-	-	-	-
Onttrekkingen reserves	-	770	-	-	-	-
Saldo reservemutaties	-	19.230	-	-	-	-

Voorzieningen

Voorzieningen																	
(bedragen × € 1.000)	Saldo begin boekjaar	Toevoegin g 2026	Onttrekken g 2026	Saldo einde boekjaar	Toevoegin g 2027	Onttrekken g 2027	Saldo einde boekjaar	Toevoegin g 2028	Onttrekken g 2028	Saldo einde boekjaar	Toevoegin g 2029	Onttrekken g 2029	Saldo einde boekjaar	Toevoegin g 2030	Onttrekken g 2030	Saldo einde boekjaar	
Voorziening wethouderspensioenen	8.992	700	250	9.442	700	400	9.742	700	400	10.042	700	400	10.342	700	400	10.642	
Voorziening verlofsparen	1.561	220	50	1.731	220	50	1.901	220	50	2.071	220	50	2.241	220	50	2.411	
Voorziening NS / Spoorzone	1.500			1.500			1.500			1.500			1.500			1.500	
Totaal voorzieningen t.b.v. verplichtingen / verliezen	12.053	920	300	12.673	920	450	13.143	920	450	13.613	920	450	14.083	920	450	14.553	
(bedragen × € 1.000)	Saldo begin boekjaar	Toevoegin g 2026	Onttrekken g 2026	Saldo einde boekjaar	Toevoegin g 2027	Onttrekken g 2027	Saldo einde boekjaar	Toevoegin g 2028	Onttrekken g 2028	Saldo einde boekjaar	Toevoegin g 2029	Onttrekken g 2029	Saldo einde boekjaar	Toevoegin g 2030	Onttrekken g 2030	Saldo einde boekjaar	
Voorziening GREX (grondexploitatie)	633	6.389	1.770	5.252	1.033	-0	6.285	163	5.704	744	2.040	-	2.784	134	2.138	780	
Voorziening achterstallig onderhoud sportvoorzieningen (grondsanering sportparken)	733	-	-	733	-	-	733	-	733	-	-	-	-	-	-	-	
Voorziening rechtsgedingen	179	-	79	100	-	-	100	-	-	100	-	-	100	-	-	100	
Voorziening omzetbelasting	567	-	-	567	-	-	567	-	-	567	-	-	567	-	-	567	
Voorziening faciliterend grondbeleid	784	410	50	1.144	-	167		-	220		-	224		-	-		
Totaal voorzieningen t.b.v. risico's	2.897	6.799	1.899	7.797	1.033	167	7.686	163	6.657	1.411	2.040	224	3.451	134	2.138	1.447	
(bedragen × € 1.000)	Saldo begin boekjaar	Toevoegin g 2026	Onttrekken g 2026	Saldo einde boekjaar	Toevoegin g 2027	Onttrekken g 2027	Saldo einde boekjaar	Toevoegin g 2028	Onttrekken g 2028	Saldo einde boekjaar	Toevoegin g 2029	Onttrekken g 2029	Saldo einde boekjaar	Toevoegin g 2030	Onttrekken g 2030	Saldo einde boekjaar	
Voorziening onderhoud vastgoed	7.269	2.409	4.574	5.105	2.409	1.737	5.777	2.409	5.658	2.528	2.409	2.595	2.343	2.409	500	4.252	

Voorzieningen																
Voorziening onderhoud buitensport accommodaties	1.499	1.350	267	2.581	1.314	2.420	1.475	1.314	189	2.600	1.314	1.512	2.401	1.314	357	3.358
Dekking van het groot onderhoud gymzalen	182	149	280	50	149	137	62	149	105	106	149	84	171	149	15	304
Totaal voorzieningen gelijkmatige verdeling lasten	8.949	3.908	5.121	7.736	3.872	4.294	7.314	3.872	5.951	5.234	3.872	4.191	4.915	3.872	872	7.915
(bedragen × € 1.000)	Saldo begin boekjaar	Toevoeging 2026	Onttrekking 2026	Saldo einde boekjaar	Toevoeging 2027	Onttrekking 2027	Saldo einde boekjaar	Toevoeging 2028	Onttrekking 2028	Saldo einde boekjaar	Toevoeging 2029	Onttrekking 2029	Saldo einde boekjaar	Toevoeging 2030	Onttrekking 2030	Saldo einde boekjaar
Voorziening toekomstige vervanging riool	191	8.500	8.691	0	10.000	10.000	0	10.000	10.000	0	10.000	10.000	0	10.000	9.247	754
Totaal voorzieningen t.b.v. vervangingsinvesteringen met heffing	191	8.500	8.691	0	10.000	10.000	0	10.000	10.000	0	10.000	10.000	0	10.000	9.247	754
(bedragen × € 1.000)	Saldo begin boekjaar	Toevoeging 2026	Onttrekking 2026	Saldo einde boekjaar	Toevoeging 2027	Onttrekking 2027	Saldo einde boekjaar	Toevoeging 2028	Onttrekking 2028	Saldo einde boekjaar	Toevoeging 2029	Onttrekking 2029	Saldo einde boekjaar	Toevoeging 2030	Onttrekking 2030	Saldo einde boekjaar
Voorziening Arboretum Heempark/Korftlaan	20	-	-	20	-	-	20	-	-	20	-	-	20	-	-	20
Voorziening archeologie Spoorzone	36	-	-	36	-	-	36	-	-	36	-	-	36	-	-	36
Voorziening begraafplaatsen (afgekochte grafrechten)	132	-	26	106	-	21	86	-	20	66	-	19	47	-	17	30
Voorziening Omgevingsvergunningen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Voorziening ontwikkeling volkshuisvesting (woonvisie)	12	-	-	12	-	-	12	-	-	12	-	-	12	-	-	12
Voorziening projecten RMD	2.235	-	285	1.950	-	400	1.550	-	250	1.300	-	1.300	-	-	-	-
Voorziening Reiniging	833	-	-	833	-	-	833	-	-	833	-	-	833	-	-	833
Voorziening riolering	5.229	-	1.396	3.833	-	1.000	2.833	-	1.000	1.833	-	1.000	833	-	833	0

Voorzieningen																
Voorziening schenking Museum Prinsenhof	12.547	2.000	-	14.547	-	-	14.547	-14.547	-	-0	-	-	-0	-	-	-0
Totaal voorzieningen middelen van derden	21.045	2.000	1.707	21.337	-	1.421	19.917	-14.547	1.270	4.100	-	2.319	1.781	-	850	931
Totaal voorzieningen	45.134	22.127	17.718	49.543	15.824	16.331	48.059	408	24.329	24.358	16.832	17.184	24.230	14.926	13.556	25.599

Toelichting:

Als ten laste van de voorziening toekomstige vervanging riolering in enig jaar meer uitgaven worden gedaan dan het saldo van de voorziening, dan worden aan het einde van het boekjaar de hogere uitgaven gekapitaliseerd.

Incidentele baten en lasten

Algemeen

De tabel Incidentele baten en lasten geeft een onderbouwing van het structurele begrotingsevenwicht en draagt bij aan het inzicht in de financiële positie van de gemeente. Van een structureel begrotingsevenwicht is sprake als structurele lasten in de begroting worden gedekt door structurele baten.

Bij het opstellen van de tabel Incidentele baten en lasten zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- het betreft baten en lasten in de meerjarenbegroting,
- het betreft baten en lasten die zich maximaal drie jaar voordoen of waarvan de eindigheid vastligt als gevolg van een raadsbesluit of toekenningsbesluit.

(bedragen x € 1.000)		2027	2028	2029	2030
Programma / Omschrijving	B/L				
Duurzame stad					
- Delft-West	L	35	35	-	-
- Energietransitie	L	3.256	1.606	866	155
Goed wonen					
- Beweging Versnellen betaalbaar wonen (reserve Betaalbaar wonen)	L	570	-	-	-
- Businesscase Schieoevers (reserve Schieoevers)	L	1.426	686	635	729
Bereikbare stad					
- Beweging Versnellen betaalbaar wonen (reserve Betaalbaar wonen)	L	200	-	-	-
Gezonde en sociale stad					
- Delft-West	L	330			
- Inzet reserve Sociaal domein	L	1.000	1.000	1.000	1.000
- Financiering initiatieven zorgaanbieders Beschermd wonen (reserve MO-BW)	L	500	-	-	-
Samenleven, onderwijs en cultuur					
- Delft-West	L	806	521	1.392	
- IDD	L	2.207	1.142	1.195	-
- Subsidie RingPass en Blue Birds (reserve Beleid en Uitvoering)	L	494	1.206	-	-
Werk en Inkomen					
- Aanpak armoede en schulden (reserve Beleid en Uitvoering)	L	105	100	-	-
- Project Standaardiseren (reserve organisatieontwikkeling Werkse!)	L	100	-	-	-
Economie en vastgoed					
- vrijval voorziening vastgoed	B	-1.500	-	-	-
- Delft-West	L	160	160	-	-
- IDD	L	150	194	-	-
- Beweging toekomstbestendige economie (reserve Betaalbare bedrijfshuisvesting)	L	200	-	-	-
Financiën					
- vrijval reserve Investeringsplan	B	-416	-	-	-
- vrijval reserve Dekking kapitaallasten - Rietveldtheater	B	-1.100	-	-	-
- vrijval reserve Dekking kapitaallasten - Impuls investeringen SB&R	B	-2.240	-	-	-
- Coalitieakkoord Onvoorzien	L	1.000			
Saldo van incidentele baten en lasten (excl. reservemutaties)		7.283	6.650	5.088	1.884
Mutaties in reserves					
Incidentele toevoegingen reserves	L	63.497	1.870	1.870	1.870
Incidentele onttrekkingen reserves	B	-69.153	-9.808	-7.591	-3.494
Saldo van incidentele baten en lasten (incl. reservemutaties)		-5.656	-7.938	-5.721	-1.624
Begrotingssaldo		57	2.186	3.068	3.117
Structureel begrotingsevenwicht		1.684	898	2.435	3.377

De tabel geeft inzicht in de incidentele lasten, baten en reservemutaties die het begrotingssaldo beïnvloeden. Na eliminatie van de incidentele posten resteert het structureel evenwicht van de begroting. Hierbij geldt dat na correctie voor incidentele lasten het saldo verbetert. De correctie voor incidentele baten verslechtert het saldo. Een storting in een reserve (vermeerdering) verbetert het structurele evenwicht, een onttrekking aan een reserve (vermindering) verslechtert het structurele evenwicht.

Een positief structureel evenwicht betekent niet dat er ruimte is voor extra uitgaven. En een negatief structureel evenwicht betekent niet dat bezuinigd moet worden. Het structureel evenwicht geeft uitsluitend een beeld van het begrotingssaldo ná eliminatie van alle incidentele lasten, baten en reservemutaties. Hierdoor ontstaat inzicht in de robuustheid van de begroting. De achterliggende gedachte hierbij is dat een begroting waarin structurele lasten gedekt worden door incidentele baten op termijn niet houdbaar is en leidt tot een ongunstige financiële positie.

Conclusie

Na correctie van de incidentele baten, lasten en reservemutaties op het begrotingssaldo is de begroting in 2027 structureel in evenwicht. Dit betekent dat sprake is van 'structureel begrotingsevenwicht', oftewel structurele lasten worden gedekt door structurele baten.

Toelichting

Delft-West

Als gemeente nemen we actief deel aan het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) Delft-West, samen met bewoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en andere betrokken partijen. In de Alliantie Wij West bundelen we onze krachten op gebiedsniveau. Delft-West vraagt om ongelijk investeren voor gelijke kansen. Juist daarom kiezen we ervoor om in Delft-West meer te doen én anders te werken. Voor de gemeentelijke bijdrage aan het uitvoeringsprogramma Delft-West zijn incidentele dekkingsmiddelen gereserveerd (bestemmingsreserve Opgaven). Gelet op de tijdelijkheid van het programma en het raadsbesluit om hier een gemaximeerd budget voor een specifieke periode voor in te zetten, zijn ook de activiteiten die hiermee gedekt worden incidenteel. De dekking wordt onder andere ingezet voor de matching van de Brede SPUK cultuur Voorhof en Buitenhof, programmabudget activiteiten Delft-West en activiteiten in het kader van de Regiodeal.

IDD

Mede dankzij de aanwezigheid van de TU Delft hebben we een sterk ecosysteem van kennis en innovatie, van bedenken en maken. Tegelijkertijd zien we dat inwoners van de stad nog te weinig voordeel hebben van deze innovaties, dat de groei van banen in Delft achterblijft en dat er weinig betaalbare bedrijfsruimte is. Daarom ontwikkelen we Delft Zuid-Oost tot een innovatiedistrict, met werkgelegenheid, wonen, onderwijs op alle niveaus. In het Innovatiedistrict Delft werken de provincie Zuid-Holland, Bedrijvenkring Schieoevers, TU Delft, Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) en de gemeente Delft samen om het ecosysteem te versterken. Het ontwikkelen van een innovatietraject is een langdurig proces; de samenwerking is dan ook meerjarig. Voor de gemeentelijke bijdrage aan de opgave Innovatiedistrict Delft (IDD) zijn incidentele dekkingsmiddelen gereserveerd (bestemmingsreserve Opgaven). Gelet op de tijdelijkheid van het programma en het raadsbesluit om hier een gemaximeerd budget voor een specifieke periode voor in te zetten, zijn ook de activiteiten die hiermee gedekt worden incidenteel. De dekking wordt onder andere ingezet voor programmakosten IDD en uitvoeringsbudgetten voor de ontwikkelagenda Visie en strategie en de verbindingszone Kruithuisweg.

Energietransitie

In Delft werken inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties samen aan een schone toekomst, voor onszelf én voor toekomstige generaties. We stappen over op duurzame manieren van verwarmen en wekken op steeds meer plekken schone energie op. Ondertussen is ook duidelijk geworden dat we onafhankelijker willen worden voor onze energievoorziening van geopolitieke spanningen. Het richten op meer lokale energiesystemen, zoals een warmtenet met aardwarmtebron, kan daarbij helpen. Voor de opgave Energietransitie zijn incidentele dekkingsmiddelen gereserveerd (bestemmingsreserves Beleid en uitvoering, Energie in de wijken en reserve Stad). Dit betekent dat ook de activiteiten die hiermee gedekt worden incidenteel zijn (isolatieplan, warmtenet, energiearmoede). De transitie is weliswaar een langdurige opgave maar wel incidenteel van aard. De rijksbijdrage voor deze opgave is vooralsnog incidenteel van aard.

Beweging Versnellen betaalbaar wonen (coalitieakkoord)

Voor het versneld realiseren van het Actieplan Betaalbaar Wonen is op basis van het coalitieakkoord 'Delft pakt door' € 20 miljoen gereserveerd in de bestemmingsreserve Betaalbaar wonen. Deze kan worden ingezet voor het oplossen van incidentele knelpunten zoals bijvoorbeeld het financieren van een onrendabele top.

Businesscase Schieoevers

Voor Schieoevers is een ontwikkelplan vastgesteld waarmee het gebied binnen een planperiode kan gaan transformeren naar een intensief gemengd stedelijk werk-woongebied. Voor de ontwikkeling is een businesscase opgesteld waarbij gemeentelijke middelen worden ingezet om het deel van de lasten dat niet toe te rekenen is aan de ontwikkeling maar aan de stad als geheel (en dus niet verhaalbaar is op ontwikkelaars) te dekken.

Inzet reserve Sociaal domein

Voor de transitie in het sociaal domein zijn incidentele dekkingsmiddelen gereserveerd (bestemmingsreserve Sociaal domein). Deze middelen worden ingezet voor tijdelijke initiatieven, instrumenten en projecten die bijdragen aan kostenbesparingen en innovatie binnen het sociaal domein en voor incidentele voorbereidings- en frictiekosten. Projecten en pilots die na evaluatie een structureel karakter krijgen worden vanaf dat moment gedekt binnen de reguliere exploitatie.

Financiering regionale initiatieven zorgaanbieders toekomstig beheersbaar (MO-BW)

Voor beheersing van kosten voor beschermd wonen zijn incidentele dekkingsmiddelen gereserveerd (bestemmingsreserve MO-BW). Dekking wordt geleverd voor financiering van (tijdelijke) regionale initiatieven vanuit zorgaanbieders om toekomstig de kosten voor beschermd wonen beheersbaar te houden.

Subsidie RingPass en Blue Birds

Voor het vernieuwen van sportpark RingPass en Blue Birds is een incidentele bijdrage geraamd. Deze bijdrage in de vorm van een subsidie is aard incidenteel en wordt gedekt vanuit de reserve Beleid en Uitvoering

Aanpak armoede en schulden

Bij de Jaarrekening 2023 is incidenteel budget voor de aanpak van armoede en schulden overgeheveld naar de reserve Beleid en uitvoering. Deze incidentele middelen worden slechts voor een korte periode (2027 en 2028) ingezet voor het Jeugdfonds (specifiek voor zwemlessen).

Project Standaardiseren

Bij Werkse! is voor de organisatieontwikkeling het meerjarig project Standaardiseren gestart in 2025. Dit is een intensief project dat tijdelijk extra capaciteit vergt in de fase dat de standaarden tot stand komen met kosten van €90.000 in 2026 en €100.000 in 2027. Deze extra capaciteit is nodig om de standaarden te verbeteren, te beschrijven en te implementeren.

Vrijval voorziening Vastgoed

Een storting in de voorziening Onderhoud vastgoed wordt teruggedraaid omdat deze niet langer benodigd is na actualisering van de inzet van de voorziening (incidenteel voordeel € 1,5 miljoen).

Beweging toekomstbestendige economie (coalitieakkoord)

Voor het uitvoeren van het programma Betaalbare bedrijfsruimte is op basis van het coalitieakkoord 'Delft pakt door' € 2 miljoen gereserveerd in de (nieuwe) bestemmingsreserve Betaalbare bedrijfshuisvesting.

Vrijval reserves

- In de reserve Dekking kapitaallasten is € 1,1 miljoen opgenomen voor het Rietveld Theater en € 2,24 miljoen voor een investeringsimpuls in de openbare ruimte (i.c. extra capaciteit). Omdat de ramingen van de investeringen hiermee geen rekening houden, kunnen de reserveringen vrijvallen (voordeel € 3,34 miljoen).
- In de reserve Investeringsplan zijn middelen gereserveerd voor uitvoering van het Klimaatplan (€ 55.000), bodemsanering ISV (€ 41.000) en extra capaciteit voor realisatiekracht (€ 320.000). Omdat de bijbehorende investering is afgesloten en/of omdat een actuele onderbouwing ontbreekt, kunnen de reserveringen vrijvallen (voordeel € 416.000).

Onvoorzien Coalitieakkoord

Voor de uitvoering van het coalitieakkoord is in 2027 incidenteel budget beschikbaar voor het oplossen van knelpunten of het eenmalig intensiveren van (uitvoering van) beleid.

Structurele reservemutaties		Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
(bedragen x € 1.000)					
	B/L				
Reserve Energie in de wijken	L	7.080	-	-	-
Reserve Dekking Kapitaallasten	L	2.431	306	133	-
Reserve Dekking Kapitaallasten	B	-2.085	-3.272	-3.774	-4.063
Structurele reservemutaties		7.426	-2.966	-3.641	-4.063

Incidentele reservemutaties		Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
(bedragen x 1.000)					
	B/L				
Algemene reserve Weerstandscapaciteit	L	-100	900	900	900
Reserve Opgaven	L				
Reserve Cultureel Erfgoed Delft	L	72	72	72	72
Reserve Investeringsplan	L	1.300	-	-	-
Reserve Project Prinsenhof	L	255	-	-	-
Reserve Schieoevers	L	-3.264	-	-	-

Structurele reservemutaties		Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
(bedragen x € 1.000)					
Reserve Sociaal domein	L	-376	-	-	-
Reserve WGA-ERD	L	430	430	430	430
Reserve Betaalbare bedrijfshuisvesting	L	2.000	-	-	-
Reserve Netcongestieverzachers	L	1.000	-	-	-
Reserve Betaalbaar wonen	L	20.000	-	-	-
Reserve Onderwijshuisvesting	L	467	467	467	467
Reserve Werkse!	L	-	-	-	-
Algemene reserve Weerstandscapaciteit	B	-52.837	-126	-120	-128
Reserve Opgaven	B				
Reserve Automatiseringsmiddelen	B	-860	-860	-500	-314
Reserve Beleid en Uitvoering	B	-1.475	-2.209	-211	-
Reserve Dekking Kapitaallasten	B	1.660			
Reserve Energie in de wijken	B	-1.673	-753	-655	-155
Reserve Investeringsplan	B	-416	-	-	-
Reserve MO/BW/Begeleiding	B	-500	-	-	-
Reserve Openbare Ruimte	B	-755	-125	-125	-
Reserve Schieoevers	B	-1.426	-686	-635	-729
Reserve Sociaal domein	B	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Reserve Stad	B	-757	-	-	-
Reserve WGA-ERD	B	-430	-430	-430	-430
Reserve Degeneratiekosten	B	-635	-510	-410	-325
Reserve Betaalbare bedrijfshuisvesting	B	-200	-	-	-
Reserve Betaalbaar wonen	B	-770	-	-	-
Reserve Gemeentelijke Huisvesting	B	-2.250	-375	-250	-
Reserve Onderwijshuisvesting	B	-852	-522	-522	-412
Reserve Organisatieontwikkeling Werkse!	B	-100	-	-	-
Reserve Werkse!	B	-188	-158	-145	-
Incidentele reservemutaties		-43.680	-5.886	-3.134	-1.624

Bijlagen

Beleidsindicatoren

Algemeen

Trends en analyses van onderstaande beleidsindicatoren staan in de 'Staat van Delft':
https://delft.raadsinformatie.nl/document/16948399/1?connection_type=16&connection_id=1165706).

Stad en bestuur	Stand JR:	Streven: PB 2027	Streven: 2030
Met elkaar: vertrouwensscore B&W	6,6	6,6	6,6

Duurzame stad	Stand JR:	Streven: PB 2027	Streven in 2050
CO2-uitstoot in kiloton	- 55%	- 51%	- 100%
% Delftenaren die naar eigen zeggen duurzaam bezig zijn	53%	67%	100%

Bereikbare stad	Stand JR:	Streven: PB 2027	Streven: PB 2030
Bereikbaarheid: klantwaardering	7,7	7,9	8,5
Fietsen en lopen: klantwaardering	8,5	8,6	9,0
% Auto: aandeel verplaatsingen	13%	Minder auto <18%	Minder auto
% Fiets: aandeel verplaatsingen	49%	Meer fietsen >42%	Meer fietsen
% Lopen: aandeel verplaatsingen	30%	Meer lopen >33%	Meer lopen
% OV: aandeel verplaatsingen	2%	Meer OV >1%	Meer OV

Goed wonen	Stand JR:	Streven: PB 2027	Streven: 2030
------------	-----------	------------------	---------------

Aandeel corporatiewoningen (excl. Studenten) Woningen	36%	> 33%	> 33%
Woningen	54.593	+ 900	60.000
Studentenwoningen	+ 0	+ 250	+ 3.500
Meldingen woonoverlast	808	=>365	=>365

Schone en veilige stad	Stand JR:	Streven: PB 2027	Streven: 2030
% Tevreden bewoners over openbare ruimte	78%	79%	85%
% Voelt zich veilig in de buurt	83%	89%	90%
Veiligheidsindex: misdrijven	+ 5%	- 5%	- 5%
Jeugdcriminaliteit: % minderjarige verdachten	12 %	12%	10,5%

Gezonde en sociale stad	Stand JR:	Streven: PB 2027	Streven: 2030
Jeugdzorg: aandeel geslaagde hulpverlening	68 %	71%	71%
Waardig oud worden: % eenzaamheid 75+	48 %	48%	45%
% Eenzaamheid	43 %	38%	35%
% Voelt zich vaak/soms gediscrimineerd	13 %	9%	5%

Samenleven, onderwijs en cultuur	Stand JR:	Streven: PB 2027	Streven: 2030
% Schoolverlaters	2,81 %	2,28%	1,5%
VVE doelgroeppeuters	75 %	75%	80%
% Goede ervaren gezondheid	73 %	80%	85%
% Niet sporters	34 %	40%	35%
Cultuurwaardering	7,1	7,3	8,0

Werk en inkomen	Stand JR:	Streven: PB 2027	Streven: 2030
Armoede, kansenongelijkheid bijstand per 1000 inwoners Delft	Delft 34 NL 28	wordt kleiner	gelijk aan landelijk
% Kinderen in armoede	9 %	8%	6%
Geslaagde schuldhulpverlening	58 %	67%	75%

Economie en vastgoed	Stand JR:	Streven: PB 2027	Streven: 2030
Overnachtingen toeristen	342.394	418.000	435.000
Vierkante meter bedrijfsruimte (VBO-industriefunctie)	343.636	383.000	413.000
Groei aantal banen (werkzame personen)	61.438	65.000	65.000 (2040)

Verplichte beleidsindicatoren BBV

Duurzame stad			
Vergelijkingscijfers BBV	Delft	Nederland	Peiljaar
% Hernieuwbare elektriciteit	7,0%	42,5%	2024
Omvang huishoudelijk restafval	176kg	148kg	2024
Goed wonen			
Vergelijkingscijfers BBV	Delft	Nederland	Peiljaar
Woonlasten éénpersoonshuishouden	1.062	993	2026
Woonlasten meerpersoonshuishouden	1.222	1.091	2026
WOZ-waarde woningen (voorlopige cijfers)	393.000	439.000	2026
Nieuwbouw per 1.000 woningen	6,3	8,4	2024
Schone en veilige stad			
Vergelijkingscijfers BBV	Delft	Nederland	Peiljaar
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	2,4	2,1	2025
Aantal diefstallen uit woning per 1.000 inwoners	1,3	1,2	2025
Gewelds- en seksuele misdrijven per 1.000 inwoners	4,2	4,6	2025
Vernielen en beschadigingen per 1.000 inwoners	5,9	5,7	2025
Gezonde en sociale stad			
Vergelijkingscijfers BBV	Delft	Nederland	Peiljaar
Verwijzingen Halt per 1.000 inwoners 12-18jr	14	10	2025
% Jongeren met delict voor rechter	1%	1%	2023
% Jongeren met jeugdhulp	16,5%	13,7%	2025
% Jongeren met jeugdreclassering	0,2%	0,4%	2025
% Jongeren met jeugdbescherming	1,0%	1,0%	2025
Samenleven, onderwijs en cultuur			
Vergelijkingscijfers BBV	Delft	Nederland	Peiljaar

Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen	0,4	6,7	2024
Relatief verzuim per 1.000 leerlingen	29	28	2025
Werk en inkomen			
Vergelijkingscijfers BBV	Delft	Nederland	Peiljaar
% Netto arbeidsparticipatie	69,9%	73,2%	2025
% Functiemenging	53,6%	54,6%	2025
Bijstandsuitkeringen per 1.000 inwoners	34	28	2025
Demografische Druk	53,8%	71,3%	2026
Aantal re-integratievoorzieningen	227,3	217,8	2024
Wmo-cliënten met maatwerkarrangement	690	720	2025
% Kinderen in armoede	9%	6%	2024
% Jeugdwerkloosheid	1%	2%	2024
Economie en vastgoed			
Vergelijkingscijfers BBV	Delft	Nederland	Peiljaar
Banen per 1.000 inwoners	782	850	2024
Vestigingen per 1.000 inwoners	142,4	191,4	2024
Overhead*			
Vergelijkingscijfers BBV	2024	2025	2026
Formatie per 1.000 inwoners	8,5	8,7	8,7
Bezetting per 1.000 inwoners	9,0	9,4	8,5
Apparaatskosten (per inwoner)	€ 1.123	€ 1.202	€ 1.227
Externe inhuur	17,8%	18,1%	18,9%
% Overhead (t.o.v. totale begroting)	8,8%	8,9%	8,9%

*De 'regeling beleidsindicatoren gemeente' bepaalt dat de indicatoren voor 'overhead' uit eigen lokale gegevens berekend worden. Een landelijke vergelijking is, in tegenstelling tot de andere hierboven genoemde onderwerpen, niet beschikbaar.

Aangenomen moties en amendementen

Moties en amendementen